

T.C.
BURDUR VALİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ

1501'DE HAMİD SANCAĞI VAKIFLARI

(MAD 3331 Numaralı Vakıf Defterinin
Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi)

Doç. Dr. Behset KARACA
BURDUR – 2014

Kitabın Telif ve Yayın Hakları T.C. Burdur Valiliği İl Kültür ve Turizm
Müdürlüğüne aittir. İzinsiz çoğaltılamaz.

T.C. Burdur Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları: 18

Redaksiyon: Mehmet Tanır – Abdulkadir Bulgurcu

Fotoğraflar:

Behset KARACA

ISBN:

978-605-359-937-1

Birinci Baskı: 1250 Adet

Basım Tarihi: 2014 Burdur

Basım Yeri:

Gül Ofset Matbaa & Reklam

0.248 234 46 13 – 0.536 899 59 15

Pazar Mh. Nalbant Sk. No: 5 – 7 / BURDUR

İletişim Bilgileri:

Burç Mahallesi, Atatürk Caddesi No: 13 Kat 1 BURDUR

Telefon: (0248) 232 22 10 – 233 10 78 – Faks: (0248) 234 00 14

E-posta: iktm15@kulturturizm.gov.tr

Elektronik Ağ: www.kulturturizm.gov.tr

Katkıda Bulunanlar:

Süleyman Yaman

Kenan Özgün

**İl Özel İdaresinin katkılarıyla
Burdur Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
tarafından bastırılmıştır.**

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU

Kültür ve Turizm Bakanı Ömer ÇELİK

Hamid bölgesi, en eski çağlardan beri iskân alanı olmuştur. İlkçağdan kalma birçok tarihi şehir, höyük, mağara ve harabe, bunu göstermekte ve farklı medeniyetlere beşiklik ettiğini gözler önüne sermektedir. Malazgirt ve arkasından Miryokefalon savaşlarıyla bölgede Türk yerleşmesi başlamış ve bunun sonucunda Türklere ait birçok köy, şehir ve eser meydana getirilmiştir. Türkler eski medeniyetlerden kalan kale, köprü, çeşme v.b. yapıları kullanmanın yanında kendi kültür ve medeniyetlerine özgü eserler de yapmışlardır. Bunun neticesinde bölgede birçok cami, mescit, zaviye, han, hamam, Mevlevihane, medrese, tekke gibi yapılar inşa edilmiştir. Bunların yapılması ve işlemesi ise vakıflar vasıtasıyla olmuştur.

Bölgemizde tarihi Selçuklu ve Hamidoğullarına kadar giden birçok vakıf ve eser bulunmaktadır. Osmanlılar bu vakıfları korumuşlar ve yanına yenilerini ekleyerek bölge insanına büyük hizmetler vermişlerdir. Yazarın 1501 tarihine ait defterde tespit ettiği 216 civarındaki vakıf eser bunu ortaya koymaktadır. Bu kitapta belirtilen bu yapılar ve vakıflar bölge tarihinin ortaya çıkmasında mühim katkılar sağlayacaktır. Bu eserlerden günümüze kadar gelenlerinin tarihi geçmişini öğrenme, tespit ve kültürel mirasımızı koruma adına büyük bir önem arz edecektir. Osmanlı dönemindeki vakıfların incelenmesi sonucunda

insanlardaki dayanışma ve yardımlaşma duygusunun önemi ortaya çıkacak günümüz insanlarına örnek olacaktır.

İl Kùltür ve Turizm Müdürlüğü olarak amacımız, ilimiz ve bölgemizin tarihini ortaya çıkaran, kültürel ve doğal varlıkların korunmasına, tanınmasına ışık tutacak bu tür kitapların yayımlanmasını arttırmak ve kültürel mirasımız hakkında bilgiler vermektir. Bu doğrultuda Arşiv belgelerinin kullanılmasıyla meydana getirilen bu eseri yayımlayarak bölgedeki vakıfların tespiti ve gelecek nesillere aktarılması konusunda yardımcı olacağız. Yine sadece Burdur değil, Burdur'un çevresiyle yani Isparta ile birlikte bütün olarak ele alınması açısından bu eser ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü Burdur, Isparta ve Denizli'nin bir kısmı o dönemde Hamid Sancağı idaresinde bulunmaktadır.

Hamid Sancağı'nın tarihini ve 1501 tarihli vakıf defterinin transkripsiyon ile değerlendirmesini yaparak vakıflarını inceleyen, bu çalışma ile ilimize ve bölge tarihine büyük katkı sağlayan sayın Doç. Dr. Behset Karaca'ya ve emeğı geçen herkese teşekkür ederim.

Mehmet TANIR
Burdur İl Kùltür ve Turizm Müdürü

6 Kasım 1966 yılında Muğla'ya bağlı Fethiye ilçesi, Kınık köyünde doğdu. 1977'de İlkokulu Çamköy'de, 1980'de Ortaokulu Fethiye'de ve 1984 yılında Liseyi Keçiörülü'da bitirdi.

1984 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Bölümünde yüksek öğrenimine başladı ve 1988 yılında buradan mezun oldu. 1988'de Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisansa başladı. 1988–1990 yılları arasında Bingöl Lisesinde tarih öğretmeni olarak çalıştı. 1990'da Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarih Bölümüne öğretim görevlisi oldu. 1991'de “1518 (H. 924) Tarihli Tahrir Defterine Göre Kığı Sancağı” isimli teziyle yüksek lisansını tamamladı ve aynı yıl adı geçen Enstitüde doktora başladı. 22.09.1993'te Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Tarihi Ana Bilim Dalına Araştırma Görevlisi oldu. 10.10.1997 tarihinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalında, “XV ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı” isimli doktora tezini bitirdi. Kasım 1997 tarihinde Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yeniçağ Tarihi Ana Bilim Dalına öğretim

üyesi olarak atandı. 19 Nisan 2010 tarihinde Yeni ve Yakınçağ Tarihinden doçent olan Karaca halen burada doçent ünvanıyla görevine devam etmektedir.

Birçok yerde uzmanlık alanıyla ilgili makalesi yayınlanmış olup *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı, XV. Ve XVI. Yüzyıllarda Manavgat Kazası* ve *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası* isimli kitap çalışmaları bulunmaktadır. Behset Karaca'nın araştırmaları Hamid, Menteşe, Teke ve Alâiye Sancakları üzerinde yoğunlaşmış olup buraların siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik durumunu ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Ayrıca yaptığı bu çalışmalarla bölge tarihine katkı yapmayı, bütün olarak Orta ve Batı Akdeniz bölgesini görüp değerlendirmeyi hedef almaktadır.

Doç. Dr. Behset KARACA
Süleyman Demirel Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

*“Sevgili Eşim Özlen ve
Çocuklarım Mine ile Ertuğrul Gazi’ye”*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	21
KISALTMALAR	23
GİRİŞ	25
I-HAMİD-İLİ BÖLGESİNİN TARİHİ	25
A-Türk Fethine Kadar Hamid-İli Bölgesi.....	25
B-Türk Hâkimiyeti Döneminde Hamid-İli Bölgesi	27
II-Hamid Sancağı'nda Yapılan Tahrirler ve Bölge ile İlgili Defterler	41
III-Hamid Sancağı'nın İdari Durumu	42
BİRİNCİ BÖLÜM	45
OSMANLI DEVLETİ'NDE VAKIFLAR VE VAKIFLARIN	
BÖLGE TARİHİNDEKİ YERİ	45
I-Vakfın Tanımı, İnsanları Vakıf Kurmaya İten Sebepler ve Burada	
Devletin Rolü.....	45
II-Vakıf Kurmanın Hukukî Şartları ve Vakıf Kurucuları	49
III-Vakıfların Şehirleşme, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayattaki	
Yeri ve Önemi.....	52
A-İskân, İstikrar ve Şehircilikteki Yeri.....	52
B-İktisadi ve Ticari Hayattaki Yeri	53
C-Kültür, Eğitim ve Sağlık Hizmetlerindeki Yeri	54
D-Sosyal Hayattaki Yeri	55
İKİNCİ BÖLÜM	57
3331 NUMARALI VAKIF DEFTERİ VE DEĞERLENDİRMESİ	57
I-3331 Numaralı Vakıf Defterinin Özellikleri ve Önemi	57
II-Vakıfların Nahiyelelere Göre Dağılımı ve Değerlendirmesi.....	62
A-Ağros (Atabey)'daki Vakıflar.....	62
B-Barla'daki Vakıflar	65
C-Anamos (Anamas)'daki Vakıflar.....	67
D-Avşar (Afşar)'daki Vakıflar	67
E-Yalvaç ve Karaağaç'daki Vakıflar	68
F-Uluborlu'daki Vakıflar	71
G-Keçiborlu'daki Vakıflar.....	72
H-İrle (Yeşilova)'daki Vakıflar	73
I-Göhlhisar'daki Vakıflar	73
İ-Donuzlu Karaağaç (Acıpayam)'daki Vakıflar	75
J-Burdur'daki Vakıflar.....	76
K-Gönen'deki Vakıflar	79
L-Ağlasun'daki Vakıflar.....	79

M-Eğirdir'deki Vakıflar.....	80
N-Isparta'daki Vakıflar.....	85
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	89
MAD 3331 NUMARALI DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE	
OSMANLICA METNİ.....	89
I-DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU	89
II-DEFTERİN OSMANLICA METNİ.....	195
SONUÇ	273
BİBLİYOGRAFYA	275
EKLER	289

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısının ortaya çıkmasında arşivlerin önemli bir yeri vardır. Bu arşiv belgeleri içerisinde de vakıf defterleri mühimdir. Devletin gelirlerinin önemli bir kesimi vakıflara ayrılmıştır. Bundan dolayı tam olarak devletin durumunu ortaya koyarken vakıf kurumunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Günümüzde devlet ve belediyelerin yaptığı birçok sosyal hizmeti geçmişte vakıflar yerine getirmiştir. Vakıflar, İslam dininin yardımlaşma ve dayanışmaya verdiği önem sayesinde İslam dünyasında büyük gelişme göstermiştir. Bu kurumun, Selçuklulardan itibaren sosyal alanın her yerinde faaliyeti vardır. En önemli ve fonksiyonel uygulandığı dönem de hiç şüphesiz Osmanlılar zamanı olmuştur. İşte yayına hazırladığımız bu vakıf defteriyle vakıf kurumunun Hamid Sancağı'ndaki durumunu ortaya koyacağız. Buradaki vakıfların ortaya çıkarılmasıyla hem bölge tarihine hem de Türk tarihine bir katkı sağlanacaktır. Bölgede vakfın her çeşidine rastlanmakta ve tarihi Selçuklu ve Beyliklere kadar giden vakıflara tesadüf edilmektedir. Yine 1501 tarihli defterin transkripsiyon ve değerlendirilmesinin yapılmasıyla bölge tarihi açısından önemli bir boşluk doldurulmuş olacaktır. Bu defter, Hamid Sancağı ile ilgili elimizdeki en eski vakıf defteridir. Bundan öncesine ait vakıf defterleri olmasına rağmen bunlar günümüze kadar gelmemiştir. Onun için buradaki vakıfların tarihi geçmişini ve tarihini tespit etmede bize mühim ipuçları vermektedir.

1501 tarihinde Hamid Sancağı, günümüzdeki Isparta, Burdur illeri ve bunların ilçeleriyle Denizli'den Acıpayam ve Serinhisar ilçelerini kapsadığı için geniş bir bölgenin sosyal ve kültürel tarihinin ortaya çıkarılmasında etkili olacaktır. Bu bağlamda Ağros (Atabey), Barla, Anamos (Anamas), Avşar (Afşar), Yalvaç, Karaağaç, Uluborlu, Keçiborlu, Gönen, Eğirdir, Isparta, Irle (Yeşilova), Burdur, Gölhisar, Ağlasun ve Donuzlu Karaağaç (Acıpayam-Serinhisar) gibi kaza ve nahiyelerdeki vakıfların durumu belirtilmiş ve buraların tarihi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu kitabın giriş bölümünde bölgenin tarihinden ve idari yapısından bahsedilmiştir. Birinci bölümde, Osmanlı Devleti'nde vakıflar ve vakıfların bölge tarihindeki siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yeri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde *MAD 3331* Numaralı Vakıf Defteri ve bu defterin değerlendirmesi yapılmıştır. Bu bağlamda vakıfların nahiyelere göre dağılımı, çeşitleri, önemli vakıflar gibi konular bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde ise bu defterin transkripsiyonu ve Osmanlıca metin verilmiştir. Özellikle defterin aslının ve transkripsiyonunun verilmesi ile bölgedeki vakıfları daha detaylı görme imkânı sağlanacaktır. Ayrıca başka çalışmalara kaynak teşkil edecektir. Bunun yanı sıra bölgenin tarihi coğrafyası için önemli veriler ve tarifler ortaya çıkacaktır.

Hamid Sancağı'na ait diğer defter ve belgeler de detaylı bir şekilde ortaya konduğu zaman bölge ile ilgili değerlendirmeler daha kolay ve doğru yapılabilecektir. Bölgeye yaptığımız gezi ve incelemeyle vakıflardan günümüze gelenler, vakıf eserlerin geçirdiği değişme ve gelişmeleri de görmeye çalıştık.

Bu çalışma esnasında, yaptığım transkripsiyonu kontrol eden ve her zaman fikirlerine müracaat ettiğim Prof. Dr. Mehmet Ali ÜNAL hocama şükranlarımı sunarım. Kitabın yayınlanması aşamasında katkılarını esirgemeyen Burdur Valisi Sayın Hasan KÜRKÜ'yu, Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürü Sayın Mehmet TANIR'ı saygıyla anar teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Burdur İl Özel İdaresine ve İl Kültür ve Turizm Şube Müdürü Sayın Süleyman YAMAN 'a teşekkür ederim. Çalışmayı dilbilgisi ve anlam açısından kontrol eden Türk Dili okutmanı Sayın Abdülkadir BULGURCUYU'yu, yine dizini ve sayfa düzeni konusundaki katkılarından dolayı Arş. Gör. Mustafa HOCAOĞLU'nu, bölgenin ilkçağı konusunda zaman zaman bilgisine başvurduğum Arş. Gör. Muzaffer DURAN'ı ve bu kitapta emeği geçen herkesi minnetle anmak isterim.

Bütün bunların yanı sıra devamlı kahrımı çeken eşim Özlen ve çocuklarım Mine ve Ertuğrul Gazi'yi de burada sevgiyle yâd ederim.

Doç. Dr. Behset KARACA
Isparta–2014

KISALTMALAR

a.g.m.	: Adı geçen makale
Bkz., bkz.	: Bakınız
b.	: Bin (oęul)
BDAGM	: Başbakanlık Devlet Arřivleri Genel M¼d¼rl¼ę¼
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
c.	: Cilt
ev.	: Çeviren
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İA	: İslam Ansiklopedisi
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Eğitim Fak¼ltesi
KK	: Kamil Kepeci
M.	: Miladi
MAD	: Maliyeden M¼devver Defter
MD	: M¼himme Defteri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OADB	: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
OD¼	: Orta Doğu Üniversitesi
s.	: Sayfa
SBE	: Sosyal Bilimler Enstit¼s¼
SD¼	: S¼leyman Demirel Üniversitesi
sy.	: Sayı
SBD	: Sosyal Bilimler Dergisi
TT	: Tapu Tahrir Defteri
TDVİA	: T¼rkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TKGMA	: Tapu Kadastro Genel M¼d¼rl¼ę¼ Arşivi
TTEM	: T¼rk Tarih Enc¼meni Mecmuası
TTK	: T¼rk Tarih Kurumu
¼n	: ¼n Isparta Halkevi Mecmuası
v.:	: Veled (oęul, evlad)
VD	: Vakıflar Dergisi
vd.	: Ve devamı
Yay.	: Yayınlayan
YKY	: Yapı Kredi Yayınları

GİRİŞ

I-HAMİD-İLİ BÖLGESİNİN TARİHİ

A-Türk Fethine Kadar Hamid-İli Bölgesi

Erken Neolitik dönemden itibaren ele geçirilen çok sayıda arkeolojik veri, Hamid bölgesinin en eski çağlardan beri iskân alanı olduğunu göstermektedir¹. Hatta Özsait'e göre bölgede yapılan kazı ve araştırmalar, uygun coğrafi şartları olan Göller Bölgesi'nin Prehistorik çağların erken dönemlerinden itibaren yerleşmeye sahne olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bölgenin yerleşme tarihinin alt sınırı Paleolitik Çağın üst safhasına kadar çıkmaktadır. Senirce-Bozanönü, Baradız ve Ağlasun ilçesi çevresinde yapılan yüzey araştırmaları ve kazılarda bu ortaya konulmuştur². Burdur Hacılar ve Kuruçay höyüğünde yapılan kazılarda M.Ö.7000-6500'lere kadar inen bulgular elde edilmiş³ ve M.Ö. 3000 yıllarına uzanan muhteşem bir yerleşim alanı ortaya çıkarılmıştır. Bölgede Neolitik çağdan sonra Kalkolitik Çağ yerleşmeleri başlamış ve bunların önemli bir kısmı Neolitik Çağ yerleşmeleri üzerinde olmuştur. Burdur'da bol miktarda bu yerleşmelere rastlanmıştır. Tunç Çağı ile ilgili 125 yerleşme yeri Göller Bölgesi'nde tespit edilmiştir⁴.

Bölgenin çoğu kısmı, eski çağlarda Pisidya⁵ adı verilen coğrafyada yer almaktadır. Söz konusu bölge, komşusu olan Likya ve Pamfilya gibi tarih boyunca Anadolu'nun eski ve köklü yerleşim yerlerinden biri olmuştur. İlkçağdan kalma birçok tarihi şehir, höyük, mağara ve harabe bunu göstermekte ve farklı medeniyetlere beşiklik ettiğini gözler önüne sermektedir. Bu önemli Pisidya şehirleri arasında, Baris (Isparta), Adada/Karabavlu (Sütçüler yakını), Ağros (Atabey), Antiokhia (Yalvaç), Apollonia (Uluborlu), Bedre (Gökçe), Konane (Gönen), Neapolis (Şarkıkaraağaç), Prostanna (Eğirdir yakını), Parlais (Barla), Sagalassos (Ağlasun) ve Andeda (Yeşilyayla) sayılabilir. Bu kentlerden

¹ Lynn Roller, *Ana Tanrıçanın İzinde. Anadolu Kybele Kültü*, Çev. Betül Avunç, İstanbul, 2004, s.35.

² Mehmet Özsait, "Arkeolojik Verilerin Işığı Altında Burdur", I. *Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.700. Ayrıca Burdur'da yapılmış olan kazılar ve araştırmalarla ilgili olarak bkz. H. Ali Ekinci, "Burdur İl Sınırları İçerisinde Yapılmış Olan Kazılar ve Araştırmalar", I. *Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.661-670.

³ Metin Tuncel, "Burdur", c.VI, *TDVİA*, İstanbul, 1992, s.426.

⁴ Burdur ve çevresinin ilkçağdaki tarihi ve eski yerleşimler konusunda daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Özsait, *Aynı bildiri*, s.696-715.

⁵ Pisidia adına tarihte ilk kez Yunan tarihçi Ksenophon'un Anabasis adlı eserinde rastlanmaktadır. Daha geniş bilgi için bkz. Ksenophon, *Anabasis*, Çev. Tanju Gökçöl, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1998, s.13.

Antiocheia, Apollonia, Prostanna ve Parlais, Hellenistik, Roma ve Bizans dönemlerinde mühim yerleşimlerden olmuştur⁶.

Anadolu'da bilinen en eski devleti kuran Hititler döneminde, Pisidya (Pitašša ?) bölgesi ile doğrudan ilgili delillerimiz bulunmamaktadır⁷. Pers hâkimiyeti döneminde Anadolu toprakları merkezden atanan satraplar (vali) tarafından yönetilmiştir. Bu dönemde Pisidya bölgesinin İyonya ve Kilikya satraptlıklarının sınırını oluşturduğunu söyleyebiliriz⁸. Büyük İskender ile başlayan Hellenizm Çağında bölgenin antik dönemi hakkında kaynaklar çoğalmaktadır. Bu sırada Batı Anadolu topraklarının Makedon egemenliğine girdiği anlaşılmaktadır. Antik kaynaklar, Makedon ordularının Batı Anadolu ve Güney Batı Anadolu kıyılarından ilerledikten sonra Pisidia şehirleri olan Termessos, Selge ve Sagalassos'un Büyük İskender'e boyun eğdiğini doğrulamaktadır⁹. İskender'in ölümünden sonra bütün Anadolu topraklarında olduğu gibi bu havali de İskender'in generalleri arasında (Diadokhlar dönemi) yapılan hâkimiyet mücadelelerinin önemli noktalarından biri olmuştur¹⁰.

Roma'nın Hellenistik kralları mağlup ederek muazzam bir güce ulaştığı ve M.Ö. 129 yılında Anadolu'da Asia Eyaleti'ni kurduğu yıllarda, Pisidia'nın bu eyaletin dışında kaldığı, M.Ö. 50'lerden itibaren Pisidia'daki yerleşim yerlerinin sikke basmaya başladığı ve böylece şehir statüsü kazandıkları anlaşılmaktadır. Hellenistik dönemde, daha ziyade dağlık mekânlar üzerinde kurdukları tahkimatlı şehirlerde oturan Pisidialıların, "*Roma Barışı*" döneminde yeniden ovalık alana indikleri, Roma kolonilerinin kurulmasıyla sosyal, ticari ve kültürel hayatın canlandığı ifade edilmektedir¹¹. Pisidya'daki ticaret yollarının kavşak noktasını Antiocheia (Yalvaç) oluşturmakta, güneybatı ve güneydoğuya uzanan ana ve ara yollar buradan ayrılmaktadır. Şehirlerin ticari yaşamında gemi yapımında kullanılan orman ürünleri oldukça önem arz etmektedir. Isparta ve çevresindeki Pisidya şehirleri Erken Bizans döneminden başlayarak

⁶ Pisidya Bölgesi birçok tarihi süreç geçirmiş ve değişik mücadelelere sahne olmuştur. Bu dönemler; Hellenistik Dönem öncesi, Hellenistik Dönem, Roma Dönemi, Roma Kolonileri Dönemidir. Bu süreçte bu bölgenin birçok yerinde şehirler kurulmuş ve yerleşimlere sahne olmuştur. Bu bölgenin İlk Çağlardaki durumu, geçirdiği tarihi süreç ve eski medeniyetleri hakkında daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Özsait, *Hellenistik ve Roma Devrinde Pisidya Tarihi*, İÜEF Yayınları No.3307, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1985; 2003 *Isparta İl Yıllığı*, s.499-500; Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu Ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2008, s.21; Ayrıca bkz. Hikmet Turhan Dağlıoğlu, "Isparta Tarih ve Coğrafyası Hakkında Notlar", *Ün*, c.VI, sy. 66, Isparta, Eylül 1939, s.922-923.

⁷ Şeyma Ay, "Ahhiyava-Hitit İlişkileri ve Ahhiyavalıların Batı Anadolu'daki Faaliyetleri", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.I, sy.1, 2010, s.27.

⁸ Ernst Herzfeld, *The Persian Empire: Studies in Geography and Ethnography of the Ancient Near East*, Franz Steiner Verlag GmbH, Wiesbaden, 1968, s.309-310.

⁹ Arrianos, *Aleksandrou Anabasis*, Çev. Furkan Akderin, Alfa, İstanbul, 2005, s.30-48.

¹⁰ Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Özsait, *Aynı eser*.

¹¹ Mehmet Özsait, *Aynı eser*, s.149-150.

sürekliliğini koruyan yerleşimler olmuştur. 325 yılındaki İznik konsilinde Baris (Isparta), Neapolis (Şarkıkaraağaç) ve Sozopolis'e (Uluborlu) piskoposluk payesi verilmiştir. Bu çevrede Bizans Dönemi'ne ait bazı eserlere rastlanmaktadır. Bu bölge, Bizans Dönemi'nde 647-648 yılından başlayarak VIII. yüzyıl boyunca devam eden Arap akınlarına sahne olmuştur. Arap akınlarından daha ziyade Yalvaç ve çevresi etkilenmiştir. 740 yılında yapılan savaşlarda Bizanslılar, Araplara karşı zafer kazanmışlardır. 774 yılında devam eden bu savaşlarda Isparta kısa süreli Abbasilerin eline geçmiş, sonra tekrar bölgede Bizans hâkimiyeti başlamıştır. Bu dönemde Isparta'da Anadolu-Cenevizliler arasında yapılan ticaretle ilgili bir cemiyetin kurulduğu özellikle tuz, şarap ve liris (renk veren bitki) ihraç edildiği ileri sürülmektedir¹².

B-Türk Hâkimiyeti Döneminde Hamid-İli Bölgesi

1-Büyük Selçuklu, Türkiye Selçuklu ve Beylikler Dönemi

X. ve XI. asırda meydana gelen büyük Türk muhaceretinin etkisiyle Anadolu Türkleşmeye başlamıştır. Bilhassa, Selçuklu Devleti'nin yıkılmaya yüz tutmasıyla birlikte Anadolu'yu istilaya başlayan Moğolların önünden kaçan Türkmen boyları özellikle Batı Anadolu'ya Bizans Devleti hududuna kadar gelmişler ve bu bölgelere yığılmışlardır¹³. Oğuzların batıya büyük göçleri başlıca iki aşamada olmuştur. Birincisi, Türkmenlerin Selçuklular önderliğinde 1020'lerden başlayarak Azerbaycan'ı istila etmeleri, Anadolu'ya akınları ve nihayet Büyük Selçuklu sultanı Alparslan'ın 1071'de Malazgirt Zaferiyle Bizans Anadolu'sunu istilaya açmasıdır. Bizans direnci kırıldıktan birkaç yıl sonra Türkmenler Ege Denizi'ne kadar tüm Anadolu'yu ele geçirmişlerdir. Bu süreçte Rum ahali kıyılara kaçmış veya şehirlerde yeni gelenlerle uzlaşma içinde yaşamlarını sürdürmüştür¹⁴. Türkmen kuvvetlerinin faaliyetleri Malazgirt Savaşı'ndan sonra hızlanarak devam etmiş ve Anadolu'nun fethinde onların büyük payı olmuştur. Bu kuvvetlerin başında ise Selçuklu hükümdar ailesinden Kutalmışoğulları Rükneddin Süleyman Şah, Melik Mansur ve diğer kardeşleri bulunmaktadır. Bizans İmparatoru VII. Mikhail, Türklerin bu baskı ve akınlarından kurtulmak için Papadan 1074 tarihinde yardım almak istemiş fakat bir sonuç elde edememiştir. Bunun üzerine Sultan Melikşah'a müracaat ederek Türkmenlerin akınlarının durdurulmasını rica etmiş, ancak istediğini elde edemeyince 1074 tarihinde bu bölgedeki Uluborlu'yu Türkmenlere terk ederek

¹² Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu Ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, s.23.

¹³ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, Nakışlar Yayınevi, İstanbul, 1984, s.1-13, 505; Osman Turan, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, İstanbul, 1980, s.304.

¹⁴ Halil İnalcık, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu", *Türkler*, Yeni Türkiye Yayınları, c.IX, Ankara, 2002, s.66.

onlarla antlaşma yoluna gitmiştir¹⁵. Yine Burdur ve çevresinde 1075 tarihinden itibaren yerleşmeye başlayan başta Kınalı aşiretine mensup Türkmen oymakları ve diğer Türkmen gruplarını görmek mümkündür¹⁶. Kısaca Büyük Selçuklu sultanlarının teşviki ve komutanları vasıtasıyla Hamid-İli bölgesinin bazı yerlerinde Türk yerleşmesi başlamıştır.

1097 tarihindeki Haçlı Seferi esnasında Haçlılar İznik'in ele geçirilmesinden sonra yollarına devam etmişler ve Eskişehir yakınlarında *Doryleon* mevkiine ulaştıklarında ise Kılıç Arslan idaresindeki Türklerin saldırısına uğramışlardır. Sonuçta Türkler yenilmişler ve bu yenilgi üzerine yani Birinci Haçlı Seferinin neticesinde Batı Anadolu ve Marmara bölgesinden çekilmek zorunda kalmışlardır. Hatta Orta Anadolu'da bazı şehir ve kasabaları kısa süreliğine de olsa tahliye etmişlerdir. Haçlı ordusunun hemen ardından Bizans İmparatoru I. Alexios Komnenos, 1097 sonbaharında Denizli ve İzmir başta olmak üzere tüm Batı Anadolu ve Marmara bölgesini tekrar Bizans hâkimiyeti altına almıştır. Muhtemelen bu şekilde I. Haçlı Seferi esnasında bu bölge Türklerin elinden çıkmıştır. 1116 tarihinde I. Alexios Türklerin saldırısını tamamen durdurmak için Anadolu seferine çıkmış, Akşehir yakınlarında Şahinşah'ı mağlup ederek Türkleri Konya'ya kadar çekilmeye zorlamış ve Türklerin Batı Anadolu'yu tamamen boşaltmalarını gerçekleştirmiştir¹⁷. Daha sonra Selçuklu tahtına geçen İzzeddin Mesud (1116–1155) I. Alexios'un ölmesi ve Bizans'taki taht kavgalarından istifade ederek bütün Yukarı Menderes havzası ile daha önce I. Haçlı Seferi esnasında Türklerin tahliye ettikleri Uluborlu ve Denizli'yi de ele geçirmiştir. Ayrıca Antalya yolunu da denetim altına almıştır. Bu olay üzerine 1119 tarihinde Bizans imparatoru sefere çıkarak Türkleri yenmiş ve 1119'da Denizli'yi 1120–1121 tarihinde Uluborlu'yu (Sozopolis) Türklerin elinden almıştır. Burayı eline geçiren imparator, yoluna devam ederek Eğirdir Gölü'nün güneyine ve oradan da Antalya havalisine doğru gitmiş ve Türklerin eline geçmiş birçok küçük şehir ve kaleyi ele geçirdikten sonra İstanbul'a dönmüştür. Bu şekilde bu havalideki birçok yer Türklerin elinden çıkmıştır. Daha sonra Sultan Mesud 1140-1141'de Uluborlu'yu kuşatmış fakat ele geçirememiştir. Burayı ele geçiremeyince Antalya havalisine doğru harekâta devam ederek bölgedeki Türkmenlerin

¹⁵ Sait Kofoğlu, *Hamidoğulları Beyliği*, TTK, Ankara, 2006, s.1-3; Ayrıca bkz. Hikmet Turhan, "Isparta ve Çevresi Hakkında Yabancı Kaynaklardaki Coğrafi ve Tarihsel Bilgiler II, *Ün*, c.II, sy.14, Isparta, 9 Mayıs 1935, s.192-193; Uluborlu başta olmak üzere bu bölgenin tarihi ile ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2012.

¹⁶ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.16.

¹⁷ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.7-10; Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Türkiye Tarihi*, c.I, TTK, Ankara, 1990, s.84-90; Ayrıca Haçlı Seferleri ve Haçlılarla Bizanslıların ilişkileri hakkında bkz. Emrullah Kaleli, *Haçlı Seferleri Zamanında Bizans Ve Batılılar (1096-1204)*, SDÜ SBE Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta, 2011.

yardımla Antalya'ya kadar pek çok yerleşim merkezini ve kaleyi ele geçirmiştir¹⁸.

Bu gelişmeleri öğrenen Bizans İmparatoru Ioannes Komnenos, 1142 yılı ilkbaharında Antalya'yı ele geçirmek ve oradan Kudüs'e ulaşmak amacıyla II. Suriye Seferine çıkmıştır. Ioannes'in bu seferinin ilk aşaması Türkiye Selçukluları üzerine olmuştur. Çünkü Sultan Mesud, Uluborlu'yu kuşatmış, bölgede yağma akınlarında bulunmuş ve Antalya civarına kadar ilerlemiştir. Ioannes'in seferi esnasında buraya gelmeden göller yöresine ve aşağı Menderes havalisine akınlar düzenleyen Türkler geri çekilmiştir. Bu durum üzerine İmparator, Beyşehir civarına kadar ilerleyip İstanbul-Antalya yolunu emniyete almaya karar vermiştir. İmparator yoluna devam ederek önce Antalya'ya oradan da Kilikya'ya ulaşmış ve burada 1143'de ölmüştür¹⁹.

Daha sonra Haçlı seferinden de istifade etmek isteyen Türkmenler Menderes kenarındaki kalelere hücum ederek birçok yeri ele geçirmişlerdir. Sultan Mesud ile Manuel'in anlaşma yapmaları, 1147'de Antalya ve İçel bölgesindeki bazı yerleri Bizans'a Türklerin geri vermesi, ayrıca 1148'de Haçlıların Burdur'dan geçtikten sonra Korkuteli yaylasından Antalya'ya ulaşmaları esnasında zaman zaman Türkmenlerin saldırısına uğramaları, uzun zamandan beri bölgede olan Türkmenlerin tam anlamıyla hakimiyet kuramadıklarını ve bazı yerlerin hala elimizde olmadığını göstermektedir²⁰. 1160'lara kadar Bizans'ın Batı Anadolu bölgesine muhtelif seferleri vardır. Bütün bunlardan bölgenin tamamının Türklerin eline kalıcı bir şekilde geçmediği anlaşılmaktadır. 1173 yılında Selçuklu-Bizans sınırı boyunca konargöçer olarak yaşayan Türkmenler, II. Kılıç Arslan'ın teşvikiyle ve yeni otlaklar bulmak düşüncesiyle Bizans arazilerine girmektedirler. 1175 tarihinde bu sefer bizzat Sultan II. Kılıç Arslan'ın Denizli ve civarındaki bölgelere akınlar yapması, gerekse Türkmenlerin Antalya'dan Eskişehir'e kadar uzanan Bizans sınırlarından sızarak yağma saldırıları düzenlemeleri, İmparator Manuel Komnenos'u 1176 ilkbaharında harekete geçirmiştir. Sonuçta Eğirdir Gölü ve Uluborlu'nun kuzeyinden geçen Bizans ordusu bugün yerinin tam olarak tespit edilemediği Myriocephalon adlı bölgeye yönelmiştir. Burada 17 Eylül 1176'da

¹⁸ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.10-12; Muharrem Kesik, Antalya'ya Yapılan İlk Akınlar ve Şehrin Selçuklu Hakimiyeti Altına Girmesi", *Son Bin Yılda Antalya Sempozyumu 18-19 Aralık 2003*, Akdeniz Üniversitesi Basımevi, Antalya, 2006, s.2; Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Aynı eser*, s.91; Ioannes Kinnamos, *Ioannes Kinnamos'un Historia'sı (118-1176)*, Yayına Haz. Işın Demirkent, TTK, Ankara, 2001, s.6-7; Bilge Umar Denizli ve Uluborlu'nun 1118'den sonra arka arkaya Bizans'ın eline geçtiğini belirtmektedir. Bkz. Bilge Umar, *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi*, İnkılap, İstanbul, 1998, s.105; Ayrıca bkz. Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.161,171-172.

¹⁹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.177; Muharrem Kesik, *a.g.m.*, s.2-3; Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Aynı eser*, s.93; Ioannes Kinnamos, *Aynı eser*, s.19-20.

²⁰ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.14-16.

yapılan savaşı Türkiye Selçuklu ordusu kazanmıştır. Bizans bu mağlubiyetle Malazgirt felaketinden beri Anadolu'yu Türklerden temizleme düşüncelerine son vermiştir. Ayrıca Haçlı seferleri ile Anadolu'da Bizans'a geçmiş olan üstünlük tekrar Türklere geçmiştir. Artık bu savaştan sonra Türkler taarruzda Bizans savunmadadır. Manuel, bu mağlubiyetin etkisinden kurtulamayarak 24 Eylül 1180'de ölmüştür. Onun ölümünden sonra II. Kılıç Arslan'ın teşvikiyle Türkmenler 1182'de Uluborlu ve civarındaki kaleleri ele geçirmiş, ayrıca Burdur, Kütahya ve Eskişehir bölgeleri de Türkmenlerin hâkimiyetine geçmiş ve hudut Denizli'ye yaklaşmıştır. Yani hemen hemen bu bölgenin tamamı Türklerin hâkimiyeti altına girmiştir. Manuel'in yerine geçen Aleksios'un 1183 yılında ölümü Bizans'ta taht kavgalarına sebep olmuştur. Alaşehir'de bulunan Ioannes Komnenos'un oğulları bu taht kavgasında Sultan II. Kılıç Arslan'dan yardım istemişlerdir. Sultan 40 bin kişilik bir ordu göndererek onlara destek vermiştir. Böylece taht kavgaları Türklerin Ege denizine ulaşmalarını, genişlemelerini sağlamış ve kolaylaştırmıştır²¹. Artık Bizans İmparatorluğu 1184 tarihinden sonra bu havaliye veda etmek zorunda kalmıştır²². Bu arada Sultan'ın Bizans'a karşı giriştiği askeri hareketler sırasında, Büyük Selçuklu Sultanı Sancar'ın Karahıtay ve Oğuzlar tarafından yenilgiye uğratılmasından sonra Türkistan'dan Anadolu yönüne zaman zaman büyük Türkmen kitleleri göçe başlamıştır. Böylece Anadolu'da Türk nüfusu Bizans aleyhine çoğalmış ve Türkleşme de o ölçüde hız kazanmıştır. Bu doğrultuda Hamid Bölgesinde de Türk nüfusunun arttığını söyleyebiliriz²³.

İhtiyarlayan II. Kılıç Arslan, sağlığında ülkesini eski Türk geleneklerine göre 11 oğlu arasında taksim etmiştir. Muhtemelen 1186'da yapılan bu taksime göre, en küçük oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev'e merkezi Uluborlu olmak üzere Kütahya'yı da kapsayan bölgeyi vermiştir²⁴. Daha sonra bölgenin kaderinde yeni bir haçlı seferi etkili olacaktır. 1188'de başlayan Haçlı seferine katılan Alman İmparatoru I. Friedrich Barbarossa bu sefere katılan bazı kralların aksine deniz yolu yerine kara yolunu seçmiştir. 1190'da Batı Anadolu'dan geçerken Akşehir'de savaş olmuştur. Yapılan bu savaşta Ankara Meliki Muhyiddin Mesud ve Uluborlu Meliki Gıyaseddin Keyhüsrev Selçuklu ordusunun başında bulunmaktadırlar. Buradaki şiddetli savaşlar esnasında iki taraftan da çok insan kaybı olmuştur²⁵. Uluborlu'ya uğrayarak buradan geçmeyi uman haçlılar buradan ağır kayıplar vererek çıkabilmişler ve 3–5 günlük Uluborlu-Akşehir

²¹ Muharrem Kesik, *a.g.m.*, s.4; Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.18-22; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.214; Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Aynı eser*, s.98-99.

²² Hikmet Turhan, "İsparta'da Selçukiler Devrine Ait Bir Çeşme Kitabesi", *Ün*, c.I, sy.1, Isparta, Temmuz 1934, s.33.

²³ Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Aynı eser*, s.99.

²⁴ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.216-217.

²⁵ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.220-223, 238; Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.22-23; Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Aynı eser*, s.100.

arasındaki yolu tam 30 günde almışlardır. Böylece Uluborlu ve çevresi bu haclı seferinden önemli oranda etkilenip zarar görse de Türklerin elinde kalmıştır²⁶. Daha sonra II. Kılıç Arslan'ın 1192'de ölmesi üzerine tahta Gıyaseddin Keyhüsrev geçmiş ve onun ilk saltanatı 4 yıl sürmüştür. Uluborlu'nun bu yıllarda Güneybatı Anadolu'nun en dikkate değer kalelerinden birisi olduğu, savunma imkânları, tabii şartları dolayısıyla çok güçlü bir mevkiye bulunduğu bilinmektedir²⁷. Keyhüsrev'den sonra 1196'da II. Süleyman Rükneddin Şah Anadolu Selçuklu tahtına geçmiştir. Onun 1204'de ölümü üzerine III. Kılıç Arslan (1204–1205) tahta çıkmıştır. Onun zamanında Türkmenler Antalya'ya giden yolun kuzeyinde bulunan Isparta ve Eğirdir çevresini ele geçirmişlerdir. Ancak yaşı küçük olan bu sultanın idaresinden memnun olmayan Mübarizeddin Ertokuş ve bir kısım Uç Türkmenlerinin beyleri İstanbul'da kayınpederinin yanında bulunan Keyhüsrevi çağırmışlardır. O da 1205'te Konya'ya girerek ikinci defa tahta oturmuştur. Daha sonra 1207'de Antalya'yı ele geçiren Gıyaseddin Keyhüsrev, Atabey Mübarizüddin Ertokuş'u şehre vali ve subaşı atamıştır. İlerde bahsedeceğimiz üzere Ertokuş'un bu bölgenin sosyal ve kültürel tarihinde önemli bir yeri vardır²⁸. Türkler bu olaydan sonra Antalya'nın fethiyle Akdeniz yolunu açarak bu şehri Avrupa ve Mısır ile yapılan ticaretin merkezi, Selçuklu donanmasının üssü haline getirmişlerdir²⁹.

XIII. asrın başlarında bölgedeki Türkmen nüfusunun daha da arttığı görülmektedir. Bu doğrultuda Antalya ile Konya arasındaki dağlarda Hamidoğlu Türkmenlerinin yaşadıkları, Antalya'nın kuzeyinde Denizli dağları çevresindeki Türkmenlerin de, 200.000 çadır olduğu belirtilmektedir³⁰. Bu göçler, 1220'lerden sonra doğudan gelen yıkıcı, acımasız Moğol istilası sonucu Türkmenlerin Orta Asya'dan ve yoğun yerleşme merkezleri olan Azerbaycan'dan Anadolu'ya olmuştur. Bu muhaceret sonucu Anadolu'da kırsal kesimde ve şehirlerde Türk nüfusu eskisine nazaran çok daha yoğun bir hal

²⁶ F. Hilal Uzal (Süngü), *Anadolu Selçuklu Devleti Ve Beylikler Döneminde Uluborlu*, SDÜ SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006, s.29.

²⁷ F. Hilal Uzal (Süngü), *Aynı tez*, s.26-27.

²⁸ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.24-27; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.273-274; Ali Sevim, Yaşar Yücel, *Aynı eser*, s.106; Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.22, 2009, s.72; Mübarizeddin Ertokuş, I. Gıyaseddin Keyhüsrev, I. İzzeddin Keykavus ve I. Alaeddin Keykubad zamanlarında Antalya ve havalisinde yaptığı fetihleri ve burada uzun müddet süren valiliği şöhret kazanmış bir devlet adamıdır. Gıyaseddin Keyhüsrev'in has kölelerinden birisidir. Bölgede yaptığı vakıflarla önem arz eden bir kişidir. Bunun vakıfları ve siyasi kişiliği hakkında bkz. Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", *Belleten*, c.XI, sy.43, TTK, Ankara, 1947, s.415-429.

²⁹ Muharrem Kesik, *a.g.m.*, s.8.

³⁰ Zeki Arıkan, *XV-XVI. Yüzyıllarda Hamit Sancağı*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No.52, İzmir, 1988, s.83.

almıştır³¹. Türkmenlerin eskiden beri yoğun olarak yerleştikleri bölgeler, Sivas-Amasya-Bozok bölgesi ile Toros dağ silsilesi ve Bizans topraklarına komşu Batı Anadolu dağlık bölgesidir. Bu Türkmenler, ağır vergiler koyan merkezi bürokratik idareye her zaman karşı gelmişlerdir. Türkmenlerin Selçuklu idaresine karşı büyük ayaklanması Vefaiyye tarikatından Türkmen şeyhi Baba İlyas ve onun aksiyon adamı Baba İshak idaresinde 1240'daki ayaklanmadır³². Bu süreçten Hamid bölgesi de nasibini almış ve bu bölgede (Burdur-Isparta) Türk yerleşmesi yoğunlaşmıştır. Bu 1240'daki Baba İshak isyanının zorla bastırılması Türkiye Selçukluları'nın zaafını ortaya koymuş ve bunun sonucunda 1243'de Moğollarla yapılan Köseadağ Savaşı'nın kaybedilmesine zemin hazırlamıştır. Bu savaş sonrası Selçuklular, Moğol baskısı ve valilerinin himayesinde varlıklarını devam ettireceklerdir. II. Keyhüsrev 1245 yılı sonlarında vefat etmiş ve bunun üzerine Vezir Şemseddin İsfahani ile Celaleddin Karatay başta olmak üzere devlet adamları yaşça en büyük olan ve Borgulu (Uluborlu)'da atabey olarak bulunan II. İzzeddin Keykavus'u (1246–1262) tahta çıkarmaya karar vermişlerdir. Sonuçta bunun için Borgulu'ya gidip Keykavus'u almışlar ve Konya'ya dönerken Akşehir'in Altıntaş köyünde onu kurdıkları tahta oturtmuşlardır³³.

O, daha sonra 1254'de Kayseri'de tahta çıkan kardeşi IV. Rükneddin Kılıç Arslan'ı iki defa yenerek ilk önce Amasya'da ikamete izin vermiş fakat burada Moğollarla irtibatından korkarak Uluborlu Kalesi'ne göndermiştir. Daha sonra 1257'de Baycu, Selçuklu ileri gelenlerinin Uluborlu Kalesi'nden getirdikleri IV. Rükneddin Kılıç Arslan'ı Konya'da Türkiye Selçuklu tahtına oturtmuştur. Kısa zaman zarfında Türkmenlerin kontrolünde olan Uçlar, sahiller ve dağlık bölgeler dışında kalan tüm Anadolu IV. Kılıç Arslan'ın idaresine böylece geçmiştir³⁴.

Nitekim bu şekilde 1246 yılından 1262 yılına kadar süren taht kavgaları Selçuklu sultanlarının bilhassa Uçlarda otoritelerini tamamen kaybetmelerine sebep olmuştur. Moğolların önünden kaçan Türkmenler, bilhassa Denizli ve Antalya arasındaki bölge ile Göller yöresinde, başlarında Uç Gazisi sıfatıyla bulunan Mehmed Bey ile İlyas, Sevinç ve Salur Beyler olduğu halde, Moğollara dayanan IV. Kılıç Arslan'ın saltanatını tanımamışlardır. IV. Kılıç Arslan'a karşı Mehmed Bey ile birlikte ayaklanan İlyas Bey'in Hamidoğulları Beyliği'nin kurucusu olarak bilinen Feleküddin Dünder Bey'in babası İlyas Bey olması ihtimal dâhilindedir. Fakat Muiniddin Pervane 1262'de yukarıda ismini zikrettiğimiz beylerden Mehmed Bey'i Uluborlu'da öldürtmüş ve gerisini de

³¹ Halil İnalcık, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu", s.66.

³² Halil İnalcık, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu", s.66-67.

³³ Sait Kofoglu, *Aynı eser*, s.33-41; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.458-459.

³⁴ Sait Kofoglu, *Aynı eser*, s.44-49; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.474-475, 483, 513.

esir olarak böylece tüm vilayetlerin idaresini ele geçirmiştir³⁵. Kısaca 1261–1262 tarihini, Anadolu’da Moğollara karşı geniş Türkmen hareketinin başlangıcı saymak yerinde olacaktır. Bu hareket, az önce bahsettiğimiz gibi, Türkmen Beyliklerinin bu arada Hamidoğulları Beyliğinin kuruluş sürecini başlatmıştır. Bu tarihten başlayarak Anadolu iki siyasi bölgeye ayrılmıştır. Biri İran İlhanlı Moğol Devleti’nin ve onların kuklası Selçuklu sultanlarının egemen olduğu doğu kısmı, öteki Uç Türkmenlerinin hâkim olduğu batı kesitidir³⁶.

1266’da III. Gıyaseddin Keyhüsrev tahta geçmiştir. Baybars’ın 1277’de Anadolu’ya gelmesi ve Moğol kuvvetlerini yenmesinden Karamanlılar ve Hamidoğulları büyük mutluluk duymuşlardır. Yine Hamidoğulları Türkmenleri Siyavuş safında yer almışlardır. Fakat Siyavuş yenilmiş ve bunun üzerine III. Keyhüsrev Uluborlu merkez olmak üzere bu bölgedeki Türkmenleri cezalandırmıştır. Sonuçta 1278 yılı sonlarına doğru Anadolu’daki Moğol himayesi yerini doğrudan doğruya Moğol yönetimine terk etmiştir³⁷. Oğuz Türkmenlerinin batıya göç hareketleri de, Moğollarla çekişmenin temposuna göre zaman zaman kuvvetlenmiş ve azalmıştır. İlhanlı hükümdarlarının, Türkmen ayaklanmalarını bastırmak için yaptıkları seferler, çoğu kez Türkmen beylerinin boyun eğmesi sonucunu vermişse de, bu baskı zayıfladığı zamanlarda bağımsızlık hareketleri baş göstermiştir³⁸.

Bu dâhili isyanlar, istilalar ve savaşlar, Anadolu’da düzen ve asayiş tamamen bozmuştur. Türkmenlerin cezalandırılması için gelen Moğol şehzade ve askerlerinin çoğalmasından neticesinde vergiler daha da ağırlaşmış ve halk daha fazla ezilmeye başlamıştır. 1290’larda Geyhatu’nun Anadolu’dan ayrılması Sultan Mesud’un da Kayseri’ye gitmesi üzerine Uç Türkmenleri yeniden ayaklanmışlardır. Karamanlılar Konya üzerine yürümüşler, Eşrefoğulları Beyşehir’de müstakil bir beylik kurmaya çalışmışlardır³⁹. Yine bu dönemde Hamidoğulları Türkmenleri de merkezi idareye karşı isyan etmişlerdir. Selçukluların Uç Türkmenlerinden oldukları ileri sürülen Hamid Bey, Isparta ve Burdur’da kendisine bağlı Türkmenlerle isyan ederek merkezi Isparta olmak üzere müstakil bir beylik kurmaya çalışmıştır. 1291 yılının ikinci yarısında başlayan ve Karamanlıların başı çektiği Türkmen ayaklanmalarını önleyemeyen Sultan II. Mesud, İlhanlı Hanı Geyhatu’ya bir mektup göndererek yardım istemek zorunda kalmıştır. Bunun üzerine Anadolu’ya gelen Geyhatu

³⁵ Sait Kofçoğlu, *Aynı eser*, s.51-53.

³⁶ Halil İnalçık, “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu”, s.67.

³⁷ Sait Kofçoğlu, *Aynı eser*, s.55-64.

³⁸ Halil İnalçık, “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu”, s.67; Ayrıca Osmanlı Beyliği ve diğer beyliklerin kuruluş süreci ve Oğuz göçleriyle ilgili daha geniş bilgi için bkz. Halil İnalçık, “Osmanlı Tarihine Toplu Bir Bakış”, *Osmanlı*, c.I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.37-117.

³⁹ Sait Kofçoğlu, *Aynı eser*, s.68-69; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.608.

acımasızca birçok Türkmeni öldürmüş ve Menteşe bölgesine kadar giderek bol miktarda ganimetle 1292'de İran'a dönmüştür⁴⁰.

Daha sonra III. Alâeddin Keykubad, Konya'da Sultan II. Mesud'un azledilmesinden sonra yaklaşık iki yıl boş kalan Türkiye Selçuklu Devleti tahtına 1298'de oturmuştur. İşte bu siyasi karışıklıklar ve otorite boşluğundan yararlanan Uçlardaki Türkmen beyleri, yeniden ve daha kararlı bir şekilde harekete geçmişlerdir. Hamid Bey de muhtemelen 1297'de Uluborlu merkez olmak üzere Isparta ve Burdur havalisindeki çeşitli Türkmen aşiretlerini etrafında toplayarak kendi adına izafeten Hamidoğulları Beyliğini kurmuş ve böylece istiklalini ilan etmiştir⁴¹. Beyliğin sınırları ilk kuruluş yıllarında Uluborlu merkez olmak üzere Isparta, Burdur, Eğirdir, Barla, Ağros, Gönen ve Keçiborlu'dan ibarettir. Hamid Bey'in sağlığında beyliğin sınırları daha da genişlemiş ve Yalvaç, Şarkıkaraağaç, Afşar, Gelendost, Pavli (Sütçüler), İncirli (Bucak) ve Ağlasun gibi yerleşim merkezleri de ele geçirilmiştir. Hamid Bey, devletin en büyük reisi ve Ulu Bey olarak hükümet merkezinde (Uluborlu) otururken diğer evlatlar ile kardeşler ise idarelerine verilmiş olan vilayet ve beldelerde hüküm sürmüşlerdir⁴².

Hamid Bey burada iken hâkimiyetindeki toprakları eski Türk devlet geleneklerine göre ailenin üyeleri arasında taksim etmiştir. Buna göre Hamid Beyin oğlu İlyas Bey, Gönen merkez olmak üzere Keçiborlu, Ağros (Atabey), Afşar ve Şarkıkaraağaç hattında hüküm sürmektedir. İlyas Beyin oğlu ve Hamid Beyin torunu olan Feleküddin Dünder Bey ise Eğirdir-Burdur hattında hüküm sürmektedir. İlyas Bey, Uluborlu merkez olmak üzere Hamid Beyden sonra beyliğin başına geçmiş ancak beyliğin başında hangi tarihlerde kalmıştır bilinmemektedir⁴³. Feleküddin Dünder Bey, dedesi Hamid Bey ve babası İlyas Beyin ölümünden sonra beyliğin idaresini eline alınca hükümet merkezini de Uluborlu'dan Eğirdir'e taşımıştır. Feleküddin Dünder Bey bir hayli eserle Eğirdir'i imar ederek kendi künyesine nispetle Felekabad adını vermiştir⁴⁴. Hamidoğulları tarihinin 25 yılını dolduran Dünder Bey, sülalenin en değerli adamıdır. Hamidoğulları hâkimiyetini Batı Anadolu'ya kadar genişletmiş ve bugüne kadar yaşayan eserleriyle kendisini tarihe mal etmiştir. Bu dönemden kalma bazı yazıt ve kitabeler onu ve dönemini aydınlatmaktadır⁴⁵. Dünder Bey, hükümet merkezini Selçuklu Sultanlarının Antalya ve Alâiye fethedilene kadar

⁴⁰ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.69-70; Ayrıca bkz. Halil İnalcık, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu", s.67.

⁴¹ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.74-75.

⁴² Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.113-116.

⁴³ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.132, 141.

⁴⁴ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, TTK, Ankara, 1984, s.62.

⁴⁵ Feleküddin Dünder Bey ve dönemi ile ilgili geniş bilgi için bkz. Tahir Erdem, "Hamidoğulları (Feleküddin Dünder)", *Ün*, c.II, sy.17, Isparta, Ağustos 1935, s.239-241.

sayfiye yeri olarak kullandıkları Eğirdir'e (şehrin stratejik konumu, kaleye sahip olması, askeri ve ticaret yollarının kontrolünü sağlayabilecek önemli bir kavşak durumunda bulunması, Konya ile Antalya arasında irtibatı sağlaması gibi birçok faktörden dolayı) 1307 civarında taşımıştır⁴⁶. Güneyde Antalya ve Alanya limanlarından gelen, kuzeyde Sinop ve Samsun limanlarına ulaşan yolun Hamidoğulları topraklarından geçmesi bölgenin önemini arttırmıştır⁴⁷.

II. Mesud'un 1308 yılında ölmesi ile Türkiye Selçuklu Devleti'nin de sona erdiği kabul edilmektedir. III. Keykubad zamanında Selçuklu saltanatı ile bağlarını tamamen koparmış olan Uç bölgelerinin yanı sıra 1308 yılından itibaren Orta Anadolu'nun batısında kalan bölgeler de Moğolların denetiminden çıkmıştır. Feleküddin Dünder Bey, İrle (Yeşilova), Asikaraağaç veya Garbikaraağaç ve Tefenni'yi ele geçirerek topraklarını genişletmiştir. Fakat Moğolların fazla dikkatini çekmemek için onlar adına 1309-1310 tarihlerinde Felekabad, Burdur ve Burgulu (Uluborlu)'da gümüş sikkeler kestirmiştir. Görüldüğü üzere, İlhanlılara bağlılık şeklen de olsa devam etmektedir. 1308 yıllarında bugünkü Burdur ve Isparta illerinin bulunduğu hemen hemen bütün bölge Hamidoğullarının eline geçmiştir⁴⁸. Olcaytu Han 1314'de Emir Çoban Beyi Anadolu'ya göndermiştir. Anadolu'dan birçok bey ona itaatini bildirmiştir⁴⁹. 1312 yılında Dünder Bey Gölhisar ve İstanos'u fethederek Antalya haricindeki tüm bölgeyi ele geçirmiştir⁵⁰. Olcaytu Han, 1316'da ölünce yerine Ebu Said Han geçmiş ve bu karışıklıklardan istifade eden Dünder Bey de muhtemelen 1317-1318'de Antalya'yı ele geçirmiştir. Şehrin idaresini de kardeşi Yunus Bey'e vermiştir. Yunus Beyin bir oğlunun da yani Hızır Beyin (Sinanüddin lakabıyla anılmaktadır) Korkuteli Emiri olduğu anlaşılmaktadır. Antalya'yı ele geçirdikten sonra da sultan unvanını alarak bağımsızlığını ilan etmiş olmalıdır. Yani bu tarihlerde Antalya ve çevresi de bu beyliğe dâhil edilmiştir⁵¹. İlhanlıların Anadolu Genel Valisi Demirtaş, 1326 yılında Eşrefoğulları Beyliği'ni ortadan kaldırdıktan sonra Antalya'ya kadar takip ederek ele geçirdiği Dünder Bey'i de aynı yıl içerisinde öldürmüş olmalıdır⁵². Feleküddin Dünder Bey'in Demirtaş tarafından öldürülmesinden sonra Mısır'da

⁴⁶ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.153-154.

⁴⁷ Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.75-76.

⁴⁸ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.161-162.

⁴⁹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, s.639.

⁵⁰ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.169.

⁵¹ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.181-183; Antalya'nın ele geçirilişi Uzunçarşılı tarafından 1301'den sonra diye ifade edilmektedir. Bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.62.

⁵² Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.195; Mufassal Osmanlı Tarihinde ve Tahir Erdem'in makalesinde Dünder Beyin öldürülme tarihi 1324 olarak geçmektedir. Mustafa Cezar, *Mufassal Osmanlı Tarihi Resimli Haritalı*, c.I, TTK, Ankara, 2010, s.24; Tahir Erdem, "Hamidoğulları (Feleküddin Dünder)", s.239-241.

bulunan oğlu Necmeddin İshak Bey'in genç yaştaki oğlu Hızır Bey, Demirtaş'ın müsaadesiyle Hamidoğullarının idaresini ele almıştır. Demirtaş'ın da 1328'de Kahire'de öldürülmesiyle Necmeddin İshak Bey de aynı yıl içerisinde Eğirdir'e dönmüş ve kendisinin yokluğunda Hamidoğulları Beyliğini idare eden Hızır Beyden idareyi devralmıştır⁵³. Necmeddin İshak Bey, Ulu Bey olarak Eğirdir'de hüküm sürerken, oğlu Hızır Bey Uluborlu'da, Necmeddin İshak Beyin kardeşi Mehmed Çelebi ise Gölhisar'da hüküm sürmektedir⁵⁴. Seyyah İbn Batuta 1333 yılında Eğirdir'e gelerek İshak Beyle görüşmüştür⁵⁵.

1334-1335 tarihinde İshak Bey'in ölmesinden sonra beyliğin başına ikinci defa Hızır Bey geçmiştir. Hızır Bey'in 1363-1364 tarihinde hacca gittiği sırada İbrahim Bey, Uluborlu ve çevresine emir olmuştur. Muzafferüddin Mustafa Bey ise Burdur ve çevresinin emiridir. Burdur'daki Muzafferîye Medresesinin H.745/M.1344-1345 Tarihli Kitabesi'nden onun burada bulunduğu anlaşılmaktadır. 1357-1358 tarihinde Hızır Bey'in sağlığında Eğirdir ve Beyliğin idaresine Hüsameddin İlyas Bey hâkim olmuştur⁵⁶. İlyas Bey, 1374-1375 tarihinden önce vefat etmiş ve yerine oğlu Kemalüddin Hüseyin Bey geçmiştir⁵⁷. Osmanlılarla Hamidoğulları arasındaki münasebet de onun zamanında vuku bulmuştur⁵⁸. Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey tarafından topraklarına düzenlenen saldırılara karşı Osmanlılardan yardım istemek zorunda kalan Hüseyin Bey, buna karşılık 1381-1382 tarihinde Osmanlı Sultanı I. Murad'a Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Yalvaç, Karaağaç ve Isparta beldelerini satmak zorunda kalmıştır. Ancak satılan yerler arasında Isparta'nın olduğu konusu tartışmalıdır⁵⁹. Sultan Murad'ın 1386 tarihinde Karaman seferine çıkmasından önce muhtemelen Osmanlı ordusu Konya önüne ilerlerken Eğirdir de fethedilmiştir. Böylece Hüseyin Bey, Osmanlı himayesinde kalmak şartıyla Isparta merkez olmak üzere Burdur, Uluborlu, Keçiborlu ve Gölhisar havalisinde hüküm sürmeye devam etmiştir. I. Murad da Germiyanolu Süleyman Şah'ın kızının çeyizi olarak verdiği Kütahya ve havalisi ile

⁵³ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.210-211.

⁵⁴ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.214; Ayrıca bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.64.

⁵⁵ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.64.

⁵⁶ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.228-229; Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.77.

⁵⁷ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.257.

⁵⁸ Mustafa Cezar, *Aynı eser*, s.24.

⁵⁹ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.265-267. Uzunçarşılı bu satma işleminin seksen bin altın mukabilinde 1374 tarihinde gerçekleştiğini yazmaktadır. İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.65; Ayrıca bkz. Hikmet Turhan Dağlıoğlu, "Hamidoğulları Hakkında Kaynaklar", *Ün*, c.II, sy.17, Isparta, Temmuz 1935, s.237-239. Karamanoğullarının Hamid bölgesindeki mücadeleleri ve buradaki etkileri ile ilgili olarak bkz. Tahir Erdem, "Karamanoğulları Tarihini Aydınlatan Yeni Belgeler", *Ün*, c.III, sy.35-36, Isparta, Şubat-Mart 1937, s.490-493.

Hamidoğlu Hüseyin Bey'den satın alınan Hamideli beldelerine büyük oğlu Yıldırım Bayezid'i sancak beyi olarak atamıştır⁶⁰.

Daha sonra Karamanlı-Osmanlı rekabeti içerisinde sıkışan Germiyanogulları ve Hamidoğulları yönlerini Osmanlıya dönmek ve Osmanlıdan yardım almak zorunda kalmışlardır. Bu olaylar üzerine Osmanlı-Karamanlı ilişkileri daha da bozulmuş ve I. Murad 1387'de Konya üzerine yürüyerek Karamanlıları bozguna uğratmıştır⁶¹. Daha sonra yine Karaman seferine çıkan Yıldırım Bayezid 1391 tarihinde Hamid-ili bölgesini tamamen fethetmiştir⁶². Hamidoğulları'nın Antalya şubesi de 1392 tarihinde fethedilecektir⁶³. Ancak bu bölgenin kesin olarak Osmanlılara geçmesi ve bölgede huzur ve istikrarın sağlanması 1397'de Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey'in Akçay Savaşı'nda mağlup olup öldürülmesinden sonra olacaktır⁶⁴. Neticede Yıldırım Bayezid Teke havalisi ve Antalya'yı fethettikten sonra oğlu İsa Çelebi'ye has olarak vermiştir. Daha sonra Mustafa Çelebi'yi bu bölgenin idaresinde görmekteyiz⁶⁵. 1402 tarihindeki Ankara Savaşı'ndan sonra Timur, oğulları vasıtasıyla bölgeye kestiği haracı toplatmış ve bu havalıyı yağmalatmıştır. Nizamüddin Şami'nin *Zafername* isimli eserinde bahsettiği üzere, Ankara Savaşı'ndan sonra Timur Anadolu'da birçok bölgeyi de fethetmiştir. Bu doğrultuda, Uluborlu Kalesi'ne doğru yola çıkmıştır. Buraya ulaştıktan sonra hiç durmadan kaleye hücum ederek derhal zapt ve içinde bulunanları öldürüp karılarını ve çocuklarını esir alıp, kaleyi yıkıp toprakla beraber ettikten sonra Eğirdir ve Nis kalesine yürümüş ve aynı gün bunları da fethetmiştir. Buradan Akşehir'e doğru yoluna devam etmiştir⁶⁶.

⁶⁰ Sait Kofoglu, *Aynı eser*, s.273.

⁶¹ Feridun Emecen, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşundan Fetret Dönemine", *Türkler*, c.IX, Ankara, 2002, s.27; Halil İncalcık, "Osmanlı Tarihine Toplu Bir Bakış", s.66.

⁶² Sait Kofoglu, *Aynı eser*, s.286; Feridun Emecen, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşundan Fetret Dönemine", s.28; Halil İncalcık, "Osmanlı Tarihine Toplu Bir Bakış", s.68; Hamid bölgesinin fethi için 1390 yılının sonbaharı tarihi de verilmektedir. Donald Edgar Pitcher, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakçı, YKY, İstanbul, 2001, s.86.

⁶³ Mustafa Cezar, *Aynı eser*, s.24. Antalya ve çevresinin Osmanlı hâkimiyetine geçiş tarihi birçok müellif tarafından farklı verilmesine rağmen Yıldırım Bayezid zamanında alındığı ve alındıktan sonra, önce oğlu İsa Çelebi'ye sonra da diğer oğlu Mustafa Çelebi'ye sancak olarak verilmesi konusunda hiçbir şüphe yoktur. Birçok vakıfta, Teke Beylerinden sonra, Bayezid Bey hükümdar, İsa ve Mustafa Çelebi'den nişan (berat, misal, biti) alanların isimlerinin kaydedilmesi bunu teyit etmektedir. *BOA, KK 3357*, s.2-10; *BOA, MAD 14*, s.412/b-434/b; Ayrıca bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002, s.43-44.

⁶⁴ Daha geniş bilgi için bkz. Şihabeddin Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, c.VI, MEB, Eskişehir, 1997, s.316-330.

⁶⁵ Sait Kofoglu, *Aynı eser*, s.292-297; Ayrıca bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.69.

⁶⁶ Nizamüddin Şami, *Zafername*, Farsçadan Çev. Necati Lugal, TTK, Ankara, 1987, s.318-322; Ayrıca Timur'un Anadolu'da 1402-1403 tarihleri arasında izlediği yol ve güzergahla ilgili olarak bkz. Donald Edgar Pitcher, *Aynı eser*, harita 12.

Bu olaylardan sonra 1402–1415 tarihleri arasında Antalya ve Alâiye hariç olmak üzere bütün Teke-ili'ne Karamanoğlu Mehmed Bey hâkim olmuştur. Bu arada Osman Çelebi de Karamanoğlu Mehmed Bey'in inayetiyle İstanos'da oturmaya devam etmiştir. Fetret Devri ve arkasından Çelebi Mehmed döneminden sonra II. Murad Osmanlı tahtına geçmiştir. Yeni Sultan tahta geçtikten sonra Düzmece Mustafa ve Çelebi Mehmed'in 13 yaşındaki oğlu Hamid-ili sancakbeyi olan Küçük Mustafa Çelebi isyanları ile meşgul olmak zorunda kalmıştır. Osmanlıların içine düştükleri bu karışıklıklardan faydalanmak isteyen Karamanoğlu Mehmed Bey, İstanos'ta oturan komşusu Hamidoğlu Osman Çelebi'yi eski memleketi olan Antalya'yı ele geçirmek için teşvik etmeye başlamıştır. Antalya Subaşı Hamza Bey de Osman Çelebi ile Karamanoğulları'nın kuvvetlerinin birleşmesini önlemek için ilk önce Osman Çelebi'yi ortadan kaldırmış, ardından da Antalya'yı muhasara eden Karamanoğlu Mehmed Bey'in öldürülmesiyle Antalya da kurtulmuş ve sonuçta Hamidoğulları Beyliği tamamen ortadan kalkarak arazileri de Osmanlıların eline 1423'te geçmiştir⁶⁷.

2-Osmanlılar Dönemi

İlk olarak 1391–1392 tarihinde fethedilen Hamid-ili, Ankara savaşından sonra tekrar Osmanlıların elinden çıkmıştır. Daha sonra 1423 tarihinde Antalya şubesi de dâhil olmak üzere Hamidoğulları Beyliği tamamen Osmanlıların eline geçmiştir. Teke-ili ve Hamid bölgesi, II. Murad zamanında Anadolu Eyaleti'ne ithal edilmiş ve daha sonraki zamanlarda da bu durumunu muhafaza etmiştir⁶⁸. Bu bölgenin Osmanlı Devleti'nin eline geçmesiyle burada istikrar ve huzur sağlanmış ve 1511 yılında Antalya'da çıkan Şahkulu İsyanı'na kadar uzun süre problemle karşılaşılmamıştır. Şahkulu İsyanı Antalya ve çevresi başta olmak üzere Hamid Sancağı'nı da etkilemiştir⁶⁹. Şahkulu yandaşları Teke yöresinden

⁶⁷ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.292-297; Ayrıca bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.69; Mustafa Cezar, *Aynı eser*, s.24; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, s.44-45; Zinkeisen Hamidoğulları Beyliğinin tamamen ortadan kalkması ve topraklarının Osmanlıların eline geçmesi tarihini 1426 olarak vermektedir. Ayrıca, Düzmece Mustafa ve Hamid-İli sancakbeyi Küçük Mustafa Çelebi isyanları ve bunların bastırılması ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Çev. Nilüfer Epçeli, Yeditepe, c.I, İstanbul, 2011, s.377-400, 477.

⁶⁸ Ahmed Refik, "Fatih Zamanında Teke-ili", *TTEM*, sene 14, sy.2(79), İstanbul, 1340, s.69; Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.292-297; Ayrıca bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s.69; Mustafa Cezar, *Aynı eser*, s.24.

⁶⁹ Şahkulu İsyanı'nın sebep ve sonuçları, Osmanlı Devleti ile Safevi Devleti arasındaki ilişkiler ve bunların Yörüklerle etkileriyle ilgili olarak daha ayrıntılı bilgi için bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, s.46–51; Behset Karaca, "Yavuz Sultan Selim Dönemi Osmanlı-Safevi İlişkileri", *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, sy.9, Isparta, 2003, s.71–86; Behset Karaca, "Safevi Devleti'nin Ortaya Çıkışı ve II. Bayezid Dönemi Osmanlı-Safevi İlişkileri", *Türkler*, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.409–418; Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.20–22;

Hamid-İli'ne çıkararak Gölhisar ile Burdur'u yağmaladıktan sonra Isparta ve Eğirdir'e doğru yürümüşlerdir⁷⁰. Güçlkle bastırılan bu ayaklanma sonunda Hamid Sancağı köylerinin Kızılbaş reayasının bir bölümü oturdukları yerleri bırakarak İran'a geçmişlerdir. Kimisi de sürgüne tabi olmuşlardır. Bu göçler ya da sürgünler sonucunda buradaki bazı köyler boşalarak mezraya dönüşmüştür. Özellikle Gölhisar, İrle, Uluborlu, Ağlasun kazalarındaki bazı köylerin halkının Sürh-ser (Kızılbaş) olup İran'a gittikleri ve karyelerinin mezraya dönüştüğü görülmektedir⁷¹. Mesela; 1523 tarihinde Gölhisar'da Güney, Kavatkutulu (?), Yakanlu ve Aşağı Çavdır gibi köylerde halk Sürh-ser olup perakende (dağınık, darmadağın) olmasıyla çiftlikleri mahlûl (boşalmış) olmuş ve ahirden kimselere ziraata verilmiştir⁷². Yine Uluborlu'nun Senirkent⁷³ ve Yassıviran⁷⁴ köyleri halkının bazıları Kızılbaş olduğu için gitmiş, bunun üzerine çiftlikleri "*resm-i zemin*" kaydolunarak başkalarına verilmiştir. Hatta Eğirdir kazasında *Firuzlu* cemaatinden Sürh-ser olan İbrahim veled-i Hızır adında bir kişi tımdan ihraç edilmiştir. Bütün bu olay ve kayıtlar bölgedeki İran etkisini ve sosyal hareketleri göstermektedir⁷⁵. Yine Heterodoxe eylemlerle ilgisi olmayan sürgünler de bu bölgeden İstanbul, Rodos ve Kıbrıs gibi yerlere yapılmış ve buraların demografik yapısının değişmesinde etkili olmuştur. Bilhassa bu bölgeden Kıbrıs'a sürgünler meydana gelmiştir⁷⁶.

Behset Karaca, "Osmanlı Devleti'nde Konar-Göçer Zümrelerin (Yörükler) Safevi Devletiyle İlişkileri", *Araştırmalar-İnsani Bilimleri Araştırmaları*, sy.14, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2005, s.17-36; Behset Karaca, "XVI. Yüzyılda Eğirdir ve Çevresinde Konar-Göçerler (Yörükler)", *Tarihi Kültürel Yönleri İle Eğirdir, 1. Eğirdir Sempozyumu 31 Ağustos -1 Eylül 2001*, s.457-472; Behset Karaca, "XVI. Yüzyılda Gölhisar Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu", *1. Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.759-774.

⁷⁰ Feridun Emecen, "Isparta", c.XIX, *TDVİA*, İstanbul, 1999, s.196.

⁷¹ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s. 20-22.

⁷² *BOA, TT 121*, s.78, 89-90; Ayrıca bkz. Behset Karaca, "XVI. Yüzyılda Gölhisar Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu", s.759-774; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.37-38.

⁷³ "*Karye-i mezbure halkının bazıları Kızılbaş olup gidüb anın çiftlik yerlerin ahirden kimesneler tapuya alub resm-i zemin verirler*". *TT 121*, s.215; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.38.

⁷⁴ "*Karye-i mezbure halkının bazıları sürh-ser olup anın çiftlik yerlerin mahlûl olup ziraat edenlerden resm-i zemin kayd olundu*". *TT 121*, s.229; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.38.

⁷⁵ "*İbrahim v. Hızır, mezkûrun sürh-serde yoldaş andan deyu tımar ihraç olunmasına Beylerbeyi eline hükm-i hümayun verilmek*". *TT 121*, s.546; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.38.

⁷⁶ Hamid Sancağı'ndan Kıbrıs'a yapılan sürgünler ve sancağın muhafazası ile ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. Hikmet Turhan Dağlıoğlu, "Onuncu Asırda Hamideli", *Ün*, c.V, sy.58, Isparta, II. Kanun, 1936, s.811-813; Hikmet Turhan Dağlıoğlu, "Onuncu Asırda Hamideli", *Ün*, c.V, sy.59, Isparta, Şubat 1939, s.826-829. Yine Teke Yöresinden Kıbrıs'a yapılan sürgünler ve bunların etkileri konusunda bkz. Behset Karaca, "XVI. Asırda Teke Yöresinden Kıbrıs'a Yapılan

XVI. asrın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin karşılaştığı en önemli meselelerden birisi de, Anadolu'da yaşanan geniş çaplı sosyal ve kültürel çalkantılardır. Hiç şüphesiz bu tür olayların olmasında, “*iktisadî darlık, vergi sisteminin bozulması, ziraî ekonomide kriz, şehzadeler arasındaki taht kavgaları ve idarî düzendeki aksamalar*” gibi başlıklar altında toplayabileceğimiz çeşitli faktörler başta gelmektedir⁷⁷. XVI. yüzyılın ikinci yarısındaki bu türden ayaklanmalarda kendilerine “*suhte*” denilen medrese öğrencileri önemli rol oynamışlardır. Bu tür olaylar XVI. yüzyılın sonlarına kadar devam etmiştir⁷⁸. Bu bağlamda Hamid Sancağı suhte ayaklanmalarının yoğun görüldüğü yerlerden birisi olmuştur. Teke Sancağı, Alâiye Sancağı, Hamid Sancağı, Menteşe Sancağı bu tür ayaklanmaların çok görüldüğü yerlerdendir. Hatta zaman zaman bu bölgedeki suhtelerin birleşerek bölge ve devlet için büyük tehlikeler meydana getirdikleri olmuştur⁷⁹. Hamid Sancağı'nda bazı ehl-i fesadın ma'zul veya görev bekleyen bazı kadı ve müderrisler ile bazı sipahiler tarafından himaye edildikleri de rastlanan olaylardandır⁸⁰. Hamid Sancağı'nda suhte ayaklanmalarının yoğunlaşmasında ve buradaki olaylarda az önce de değindiğimiz gibi medrese öğrencilerinin etkileri vardır. Bölgedeki medrese öğrencilerinin sayıları hakkında kesin bilgiler olmamasına rağmen Isparta, Eğirdir, Uluborlu, Yalvaç ve Ağros (Atabey) gibi kasabalarda medreseler olup, muhtemelen buradaki öğrenciler bu tür olaylara katılmışlardır. XVI. yüzyılın ikinci yarısında sancaktaki mücerred (bekâr) nüfusun artış göstermesinin de bu gibi olayların artmasında ve meydana gelmesinde etkisi olmuş olmalıdır. Bu bölgedeki suhte olaylarıyla ilgili en eski kayıt ise 1558 tarihlidir⁸¹. Özellikle suhte olaylarının Hamid Sancağı'nda 1573–

Sürgünler”, *Osmanlı*, c.IV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.649-652; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.38-39.

⁷⁷ Bu olayların sebepleri hakkında daha geniş bilgi için bkz. Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995, s.33-92.

⁷⁸ Suhte isyanlarının sebepleri konusunda daha geniş bilgi için bkz. Mustafa Akdağ, *Aynı eser*, s.93-207; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, s.54-60.

⁷⁹ 27 Safer 976 tarihinde Hamid-ili Sancağı beyine hüküm gönderilmiş ve bu hükümde, Manavgat, Alâiye, Menteşe, Hamid-ili suhteleri cem' olup Teke Sancağı suhtelerini de kendilerine katılmaları konusunda tehdit ettikleri belirtilerek Hamid-ili Beyinden bunların hakkından gelmesi istenmiştir. 7 Numaralı Mühimme Defteri (975–976/1567–1569) Özet-Transkripsiyon ve İndeks, c.II, Ankara, 1999, s.364; 4 Rebiülevvel 976 tarihli Hamidili Beyine gönderilen hükümde Hamid Sancağı'nda şekavet yapıp mahkemeye gelmeyen suhtelerin hakkından gelinmesi istenmiştir. Yine Yalvaç kazasında 60 nefer suhtenin bir araya gelerek bölge için tehlikeli bir hal aldıkları belirtilmiştir. 7 Numaralı Mühimme Defteri (975–976/1567–1569) Özet-Transkripsiyon ve İndeks, s.387.

⁸⁰ 7 Numaralı Mühimme Defteri (975–976/1567–1569) Özet-Transkripsiyon ve İndeks, c.I, Ankara, 1998, s.93-94.

⁸¹ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.22-35; Ayrıca bkz Behset Karaca, “1570-1571 Tarihinde Yalvaç Kazası Vakıfları”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SBD Prof. Dr. Bayram Kodaman'a Armağan Özel Sayısı*, Isparta, 2010, s.85-107.

1574 tarihlerinde yoğunlaştığını Mühimme Defterleri'ndeki hükümlerden takip etmek mümkündür⁸². XVI. yüzyılın sonlarına doğru bu defa Celali isyanları bölgeyi etkisi altına almıştır. Özellikle Burdur, Isparta, Keçiözü, Ağlasun bölgesinde bunlar etkili olmuşlar, ancak Teke Sancağı Mutasarrıfı Mehmed Paşa tarafından 1608'de dağıtılmışlardır⁸³.

Bölgedeki kayda değer sosyal hareketlerden birisi de 1647 tarihinde eşkıyadan olan Karahaydaroglu Mehmed Bey ile yine bu dönemin eşkıyalarından Katırcıoglu Mehmed'in birleşerek adamlarıyla beraber devleti uzun süre uğraştırmalarıdır. Özellikle Uluborlu, Isparta ve Afyon havalisinde etkili olmuşlardır⁸⁴. Daha sonra bunlar yakalanarak idam edilmişlerdir⁸⁵. Hamid Sancağı ve bölge, buna benzer olaylarla bundan sonra pek gündeme gelmemiş, şehzadelerin sancağa çıkmaları yasaklanana kadar eskiden olduğu gibi şehzade sancağı olarak ön planda yer almıştır. Daha önce belirttiğimiz üzere Yıldırım Bayezid'in oğlu İsa ve Mustafa ile Çelebi Mehmed'in oğlu Küçük Mustafa'ya merkezlik etmiş ve şehzade sancağı olarak kullanılmıştır. Bu durumunu XVI. asırda da devam ettirdiğini görmekteyiz. Mesela, 16 Ca. 976/ 06.11.1568 tarihli bir Mühimme hükmünden II. Selim'in oğlu Murad'ın şehzade olarak burada bulunduğunu öğrenmekteyiz⁸⁶.

II-Hamid Sancağı'nda Yapılan Tahrirler ve Bölge ile İlgili Defterler

Hamid bölgesinin Osmanlı Devleti'nin eline geçmesiyle birlikte burada tahrir işlemlerinin başladığını tahmin etmekteyiz. Ancak, bu ilk döneme ait tahrir defterleri bugün mevcut değildir. Fakat *Fatih Sultan Mehmed* dönemine

⁸² Bölgedeki suhte olaylarının etkisini, önlemek için ne gibi önlemler alındığını ve nerelerde meydana geldiğini Mühimme hükümlerinden öğrenmekteyiz. Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. 25 Muharrem 981 tarihli hüküm: *BOA, MD (Mühimme Defteri)* 22, s.26/56; 20 Safer 981 Tarihli hüküm: *MD* 22, s.84/172; 19 Rebiyülevvel 981 Tarihli hüküm, *MD* 22, s.153/304; 26 Muharrem 982 Tarihli hüküm, *MD* 24, s.258/686; 10 Şaban 981 Tarihli hüküm, *MD* 25, s.8/58; 20 Muharrem 982 tarihli hüküm, *MD* 25, s.137/1462; 20 Muharrem 985 Tarihli hüküm, *MD* 30, s.7/16; 15 Cumadelula 985 Tarihli hüküm, *MD* 31, s.124/296; 12 Safer 986 Tarihli hüküm, *MD* 34, s.122/267; 15 Cumadelahire Tarihli hüküm, *MD* 35, s.159/404; 23 Cumadelahire 986 Tarihli hüküm, *MD* 35, s.179/456; 9 Safer 987 Tarihli hüküm, *MD* 36, s.175/480; 28 Zilhicce 990 Tarihli hüküm, *MD* 48, s.265/783; 3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560) Özet ve Transkripsiyon, T.C. BDAGM OADB, Ankara, 1993, s.541-542; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.39-42.

⁸³ Feridun Emecen, "Isparta", c.XIX, *TDVİA*, s.196.

⁸⁴ Feridun Emecen, "Isparta", c.XIX, *TDVİA*, s.196.

⁸⁵ F. Hilal Uzal (Süngü), *Aynı tez*, s.70; Ayrıca bkz. Tahir Erdem, "Kara Haydaroglu Mehmet", *Ün*, c.III, sy.26-27, Isparta, Mayıs -Haziran 1936, s.373-376; Tahir Erdem, "Kara Haydaroglu Mehmet", *Ün*, c.III, sy.28, Isparta, Temmuz 1936, s.388-391.

⁸⁶ 7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569) Özet-Transkripsiyon ve İndeks, c.III, T.C. BDAGM OADB, Ankara, 1999, s.195.

ait (1478 tarihli) Mufasssal Tahrir Defteri (*BOA, TT 30*) ile 1501 tarihli (*BOA, TT 994*) Mufasssal Tahrir defterlerindeki ve bazı vakıf defterlerindeki kayıtlar ve atıflardan Fatih döneminden önceki dönemlerle ilgili bilgi sahibi olmaktadır. Bu bilgiler ilk fetihle birlikte tahrir işleminin yapıldığını ortaya koymaktadır. İncelediğimiz vakıf defteri ve diğer vakıf defterlerindeki bazı kayıtlar bizi Beylikler ve hatta Selçuklular dönemine kadar götürmektedir. Kısacası 1478'den önce burada birkaç defa tahrir yapılmıştır. Fakat kaç defa tahrir yapılmıştır. Bunu eldeki bilgilerden ortaya koymak mümkün değildir. Az önce de değindiğimiz gibi mevcut defterlerde köhne ve atik defterlerden bahsedilmektedir.

Buraya ait 1478, 1501, 1523 ve 1568 tarihli mufasssal defterleri, 1520 ve 1530 yılına ait icmal defterleri ile 1532 tarihli Yörükân Defteri bulunmaktadır. Yani zikrettiğimiz tarihlerde burada tahrir işlemi yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca 1501, 1544, 1570–1571 tarihli vakıf defterleri bulunmaktadır. Yine 1530 Tarihli İcmal Defter'de vakıflarla ilgili kayıtlar vardır. Biz de bu vakıf defterlerinden 1501 tarihli olanının transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptık. Bu defterin Uluborlu ile ilgili kısmından daha önce faydalanmıştık. Bazı araştırmacılar diğer defterlerden bahsetmesine ve zaman zaman kullanılmasına rağmen bu defter (*MAD 3331*) tespitlerimize göre kullanılmamıştır. Bölgenin tarihi ile birlikte sosyal ve kültürel durumunun ortaya konmasında mühim bir yer teşkil edeceği için bunu yayınlamayı ve değerlendirmeyi uygun gördük. Bu defterin özellikleri konusunda ileride bahsedilecektir⁸⁷.

III-Hamid Sancağı'nın İdari Durumu

Osmanlı İmparatorluğu adli teşkilat bakımından, birçok kaza bölgelerine ayrılmıştır. Her kaza birimi doğrudan merkeze bağlıdır. Bundan dolayı, eyalet-sancak şeklindeki askeri teşkilattan ayrı olarak tamamıyla sivil karakterli bir de kaza idaresi mevcuttur⁸⁸. Hamid Sancağı'ndaki kazaların oluşmasında, kale, sosyal ve kültürel yapılar, ticaret ile ekonomik faaliyetler, nüfus ve konumları önemli rol oynamıştır. Hamid Sancağı ise 1478 tarihinde; Gönen (Keçiborlu nahiye durumunda olup Gönen'e tabidir), Gölhisar, İrle, Burdur, Isparta, Barla, Eğirdir (Afşar, Anamas ve Yuva nahiyeleri ile birlikte), Yalvaç, Uluborlu kazalarından meydana gelmektedir⁸⁹. 1501 tarihinde Hamid Sancağı, Gölhisar (nahiye-i Karaağaç ile birlikte), İrle, Burdur, Keçiborlu, Gönen, Isparta, Eğirdir (Yuva ile birlikte), Barla (Afşar ile birlikte), Ağlasun, Yalvaç ve Karaağaç,

⁸⁷ Hamid Sancağı'ndaki tahrirler, tahrir defterleri ile vakıf defterleri ve özellikleri konusunda bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*.

⁸⁸ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, c.II, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995, s.59-60.

⁸⁹ *BOA, TT 30*, s.1–639; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.44.

Uluborlu kazalarından oluşmaktadır⁹⁰. 1523 tarihinde ise Hamid Sancağı; Karaağaç-ı Gölhisar (nahiye-i Yavice ile beraber), Gölhisar, İrle, Burdur, Uluborlu, Keçiborlu, Gönen, Isparta, Ağlasun, Eğirdir (nahiye-i Anamas, Yuva ve Karatas ile beraber), Afşar, Yalvaç, Karaağaç kazalarından müteşekkildir⁹¹. 1530 tarihinde Hamid Sancağı; Karaağaç-ı Gölhisar ma'a nahiye-i Yavice, İrle, Gölhisar, Burdur, Uluborlu, Keçiborlu, Gönen, Isparta, Ağlasun, Eğirdir ma'a Yuva, Afşar ma'a nahiye-i Barla, Yalvaç ma'a nahiye-i Karaağaç kazalarından meydana gelmektedir⁹².

1568 tarihli defterin fihristinde Hamid Sancağı 20 yönetim birimine ayrılmıştır. Bunların hepsi nahiye olarak isimlendirilmiştir. Fakat bunların bir kısmının kaza olduğunu görmekteyiz. Defterin içerisinde incelenmesiyle bazı yerleşim yerlerinin kaza olduğu görülmüştür. Bu tarihte Hamid Sancağı; Karaağaç-ı Gölhisar (Acıpayam), Yavice, Gölhisar, Siroz ve Kemer, İrle, Burdur, Keçiborlu, Gönen, Uluborlu, Yalvaç, Karaağaç, Afşar, Eğirdir, Anamas, Yuva, Karbas-ı Feryas (?), Dübran (?), Barla, Isparta ve Ağlasun şeklinde idari birimlerden meydana gelmektedir⁹³. 1570–1571 tarihli vakıf defterinin fihristinde, Hamid Sancağı'nda şu idari birimler yer almaktadır: Gölhisar Karaağacı, İrle, Burdur, Isparta, Ağlasun, Eğirdir, Barla, Afşar, Karaağaç, Yalvaç, Uluborlu, Keçiborlu, Gönen. Bu idari birimlerin hangisinin kaza hangisinin nahiye olduğunu bilemiyoruz. Fakat çoğunluğu kaza durumundadır⁹⁴.

Hamid Sancağı'nın sınırları XV. asırdan XVI. asrın sonlarına kadar geçen sürede pek değişiklik göstermemiştir. Ancak yönetim birimleri bir takım değişikliklere uğramıştır. Bazı yerler defterin birinde nahiye, diğerinde kaza olarak kaydedilmiştir. Ya da aynı defterde iki farklı ifadeye de rastlamak mümkündür. İdari birimlerin sayısında da bazı değişiklikler olmuştur. Bunların hangisi kaza, hangisi nahiye tam olarak tespit etmek güç olsa da, yine defterler bize bir fikir vermektedir. Gölhisar, Karaağaç-ı Gölhisar, Burdur, Ağlasun, İrle, Isparta, Yalvaç, Uluborlu, Gönen, Eğirdir, Keçiborlu (XV. asırda nahiye) gibi yerler en önemli yerleşim yerleri olup, genelde kaza statüsünde olan yerler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kemal Ünal, Kâtip Çelebinin Cihannuma adlı eserine dayanarak Isparta Vilayetinin XVII. asırda şu kazalardan meydana geldiğini belirtmekte ve bunlarla ilgili bilgi vermektedir. Kazalar: Isparta, Ağlasun nâm-ı diğer Asıkaraağaç, Ağros, Afşar, Uluborlu, Eğirdir, İrle, İncirpazarı, Barla, Bavlü, Burdur, Tefenni, Gölü-hoyran, Siroz, Keçiborlu, Hamit Kemer, Gölhisar,

⁹⁰ BOA, TT 994, s.1-406; Behset Karaca, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası, s.44.

⁹¹ TT 121, s.1-573; Behset Karaca, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası, s.44-45.

⁹² BOA, TT 438, s.246-331; Behset Karaca, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası, s.45.

⁹³ TKGMA, TT 51, s.1; Behset Karaca, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası, s.45.

⁹⁴ TKGMA, TT 566, s.1-116.

Karaağaç, Gönen-i Hamit, Yalvaç-Karaağaç, Yavice⁹⁵. XIX. yüzyılın başlarında Tanzimat öncesinde Hamid Sancağı, Anadolu Eyaletine bağlı olup 14 kazadan müteşekkildir. İktisadi veya nüfus bakımından büyükten küçüğe doğru kazaları şöyle sıralamak mümkündür: Yalvaç, Karaağaç, Uluborlu, Eğirdir, Isparta, Afşar, Ağlasun, Ağros, Pavlu ve Cebel (şimdiki Sütçüler), Keçiborlu, Barla, İncir, Hoyran, Gönen⁹⁶.

1867 Vilayet Nizamnamesine göre ise, Hamid Sancağı'nın 6 kazası bulunmaktadır. Bunlar; Hamidabat (1891 tarihli bir fermanla, Isparta şehrine Hamidabat denilmeye başlanmıştır), Burdur, Uluborlu, Asıkaraağaç, Tefenni, Eğirdir kazalarıdır. Hoyran-Yalvaç kazası ise Konya (Merkez) Sancağı'na bağlıdır. 1872–1873 yılında Burdur, Konya Vilayetinin sancağı konumuna gelmiş ve Burdur, Karaağaç ve Tefenni kazaları Burdur Sancağı'na bağlanmıştır. Ayrıca İncirli, Ağlasun, Yavice ve İrle, Kemer ve Gölhisar nahiyeleri vardır. Hamid Sancağı ise Hamidabat, Eğirdir, Uluborlu, Karaağaç ve Yalvaç kazalarından oluşmuştur. 1831 Genel Nüfus sayımına göre; kaza olan Barla, Pavlu (Sütçüler) ve Ağros (Atabey) nahiyeleri Eğirdir kazasına, Keçiborlu ve Gönen nahiyeleri 1871 yılında Uluborlu kazasına bağlı hale gelmiştir. 1877 yılında idari bakımdan Atabey, Gönen ve Keçiborlu nahiyeleri; Hamidabat kazasına, Sütçüler ve Barla; Eğirdir kazasına, Afşar; Şarkıkaraağaç kazasına, Hoyran da Yalvaç kazasına bağlanmıştır⁹⁷.

1896 tarihli Salnameye göre Hamid Sancağı, Hamidabad Sancağı olarak geçmektedir. Bu tarihte mezkûr sancağa; Hamidabad, Yalvaç, Eğirdir, Karaağaç, Uluborlu kazaları bağlı olup, Keçiborlu ve Senirkent nahiyeleri Hamidabad'a, Hoyran nahiyesi Yalvaç'a, Barla ve Pavlu nahiyeleri Eğirdir'e, Afşar nahiyesi ise Karaağaç kazasına tabidir. Burdur Sancağı: Burdur, Tefenni kazalarından ibaret olup, Kemer ve Ağlasun nahiyeleri Burdur'a, Gölhisar nahiyesi ise Tefenni'ye tabidir⁹⁸.

⁹⁵ Kemal Ünal, “Katip Çelebinin (Cihannüma) Adlı Eserinde Isparta Vilayeti”, *Ün*, c.VI, sy.64-65, Isparta, Temmuz ve Ağustos 1939, s.913-915.

⁹⁶ Nuri Köstüklü, *1820–1836 Yıllarında Hamid Sancağı Ve Türkiye (182 Numaralı Isparta Şer'iye Siciline Göre)*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya, 1993, s.13, 18.

⁹⁷ Kadir Temurçin, “Isparta İlinin Coğrafi Özellikleri”, *Geçmişten Günümüze Isparta*, Yayına Haz. Hüseyin Gül-Songül Bybeyi, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara, 2009, s.55; *1290 Numaralı Salname*, s.103–167.

⁹⁸ *1896 Konya Vilayeti Salnamesi*, s.254–255.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE VAKIFLAR VE VAKIFLARIN BÖLGE TARİHİNDEKİ YERİ

I-Vakfın Tanımı, İnsanları Vakıf Kurmaya İten Sebepler ve Burada Devletin Rolü

Vakıf kısaca, “*kişilerin kendilerine ait menkul veya gayrimenkul mallarını veyahut nakit paralarını cemiyetin yararına bağışlamaları*” ya da “*bir malı şahsi mülkiyetten çıkarmak suretiyle, alım-satım ve mülkiyete konu olması mümkün olmayacak şekilde insanların istifadesine tahsis etmesi*” olarak tanımlanabilir. Böyle bir davranışın arkasında bir mecburiyet ve zorlama değil, dinî ve kültürel değerler yatmaktadır. Öyleyse İslam vakfını, mali imkân sahibi bir Müslümanın, şahsi mallarından bir kısmını kamu hizmetini görece kuruluşlara dönüştürmesi fiili olarak tanımlamak da mümkündür. Vakıf yapmak için mutlaka servet sahibi olmak gerekmektedir. Ancak servet asla yeterli değildir. Servetin yanında ve bundan daha önce dinî ve manevî duygu, yani inanç ile iman lazımdır. İslam’ın önem verdiği nefis terbiyesinde vakfın büyük rolü vardır. Zira nefsi terbiye etmenin maddî yolu mal ve mülk edinme hırsını yok eden vakıf müessesesi olup servetinin bir kısmını vakfeden kimse toplum içinde ve Allah huzurunda kendisini psikolojik olarak bahtiyar hissedecek, hem sosyal hizmet vermenin, hem de ibadet yapmanın hazzını duyacaktır. Başta padişah ve eşleri olmak üzere birçok devlet adamı bu duygu ve düşüncelerle hayır işleri yaparak topluma örnek olmuşlardır. Bunun sonucunda vakıf müessesesi, Türk ve İslâm dünyasının etkisini gösterdiği geniş coğrafyada asırlarca tatbik edilmiş ve günümüze kadar gelen maddî ve manevî eserler bırakılmıştır⁹⁹. Böylece vakıf, Türk tarihinin sosyal, kültürel ve ekonomik hayatında önemli bir rol oynamış olan, dinî, hukukî ve sosyal bir müessese olmuştur¹⁰⁰.

Türk toplumunda vakıf yoluyla aile veya aile bireylerine iş imkânı, bırakılan bâğ, bahçe, dükkân, han, hamam, ev, arazi ve benzeri mülklerle

⁹⁹ Bahaeddin Yediyıldız, “Müessese Toplum Münasebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplum ve Vakıf Müessesesi”, *VD*, XV (1982), s.26; Ahmet Akgündüz, *İslam Hukukunda Ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, TTK, Ankara, 1988, s.29-45; Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, Bilge, İstanbul, 2003, s.33; Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2013, s.245; *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, Editör: Tufan Gündüz, Grafiker Yayınları, Ankara, 2012, s.317; Tahsin Özcan, *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*, TTK, Ankara, 2003, s.1.

¹⁰⁰ Bahaeddin Yediyıldız, “Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrat Sistemi”, *Osmanlı*, c.V, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.17; Abdullah Saydam, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Kemal Ofset Matbaacılık, Trabzon, 1995, s.188.

güvenli bir mekân ve gelecek, günlük, aylık bazen de yıllık olarak nakdî gelir, eğitim ve öğretimine ihtimam göstermek gibi faydalar sağlamak amaçlanmıştır. Başka aileler için ise dul ve yetimlere ve fakir Müslümanlara düzenli olarak yıllık gelir tesis etmek, fakir kız ve kadınların düğün ve elbise masraflarını karşılamak, hapse düşenlere vakıf yoluyla yardım etmek yani yapılan bu tür yardımlarla Türk ailesini korumak gibi fonksiyonlar düşünülmüştür¹⁰¹. Ayrıca Osmanlı Devleti Haremeyn vakıfları tesis ederek kutsal bölgeleri de unutmamıştır. Bu doğrultuda araziler vakfedilmiş, *Haç yolu güzergâhlarında güvenliği sağlamak için* kaleler, konaklama merkezleri kurulmuş, su vakıfları, eğitim vakıfları, deşîşe vakıfları, imaret ve darüşşifa vakıfları gibi birçok vakıf ihdas edilmiş ve kutsal bölgelerin ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır¹⁰². Devlet bu vakıfların kuruluşu ve işleminde çoğunlukla yönlendirici olmuştur.

Bilindiği gibi devlet ile hükümdarın en önemli görevlerinden birisi halkın huzuru ve mutluluğu için adaletli kanunlar koymak, güvenliği sağlamak ve paranın istikrarını temin etmektir. Devletin varlık sebebi topluma hizmettir. Devlet bunu temin için caba sarf etmiştir. Hatta bu doğrultuda müdahaleci bir ekonomik politika uygulamıştır. İnsanlar arasındaki ekonomik ve sosyal durumun çok farklılaşmasını önlemeye çalışmıştır. Yine siyasî ve ekonomik gücün belirli ellerde toplanması adaletsizlik olarak algılanmış, fazla sefahat ile para harcamak hoş karşılanmamış ve zengin olanlar vakıf yapmaya sevk edilmişlerdir. Ancak yine de insanlar arasında gelir dağılımı konusunda eşitsizlikler oluşmuştur. Hiçbir zaman bir toplumdaki fertlerin hepsinin gelir düzeyinin aynı olması mümkün değildir. Bundan dolayı her toplumda farklı gelir seviyesine sahip gruplar olacak, yani sosyal tabakalar bulunacaktır. Bu tabakalar arasındaki sosyal ahengin ve gelir dağılımındaki dengenin sağlanması ise devletten daha ziyade vakıflar vasıtasıyla gerçekleştirilecektir. Devlet de bunun sağlanması için kontrol mekanizmasını işletecektir. Bir toplumdaki fertlerin hayır yapmakta yarışması, günümüz ölçüleriyle bir hayli şaşırtıcı görülmektedir. Bundan dolayı bazı araştırmacılar insanların vakıf kurmasını maddî sebeplere dayandırma temayülündedirler. Şüphesiz vakıf kurmada belirli ölçüde bunun da yeri vardır (müsadereden kurtulma gibi). Ancak kişileri vakıf kurmaya sevk eden amil, yani motive edici esas unsur, inançtır, dindir. Eser yaptıran kişinin Allah rızasını kazanmanın dışında bu dünya için elde edeceği şey, isminin yaptırdığı eserle anılması, bu duygunun verdiği manevî haz ve toplumda ihtiram ve itibar sahibi olmasıdır. Ancak yine de kişileri hayır yapmaya sevk eden ve hizmet etmelerinde etkili olan temel sebep dinî duyguları ve kendini değil çevresini düşünmesidir¹⁰³. Uluborlu kazasındaki Ahi

¹⁰¹ Hasan Yüksel, "Türk Toplumunda Vakıf Aile İlişkisi", *Türkler*, c.X, s.465-468.

¹⁰² Daha geniş bilgi için bkz. Mustafa Güler, "Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları", *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.470-482.

¹⁰³ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s.245-248.

Şemseddin Zaviyesi vakfındaki bir durum bunu çok güzel açıklamaktadır. Bu zaviyede Ahi Muhyiddin ve Ahi Muhammedi ortaklaşa şeyhler olup vakfı tasarruf etmektedirler. Ancak buradaki ifadelerle göre Ahi Muhammedi ecnebi olduğu için hizmet etmez olmuş ve bunun hissesi Uluborlu kadısının mektubu mucibince Ahi Muhyiddin'e verilmiştir. Görüldüğü üzere insanları vakıf kurmaya iten ve vakıfta hizmet ettiren temel sebep dindir¹⁰⁴. Toplumların medeniyet ve olgunluk seviyesini gösteren şeylerin başında da bu yardımlaşma ve dayanışma duygusu gelmekte olup bunun oluşmasında önemli oranda vakıfların yeri vardır¹⁰⁵. Hamid Sancağı'nda vakıfların her çeşidine rastlanması, çok sayıda zaviye vakfı olması ve zaviye vakıflarındaki kayıtlarda “*ayende ve revendeye (gelip-geçene) hizmet edilmesinin*” özellikle belirtilmesi vakıfların kuruluş amacını, sosyal yönünü, yardımlaşma ve dayanışma duygusunun ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Osmanlı döneminde toplumdaki sosyal dengenin büyük ölçüde vakıflar tarafından sağlandığını bilmekteyiz. Askeri meselelerde varını yoğunu seferber eden Osmanlı Devleti, devlet bütçesinden sosyal hayata yönelik hiçbir yatırıma girişmemiştir. Devlet kendi bütçesinden medrese, imarethane, cami, mescid, hastane, zaviye, kervansaray, han, hamam, çeşme, muallimhane gibi herhangi bir sosyal tesis yaptırmamıştır. Çünkü Osmanlıya göre bunları yaptırmak devletin görevi değildir. Devletin görevi, *vatandaşın can ve mal güvenliğini sağlamak, asayişini temin etmek, sınırları korumak ve devlet düzenini sağlamaktır*. Devletin birçok bölgesinde bulunan yüzlerce kurum vakıflar yoluyla hayırseverler tarafından inşa ettirilmişlerdir. Klasik dönemde fertlerin yaptırdığı bayındırlık eserleri ve sosyal tesisler toplum hayatını karşılamaya yetmiştir. Ancak Tanzimat'tan sonra devlet bütçesinden okul, köprü, yol, kütüphane v.b. şeyler yaptırılmaya başlanmıştır¹⁰⁶.

Vakıf müessesesi, Osmanlı toplum hayatında, iskân, istikrar, şehircilik, eğitim, kültür, sosyal hizmet ve ekonomik açılardan derin izler bırakmıştır¹⁰⁷.

¹⁰⁴ “*Vakf-ı Zâviye-i Ahi Şemseddin der nefs-i Uluborlu ki hem mescid ve Ahi der defter-i köhnede mukayyedir Ahi Muhyiddin ve Ahi Muhammed nâm kimesneler ale'l-iştirak şeyhler imiş vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş şimdiki halde Mevlânâ Uluborlu kadısı mektûbuyla dergâh-ı mu'allâyâ mezkûr Ahi Muhyiddin zâviye içinde olub Ahi Muhammedi ecnebi olub hizmet etmez deyu arz ettiği sebepten Ahi Muhammedi hissesiyle mezkûr zâviye başka müşariün ileyhe Ahi Muhyiddin'e sadaka olunub hükm-i hümayûn verilmiş ve hem mezbûr Ahi Muhyiddin Mevlânâ Saru Seydi teftiş mücebine vakf-ı evlâdlığın isbat idüb atabe-i ulyâdan hükm-i hümayûn verilmiş*” BOA, MAD 3331, s.42.

¹⁰⁵ Nazif Öztürk, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.433; M. Ali Ünal, *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, Paradigma, İstanbul, 2012, s.42-46.

¹⁰⁶ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s.246.

¹⁰⁷ Osmanlı döneminde vakıfların, iskân, şehircilik, toplum hayatındaki rolü, iktisadi, siyasi ve ticari açıdan önemi ile eğitim ve kültür açısından faydaları konusunda daha geniş bilgi için bkz. Nazif Öztürk, *a.g.m.*, s.433-446.

Türk tarihinde en yaygın ve en fonksiyonel olarak uygulandığı dönem ise, hiç şüphesiz Osmanlılar zamanıdır. Osmanlı Devleti, diğer birçok müessesede olduğu gibi, burada da Selçukluları örnek almıştır. *Sultan Orhan*'ın İznik'in fethinden hemen sonra, ilk Osmanlı medresesini kurarak, idaresi için yetecek miktarda gayrimenkuller vakfettiği bilinmektedir¹⁰⁸. Osmanlı şehir ve kasabaları fizikî, içtimai ve iktisadî bakımdan şehre merkezlik eden vakıf kuruluşları etrafında gelişmişlerdir¹⁰⁹. Hatta kırsal düzenin oluşumunda da vakıf kurumunun önemi büyüktür. Hamid Sancağı'nın şehirleri ve kırsal alanının şekillenmesinde de vakıflar etkili olmuştur. Osmanlı Devleti'nin toprakları çarpıcı biçimde vakıf medeniyetinin yaratisıdır¹¹⁰. *Anadolu Eyaletinin* 1530–1540 tarihleri arasındaki tahrirlere göre toplam geliri olan 79.784.960 akçenin %17'si (13.641.684 akçesi)¹¹¹, *Karaman Eyaletinin* %14'ü *Rum Eyaletinin* %15,7'si ve *Dulkadiye*'nin %5'nin vakıfların elinde bulunması konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Tabii bunlar vakıfların tarım alanlarından gelirleridir. Bunların dışında vakıfların şehir içindeki mesken ve iş yerleri, nakit para ve benzeri geniş kaynakları bulunmaktadır¹¹². O dönemde yukarıdaki gelirin büyük bir kısmı ile Anadolu Eyaletinde birçok vakıf işletilmekte ve buralarda çalışanlara maaş verilmektedir¹¹³. Vakıfların Devletin toplam gelirleri içerisinde önemli bir yeri vardır. XVI. yüzyıl başlarında, Osmanlı ekonomisinde toprakların %20'si vakıf sistemi içerisindeydi. Bu dönemde (1527–28 bütçesine göre) vakıfların toplam kamu gelirleri içindeki %12'lik payı sadece bazı emlakle birlikte bu toprak gelirlerinin oranıdır. Binalardan, para vakıflarından ve diğer vakıflardan elde edilen gelirler buna dâhil değildir. Bu oranlar, toprakların bir kısmı özel mülk haline geldiğinden yükselmiş olmalıdır. XVII. yüzyıl başlarında vakıf gelirlerinin payı %20'ye, XVIII. yüzyılda ise bu oran %25'lere kadar çıkmıştır¹¹⁴. Görüldüğü üzere vakıfların Osmanlı gelirleri içerisinde önemli bir yeri vardır. Hamid Sancağı'ndaki gelirlerin de önemli bir kısmı vakıflara ayrılmıştır. Bu oranlara çağımız dâhil olmak üzere hiçbir devlette ulaşılamamıştır. Gerçekten eğitim ve öğretim hizmetleri başta olmak üzere, birçok sosyal hizmetin hiçbir devlet katkısı olmadan yerine getirildiği bir

¹⁰⁸ A. Hikmet Berki, "Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı", *VD*, c.V, (1962), s.127-129.

¹⁰⁹ Vakfın şehir hayatındaki rolü ve Türk şehirciliği hakkında daha geniş bilgi için bkz. Osman Ergin, *Türk Şehirciliğinde İmâret Sistemi*, İstanbul, 1939; Osman Ergin, *Türkiye'de Şehirciliğin Tarihi İnkişafı*, İstanbul, 1936 ve H. Ziya Ülken, "Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği", *VD*, c.IX (1971), s.30-31.

¹¹⁰ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara, 2007, s.312.

¹¹¹ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.132.

¹¹² M. Akif Erdoğan, "Seydişehir Seydi Harun Külliyesi Vakıfları Üzerine Bir Araştırma", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, c.VII, İzmir, 1992, s.81. Ayrıca bkz. Bahattin Yediyıldız, "Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrat Sistemi", s.17–33.

¹¹³ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.132.

¹¹⁴ Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005, s.230–31.

toplum ve devlet tipi dünya tarihinde görülmemiştir. Osmanlı bu konuda istisnadır¹¹⁵.

II-Vakıf Kurmanın Hukukî Şartları ve Vakıf Kurucuları

Bir arazi veya gayrimenkulün vakfedilebilmesi için her şeyden önce *mülk* olması şarttır. Kişiler malik oldukları arazi, gayrimenkul ve malları vakfedebilirler. Vakfeden kişinin mülkiyet sahibi olmasının yanında *yetişkin, akli iradeye sahip, hür, kanunî ehliyeteye sahip olması* ve *borçlu olmaması* gerekmektedir. Bu tür vakıflara *vakf-ı hayri* denilmektedir. Ayrıca kişinin kendi soyundan gelenlerin istifade etmeleri için kurduğu, evlatlık vakıf denilen vakıflar da vardır ki bunlara *vakf-ı ehli* denilmektedir. Bir kişi, vakfettiği gelirin bir kısmını toplumun yararına bir kısmını da evlatlarının faydalanması için bırakabilir. Bunlar da *yarı hayri* vakıf kategorisine girmektedir¹¹⁶. Vakf-ı hayri, vakf-ı ehli ve yarı hayri vakıfları Hamid Sancağı'nda da görmekteyiz. Sancak, vakıflar yönünden zengin olup vakıfların her çeşidine burada rastlanmaktadır. Özellikle de zaviye, mescit, evlatlık ve cami vakıfları yoğundur. Sancakta 1501'de 216 civarında vakıf eser bulunmaktadır. Osmanlı devri Türk vakıf kurucularının kimliğine bakıldığında, XVII. yüzyılda %89.13'ünü, XVIII. yüzyılda %68.45'ini, XIX. asırda ise %28.34'ünü *askeri sınıf* denilen Osmanlı yöneticileri oldukları görülmektedir. Bu Osmanlı vakıf kurucularının da büyük çoğunluğunun *kapıkulu mensupları* oldukları dikkat çekmektedir. Mesela, XVII. asır Osmanlı vakıf kurucularının %66.44'ü bu zümreye aittir. Bu dönemde tesis edilen ailevi ve yarı ailevi vakıfların %49.69'u bunlar tarafından tesis edilmiştir. Ailevi ve yarı ailevi vakıf kurucuların büyük çoğunluğunun devlet hizmetinde bulunan yönetici sınıfa mensup kimselerden oluştuğu ve bunların büyük bir kısmının ya savaş yoluyla veya devşirme sistemiyle alınıp yetiştirildikleri ve sonra yönetimde yer aldıkları görülmektedir. Bunlar haricinde dul kadınların ve reayanın kurduğu vakıfların sayısı ve para hacmi çok değildir. (Bu tür vakıf kuranların amaçları: servetleri siyasi nitelikli bir servettir, müsadereden kurtulma, birey ancak geride bıraktığı mal ve mülkünün üçte birini vasiyet edebilirdi. Bundan dolayı istediği gibi vakıflar yoluyla şart koymak, kız ve erkeğin eşit pay sahibi olmasını sağlamak, kadınların miras taksiminden yüksek oranda harç almaları, servetlerinin varisler arasında parçalanmasını önlemek, arazi sistemine göre reaya öldüğünde çiftliği oğluna kalır, kızına hisse verilmezdi. Kızın hisse istemesi mümkün değildi)¹¹⁷.

Hamid Sancağı'ndaki vakıfları bu açıdan değerlendirirsek burada devlet görevlileri tarafından kurulmuş birçok büyük vakıf vardır. Bazı vakıflar Selçuklular ve Hamidoğulları zamanına kadar gitmektedir. Atabey'deki Ertokuş

¹¹⁵ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s.247.

¹¹⁶ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s.248.

¹¹⁷ Hasan Yüksel, *a.g.m.*, s.462-65.

Medresesi, Dadıl Kervansarayı, Eğirdir'deki bazı vakıflar bu şekildedir. İsminden de anlaşıldığı üzere Atabey'deki medrese ve Dadıl Kervansarayı Selçukluların önemli kul kökenli devlet adamlarından olan Ertokuş tarafından yaptırılmıştır. Dünder Bey Medresesi ve hamamı, Hamidoğulları'nın önemli beylerinden birisi olan bu kişi tarafından yaptırılmıştır. Onun Burdur'da da eseri bulunmaktadır. Isparta veya Kutlubey Cami, Isparta subaşı ve sonra sancakbeyi olan Kutlubey tarafından yaptırılmıştır. Isparta'da Feleküddün Dünder Beyin oğlu Hızır Bey adına Hızır Bey Camisi yapılmıştır. Yine Gölhisar başta olmak üzere bazı kazalarda Hamidoğlu zamanından kalan ve Hamidoğlu İlyas ve Osman Beylerin verdiği vakıflar bulunmaktadır. Yalvaç kazasında Devlethan'ın başta cami olmak üzere birçok vakfı bulunmaktadır. Böcüzade tarafından bu kişi Timur'un emiri olarak ifade edilmektedir¹¹⁸. Sultan II. Kılıç Arslan'ın torunu ve Tuğrul Şah'ın kızı tarafından M.1231 tarihinde yaptırılan Uluborlu'daki Alâeddin Camii bulunmaktadır¹¹⁹. Yine Karağaç'da M.1282'de Selçuklu Sultanlarından Feramuz oğlu III. Alâeddin Keykubad tarafından bina ve inşa olunan, ancak 1456'da Fatih tarafından tamir ve ihya ettirildiği için Fatih Sultan Mehmed Camii olarak anılan yapı eski eserlerdendir. Derbendağzı Çukuryeri mezarını Hamidoğulları zamanından beri Koyungözlü Şeyh tasarruf etmekteyken şimdiki halde evlatları mutasarrıflardır. Yazır köyünde Sevinç Çiftliği, Hamidoğlu zamanından beri vakıftır. Alakır karyesinde bir çiftlik ve su yine Hamidoğlu zamanından vakıftır. Yine Karye-i Sarrak'da İğdecik Çiftliği, karye-i Pınarbaşı'nda İman Seydi oğlanları, Gölhisar Camisi, mezra-i Şeyh Yatağan, karye-i Çeltükçü'de Hamidoğlu çiftliği, karye-i Yazır'da Hüseyin ve Şeyh İbrahim'in bir çiftlik yeri Şeyh Güvenç zaviyesine, karye-i Bostan'da bazı yerler, karye-i Akyaka'da Ahi Ömer zaviyesine bir çiftlik yer Hamidoğlu zamanından beri vakıf olan yerlerdir¹²⁰. Bu tarzda Antalya, Kaş, İstanos gibi kazalarda Hamidoğullarının bir kolu olan Teke Beylerinden beri vakf olan yerler vardır¹²¹. Yine Çandarlı Halil Paşa'nın kardeşi Mahmud Çelebi'nin İznikte'ki imaretinin gelir kaynakları arasında Burdur'daki Askeriye, Kışla, Karakaya gibi köylerin hâsılı bulunmaktadır¹²². Bu vakıf daha sonraki defterlerde de geçmekte ve devam etmektedir¹²³. Bu tür vakıfları çoğaltmak mümkündür. Bu vakıfların özellikleri ve durumu ilerde incelenmiş ve transkripsiyonda gelirleri belirtilmiştir.

Osmanlı döneminde bir vakıf üç aşamadan geçtikten sonra kurulmaktadır. Önce kurulacak vakfın fikri tasarımı yapılmakta, sonra seçilen amaçlar

¹¹⁸ Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, c.I-II, Bugünkü dile çeviren ve yayınlayan Suat Seren, Seren Yayınları, İstanbul, 1983, s.98.

¹¹⁹ Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.96.

¹²⁰ MAD 333I, s.1-153; Ayrıca üçüncü bölümde transkripsiyon metnine bakınız.

¹²¹ İ. Haklı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilâtı'na Medhal*, TTK, Ankara, 1988, s.165-167.

¹²² MAD 333I, s.93-100.

¹²³ Zeki Arkan, *Aynı eser*, s.134.

doğrultusunda “*müessesat-ı Hayriye*” denilen hizmet binaları inşa ettirilmekte ve hizmetlerin sürekliliğini sağlamak için gelir kaynakları belirlenmektedir. Üçüncü aşamada hazırlanan vakfiye, murafaalı (mahkemeye getirme, duruşma, yüzleşme) bir duruşma ile mahkemenin onayına sunulmaktadır. Mahkemece kurulması uygun görülen vakıfların vakfiyeleri, mahkemede tutulan şeriiye kütük defterlerine yazılmakta ve orijinal nüsha vakfi kuran kişiye iade edilmektedir¹²⁴. Vakfiye, vakfi kuran kişi tarafından (vâkıf) hazırlanan nizamnameye (yönetmelik) denilmektedir. Böyle bir nizamname kadı siciline işlendikten sonra kesinleşmektedir. Vakfiyelerde umumiyetle, vakf olunan malların neler olduğu, bu malların nasıl idare edileceği, gelirlerin nerelere ve kimlere sarf edileceği, vakfın kimler tarafından yönetileceği ve bunlara ne kadar ücret verileceği gibi hususlar bulunmaktadır. Buna ilaveten kadının vakfın sıhhat ve lüzumuna dair olan hükmü ile sonunda tarih ve şuh’du’l-halin mühürleri ile üst kısmında hâkimin mührü yer almaktadır¹²⁵. Vakfiyeler Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde muhafaza edilmektedir. 1926’dan önce kurulmuş olan vakıflara ait vakfiyelerin toplam sayısı 29.000 civarındadır. Bu vakfiyelerin yaklaşık 50 kadarı Selçuklulardan intikal etmiştir. Ancak bu rakamlar o dönemde kurulan vakıfların toplam sayısını göstermekten uzaktır. 1519–1596 yılları arasında İstanbul’da 2860, 1718–1800 yılları arasında Halep’te 485 vakıf vardır¹²⁶. 1567 tarihinde Teke Sancağında 216 vakıf vardır¹²⁷. 1501 tarihinde Hamid Sancağı’nda 232 civarında vakıf olup bunlar 216 civarındaki vakıf esere tahsis edilmiştir. Burada vakıfların gelirleri, vakfedenler ve nerelere harcanacağı gibi birçok konu belirtilmiştir. Defterin transkripsiyonunda bunlar görülmektedir. Buradaki vakıfların bazılarının vakfiyesi olmakla birlikte çoğu kaybolmuştur. Ancak elimizdeki mufassal vakıf defteri önemli oranda bu eksikliği giderecek mahiyettedir¹²⁸.

¹²⁴ Nazif Öztürk, *a.g.m.* s.434.

¹²⁵ Ziya Kazıcı, *Aynı eser*, s.49-51.

¹²⁶ Nazif Öztürk, *a.g.m.*, s.434.

¹²⁷ Behset Karaca, *XV. Ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, s.318.

¹²⁸ Bu bölgeye ait bazı kitabe ve vakfiyeler ile yapılan çalışmalar hakkında bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul, 1347-1929, s.213-238; Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi”, s.415-429; Neşet Köseoğlu, “Isparta Kitabeleri Ve Eski Eserler”, *Ün*, c.III, sy.26-27, Isparta, Mayıs-Haziran 1936, s.364-369; Tahir Erdem, “Hamit Oğulları Tarihine Ait Yeni ve Önemli bir Belge”, *Ün*, c.II, sy.16, Isparta, Temmuz 1935, s.223-225; Ünal Erdinç, *Isparta ve İlçelerinde Bulunan Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Dönemi Yapıtlarının Kitabeleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1999; M. Mesud Koman, “Hamid Beyin Adı Geçen Mühim Bir Vakfiye”, *Ün*, c.IX, sy.97-98, Isparta, Nisan-Mayıs 1942, s.1340-1341; Neşet Köse, “Uluborlu Kitabeleri”, *Ün*, c.II, sy.13, Isparta, Nisan 1935, s.174-177.

III-Vakıfların Şehirleşme, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayattaki Yeri ve Önemi

A-İskân, İstikrar ve Şehircilikteki Yeri

Anadolu'nun Malazgirt Zaferiyle Türk yurdu olmaya başlamasıyla bu topraklar üzerinde vakıflar kurulmaya başlamıştır. Bunun sonucunda zaviyeler, imaretler, çeşmeler, hamamlar, hanlar, camiler, mescitler, mektepler, medreseler, darüşşifalar gibi birçok yapılar ile bu eserler topluluğunun tamamından oluşan külliye teşkil edilmiş ve sonuçta çevrenin fiziki ve sosyal alt yapısı tamamlanmıştır. Böylece ilk önce Anadolu sonra Balkanlar ve Avrupa'da yaşanabilir bir ortam hazırlanmıştır. Bunun sonucunda iskân ve yerleşik bir düzen meydana gelmeye başlamıştır. Özellikle zaviyelerin iskân, Türkleşme ve İslamlaşmada önemli bir yeri vardır. Güvenliğin sağlanmasında etkileri olmuştur. Belgelerde genelde “*ayende ve revendeye*” yani “*gelip-geçene hizmet etmeleri*” bilhassa belirtilmiştir. Yine bunlar haberleşme imkânının olmadığı bu dönemde toplumun bütün kesimlerinin bir araya gelmesini sağlayarak, istikrar ve huzurun temininde, toplumun belirli gayeler etrafında bütünleşmesinde önemli rolleri olmuştur. Hamid Sancağı'nda da bu doğrultuda zaviyeler kurulmuştur. Zaviyelerin önemli bir kesimi kırsal alanda olmakla birlikte şehir merkezlerinde de bulunmaktadır. Özellikle Uluborlu, Gölhisar, Eğirdir ve Burdur'da çok miktarda zaviye bulunmaktadır. Vakıflar eliyle meydana getirilen yapılar bütünü en gelişmiş şekli külliyelerdir. Külliye yeni fethedilen yerlerin İslam mimarisine göre şekillenmesinde önemlidirler. Camiler, manevî etkileşim ve bilgi iletişim merkezleridir. Halka açılan konferans salonları görevini yerine getirmektedirler. Yine külliye inşaatı başlamadan önce su yolları, çeşmeler ve hamamlar yapılmaktadır¹²⁹. Vakıflara şehircilik ve şehir yönetimi açısından bakıldığında Osmanlı şehirlerinin can damarını teşkil ettiği görülmektedir. Osmanlılarda ilk belediyelerin kurulduğu 1856 yılına kadar şehirlerin ihtiyaç duyduğu hizmetlerin önemli bir kısmı vakıflar tarafından geliştirilmiştir¹³⁰. Osmanlı şehirlerinin merkezinde daha çok sultanlar ve vezirlerin veya devlet adamlarının kurdukları külliye yer almaktadır. Bunların yanında çok sayıda küçük vakıf da ihtiyaç duyulan yerlerde çeşitli hizmetlere yönelik olarak kurularak faaliyet göstermektedir¹³¹. Hamid Sancağı'nda Ağros, Eğirdir, Isparta ve Uluborlu gibi şehirlerde külliye mahiyetinde yapılar bulunmaktadır. Şehir merkezinde vakıfların büyük yatırımlar gerçekleştirdikleri ve gayrimenkul stokunun önemli bir kısmının bir şekilde vakıflarla ilişkili olduğu görülmektedir. Vakıfların mal varlıkları içinde mesken olarak kullanılan evler ve odalar önemli yer tutmaktadır. Bunların cüzî

¹²⁹ Nazif Öztürk, *a.g.m.*, s.434-439.

¹³⁰ Tahsin Özcan, “Osmanlı Şehirciliği ve Vakıflar”, *Selçukludan Cumhuriyete Şehir Yönetimi*, Editör. Erol Özvar-Arif Bilgin, Türk Dünyası Belediyeler Birliği, İstanbul, 2008, s.113-114.

¹³¹ Tahsin Özcan, “Osmanlı Şehirciliği ve Vakıflar”, s.117.

bir kısmı vakıf görevlileri için meşruta (lojman) olarak kullanılmakla birlikte önemli bir kısmı da ihtiyaç sahiplerine kiralanmaktadır. Bu çerçevede Osmanlı şehirlerinin konut ihtiyacının önemli bir kısmının vakıfların yatırımları ile karşılandığı tahmin edilebilir. Ailelerin ikametleri için olan konutların yanında bekârların ikameti için bekâr odaları, çeşitli amaçlarla şehir dışından gelenlerin kısa süreli ikameti ve ticaret yapmaları için yapılan hanlar da bu kategoride değerlendirilmelidir. Hamid Sancağı'nda da gelirleri vakıflara tahsis edilen evler, hanlar bulunmaktadır. Ayrıca para vakıflarında yaygın olarak uygulanan bey'bi'l-vefa ve bey'li'l-istiğlal gibi işlemler vasıtasıyla da özellikle ev sahipleri ipotekli kredi denilebilecek bir usulle sahip oldukları gayrimenkullerini teminat göstererek borçlanabilmektedirler. Vakıfların şehir hayatı için ihtiyaç duyulan bir başka yatırım yolu, kaldırım ve köprü gibi ulaşım altyapısına yönelik hizmetlerden oluşmaktadır. Özellikle şehir içindeki yolların bakımı, kaldırımaların tamiri, köprülerin bakım ve tamirleri gibi konularda da vakıflar oluşturulmuştur. Bir hizmet alanı da şehirlerin temizliğidir. Vakıfların önemli bir görev alanı da şehirlerin imarına yönelik yatırım ve hizmetlerden meydana gelmektedir. Bunların başında su tesisleri vardır. Abidevi çeşmelerin yanında irili, ufaklı binlerce çeşme, sebil ve bunlara su sağlayan suyollarının yapımı ve sürekli işler halde tutulması için ciddi yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlara ilave olarak kuyu açılması, bağ ve bahçelere su temini gibi konularda da vakıflar vardır¹³². Bizim çalıştığımız vakıf defterinde de geliri yolların bakımı, kaldırımaların ve köprülerin tamiri ile bakımı, su sebili ve suyollarının yapımı, kuyu açılması, bağ ve bahçelere su sağlanması gibi hizmetleri gören vakıflara rastlanmaktadır. Özellikle bu tarzda vakıflar Uluborlu, Keçiborlu, Ağros, Eğirdir, Isparta ve Burdur kazalarında bulunmaktadır¹³³.

B-İktisadi ve Ticari Hayattaki Yeri

Daha önce de belirttiğimiz üzere Türk iktisadi hayatının %12-20 civarında olan bir kısmına vakıflar hâkimdir. Vakıflar iktisadi hayatın canlı tutulması için ulaşım sisteminin emniyet altına alınmasında faal rol oynamışlardır. Çünkü bu dönemde güvenlik sıkıntısı vardır. Ulaşım zor ve pahalıdır. Yolların uygun olmayışı yüzünden yolculuk zahmetlidir. Bu doğrultuda nehirler üzerine *köprüler* kurmuşlar, her 30-40 km. mesafede *hanlar* ve *kervansaraylar* yaptırmışlardır. Osmanlı Devleti'nin son döneminde ülke hizmetlerinde istihdam edilen personelin %8.23'ü, Cumhuriyetin ilk yıllarında %12.68'i ve 1990'larda ise %0.76'sı vakıf sektöründe çalışmaktadır. ABD'de

¹³² Tahsin Özcan, "Osmanlı Şehirciliği ve Vakıflar", s.120-125.

¹³³ Daha geniş bilgi için üçüncü bölümde transkripsiyon metnine ve MAD 3331 nolu deftere bakınız.

%3 Avrupa Topluluğu ülkelerinde bu oran %5 civarındadır¹³⁴. Selçukludan itibaren bu doğrultuda kervansaraylar yapılmıştır. Selçuklu sultanları ve yüksek devlet adamları büyük ticaret yolları üzerinde kervansaraylar yapmışlardır. En mühim Selçuklu kervansarayları Anadolu'da şark-garp ve şimal-cenup istikametinde iki büyük milletler arası ticaret yolu üzerinde bulunmaktadır¹³⁵. Hamid bölgesi direk bu yollar üzerinde olmasa da buraya yakın olması ve tali yollarla bu ana güzergâhlara bağlanması dolayısıyla önem arz etmektedir. Bunun tabii bir sonucu olarak bölgede de bazı hanlar ve kervansaraylar inşa olunmuşlardır. Dadıl Kervansarayı, Eğirdir Kervansarayı ve diğer bazı hanlar ile yapılar burada ticaretin gelişmesine ve ekonomiye katkı sağlamışlardır¹³⁶.

C-Kültür, Eğitim ve Sağlık Hizmetlerindeki Yeri

Vakıfların kültür açısından da önemli rolü bulunmaktadır. *Kültür, bir toplumu ortak gayeler etrafında toplayan ve onlara millet olma vasfını kazandıran değerlerden birisidir*. Kültürü meydana getiren unsurlar ise, *inanç, eğitim ve sanattır*. Bunlardan eğitim başta olmak üzere kültürün unsurlarının gerçekleşmesinde vakıflar önemli rol oynamaktadır. Enderun mektebi ile milli güvenliği ilgilendiren askeri ve teknik okulların haricinde kalan, ilkokuldan itibaren her seviyedeki eğitim hizmetleri vakıf kurumları vasıtasıyla yürütülmektedir¹³⁷. Osmanlı döneminde 5–6 yaşındaki çocukların devam ettiği *sıbyan mektepleri*, mahallelerden köylere kadar ülkenin her tarafına yayılmıştır. Osmanlı medreselerinde *eğitim parasız ve yatılıdır*. *İmarette pişen yemekten* öğrenci, öğretmen, hizmetliler ve misafirler yararlanmaktadır. Öğrenciye *burs* verilmekte, hocalara *maaş* verilmektedir. Öğrencilerin yurttaki kalma şartları gayet müsaittir. Yine bu eğitim sistemi halktan kopuk değildir. Camilerde verilen vaazla halkla irtibat sağlanmaktadır. Bilgide kullanılan kütüphanelerin tamamı vakıftır¹³⁸. Eğitimin zaruri ihtiyaçları olan kitap vesaire ile eğitimin psikolojik yönüne destek olabilecek hususlar tanzim edilmektedir. Hoca ve talebelere her yıl kırtasiye masrafı ödenmektedir. Öğrencilerin belli günlerde mesire yerlerine götürülmesi faaliyeti yapılmaktadır¹³⁹. Hamid Sancağı'nda da bu tür faaliyetlerin yapıldığını vakıf defterinden anlamaktayız. Burada birçok mektep, medrese, kütüphane, kitap bulunmakta ve halkın hizmetine sunulmuş durumdaydı. Bu doğrultuda Yalvaç'ta bir mektebhane, Eğirdir, Isparta, Ağros,

¹³⁴ Nazif Öztürk, *a.g.m.*, s.439-444; *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, Editör Tufan Gündüz, s.328.

¹³⁵ Kervansarayların inşa amacı ve ticaret yolları ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Osman Turan, "Selçuk Kervansarayları", *Belleten*, c.X, sy.39, Temmuz 1946, TTK, Ankara, 1946, s.471-496.

¹³⁶ Daha geniş bilgi için üçüncü bölümde transkripsiyon metnine ve *MAD 3331* nolu deftere bakınız.

¹³⁷ Nazif Öztürk, *a.g.m.*, s.441; Tahsin Özcan, "Osmanlı Şehirciliği ve Vakıflar", s.118.

¹³⁸ Nazif Öztürk, *a.g.m.*, s.441-42.

¹³⁹ *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, Editör Tufan Gündüz, s.331

Uluborlu gibi kazalarda medreseler bulunmakta olup bunlar aynı kültürel ve eğitimle ilgili faaliyetleri yerine getirmekteydiler¹⁴⁰.

Sağlık hizmetleri de vakıflar tarafından yürütülmektedir. Darüştıp ve darüşşifa gibi kurumlar tıp eğitiminin yapıldığı ihtisas medreseleri olmalarının yanında sağlık hizmeti de veren birer hastane veya sağlık kuruluşudurlar. Bu tür kurumlar da vakıfların bünyesinde faaliyet göstermekte ve bunların masrafları vakıflar tarafından finansa edilmektedir. Buralarda istihdam edilen personelin ücretleri, kuramsal ve uygulamalı tıp eğitimi gören öğrencilerin iâşe ve ibate ihtiyaçları ile hastaların ilaç ve tedavi masrafları doğrudan vakıflar tarafından karşılanmaktadır¹⁴¹. Mesela hastanede doğan çocuklar için sütanne gerekiyorsa bunun teminini yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Hastane olmayan veya hastaneye ulaşamayanlar için seyyar hekim tayini, akıl hastaları için sağlık hizmetleri gibi birçok fonksiyonu yerine getirmektedirler¹⁴².

D-Sosyal Hayattaki Yeri

Vakıflar bir nevi sosyal güvenlik hizmeti de ifa etmektedirler. Özellikle yeniçerilerin orta sandıkları ile esnafın kendi aralarında kurdukları sandıklar ortak sosyal faaliyetlerin finansmanı yanında muhtaç hale düşen mensuplara veya yakınlarına yardım eden kuruluşlardır. Esnafın kendi aralarında ortaya çıkan krizlerin atlatılmasında da bu sandıkların rolü vardır. Ayrıca bazı vakıfların fazlasından çok sayıda kişiye tekaüt akçesi (emekli maaşı) bağlanmaktadır. Yine işsiz kalan mensuplara yapılan yardımlar da bir nevi işsizlik sigortası fonksiyonu icra etmektedir. Ayrıca belli bir mahalle veya köy halkı kendi aralarında oluşturdukları ve ortak ihtiyaçların karşılanmasına yönelik vakıflar kurmuşlardır¹⁴³.

Avarız gibi bazı olağan vergilerin ödenmesinde de vakıfların önemli bir rolü vardır. “Bir köy veya mahalle halkının ödemekte güçlük çektikleri avarız, kürekçi bedeli ve diğer ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere kurulmuş olan akar ve para vakıflarına” avarız vakfı denilmektedir. Bu nevi vakıflar başlangıçta doğrudan doğruya avarız veya tekâlif-i örfî vergisinin karşılanması için tahsis edilmişken bu verginin zamanla halktan toplanması uygulamasının eski önemini kaybetmesi üzerine, bu amaçla kurulmuş olan vakıfların gelirleri köy veya mahalle heyetleri kararıyla uygun yerlere harcanması usulü getirilmiştir. Neticede elde edilen gelirler, yangına, depreme, su baskınına, salgın hastalıklara, fakirlere, dullara ve yetimlerin ihtiyaçlarına, kimsesiz çocukların

¹⁴⁰ Daha geniş bilgi için üçüncü bölümde transkripsiyon metnine ve MAD 3331 nolu deftere bakınız. Ayrıca Selçuklu ve Osmanlı döneminde bölgeden geçen yollar ile ilgili olarak Zeki Arıkan’ın kitabındaki haritalara bakınız.

¹⁴¹ Tahsin Özcan, “Osmanlı Şehirciliği ve Vakıflar”, s.118-119.

¹⁴² Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı, Editör Tufan Gündüz, s.331-332.

¹⁴³ Tahsin Özcan, Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği, s.8-9.

evlendirilmesine, sahipsiz cenazelerin kaldırılmasına, su yolu, kaldırım, sıbyan mektebi tamiri gibi yerlere kullanılmaya başlanmıştır. Böylece zamanla değişik bir mahiyet kazanmış ve *avarız akçesi* ve *avarız sandığı* olarak da isimlendirilmiştir¹⁴⁴. Bu uygulamalarla sosyal ve toplumsal birçok problem halledilmiş ve insanlar dayanışma içerisinde yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Hamid Sancağı'nda bulunan vakıfların da zaman zaman aynı fonksiyonları yerine getirdiklerini görmekteyiz¹⁴⁵.

¹⁴⁴ Mehmet İpşirli, “Avâız Vakfı”, *TDVİA*, c.IV, İstanbul, 1991, s.109.

¹⁴⁵ Daha geniş bilgi için üçüncü bölümde transkripsiyon metnine ve *MAD 3331* nolu deftere bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

3331 NUMARALI VAKIF DEFTERİ VE DEĞERLENDİRMESİ

I-3331 Numaralı Vakıf Defterinin Özellikleri ve Önemi

3331 Numaralı Defter, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliyeden Müdevver Defterler kataloğunda bulunmakta olup tamamında Hamid Sancağı'nın vakıfları vardır. Bu defter mufassal vakıf defteridir. Toplam numaralı sayfa sayısı 162'dir. Ancak bunların 1, 83–85 ve 154–162 sayfaları arası boştur. Defter ciltsiz ve ebrusuz olup sayfa esasına göre numaralanmıştır. Defterin ebadı 29,5 x 13,5'tur. Defterin tarihi belirtilmemiştir. Ancak bizim tahminimize göre 1501 tarihli olup II. Bayezid dönemine aittir. Bazı vakıflarda “*merhum Sultan Bayezid (I. Bayezid), Murad Han ve Sultan Muhammed Han'dan (Fatih)*” ve “*şimdiki padişahımız*” ile “*babam Sultan Muhammed Han*” diyerek de Fatih ile II. Bayezid'den bahsedilmesi bunu teyit etmektedir¹⁴⁶. Ayrıca bu vakıf defterinin tarihini ve durumunu belirleme konusunda BOA, TT 994 numaralı Mufassal Tapu Tahrir Defteri'ne bakmak ve değerlendirmek gerekmektedir. Bu

¹⁴⁶ “Karye-i İleyler hususunda merhûmeyn Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han tâbe serâhûmadan nişân-ı şerifleri var ki karye-i mezbûre sınırında gayri yerden kimesne gelip konmaya deyu şimdiki halde dahi padişahımız mukarrer dutub hükm-i hümayûn sadaka olmuş cemâ'at-i Kara Halilli ve İleylerlü ve Gençeli Yörükleri mezkûr karye-i İleyler'ün halkına ve ekinine ve biçenine zarar ve noksan etdikleri sebebeden merhûmân Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han tâbe sarâhûmadan nişân-ı şerifleri var ki mezkûr karye sınırında konmayalar deyu şimdiki halde dahi padişahımız eazz-Allah'ü ensâreh'ü hazretleri mukarrer dutub tecdid-i hükm-i hümayûn sadaka olmuş”, MAD 3331, s.47; “Karye-i İleyler tâbi-i Uluborlu vakf-ı İshak Paşa el-mezbûr karye-i mezkûre sâbikan nesh olub tımara hükm olunmuş şimdiki halde hazret-i Hüdvendigâr ber-karâr-ı sâbık vakfiyetini mukarrer dutub hükm-i hümayûn verdiği sebebeden vakfa kayd olundu” MAD 3331, s.45; “Bundan evvel vilâyet-i Hamid'de nâhiye-i mezkûrede 90 dönüm yer ve 3 pâre harım ve 5 dönüm bâğ ki bazı mülk ve bazı vakf-ı mescid olub Mevlânâ Fakih oğulları Mevlânâ Bedreddin ve Mustafa Fakih tasarruf ederler imiş öşr ve harâc alını gelmemiş bu üzere merhûm ve mağfûrla babam Sultan Muhammed Han aleyhü'r-rahme ve'r-rıdvân dahi mukarrer dutub tevki'-i şerif virmiş imiş mezkûr Bedreddin'in mülk ve evkâfıçün şenbe günde sabahdan suyu var imiş sonra evkâf ve emlâk mensûh oldukda bunlar dahi tebdil ve tağyir olmuş şimdiki halde defterde mukayyed ve mestûr olduğu sebebeden mezkûrların emlâkın ve evkâfın mukarrer kılıb bu hükm-i şerifi virdim ve buyurdum mezkûrlar evvelden tasarruf ede geldikleri vakıflarına ve mülklerine ber-karâr-ı sâbık mutasarrıf olub kimesne öşr ve harâc taleb etmeye ve şenbe günde sabahdan sularına dahi mutasarrıf olalar deyu hükm-i hümayûn virüldüğü sebebeden defter-i cedide sebt olundu ama şimdiki hinde su bâbında Keçiborlu cemâ'ati nizâ' edüb Eğirdür kadısına teftiş içün hükm-i şerif eyledib teftiş etdürüb mezkûrların başka bir gün suyu olmayub Keçiborlu cemâ'ati ile ales'seviyeye mutasarrıflardır deyu dergâh-ı muallâya arz edüb dergâh-ı muallâdan dahi Keçiborlu cemâ'tine hükm-i şerif verilip mezkûrlar şehir halkı ile suyu ales'seviyeye mutasarrıf olalar deyu emr olduğu sebebeden deftere sebt olundu” MAD 3331, s.48.

tapu tahrir defteri 1501 tarihli kabul edilmektedir¹⁴⁷. MAD 3331 Numaralı Defter de aynı tarihte vakıfların kaydedildiği defterdir. Defterin stili de buna uymaktadır. Yine 1501 Tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde kaydedilmeyen bazı köyler vakıflarda yazılmış ve burada geçmektedir. Ayrıca bu defterin sonundaki toplamlarda tımar ve vakıflarda geçen hanelerin dökümü verilmiştir. Buradaki vakıflara ait sayılarla vakıf defterinde geçen reaya sayıları büyük oranda birbirini tutmaktadır¹⁴⁸. Yine 1501'de Afşar'a bağlı Maziya köyünde şöyle bir kayıt vardır: “Balıklagudan eski defterde 600 akçe yazılmış 25 yıldan beri 120 akçeden ziyâde olmaz dediler”¹⁴⁹. Burada zikredilen eski defter 1478 tarihli olduğuna göre TT 994 ve MAD 3331 Numaralı Defterler de 1501 civarı tarihe ait olmalıdır. Çünkü 25 yıldan beri bu balık avlağından fazla akçe alınmadığı belirtilmiştir. Bu ve buna benzer birçok delil bu iki defterin aynı tarihli olduğunu, birinde tımarların belirtildiği, diğerinde de vakıfların yazıldığını ortaya koymaktadır. Yine bu defterin tarihini ve durumunu tespit etme konusunda, Fatih döneminde birçok vakfın nesh edildiği ve II. Bayezid zamanında bunların yeniden sahiplerine verildiği bilinen bir gerçektir. Burada da birçok vakıfta bunu görmek mümkündür. Bu da bize defterin Fatih'ten sonra II. Bayezid zamanında tutulduğu hususunda mühim bir ipucu vermektedir.

Defter II. Bayezid dönemine ait olmasına rağmen buradaki vakıf kayıtlarında geçen bazı ifadelerden daha önceki dönemlerle de ilgili bilgi sahibi olunabilmektedir. Daha önce zikrettiğimiz üzere defterde I. Bayezid¹⁵⁰, II. Murad¹⁵¹ ve Fatih'ten¹⁵² sıkça bahsedilmektedir. Böylece bazı vakıfların onların zamanındaki durumu ve geçirdiği tarihi süreç öğrenilmektedir. Yine bölgedeki birçok vakıf Hamidoğulları zamanından beri devam etmekte olup Osmanlılar bunları korumuşlar ve vakıf durumunu bozmamışlardır. Hamidoğulları

¹⁴⁷ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.9-10; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.3.

¹⁴⁸ TT 994, s.400-405; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.6-7.

¹⁴⁹ TT 994, s.93.

¹⁵⁰ “Karye-i Beğler'de Ali Fakih ve Mahmud Fakih ve Muhammed Fakih ve Mustafa nâm kimesneler an kadimü'l-eyyâm 30 dönüm yere vakfiyet üzere merhûmân Bayezid Hüdâvendigar ve Sultan tâbe serallahümadan nişân-ı şerifleriyle mutasarrıflar imiş sonra nesh olub tımara hükm olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allah'ü ensâreh'ü hazretleri vakfiyyetin kemakân mukarrer dutub mezkûrların ellerine hükm-i hümayûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu ki vakfiyet üzere 30 dönüm yere mutasarrıf olalar deyu” MAD 3331, s.53.

¹⁵¹ “Karye-i Karib'de Davud oğlu Muhammed Fakih be-cihetü'l-imâmet tasarruf ede geldüğü dört mudluk yeri defter-i kadimde merhûm Murad Hana arz olunub mukarrernâme buyurmuş deyu köhne defterde mezkûr el'ân Mustafa b. Muhammed Fakih tasarrufundadır deyu eski defterde mukayyed şimdi padişahımızdan be-tecdid-i mukarrernâmesi yokdur”. MAD 3331, s.81.

¹⁵² “Karye-i Karaöyük'de Ahi Hamza tekedâr olub Merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serallah'ü nişân-ı şerifiyle elinde yerlerin vakfiyet üzere tasarruf edüb âyende ve revendeye hizmet edermiş defterde dahi vech-i meşrûh üzere kayd olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allah'ü ensâre hazretleri vakfiyyet kemakân mukarrer dutub mezkûr Ahi Hamza'ya be-tecdid-i hükm-i hümayûn sadaka edüb âyende ve revendeye hizmet edüb vakfiyet üzere evvelen tasarruf ede geldüğü yerlerine mutasarrıf ola deyu”. MAD 3331, s.79.

zamanından bahsedilmesi, bazı Hamidoğlu ailesinin isminin zikredilmesi ve onların bunları vakfettiğinin belirtilmesi bunu ortaya koymaktadır¹⁵³. Hatta Ağros'taki (Atabey) Ertokuş Medresesi ve Eğirdir-Gelendost yolu üzerindeki Dadıl Kervansarayı veya Gelendost Ertokuş Han'ı Selçuklular Dönemi'ne kadar gitmektedir. Medrese vakfından bahsederken defterde H.669/M.1270–1271 tarihinin geçmesi vakıfların çok eski dönemlere kadar gittiğini göstermektedir. Ancak buradaki 1270–1271 tarihi bunun vakfiye tarihidir. Bu medrese vakfı Mübarizeddin Ertokuş tarafından 1224 tarihinde yaptırılmıştır. Dadıl veya Gelendost Ertokuş Han'ın ise 1203–1204 tarihinde inşa edildiği belirtilmektedir. Bunlar az önce belirttiğimiz üzere bölgedeki en eski yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁵⁴. Ağros'a bağlı Panbuklu köyünün hâsılının medrese ve Dadıl nam mevkiye Mübarizeddin Ertokuş'un bina ettiği kervansaraya harcanmasının belirtilmesi de buradaki vakıfların önemi ve ne kadar eskiye gittikleri konusunda bilgi vermektedir. Yine Eğirdir kazasındaki Hankâh Vakfı'nda *evâil-i cemâziye'l-evvel sene tis'in ve semânemi'e* (H.890/M.1485) ve Paşa Zaviyesi veya Seyyidim Zaviyesi Vakfı'nda *evâil-i cemâziye'l-âhir sene tis'in ve semânemi'e* (H.890) tarihi geçmektedir¹⁵⁵. Bu tarihlerden de anlaşıldığı üzere buradaki bazı vakıfların verilmesi ve vakfiyeleri çok eskilere gitmektedir.

Ayrıca bu defterde köhne defterlerin zikredilmesi (defter-i köhnede mestur, defter-i köhnede mukayyed, köhne defter mucebince, bundan evvelki eski defter), bu defterin cedit (yeni) defter olduğunun belirtilmesi, bunun yanı sıra bu bölgeyi eskiden tahrir eden kişilerin isimlerinin yazılması defterin önemini arttırmakta ve daha geniş bir zaman diliminin ortaya çıkması ile bölge tarihini aydınlatmada mühim ipuçları vermektedir. Yine sancakta yapılan

¹⁵³ “Karye-i Çeltükcü'de Hamidoğlu Çiftliği dimekle ma'rûf vakf-ı mezra be-cihetü'l-imam İshak Fakih evlâdî bi-tariki'l-muafiye tasarruf edegelmışler defter-i köhnede kadîm-i Hamid zammından berü be-cihetü'l-imam vakf kayd olub merhûm Sultan Murad Han nişân-ı şerifiyle mutasarrıf imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allah'ü ensâre hazretleri vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub imâmeti neslinden Mevlânâ Sinan Fakih'e sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virilmiş” MAD 3331, s.78; “Mezra-i Şeyh Yatağan ki köhne defter mücebince ve mülûk-ı mâziyenin mekâtibi ve tesâmuale kudamâ-i vilâyetin şehâdetleri muktezâlarınca nesl-i Hamid'den Osman Beğün vakfi olub ba'de Bayezid Han ve Sultan ve Murad Han aleyhümü'r-rahmete ve'r-rıdvan mukarrer dutub hükümler vermişler görüldü binâ-i berât-ı hazret-i Hüdavendigâr dahi Şeyh-i mezbûrun evlâdından Halil Seydi oğlanları Şeyh Hasan ve Derviş Abdi ellerine mukarrernâme sadaka edüb el'ân dervişân-ı mezkûrân mezra-i mezkûre ber-müceb-i hükmü'llahtan vakfiyet üzere isti'âl edüb gallâtın mesâlih-i misâfirin ve mücâvirin sarf iderler şimdiki halde padişahü'l-islam ve'l-müslimin halledet hilafete hazretleri mezkûr zâviyenin vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub meşihatı Derviş Kemal'e sadaka edüb eline hükm-i hümayûn verilmiş” MAD 3331, s.74-75.

¹⁵⁴ Mübarizeddin Ertokuş'un siyasi faaliyetleri ve yaptırdığı eserler hakkında daha geniş bilgi için bkz. Nermin Şaman Doğan, “Selçuklu Döneminde Siyasi ve Bani Kimliği ile Mübarizeddin Ertokuş”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, c.27, Sayı 1, Haziran 2010, s.231-251.

¹⁵⁵ MAD 3331, s.134, 143.

tahrirleri bölgenin fethine kadar götürmektedir¹⁵⁶. Mesela, Barla'daki Şeyh Oğulbeği Zaviyesi'nden bahsederken Mevlânâ Saru Seydi'nin yazdığı vakıf defterinde olmadığının belirtilmesi bu defterden önceki vakıf defterleri ve tahrirler hakkında ipucu vermektedir¹⁵⁷. “*Karye-i Yunak'da Kaya Bey oğulları Ahi Baki ve Ahi İlyas 50 dönüm yer ile bir koz ağacın merhûm Sultan Muhammed Han tâbe sarellahü nişân-ı şerifiyle vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş ve Doğan Bey Defteri'nde dahi mukayyedir şimdiki halde nesilleri münkati' olub mahlûl olduğu sebebdan Mevlânâ Receb Fakihe sadaka olunub eline hükm-i hümayûn virilmiş*” diye kayıt vardır. Burada da Doğan Bey Defteri'nden bahsedilmektedir¹⁵⁸. Yine başka bir vakıfta “*Karye-i Yazır'da Hüseyin ve Şeyh İbrahim'in bir çiftlik yeri vardır Şeyh Güvenç Zâviyesine Hamidoğlu zamanından berü vakf imiş Doğan Bey mezbûr sancağı yazduğu vakt vakf mukarrer deyu deftere kayd olmuş ol vakitden berü vakfiyet üzere tasarruf olunub kimesne dahl ede gelmemiş şimdiki halde Şeyh İbrahim fevt olub mezbûr Şeyh Hüseyin zâviyede âyende ve revendeye hizmet edüb vakfiyet üzere bir çiftlik yere mutasarrıfıdır Mevlânâ Saru Seydi yazduğu vakfiyet defterinde dahi mestûrdur amma elinde hükm-i padişahî olmaduğu sebebdan arz-ı tevakkuf kılındı*” denilmektedir¹⁵⁹. Bütün bu ve buna benzer kayıtlar ilk fetihle birlikte burada tahrir ve vakıf defterlerinin tutulduğunu ortaya koymakta olup Doğan Bey'in yazdığı defterin Mevlânâ Saru Seydi'nin yazdığı defterden önce olduğunu göstermektedir¹⁶⁰.

Bu vakıf defterindeki kayıtlardan, vakfa ayrılmış olan köyler, mezralar, bağ ve bahçeler hakkında da bilgi sahibi olmaktayız. Böylece bu bilgiler tapu tahrir defterlerini tamamlamakta ve sancağın ve nahiyelerin toplam durumunu görme adına önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Yine nüfusun bir kısmı vakıflarda kaydedilmiştir. Bunların genel toplama dâhil edilmesiyle sancağın tam olarak değerlendirilmesi mümkün olacaktır. Ayrıca defterde vakıfları eskiden tasarruf edenlerin belirtilmesi, defterin yazıldığı tarihte mutasarrıf olanların yazılması, vakıf ile ilgili geniş bir zaman dilimindeki değişiklikleri görme adına önemlidir. İlaveten, günümüzde bilinmeyen bazı yapı ve eserleri tespit etme adına mühim ipuçları vermektedir. Yine defterdeki kayıtlardan

¹⁵⁶ Hamid Sancağı'nda yapılan tahrirler ve buraya ait tahrir defterleri ile diğer vakıf defterleri konusunda daha geniş bilgi için bu kitabın giriş bölümüne ve ayrıca bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.2-10.

¹⁵⁷ *MAD 333I*, s.19.

¹⁵⁸ *MAD 333I*, s.73.

¹⁵⁹ *MAD 333I*, s.79.

¹⁶⁰ Hamid Sancağı'nda yapılan tahrirler ve tahrir defterleri hakkında kitabın giriş bölümüne bakınız.

bölgenin bazı yerlerinde su problemi olduğu ortaya çıkmaktadır. Milos suyu¹⁶¹, Ağros suyu ve Keçiborlu'daki sular hakkında bilgi verilmektedir. Buradaki suların bazı günler vakıflar tarafından kullanıldığı ve bu vakıflara ayrıldığı belirtilmektedir. Zaman zaman da su kullanımı konusunda halk ile bazı anlaşmazlıkların çıktığı buradaki ifadelerden anlaşılmaktadır.

Bütün bunlara ilave olarak bu defterde, vakıfların gelirinden bahsederken nerelerin olduğunun belirtilmesi, yer tarifleri, gelir çeşitlerinin belirtilmesi, günümüzde kaybolan veya bilinmeyen bazı yerlerin ifade edilmesi, bölgenin tarihî coğrafyasının ortaya çıkarılmasında önemlidir. O dönemde olan bazı yerler günümüzde Eğirdir Gölü'nün içerisinde kalmış, bazı bölgeleri de su basmıştır. Bütün bunlar coğrafyadaki değişimler hakkında da bize önemli ipuçları vermektedir¹⁶². İşte bütün bu değişiklikleri görebilme, bölgedeki köylerin dağılımını izleme, vakıfların ayrıntısından başka verilere ulaşabilme adına, defterin genel olarak değerlendirilmesinin yanı sıra defterin transkripsiyonunu vermeyi uygun gördük. Böylece transkripsiyona bakılarak bölge tarihi ile ilgili daha detaylı bilgi edinmek mümkün olacaktır. Defter bölgedeki vakıflarla ilgili olarak elimizdeki en eski defter niteliğindedir. Bundan dolayı buradaki eserlerin tarihini tespit etmede ve durumunu belirtmede de çok önemlidir.

Defterdeki vakıfların nahiyelere göre dağılımından, daha önce bahsettiğimiz üzere sancağın idari yapısı hakkında da bilgi sahibi olmak mümkün olmaktadır. Burada bütün idari birimler ayırt edilmeksizin nahiye olarak verilmiştir. Ancak bazılarının kaza olduğu diğer tahrir ve belgelerden anlaşılmaktadır. Bu deftere göre 1501 tarihinde Hamid Sancağı şu nahiyelerden meydana gelmektedir: Ağros, Barla, Anamas, Avşar, Yalvaç ve Karaağaç, Uluborlu, Keçiborlu, İrle, Gölhisar, Donuzlu Karaağaç, Burdur, Gönen, Ağlasun, Eğirdir ve Isparta. Bu nahiyelerden İrle, Gölhisar, Burdur ve Ağlasun günümüzdeki Burdur ili sınırları içerisinde yer almaktadır. Donuzlu Karaağaç veya Karaağaç-ı Gölhisar (Acıpayam-Serinhisar) ismiyle geçen nahiye Denizli il sınırları dâhilindedir. Geri kalan nahiyeler ise Isparta ili sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bilindiği üzere XV. ve XVI. yüzyıllarda Hamid Sancağı büyük oranda günümüzdeki Isparta ve Burdur illerinden meydana gelmekteydi. Acıpayam ve Serinhisar ise günümüzde Denizli'de kalmaktadır¹⁶³. Yine aynı tarihli Tapu Tahrir Defteri'ne göre Hamid Sancağı'nın idari durumunu ortaya

¹⁶¹ Eğirdir'deki Sureti Baba Zaviyesi gelirlerinden bahsederken Milos Suyu geçmekte ve bununla ilgili olarak "Milos Suyundan mezbûr karyenin (Derengözü) on günde üç gün suyu var gecedan kuşluğa değin vakfındır" denilmektedir MAD 3331, s.120.

¹⁶² "Eğirdir'de Boğazovası'nda Kantara'nın evvelki gözü balıklığı imiş su ziyâde olcık 100 akçe hâsıl olurmuş şimdi su çekilib hayli zamandan berü akçe hâsıl olmaz imiş" diye kayıt düşülmesi, Eğirdir gölündeki değişimleri göstermesi açısından önemlidir. MAD 3331, s.121.

¹⁶³ Nahiyelerin dağılımı ile ilgili bkz. MAD 3331, s.1-153.

koymak mümkün olmaktadır. Vakıf defterinden farklı olarak burada kaza ve nahiyeler ayrı ayrı belirtilmiştir. Vakıf defterinde nahiye olarak gösterilen çoğu yer bunda kaza statüsündedir¹⁶⁴. Burada kaza olan yerler daha büyük ve daha önemli olan yerleşimlerdir. Vakıfların dağılımı da kaza statüsünde olan yerlerde daha fazla görülmektedir. Vakıfların çoğu da kırsal alanlarda yer almaktadır. Bazı şehir merkezleri de vakıflar yönünden zengindir. Özellikle Uluborlu, Eğirdir, Isparta, Burdur ve Gölhisar bunlardandır. Daha önce belirttiğimiz üzere bunlardan Uluborlu ve Eğirdir, Hamidoğullarına merkezlik yapmış olan yerlerdir. Bundan dolayı çok eski dönemlerden itibaren şehir kültürü gelişmiş ve vakıflar kurulmuştur. Bu özelliklerini de Osmanlılar zamanında devam ettirmişlerdir. Gölhisar ve Burdur da hem Hamidoğulları zamanında hem de Osmanlılar zamanında gelişme imkânı bulmuş yerlerdir. Yine buralarda özellikle de Gölhisar'da zaman zaman Hamidoğulları ailesinden bazı kişiler bulunmuştur. Isparta ise Osmanlı Devleti döneminde önem kazanmış ve sancağın merkezi olmuştur.

II-Vakıfların Nahiyelere Göre Dağılımı ve Değerlendirmesi

Daha önce bahsettiğimiz üzere bu defterde bütün idari birimler nahiye olarak belirtilmişlerdir. Ancak bazıları aynı tarihli tahrir defterinde kaza olarak ifade edilmişlerdir. Ağros, Anamas, Yuva ve Kartas nahiyeleri, Eğirdir kazasına bağlıdır. Donuzlu Karaağaç, Gölhisar kazasının nahyesidir. Karaağaç, Yalvaç kazasına bağlı nahiye durumundadır. Afşar, Barla kazasına bağlı nahiyedir. Gölhisar, Eğirdir, Barla, Yalvaç, Uluborlu, Keçiborlu, İrle, Burdur, Gönen, Ağlasun ve Isparta ise kaza statüsünde yerleşim yerleridir. Her bir nahiye veya kazadaki vakıfların dağılımı ve özellikleri konusunda ise şunları belirtmek mümkündür:

A-Ağros (Atabey)'daki Vakıflar

Ağros, günümüzdeki Atabey ilçesidir. Kuzeyinde bulunan Gelincik Dağı'na bitişik Karatepe ve Yaka adlarında iki küçük tepenin eteklerine yayılmış bir kasabadır¹⁶⁵. Burasının tarihi çok eski zamanlara kadar gitmektedir. Roma ve Bizans döneminde de önemli bir şehirdir. Bu şehir yakınındaki Bayat köyünün kuzeyinde, Ağros ovasının her tarafına nazır bir tepecik üzerinde harap bir kale kalıntısı bulunmaktadır. Bu kalıntılar da buranın eski ve mühim bir yer olduğunu ortaya koymaktadır. Mübarizeddin Ertokuş da suyu ve havası güzel olduğu için burayı mekân edinmiş ve burada medrese, türbe ve Eğirdir-

¹⁶⁴ TT 994, s.1-406; Diğer tarihlerdeki Hamid Sancağı'nın idari taksimatı konusunda bu kitabın giriş bölümüne ve ayrıca bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.43-49.

¹⁶⁵ Böküzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.39.

Gelendost yolu üzerinde kervansaray inşa ettirmiştir¹⁶⁶. Onun zamanında Ağros ve Dadıl köyünün bulunduğu yer Uluborlu'ya bağlıdır. Yani Uluborlu'nun sınırları Osmanlılar dönemindekinden çok geniştir. Osman Turan, Ağros köyünün son defa III. Kılıç Arslan zamanında Isparta ve çevresinin fethi esnasında Türkiye Selçuklularının sınırları içerisine katıldığını, bu köyün Keyhüsrev, Keykavus veya Keykubad tarafından Ertokuş'a mülk olarak verilmiş olduğunu tahmin etmektedir. Yine O, "*buranın ilk sakinleri Hristiyan iken Türklerin fetih siyaseti gereği buraya Türkler yerleştirilmeye başlamış ve Türk nüfus yoğunluğu burada artmıştır*" demektedir. Bu köy, XVI. asırda Mübarizeddin Ertokuş'un medrese ve diğer bazı vakıflarına ait olup azatlısı Armağanşah evladı elindedir¹⁶⁷. Bizim incelediğimiz defterle de Turan'ın belirttiği hususları teyit etmek mümkündür. Osmanlılar zamanında önemini muhafaza eden nahiyede birçok vakıf yer almıştır. Defter incelendiğinde şu vakıfların olduğu görülmüştür. Ağros nahiyesinde, az önce de belirttiğimiz üzere tarihi Selçuklular zamanına kadar giden bir medrese bulunmaktadır. Sancağın en önemli ve tarihi yapısı da budur. Medrese, M.1224 tarihinde Alâeddin Keykubad zamanında Mübarizeddin Ertokuş tarafından inşa ettirilmiştir. Bu medresenin Osmanlılar zamanında önemli bir yeri olup, Bursa medreseleri derecesinde bir özelliğe sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu medrese müderrisleri arasında ilmi şöhret kazanan birçok kişi yetişmiştir¹⁶⁸. Medrese, kapalı avlulu, tek eyvanlı, avlusu serbest desteklere oturan kubbeli, ana eyvana dıştan bitişik kare kaideli, sekizgen gövdeli türbesiyle farklı bir tasarım örneği olarak yer almaktadır¹⁶⁹. Ertokuş'a ait vakfiye kendisinin ve hatta mütevellî tayin ettiği azatlı kölesi Hacı Armağan Şah'ın ölümünden (H.638) sonra H.669 yılında Antalya'da yapılmıştır. Vakfiye, medrese ve Dadıl köyündeki kervansaray ile Antalya'daki camiine aittir. Vakfiye ölümünden çok sonra yapılmıştır. Osman Turan, vakıf şartları hakkında teferruata ait kayıtlar mevcut değil demektedir¹⁷⁰. Ancak bizim yayınlayacağımız bu defterde bu

¹⁶⁶ Ertokuş Medresesi ve Gelendost Ertokuş Hanı hakkında daha geniş bilgi için bkz. Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu Döneminde Siyasi ve Bani Kimliği ile Mübarizeddin Ertokuş", s.231-251; Tahir Erdem, "Atabey Medresesi", *Ün*, c.I, sy. 3, Isparta, 1934, s.44-49; İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.221-224; Ayrıca Atabey'in tarihi, idari durumu, XIX. asırdaki özellikleri konusunda bkz. Gülten Songun, *10120 Numaralı Temettuat Defteri'ne Göre Atabey Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Durumu (1844-1845)*, SDÜ SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006.

¹⁶⁷ Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", s.424-425.

¹⁶⁸ Daha geniş bilgi için bkz. Tahir Erdem, "Atabey Medresesi", s.44-49.

¹⁶⁹ Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.69-90; Bu medresenin özellikleri konusunda daha geniş bilgi için bkz. Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, s.37-61. Ayrıca bkz. eklerdeki fotoğraflar.

¹⁷⁰ Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", s.423-424.

konuda çok güzel bilgiler bulunmaktadır. Medrese vakfında da H.669 tarihi geçmekte ve vakıfların dökümü bulunmaktadır. Defter bu açıdan da büyük önem arz etmektedir. 1501 yılında Ağros nahiyesinin Medrese, Onaç, Kafirköy ve Zimmiyan mahallelerinin hâsılı ile Panbuklu köyünün hâsılının yarısı bu medreseye ayrılmıştır. Panbuklu karyesinin hâsılının yarısı da Dadıl nâm kervansarayın meremmeti (tamiri) için tahsis edilmiştir. Yine 200 akçelik bir vakıf hem medresedeki talebelere hem de Ağros'taki kervansaraya harcanmaktadır. Panbuklu köyünün H.669 tarihli vakfiyede bahsedilmemiş olması Turan tarafından burasının daha sonra inşa edilen yeni bir köy olduğu şeklinde izah edilmektedir. 1501 yılında Ağros'daki sudan Perşembe gün gecesiyle beraber Muganşah evlatlarından kimseler tasarruf etmektedirler. Ağros'taki bir cami, Barla'ya bağlı Ekbe köyündeki kervansaray ile mescidin çalışanlarına ve bu yapılara harcanan bir vakıf daha bulunmaktadır. Kısaca 1501 tarihinde Ağros nahiyesinde bir medrese, bir cami, Barla'ya bağlı Ekbe köyünde bir mescid, bir kervansaray ve Dadıl veya Ertokuş isimli bir kervansaray daha bulunmaktadır. Bu vakıflardan medrese ve Dadıl kervansarayı çok eski zamanlardan beri yer almaktadır. Ertokuş Han, Konya'dan Antalya'ya uzanan kervan yolu üzerindedir. Yapı, Eğirdir ve Gelendost ilçeleri yol güzergâhında Eğirdir'e yaklaşık 35 km. uzaklıktaki Yeşilköy'ün Hanönü Mahallesi'nde, Eğirdir Gölü kıyısında yer almaktadır. Belgelerde Dadıl veya Dadki (?) şeklinde geçen yerdedir. Han her iki bölümü de boylamasına dikdörtgen planlı olan kapalı bölüm (ahır) ve avlu kısmından oluşmaktadır. Han günümüzde restorasyon geçirmiş olup Anadolu'daki en erken tarihli hanlardan birisidir. Erken bir tarihte bu hanın yapılması ve ilk örneklerden birisi olması bu yolun önemli olduğunu ve tercih edildiğini ortaya koymaktadır¹⁷¹. Ağros'taki vakıfların toplam hâsılı 44943 akçedir. Ancak bazı vakıflar verilmesine rağmen hâsıl yazılmamıştır. Normalde toplam hâsıl daha fazla olmalıdır. Buradaki vakıfların gelirlerine baktığımızda ise resm-i ispenç, nim çift, çift ve bennâk, bakla, burçak, hinta, harâc-ı bâğ, bostan, dükkân gelirleri, eşcâr-ı ceviz, bağçe, resm-i âb, hamam, kovan ve resm-i âsiyâb gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Özellikle de buradaki gelirlerden 2'si harap olmak üzere 15 adet değirmen olduğunu görmekteyiz. Yani Ağros değirmen konusunda şanslı olan yerlerden birisidir. Bu nahiyede bazı yerlerin nüfusu da verilmiştir. Ağros şehrinin Medrese Mahallesi'nde kaydedilen reaya şunlardır. Hane: çift 1, nim 6, müezzin 1, bennâk 155 (gerçekte 156), imam 3, muhassıl (ilim tahsil eden talebe) 6, zâviye-nişîn 2, pir-i fânî (yaşlı veya zayıf kimse) 5, sipahizâde 2'dir.

¹⁷¹ Gelendost Ertokuş Hanı hakkında bkz. Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu Döneminde Siyasi ve Bani Kimliği ile Mübarizeddin Ertokuş", s.231-251; Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.74; Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, s.187-197; Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", s.425-426; Ayrıca bkz. eklerdeki fotoğraflar.

Onaç Mahallesiindeki nüfus şunlardan meydana gelmektedir. Hane: Çift 2, nim 50, bennâk 98, imam ve müezzin 5, muhassıl 1, pir-i fâni 7, (zâviyedâr 1, tekke-nişîn 1). Kafirköy Mahallesiindeki reayanın dağılımı şu şekildedir. Hane: Çift 1, nim 15 (gerçekte 16), bennâk 28 (gerçekte 29), pir-i fâni 1, muhassıl 1, imam 2, (mecnun1). *Cem'an hane-i Ağros ise*: Çift 4, nim 72, bennâk 282, imam 11, muhassıl 8, pir-i fâni 13, zâviye-nişîn 2 diye kaydedilmiştir. Zimmiyan Mahallesiinde ise 69 hane vardır. Yine bu nahiyeye bağlı Panbuklu köyünde kaydedilen reaya şunlardan meydana gelmektedir. Hane: Çift 2, nim 20, bennâk 14, mücerred 1, imam 1, tekke-nişîn (zâviye-i şeyh be-hükm-i hümayûn) 1. Ayrıca Ağros suyundan Perşembe gün gecesiyle tasarruf eden 16 nefer kişi kaydedilmiştir. Bütün bu verilerden hareketle Ağros şehrinde ve Panbuklu köyünde önemli miktarda insanın yaşadığını ve vakıflarla ilgili yerde kaydedildiğini görmekteyiz. Yine Ağros şehrinin Zimmiyan Mahallesiinde 69 hane gayri Müslim bulunmaktadır. Yukarda saydığımız bütün hane ve nüfus vakıf reayası olup vergilerini vakıflarda vermektedirler¹⁷². *TT 994* numaralı tapu tahrir defterinin sonunda Ağros nahiyesinin Eğirdir'e tabi olduğu belirtilmekte ve hane-i avarız ma'a evkâf 566 (hane-i reaya 86, hane-i evkâf 480), mücerred 7, imam 14, muhassıl 10, pir-i fâni 18, sahib-i zaviye 3 diye belirtilmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere bu nahiyenin nüfusunun tamamına yakını vakıf reayasıdır. Buradaki rakamlarla vakıf defterindeki rakamlar da birbirini büyük oranda tutmaktadır¹⁷³. Bu verilere göre 1501 tarihinde Ağros'ta 2837 civarında kişinin yaşadığını söyleyebiliriz¹⁷⁴. Bu yüzyılın sonlarına doğru ise (*TKGMA, TT 566'ya göre*) 13 mahalleden müteşekkil olan Ağros'ta 722 Müslüman ve 39 Hristiyan mükellef kaydedildiği belirtilmiş ve 4000 civarında kişinin yaşadığı ifade edilmiştir¹⁷⁵. 1844-45 tarihinde Ağros'un nüfusu 3802 kişi civarında tahmin edildiğine¹⁷⁶ göre uzun süre pek fazla bir değişiklik geçirmemiştir.

B-Barla'daki Vakıflar

Eski adı *Parlais* olan Barla, Augustus tarafından Roma kolonisi yapılan bir yerdir. Tarihi çok eskilere giden şehirde tahrip de olsa Roma ve Bizans dönemine ait birçok yapının kalıntılarına tesadüf edilmektedir¹⁷⁷. Eğirdir'e

¹⁷² *MAD 3331*, s.2-14; Mücerred, bekâr fakat başkasına muhtaç olmadan kendi geçimini temin edebilen Müslüman erkeklere, bennak, çiftliği olmayan evli raiyyete, çift veya çiftlik Miri arazilerde belirli büyüklükteki toprak parçasına, nim çift ise bunun yarısına denilmektedir. Diğer bazı tabir ve kelimeler için bkz. M. Ali Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma, İstanbul, 2011.

¹⁷³ *TT 994*, s.402.

¹⁷⁴ 1501 tarihli tapu defterinin sonunda hem vakıflardaki hem de tımar sistemi içerisindeki hane toplamları verilmiştir. Biz de hesaplamayı yani nüfusu, verilen hane-i avarızı 5 ile çarpıp çıkan sonuca mücerredleri eklemek suretiyle elde ettik.

¹⁷⁵ Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", s.424.

¹⁷⁶ Gülden Songun, *Aynı tez*, s.37-40.

¹⁷⁷ Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.78.

bağlı göl kıyısında yer alan ve yaklaşık 20 km. uzaklıktaki Barla kasabasında, tarihi Hamidoğullarına giden eserler bulunmaktadır. Barla'nın merkezinde bulunan Çaşınigir Paşa/Ulu Camii ile Hamamı ve Göçeri İbrahim Paşa Hamamı'nın tarihi çok eskilere gitmektedir. Bugün minaresi dışında büyük ölçüde özgünlüğünü yitiren Çaşınigir Paşa Camii'nin tarihini Uzunçarşılı, Taç kapısı üzerinde yer alan kitabesine göre H.777/M.1375–1376 yılına tarihlemektedir. Artık kullanılmayan Çaşınigir Hamamı soğukluk- sıcaklık ve halvet eş odalar halinde plan tipinin bir çeşitlemesidir. Barla'daki Göçeri/İbrahim Paşa Hamamı tek mekânlı soyunmalık, ılıkılık, sıcaklık ve su deposu bölümlerinden oluşmaktadır. Günümüzde hamamın bazı bölümleri toprak altındadır. Ayrıca bu örneklerin dışında Barla'da tarihi eski olan çok sayıda çeşme bulunmaktadır¹⁷⁸.

Osmanlı zamanında da önemli yerlerden olan Barla'da birçok vakıf bulunmaktadır. Burada Barla Camii veya bilinen şekliyle Çaşınigir Mescidi bulunmaktadır. Az önce değindiğimiz üzere Hamidoğulları zamanından kalan bu yapı şehrin en eski ve önemli eseri olarak görülmektedir. Yine belgelerde geçen hamam da yukarda zikrettiğimiz Çaşınigir veya Göçeri Hamamı olsa gerektir. 1501'de bu cami veya mescide Barla şehri Müslüman ahalisi ve Barla'daki zimmîler kayıtlı olup vergilerini bu vakıf için vermektedirler. Ayrıca Barla'da Şeyh Oğulbeği, Şeyh Hayreddin, Ahi Mustafa zaviyeleri bulunmaktadır. Yine Barla'ya bağlı Avşar şehrinde Şeyh Mukbil Zaviyesi vardır. Toplamda 1 mescid ve 4 zaviye bu nahiyede yer almaktadır. Barla'daki vakıfların toplam hâsılı 4933 akçedir. Ancak bazı vakıfların hâsılı yazılmadığı için vakıfların toplam geliri düşük görülmektedir. Vakıfların gelirlerine baktığımızda ise ispenç, nim, bennâk ve mücerred resmi, hububat öşrü, hamam gelirleri, harâc-ı bağ ve değirmen hâsılı gibi kalemlerden meydana geldiğini tespit ettik. Barla şehrindeki hanenin dökümü vakıf defterinde şu şekilde yapılmıştır. Hane: Nim 4, bennâk 55, kayyum 1 (şeyh-i zâviye 1). Buradaki zimmîler 14 nefer olarak kaydedilmiştir¹⁷⁹. 1501 tarihli tapu defterinde ise Barla kaza olarak verilmekte ve Avşar buranın nahiyesi olarak gösterilmektedir. Bu defterin sonunda Barla'nın hane-i avarız ma'a evkâfı 386 (reaya 313, evkâf 73), mücerred 12, pir-i fânî 4, imam 1, sipahiyân ve sipahizâdegân 7 şeklinde kaydedilmiştir. Bu verilerden de anlaşıldığı üzere nüfusun önemli bir kısmı vakıfların içerisindeydi. Bu nüfus değerlerine göre 1501 tarihinde Barla nahiyesinde 1942 civarında kişinin yaşadığını söyleyebiliriz¹⁸⁰. Sancaktaki

¹⁷⁸ İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.224; Nermin Şaman Doğan, “Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam”, s.78; Ayrıca bkz. Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, s.127–133, 225–236. Barla'daki çeşmeler ve özellikleri konusunda bkz. *Isparta Kültür Envanteri*, c.I, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2009, s.324–327.

¹⁷⁹ *MAD 3331*, s.16–20

¹⁸⁰ *TT 994*, s.403.

kasabalar içerisinde Hristiyanların en kalabalık oldukları yer Barla'dır¹⁸¹. Böküzade, XX. yüzyıl başlarında Barla'nın 9 mahalle, 2 köyden ibaret olup 638 hanede 2200 Müslüman, 763 Hristiyan olmak üzere toplamda 2960 nüfuslu bir kasaba olduğunu belirtmektedir¹⁸². XVI. asrın başlarından XX. asra kadar çok fazla bir şey değişmemiştir.

C-Anamos (Anamas)'taki Vakıflar

Eğirdir kazasına bağlı Anamas nahiyesinde çok fazla vakıf eser bulunmamaktadır. Anamas'ta bir cami ve Yanis karyesinde bir mescid yer almaktadır. Yani toplamda 2 vakıf vardır¹⁸³. Anamas'taki vakıfların toplam hâsılı 130 akçe olarak görülmektedir. Ancak vakfın birinde gelir çeşitlerinden bahsedilmesine rağmen hâsılın miktarı verilmemiştir. Bundan dolayı toplam hâsıl daha fazla olmalıdır. Buradaki vakıfların gelirleri ise öşür, zemin, çayır ve koz ağacı gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Anamas'taki vakıflara ait yerde hane kaydedilmemiştir. Ancak 1501 Tarihli Tapu Defteri'nde Eğirdir kazasına bağlı olduğu belirtilen Anamas nahiyesine kaydedilen reaya şu şekildedir: Hane-i avarız 430, mücerred 25, imam 23, muhassıl 10, pir-i fâni 15, hatib ve müezzin 2, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 11'dir¹⁸⁴. Bu verilere göre 2175 civarında kişinin bu nahiyede yaşadığını ifade edebiliriz.

D-Avşar (Afşar)'daki Vakıflar

Avşar veya Afşar kasabası, Eğirdir Gölü'nün Hoyran Gölü'yle birleştiği nokta hizasında Gelendost'a yakın bir yerde kurulmuştur. Burası XV. ve XVI. yüzyılda bazen nahiye bazen de kaza olarak kaydedilmiştir. Çevre köyler için bir pazar yeri olmak açısından önemlidir¹⁸⁵. 1501'de Afşar'ın pazarının kile resmi 12962 akçedir. Gelendost ise buranın bir köyü durumunda olup önemli bir yerleşimdir¹⁸⁶. Yine Avşar'da birçok dükkân bulunmaktadır¹⁸⁷.

1501'de Avşar nahiyesinde birçok vakıf eser vardır. Ilgun köyünde Şeyh İvaz Zaviyesi, Şarabhane karyesinde Hüsrev Lala Zaviyesi (harap), Yenice karyesinde Şeyh Ahmed Zaviyesi, Bağıllu karyesinde cami, Avşar'da Avşar Camii, Avşar şehrinde Yalama Mescidi, yine Ilgun'da Şeyh İbrahim'in ziyaret vakfı ve Şeyh Şüca' vakfı bulunmaktadır. Toplamda Avşar nahiyesinde 8 adet vakıf vardır. Vakıfların hâsılını topladığımızda 3870 akçe olduğunu gördük. Ancak bazı vakıfların gelirleri ve gelir çeşitlerinden bahsedilmesine rağmen

¹⁸¹ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.58-59.

¹⁸² Böküzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.67.

¹⁸³ *MAD 333I*, s.21.

¹⁸⁴ *TT 994*, s.402; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

¹⁸⁵ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.61-62.

¹⁸⁶ *TT 994*, s.73-82.

¹⁸⁷ *MAD 333I*, s.22-25.

hâsılı verilmemiştir. Bundan dolayı toplam hâsıl düşük çıkmıştır. Bu vakıfların gelirleri ise zemin, mukâta'â-i bâğ, icâre-i dekâkîn, mukâta'â-i hamam, âsiyâb ve bazı yerlerin gelirlerinden oluşmaktadır¹⁸⁸. 1501'de Avşar'daki Avşar Camii ve yine bu caminin gelir kalemleri arasında görülen hamam, bu tarihten günümüze kadar gelmiştir. Bu cami kareye yakın dikdörtgen planlı, dört sahanlı iyi korunmuş bir camidir. 1501 tarihinde defter-i köhnede mukayyed olduğunun belirtilmesi bu camiyi en az XV. yüzyıla kadar götürmemizi sağlamaktadır. Isparta Kültür Envanterinde de XIV-XV. yüzyıl yapısı olarak verilmiştir. Bu caminin gelirine tahsis edilen hamam da çok eski tarihli bir yapıdır. Envanterde Hamidoğulları zamanına tarihlenmiştir (XIV-XV. yüzyıl). Tek hamam olarak yapılmış kargir bir yapıdır. Günümüzde kullanılmayan bu hamam köy halkınca bilinçsizce onarılmıştır¹⁸⁹. 1501 tarihli tapu defterinden ise Avşar'ın Barla'ya tâbî olduğunu ve reayasının şu şekilde toplamda kaydedildiğini görmekteyiz: Hane-i avarız 1035, mücerred 39, imam 20, pir-i fâni 40, sahib-i zaviye 1, muhassıl 10, sipahiyân-ı köhne 2'dir¹⁹⁰. Buradaki nüfusla ilgili kayıtlardan da anlaşıldığı üzere önemli nahiyelerden birisi olup 5214 civarında kişinin yaşadığını söyleyebiliriz.

E-Yalvaç ve Karaağaç'daki Vakıflar

Yalvaç ve Karaağaç, sancağın önemli yerleşimlerindenidir. Özellikle Yalvaç çok eski bir tarihe sahiptir. Selçuklulardan sonra burada Hamidoğullarının iskânı başlamıştır. Bunların döneminde imar faaliyetleri başlamıştır. Yalvaç'ta bulunan Devlethan/Ulu Cami bunlardan birisidir. Bu caminin kitabesi ve vakfiyesi olmadığı için tarihi bilinmemektedir. Böcüzade, bu camiyi 1404 yılı dolaylarına tarihleme eğilimindedir¹⁹¹. N. Şaman Doğan ise Selçuklu yapısı olarak görmekte ve “*bugün tümüyle yenilenmiş caminin günümüze ulaşan dikdörtgen prizmal kaideli ve silindirik gövdeli tuğla minaresinin kurgu, malzeme-teknik ve süsleme özellikleri 14. yüzyıl örnekleri ile örtüşür. Ayrıca caminin cephelerinde kullanılan Roma ve Bizans dönemlerine ait devşirme malzemelerin/taş eserlerin çeşitliliği ve zenginliği adeta bir açık hava müzesi görünümü sergiler*” demektedir ve Hamidoğulları Dönemi'nde onarıldığını ifade etmektedir¹⁹². Böcüzade, yine Yalvaç'ın Gemen ve Akçaşar köylerinde Devlethan adını taşıyan camilerin olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Örkenez köyünde Fatih'in birinci Karaman seferi sırasında cami yapılmasına ve

¹⁸⁸ MAD 3331, s.22-25; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

¹⁸⁹ Isparta Kültür Envanteri, c.II, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2010, s.12, 14.

¹⁹⁰ TT 994, s.403.

¹⁹¹ Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.98.

¹⁹² Nermin Şaman Doğan, “Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam”, s.78-79; Caminin günümüzdeki durumu ile ilgili bkz. eklerdeki fotoğraf.

adına Sultan Mehmed Camii denilmesine müsaade verdiğini belirtmektedir¹⁹³. Bu camilerden Yalvaç şehrindeki Cami-i Yalvaç yani Devlethan Camii ve Gemen'deki Devlethan Camii bizim incelediğimiz defterde de geçmektedir¹⁹⁴.

XVI. asırda Karaağaç veya Yalvaç Karaağacı denilen şehir, bir kasaba görünümünde olmasına rağmen nüfus yönünden Yalvaç ve bazı diğer şehirlerden büyüktür. Ticari ve sanayi faaliyetleri kendisine yetecek niteliktedir. Bu nahiyede nüfusun önemli bir kısmı köylerde toplanmıştır. Vakıfların da çoğu kırsal alanda yer almaktadır. Bu nahiye Yalvaç kazasına bağlıdır¹⁹⁵. Karaağaç'ta günümüze kadar gelen Ulu Camii bulunmaktadır. Cami H.680/M.1281 tarihinde III. Gıyaseddin Keyhüsrev b. Kılıçarslan zamanında Ömer b. Ali isminde biri tarafından yaptırılmıştır. Karaağaç Camii H.860/M.1455 senesinde tamir olunmuştur¹⁹⁶. Bu cami defterde Karaağaç Camii olarak geçen camidir. Görüldüğü üzere tarihi çok eski bir cami olup Selçuklular zamanına dayanmaktadır. Yalvaç ve Karaağaç'ın durumu ve burada günümüze kadar gelen eserler hakkında kısaca bu şekilde bilgi verdikten sonra 1501 tarihindeki vakıflarını belirtebiliriz:

Nahiye-i Yalvaç ve Karaağaç, vakıflar yönünden zengin yerlerdendir. 1501'de Yalvaç Camii, Karaağaç'ta Hatib Mescidi, Karaağaç Camii, Kuyucak'ta Evlad-ı Zaviye ve Mescid-i Mevlana Saru Danişmend¹⁹⁷, Yalvaç Camii hâfızları için vakıf, Gemen köyünde Devlethan Bey Camii, Kaş köyünde Meydan Mescidi¹⁹⁸, Yalvaç şehrinde Şeyh Emir Ahmed Tekkesi¹⁹⁹, Yalvaç

¹⁹³ Bötüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.98-99.

¹⁹⁴ Gemen'deki ve şehir merkezindeki Devlethan Camileri'nin XVIII. ve XIX. asırdaki durumu ve görevlileri hakkında Nuri Köstüklü bilgi vermiştir. Özellikle de şehirdeki caminin özellikleri ve görevlileri detaylı şekilde incelenmiştir. Bu cami, burada hala en önemli cami olma durumunu muhafaza etmektedir. Bu camiler ve Yalvaç'taki diğer cami ve vakıfların XVIII. ve XIX. asırdaki durumu ve özellikleri konusunda bkz. Nuri Köstüklü, *Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e)*, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara, 2010, s.17-65.

¹⁹⁵ XVI. asırda Karaağaç'ın durumu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Behset Karaca, "1568 Tarihinde Karaağaç (Yalvaç Karaağacı) Nahiyesi", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Prof. Dr. Kemal Göde Armağan Sayısı*, Isparta, 2013, s.95-116.

¹⁹⁶ İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.237-238.

¹⁹⁷ Nuri Köstüklü, XVIII. ve XIX. yüzyıla ait belgelere dayanarak Kuyucak'ta Lütfi Ağa Camii ve Hacı Muzaffer Ağa Camii ile görevlilerinden bahsetmektedir. Bu camilerin bizim defterde geçen Mevlana Saru Danişmend Mescidi ile ilgisi olup olmadığını bilemiyoruz. Ancak şunu ifade edebiliriz ki, Kuyucak köyü çok eski tarihten beri önemli bir yerleşim yeridir. Bkz. Nuri Köstüklü, *Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e)*, s.24.

¹⁹⁸ 1501 tarihli defterde Kaş, köy olarak geçmektedir. Günümüzde ise Yalvaç'ın mahallesidir. Köstüklü, şimdiki Kaşyukarı mahallesinde Hamam Mescidi, bu mescidin 500 metre kadar batısında şimdiki Kaşcami mahallesinde Meydanoğlu Mescidi diye bir mescid daha olduğunu belirtmekte ve mimari özelliklerini ifade etmektedir. Yine O, bu mescidlerin XVIII. ve XIX. asırdaki görevlilerinden bahsetmektedir. 1501 tarihli defterde geçen Kaş köydeki Meydan Mescidi, Meydanoğlu Mescidi olsa gerektir. Bkz. Nuri Köstüklü, *Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e)*, s.33-35.

şehrinde mektebhâne bulunmaktadır. Yalvaç ve Karaağaç'taki vakıfların hâsılını topladığımızda 7026 akçe olduğunu gördük. Ancak bazı vakıfların hâsılı yazılmadığından toplam gelir düşük görülmektedir. Kazadaki vakıfların hâsılı ise dükkân, harım, koz ağacı, ev yeri, bostanlık, değirmen hâsılı, bağ, hamam hâsılı, köy hâsılı gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Bu gelir kalemlerine baktığımızda Yalvaç şehrinde önemli miktarda dükkân ve dükkân yeri olduğunu görmekteyiz. Şehir merkezinde 20 civarında mamur ve 13 harap dükkân kaydedilmiştir. Karaağaç şehrinde de fazla miktarda dükkân olup bunların 12 adedi mamur, 14'ü ise harap durumdadır. Yine alınan vergiler içerisinde Yalvaç ve Karaağaç'ın hamamlar konusunda da şanslı olduğunu söyleyebiliriz. Geliri Yalvaç Camii'ne tahsis edilmiş olan Meydan Hamamı bulunmaktadır. Bu hamam günümüze gelmemiştir. Günümüze gelen Kaşyukarı Mahallesiindeki hamamdır. Bu Selçuklu ve Eski Hamam adlarıyla tanınmakta olup restorasyonu başlamıştır²⁰⁰. Kuyucak köyündeki Mevlana Saru Danişmend Mescidi ve zaviyesine kayıtlı cema'at-i mezkûre ise şu şekildedir. Hane: Bennâk 10, imam 1, muhassıl 1, kayyum 1, câbî 1 ve çerakçı 1'dir. Senitlü mezrasına kaydedilen reayanın dağılımı da şöyledir. Hane: Nim 9, bennâk 3, pir-i fâni 2, imam 1'dir²⁰¹. Görüldüğü üzere vakıflarda fazla reaya kaydedilmemiştir. 1501 tarihli tapu defterinde ise toplamda nahiye-i Yalvaç'a kaydedilen hane-i avarız ma'a evkâf 1539, mücerred 32, imam 43, muhassıl 17, pir-i fâni 68, meremmetciyân-ı derbend 7, muaf an el-avarız 6, hatib ve müezzin ve mu'arraf 5, sahib-i zaviye 6, sipahiyân-ı köhne 5 şeklindedir. Yalvaç kazasına tabi olan Karaağaç nahiyesinde ise kaydedilen hane-i avarız 1119, mücerred 23, imam 28, muhassıl 10, pir-i fâni 54, hatib 1, sahib-i zaviye 8, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 11 şeklindedir. Yekûn hane-i kaza-i Yalvaç ise şu şekilde verilmiştir: Hane-i avarız ma'a evkâf 2658 (reaya 2636, evkâf 22), mücerred 55, imam 71, muhassıl 27, pir-i fâni 122, meremmetciyân-ı derbend 7, sahib-i zaviye 14, hatib ve müezzin ve mu'arraf 6, muaf an el-avarız 6, sipahiyân-ı köhne 16'dır²⁰². Hem kazadaki vakıf sayısından hem de reaya nüfusundan burasının önemli bir yerleşim yeri olduğu ortaya çıkmaktadır. Nüfus yönünden sancaktaki en önemli yerlerden birisidir. Bu verilere göre Yalvaç nahiyesinde 7727, Karaağaç nahiyesinde 5618 kişi yaşamaktadır. Toplamda kazada ise yaklaşık olarak 13345 kişi vardır.

¹⁹⁹ Bugün bu tekke yoktur. Ancak Eski Demirciler Arastasında yani tekkenin olduğu yerde Seyid Sultan Ahmed (Emir Ahmed) ismiyle bir türbe ve içerisinde bu şahsa ait mezar bulunmaktadır. Bkz. eklerdeki fotoğraf.

²⁰⁰ Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, s.143–151.

²⁰¹ *MAD 3331*, s.26-32; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²⁰² *TT 994*, s.404.

F-Uluborlu'daki Vakıflar

Uluborlu, ilkçağdan itibaren önemli bir yerleşim yeridir. Burası Selçuklu şehzadelerinin kaldığı, eğitim aldığı önemli bir merkezdir. Kalesiyle de bölgenin en korunaklı yerlerinden birisidir. Selçuklulardan sonra Hamidoğullarının eline geçmiş ve belirli bir süre başkentlik yapmıştır. Burada Selçuklu ve Beyliklerden kalan birçok yapı bulunmaktadır. Osmanlılar zamanında da önemi azalmasına rağmen yine mühim bir yer olarak kalmıştır. Sancağın siyasi, ticari, kültürel ve ekonomik yönden en önemli yerlerinden birisidir²⁰³. Bu deftere göre Uluborlu kazasında 26 adet vakıf bulunmaktadır. Bu vakıfların 2 adedi kişi vakfıdır (İshak Paşa, Süca Değirmeni). Bir tanesi cami vakfı (Cami-i Uluborlu), 8 adedi mescid vakfıdır. Mescidler: Emre, Emre Subaşı, Yerlü Kabaca, Hacı Hacı Ahmed, Muhtesib, Çelebi, Yassıviran'da Mescidler, hatta mescidlerden biri aynı zamanda zaviye vakfıdır (Ahi Şemseddin). Geri kalanın 1'i medrese (Kargu Lala), diğer 1 adedi mezra (Derbendağzı Çukuryeri) ve 13'ü zaviye vakfıdır²⁰⁴. Zaviyeler: Bula, Kargın Dede, Şeyh Köpek, Evliya Paşa, Alemdar, Ahi Ömer, Şeyh Kamarı, Sinle Şeyhi, Ahi Hüseyin, Mahmud v. Ahi Ali, Ahi Şemseddin, Fakih Paşa'dır. Görüldüğü üzere vakıfların yarısı zaviye vakfıdır. Bu da zaviyelerin buradaki iskân ve imardaki yeri ve önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Vakıfların önemli bir kısmı Uluborlu şehrinde. Ayrıca Senirkent, Çaylak, Yassıviran, Abdülcabbar, Yerlü Kabacalı köylerinde de vakıflar bulunmaktadır. Uluborlu'daki vakıfların toplam hâsılı 28540 akçe olarak hesaplanmasına rağmen bazı vakıfların hâsılı verilmediği için toplamda düşük görülmektedir. Vakıfların gelirlerine baktığımız zaman ise değirmen, dükkân icarı, bağ, hamam, harım mukâta'âsı, icâre-i bağ, öşr, koz ağacı, bazı yerlerin geliri, mukâta'â-i han, fırın, mukâta'â-i dekâkîn, nakit para, hububat, öşr-i kovan, yonca, sebzevât, yel değirmeninden hâsıl, icâre-i dükkân-ı kasab gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Burada vakıflarda yer alan reayanın dağılımına baktığımızda ise şöyle bir dağılım görülmektedir: Bisse köyündeki reayanın dağılımı şöyledir. Hane: Çift 1, nim 19, bennâk 5, mücerred 1, imam 1. Çaylak köyünde ise hane: Çift 3, bennâk 5, nim 2 şeklinde kaydedilmiştir. Garib köyünde, hane: Çift 3, nim 21, bennâk 1, pir-i fânî 3, imam 1, zâviye-nişînân 2 şeklinde kaydedilmiştir. Karye-i İleyler'de hane: Çift 14, nim 28, bennâk 16,

²⁰³ Uluborlu şehri ve kazasının durumu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*.

²⁰⁴ Zaviye ve tekkelere ait bazı bina ve kalıntılar günümüze kadar Uluborlu'da ulaşmıştır. Vakıf defterlerinde de geçen Evliya Paşa, Ahi Bahaeddin, Alemdar, İshak Paşa gibi birçok zaviye ve tekkeye ait kalıntı günümüze kadar gelmiştir. Hatta Alemdar Zaviyesi günümüzde cami olarak bulunmaktadır. Günümüzdeki durumu ile ilgili bkz. Said Demirdal, *Bütünüyle Uluborlu "Monografi"*, Acar Matbaası, İstanbul, 1968, s.245-256; Ayrıca bkz. *Isparta Kültür Envanteri*, c.II; Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu Ve Beylikler Dönemi Mimarisi*.

muhassıl 1, pir-i fâni 8, hizmetkâr-ı zâviye 2 şeklinde kaydedilmiştir²⁰⁵. 1501 tarihli tapu defterinde ise toplam olarak kazanın reaya dağılımı şöyle verilmiştir: Hane-i avarız ma'a evkâf: hane-i reaya 1464, hane-i evkâf 116, hane-i yörükân-ı hassa-i mir-livâ ki der nahiye-i Uluborlu 98 yekûn 1678. Mücerred 37, imam 33, muhassıl 15, sahib-i zaviye 16, meremmetciyân-ı derbend 2, pir-i fâni 87, hatib ve müezzin ve hâfız 18, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 11 şeklindedir. Kazanın nüfusu ve vakıfların sayısına baktığımızda burasının en önemli yerlerden birisi olduğu görülmektedir. Bütün bu verilere dayanarak Uluborlu kazasının nüfusunu mezkûr tarihte 8730 kişi civarında tahmin etmekteyiz²⁰⁶.

G-Keçiborlu'daki Vakıflar

Keçiborlu, Isparta'nın kuzey batısında yer almaktadır. Şehir bağılık, bahçeliktir²⁰⁷. Osmanlı döneminde Keçiborlu şehri, bir kasaba görünümünde küçük bir yerdir. Ticari ve sanayi faaliyetler kısıtlıdır. Keçiborlu'nun nüfusunun önemli bir kısmı köylerde toplanmıştır. Köyler ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. Burada fazla konar-göçer de yer almamaktadır. Bu kaza veya nahiyede fazla vakıf da bulunmamaktadır²⁰⁸. Kazanın önemi, Osmanlı döneminde Isparta-Denizli kervan yolunun üzerinde olmasıdır²⁰⁹. 1501'de Keçiborlu'da bir mescid ve cami vardır. Karye-i Ulu'da Süleyman Seydi Zaviyesi, yine bu nahiyede Abdurrahman Seydi Zaviyesi, Yakaköy'de bir zaviye, İlyas karyesinde Hacı Lala Zaviyesi, Bekir karyesinde bir cami ve mekâbir vakfı, İlyas Camii vakfı ve 1 evlatlık vakıf bu nahiyede yer almaktadır. Toplamda 4 zaviye, 3 cami, 1 mescid, 1 mekâbir ve 1 evlatlık vakıf bulunmaktadır. Nahiyedeki vakıfların toplam hâsılı 810 akçe hesaplanmasına rağmen daha fazla olması gerekmektedir. Çünkü bazı vakıfların gelirleri ve gelir kalemlerinden bahsedilmesine rağmen hâsılı yazılmamıştır. Keçiborlu nahiyesindeki vakıfların hâsılı ise, harım, bağ, yer, hamam, zemin ve çiftlik kalemlerinden meydana gelmektedir²¹⁰. Vakıflarda reaya kaydedilmemiştir. Burası 1501 tarihli tapu defterinde kaza olarak belirtilmiş olup toplamda hane-i avarız 843, mücerred 18, imam 19, sahib-i zaviye 2, pir-i fâni 17, mu'arrif ve müezzin 7, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 12 şeklinde verilmiştir. Bu

²⁰⁵ MAD 3331, s.33-45; Ayrıca Uluborlu kazasındaki vakıflarla ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.88-172.

²⁰⁶ TT 994, s.405; *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Uluborlu Kazası*, s.213-216.

²⁰⁷ Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.44.

²⁰⁸ Keçiborlu'nun XV. ve XVI. asırdaki durumu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Behset Karaca, "XV.-XVI. Yüzyıllarda Keçiborlu Kazası", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 16, Aralık 2007, Isparta, 2007, s.41-80.

²⁰⁹ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.57.

²¹⁰ MAD 3331, s.48-51; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

verilere dayanarak sancakta orta büyüklükteki kazalardan birisi olduğunu²¹¹ ve tahminen 4233 civarında kişinin yaşadığını söyleyebiliriz.

H-İrle (Yeşilova)'deki Vakıflar

İrle kaza ve nahiye olarak geçen yerlerden birisidir. Bu ad altında belirli bir yerleşim alanı yoktur. Salda Gölü'yle Yarışlı Gölü arasında uzanan bölge *İrle Ovası* olarak anılmaktadır. Bu bölgedeki köyler de bir nahiye veya kaza oluşturarak bu isimle anılmışlardır. Yani İrle, bugünkü Yeşilova'nın karşılığıdır²¹². Bu vakıf defterinde burası nahiye olarak belirtilmiştir. Nahiye-i İrle'de 7 evlatlık vakıf, karye-i Dere'de Şeyh İlyas b. Satılmış Zaviyesi, karye-i Akçeköy'de Şeyh İbrahim yeri ki 40 dönüm zaviyesine vakıf, karye-i Köşek'de Şeyh İshak Zaviyesi, İğdir köyünde Şeyh İsmail Zaviyesi vakfı bulunmaktadır. Buradaki vakıflarda hâsılı belirtilenleri hesapladığımızda 300 akçe olduğu görülmüştür. Ancak çoğu vakfın belirli miktarda yer tasarruf ettiği belirtilmiş fakat hâsılı yazılmamıştır. Vakıfların hâsılı ise yer, çiftlik ve bağ gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Toplamda 7 evlatlık vakıf ile 4 zaviye bu nahiyede yer almaktadır²¹³. 1501 tarihli tapu defterinde burası kaza olarak geçmekte olup bu kazaya bağlı toplam reaya şu şekilde kaydedilmiştir. Hane-i avarız 717, mücerred 53, imam 21, muhassıl 15, sahib-i zaviye 5, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 10'dur. Bu verilere dayanarak ve vakıf sayısına bakarak kazanın küçük bir yerleşim yeri olduğunu söyleyebiliriz²¹⁴. Yine bu değerlere göre bu kazada 3638 kişinin yaşadığını ifade edebiliriz.

I-Göhlhisar'daki Vakıflar

Burdur'dan batıdaki kazalar içerisinde en önemlisi Göhlhisar'dır. 1333 tarihinde Seyyah İbni Batuta Anadolu'yu gezerken buraya da uğramış ve bilgi vermiştir²¹⁵. Göhlhisar şehri, sosyal ve kültürel etkinliklerin yoğun olduğu bir yer değildir. Ancak köylerinin sayısının fazla ve konar-göçerlerin kesif olmasıyla daha çok kırsal özellik arz etmektedir. Günümüzdeki Tefenni, Karamanlı, Çavdır, Söğüt ve Dirmil gibi yerler de o zamnalar buraya tabidir.²¹⁶ Göhlhisar nahiyesi vakıflar yönünden zengin yerlerden birisidir. 1501 yılında burada 14 civarında evlatlık vakıf bulunmaktadır. Vakıfların tamamına yakını Göhlhisar'ın köylerindedir. Bu köyler Çuvallu, Gencelü, Sofu, Nahiye-i Yavice, Alâeddin,

²¹¹ TT 994, s.401.

²¹² Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.38.

²¹³ MAD 3331, s.52-56; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²¹⁴ TT 994, s.400.

²¹⁵ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.I, TTK, Ankara, 1982, s.50-51; *İbn Batuta Seyahatname'sinden Seçmeler*, Haz. İsmet Parmaksızoğlu, MEB, İstanbul, 1989, s.10-17.

²¹⁶ XVI. asırda Göhlhisar Kazası'nın sosyal ve ekonomik yapısı ile köyleri konusunda daha geniş bilgi için bkz. Behset Karaca, "XVI. Yüzyılda Göhlhisar Kazasının Sosyal Ve Ekonomik Durumu", s.774.

Navlu, Kayadibi, Doğanlar, Büğüş, Gırme, Uluköy, Dereköy, Eynes, Etre, Doğanoglu, Karacabelen, Mürsallü, nahiye-i Siroz, Alakır, Şam, Yakanlu, Horzum, Umman, Bey, Karaatlu, Yamadı, Çurbel, Yuva, Yunak, Karga ve Çukurca gibi köylerdir. Bunların bazılarında 2–3 adet vakıf eser bulunmaktadır. Sancaktaki zaviyelerin önemli bir kısmı da bu kazada yer almaktadır. Zaviyelerin ve zaviyeye mutasarrıf olan dervişlerin ayende ve revendeye hizmet etmeleri özellikle belirtilmiştir. Bu zaviyeler şunlardır: Nahiye-i Yavice'de Ahi İlyas Zaviyesi, Navlu'da Demircü Hacı oğlu, Ahi Yusuf çiftliğini ayende ve revendeye hizmet için tasarruf etmektedir. Navlu'da Şeyh Kasım bir çiftlik yer ayende ve revendeye hizmet için tasarruf etmektedir. Nahiye-i Yavice'ye bağlı Kayadibi köyünde Derviş Mustafa zaviyadar'dır. Yine Yavice'de Etre Dede Zaviyesi vardır. Gırme köyünde Şeyh İsmail ve Ahi Ahmed zâviye-nişîn'dir. Ayrıca burada Şeyh İsmail Zaviyesi vardır. Eynes köyünde Derviş Süleyman Zaviyesi, Etre'de Mahmud Zaviyesi, Doğanoglu köyünde bir tekkedar olup muhtemelen burada bir tekke vardır. Karacabelen'de Şeyh Davud zaviyadar, Mürsallü'de Şeyh Satılmış Zaviyesi, nahiye-i Siroz'a bağlı Bademlü köyünde bir Ahi Zaviyesi, Marce köyünde Halil Hacı oğlanları Zaviyesi, Sarrak'da Şeyh Hızır Zaviyesi, İshak'ta Miskin Ata Zaviyesi, yine aynı köyde Turgud Tekkesi, karye-i Umman'da bir zaviye, Süleyman köyünde Ahi Hasan Zaviyesi, Yuva köyde bir tekke, karye-i Şam'da Şeyh Cüneyd Zaviyesi, karye-i Bey'de Akbaba Zaviyesi²¹⁷, Yuva köyde Şeyh Mustafa ile Elvan Zaviyesi bulunmaktadır. Toplamda 21 civarında zaviye ile 3 tekke bu kazada yer almaktadır. 15 civarında cihet-i imamet için ayrılmış olan çiftlik veya arazi, mezra vakıfları bulunmaktadır. Bunların bazısında mescidin imamı veya caminin imamı oldukları belirtilmiştir. Bunun haricinde 2 adet cami vakfı bulunmaktadır²¹⁸. Bunlarla birlikte 17 civarında cami veya mescidin olduğunu söyleyebiliriz. Gölhisar kazasında toplamda ise 55 civarında vakıf bulunmaktadır. Gölhisar'da hâsılı belirtilen vakıfların gelirini topladığımızda 2775 akçe olduğu görülmüştür. Ancak vakıfların çoğunun tasarruf ettiği yer ve çiftlik ifade edilmesine rağmen hâsılı yazılmadığı için toplam hâsıl düşük görülmektedir. Vakıfların gelirleri ise çiftlik, bağ, değirmen, bahçe kalemlerinden meydana

²¹⁷ Günümüz Tefenni ilçesine bağlı Bey köyün ovasında Akbaba Türbesi olup yöre halkı tarafından ziyaret edilmektedir. Bu türbe, ismi geçen zaviye ile ilgilidir. Ayrıca transkripsiyon metnine ve eklerdeki fotoğrafa bkz.

²¹⁸ Günümüzde Burdur'un Çavdır ilçesine bağlı olan Dengere köyünde, Dengere Eski Camii ismiyle önemli bir cami bulunmaktadır. Caminin vakfı yoktur. Ancak çok eski olduğu rivayet edilmektedir. Ahşap destekli ve ahşap örtülü Anadolu Selçuklu camileri geleneğinde inşa edilmiştir. Bizim defterde bu caminin ismi geçmemektedir. Muhtemelen 1501 tarihinden sonra inşa edilmiştir. Bu caminin özellikleri konusunda daha geniş bilgi için bkz. Süreyya Eroğlu, "Burdur-Dengere Köyü Camisi'nin Ahşap Üzerine Kalemî Bezemeleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c.VI, sy.25, s.233–248; Ayrıca bkz. eklerdeki fotoğraf.

gelmektedir²¹⁹. 1501 tarihli tapu defterinin sonunda Gölhisar kaza olarak belirtilmiş ve buradaki hane-i avarız verilmiştir. Buna göre: Hane-i avarız 2935, mücerred 159, imam 68, muhassıl 49, sahib-i zaviye 20, pir-i fâni 58, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 125, meremmetciyân-ı köprü ve kerbansaray ve yolcu 16, hatib ve müezzin ve mu'arrif 7, muaf ber-muceb-i hükm-i hümayun 5 şeklindedir. Buradaki nüfusla ilgili verilere ve vakıf sayısına baktığımızda sancağın en önemli kazalarından birisi olduğunu görmekteyiz²²⁰. Yine bu değerlere göre bir hesaplama yaparsak kazada yaklaşık olarak 14834 kişinin yaşadığını söyleyebiliriz.

İ-Donuzlu Karaağaç (Acıpayam)'daki Vakıflar

Nahiye-i Donuzlu Karaağaç veya sadece Karaağaç olarak geçen ve Gölhisar'a bağlı olan bu yerleşim yerinde de birçok vakıf bulunmaktadır. Burası günümüzdeki Acıpayam ve Serinhisar ilçeleri olup Denizli'ye bağlı bulunmaktadır²²¹. Nahiye'de toplamda 1501 yılında 21 vakıf vardır. Vakıfların önemli bir kısmı cihet-i imamet içindir. Avşar, Gazancılar, Büğdüz, Uçarı, Çeltükçü, Oğuz, Karaöyük, Çorum, Çöğmen, Karib ve Bostan köylerindeki vakıflar cihet-i imamet içindir. Muhtemelen bu köylerdeki mescidlerin imamı olanlara harcanmaktadır. Buradaki çiftlik veya arazilerin adı ve miktarı tek tek açıklanmış ve imamet kimlerde olduğu ve ne zamandan beri vakıf olduğu belirtilmiştir. Mezra-i Yatağan'da bir zaviye vardır²²². Karye-i Avşar'da Şeyh Davud evladından Şeyh Paşa ve Şeyh Mustafa tekke-dâr olup burada bir tekke vardır. Yine Avşar köyünde Şeyh Karakoç Zaviyesi bulunmaktadır. Karaöyük köyünde bir tekke olup Ahi Hamza tekke-dârdır. Yazır köyünde Şeyh Güvenç Zaviyesi, Kaysar köyünde Şeyh Ali Zaviyesi, Rendesi

²¹⁹ MAD 3331, s.57-73; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²²⁰ TT 994, s.400.

²²¹ Bu kazanın XV. ve XVI. asırdaki siyasi, sosyal ve kültürel durumu ile ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yaşar Ertaş, *XV.-XVI. Yüzyıllarda Karaağaç-ı Gölhisar (Acıpayam) Kazası*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2007.

²²² Yatağan mezrası nesl-i Hamid'den Osman Beyin vakfı olup çok eski tarihlidir. Burada bir zaviye bulunmaktadır. Birçok Osmanlı padişahı da bu vakfı daha sonra onaylamıştır. Yatağan ismi de Şeyh Yatağan'dan gelmiş ve bu zat burayı kurmuştur. Şeyh Yatağan'dan sonra bu vakıf evladından Halil Seydi oğlanları Şeyh Hasan ve Derviş Abdi ellerine geçmiştir. 1501'de şeyhlik Derviş Kemal elindedir. Günümüzde Serinhisar ilçesinin Yatağan kasabasının güneyinde mezarlığın içerisinde bu zatın türbesi vardır. Bu yapı, son zamanlarda gerçekleştirilen onarımlar sonucu asli özelliklerini kaybetmiş ve tamamen yenilenmiştir. Yine bu kasabada Abdi Bey türbesi vardır. Bu türbede yatan kişi tespitlerimize göre Şeyh Yatağan'ın evladı Halil Seydi'nin oğludur. Yani Şeyh Yatağan'ın torunudur. Günümüzde Başkarcı-Tekkeköy yakınlarında ve Çukurköy ile Karataş arasında da türbeler vardır. Bunların kime ait olduğu bilinmemektedir. 1501 tarihinde bölgede birçok zaviye ve zaviye şeyhi olduğuna göre bunlar o kişilere ait olabilirler. MAD 3331, s.74-75; Bu türbelerin günümüzdeki durumu ile özellikleri konusunda bkz. eklerdeki fotoğraflar ve <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/content.asp?id=633>.

(?) köyünde Şeyh Durmuş v. Şeyh Hamza zâviye-nişîn olup ayende ve revendeye hizmet etmektedir. Bostanköy'de bir cami bulunmaktadır. Karaağaç'a bağlı Kırcalar köyünden hasılın yarısı Lazıkıyye'deki mevlevihaneye ayrılmıştır. Donuzlu Karaağaç'taki hâsılı yazılan vakıfların gelirlerini topladığımızda 3817 akçe olduğu görülmüştür. Burada da birçok vakfın hâsılı verilmediği için toplam gelir düşük çıkmaktadır. Bu vakıfların geliri ise, çiftlik, yer, bağ, mezra ve köy hâsılı gibi kalemlerden oluşmaktadır. Yatağan'daki zaviyede yekûn reaya: Çift 1, nim 3, bennâk 9, imam 1, hizmetkarân-ı zâviye 16 şeklindedir²²³. 1501 tarihli tapu defterinin sonunda toplam olarak hane-i avarız 1065, mücerred 71, imam 29, muhassıl 28, sahib-i zaviye 3, pir-i fânî 20, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 29, meremmetciyân-ı râh-ı derbend 19, hatib ve müezzin ve mu'arraf 3 şeklinde kayıt düşülmüştür. Bu verilere bakarak ve toplam vakıf sayısını göz önünde bulundurduğumuzda önemli yerleşimlerden birisi olduğunu²²⁴ ve tahminen burada 5396 civarında kişinin yaşadığını söyleyebiliriz.

J-Burdur'daki Vakıflar

Tarihi Neolitik devre hatta daha öncesine kadar giden Burdur'un büyük bir bölümü Pisidia bölgesinin sınırları içerisinde kalmaktadır. Burada Türklerin varlığı 1075 yılında başlamakta ve 1120 yılına kadar aralıksız devam etmektedir. Zaman zaman Türk idaresinden çıkan bölge Hamidoğulları ile birlikte tekrar önem kazanmıştır²²⁵. Osmanlılar döneminde de Hamid Sancağı'nın mühim kazalardan birisi olmuştur. 1478 tarihinde küçük bir şehir olan Burdur, 1523 yılında biraz daha büyümüş ve 1568 yılında epey gelişme göstermiştir. Nüfusu sürekli artan Burdur'un gayri Müslim nüfusu da 1568'de iki katına çıkmıştır. Bu şehrin ve kırsal yerlerinin gelişmesinde vakıflarının önemli bir yeri vardır²²⁶. Burdur nahiyesinde 1501 tarihinde 17 civarında vakıf bulunmaktadır. Bunların mühim bir kısmı Burdur şehrinde olup zaviye vakfidir. Burdur şehrinde, Ahi Muhammedi Zaviyesi, Şehy İsa Zaviyesi, Hacı Gaybî Zaviyesi, Şeyh Hamza Zaviyesi, Pir Dede Zaviyesi, yine şehir merkezinde Tabaglar Kapusu'nun Taş yanında Halid oğlu Arif bir zaviye bina etmiştir. Çendik köyünde Ali Bey Zaviyesi, Akyaka köyünde Ahi Ömer Zaviyesi bulunmaktadır. Bu zaviyeler burada gelip geçene hizmet vermektedirler. Bunlardan bir kısmı daha sonraki dönemlerde de varlıklarını muhafaza etmişler ve uzun yıllar görev yapmışlardır²²⁷.

²²³ MAD 3331, s.74-83; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²²⁴ TT 994, s.400.

²²⁵ Pars Tuğlacı, *Osmanlı Şehirleri*, Milliyet, İstanbul, 1985, s.66.

²²⁶ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.55-56.

²²⁷ MAD 3331, s.86-100; Günümüzde Burdur'da birçok türbe bulunmaktadır. Bunlar muhtemelen burada zikrettiğimiz zaviye şeyhleriyle ilgilidir. Buradaki türbeler hakkında bkz. *Burdur'un*

Bu zaviyelerden Gaybi Zaviyesi eski ismiyle Hoca Ali Camii Mahallesinde sonraki ismiyle Şeyh Sinan Mahallesinde yer almaktadır. Sadık Akdemir, bu zaviyenin XVIII. ve XIX. yüzyıldaki geliri ve çalışanları ile ilgili bilgi vermiştir. Yani bu zaviye uzun yıllar ayakta kalmıştır²²⁸. Bu zaviyenin şeyhinin türbesinin Oluklar Altı mevkiinde olduğu tahmin edilmektedir²²⁹. Çendik köyündeki Ali Bey Zaviyesi 1805 yılında varlığını devam ettirmektedir. Bu tarihte bu zaviyeye 40 dönüm arazi, ayrıca Helvacılar Çarşısında 4 dükkân ve Çendik köyün 7923 akçelik geliri hâsıl olarak yazılmıştır. Mütevellilik görevini İbrahim Münif Efendi yürütmektedir. Pir Dede Zaviyesi de 1841 tarihli bir belgede geçmekte olup gelir kalemleri verilmiştir. Bu zaviyenin Debbağhane Mahallesi Hacı Osman Efendi Medresesi'nin yanında bulunduğu belirtilmiştir²³⁰. Şeyh Hamza Zaviyesi Burdur'a bağlı Suludere Köyü'nde yer almaktadır. Bu zaviyeden günümüze Şeyh Hamza'nın türbesi intikal etmiştir²³¹. Bu zaviyenin 1775'deki zâviyedârı Şeyh Mehmed Efendi, 1855–1856 tarihleri arası zaviyadarı Şeyh Ahmed Efendi, 1858 senesi mütevellisi Ahmed Efendidir. Akyaka köyündeki Ahi Ömer Zaviyesi de XIX. yüzyılda belirtilmekte ve 1853–1858 tarihleri arası zaviyadarı Yusuf ve Emin Efendilerdir²³². Görüldüğü üzere 1501 yılında kaydedilen zaviyelerin önemli bir kısmı Osmanlıların son zamanlarına kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Bu zaviyelerin haricinde Burdur şehrinde 1501'de bir cami vakfı vardır. Bu cami Hamidoğlu Dünder Bey tarafından 1299 yılında Pazar Mahallesinde yaptırılan Ulu Camidir. Bu cami zamanla hasar görmüş ancak 1749 yılında Çelik Mehmed Paşa binayı yeniden onartmıştır. 1846 yılında çarşıda meydana gelen bir yangın neticesinde tekrar büyük bir hasar görmüş ve bu caminin tamiri 1851'de yapılmıştır. Burdur'daki en önemli ve en büyük cami olduğu için burada birçok kişi görev yapmaktadır. 1914 depremine kadar üzeri dam olan cami, 1919'da kesme taş ve çatı ahşap karkas biçiminde hükümet tarafından yeniden yapılmıştır. Bu cami haricinde Burdur'da tarihi eskiye giden birçok eser bulunmaktadır²³³. Bunlardan birisi de Gölhisar Emiri Mehmed Çelebi'nin oğlu Muzafferüddin Mustafa Bey tarafından yaptırılan ve H.745/M.1345 tarihli

Manevi Değerleri ve Milli Mücadele, Editör: Mehmet Tanır, T.C. Burdur Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Burdur, 2013, s.170–180.

²²⁸ M. Sadık Akdemir, "Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Burdur'daki Vakıf Hizmetleri", I. *Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.75.

²²⁹ *Burdur'un Manevi Değerleri ve Milli Mücadele*, Editör: Mehmet Tanır, s.173.

²³⁰ M. Sadık Akdemir, *a.g.m.*, s.76.

²³¹ Suludere köyünün bir kısmı ana yol kenarına taşınmıştır. Bu türbe eski köyün olduğu yerde bakımsız bir şekilde yer almaktadır. Bu zat, köy halkı tarafından köyün kurucusu olarak rivayet edilmektedir. Bizim incelediğimiz defterden de bu şahsı ve zaviyesini Fatih dönemine kadar götürmek mümkündür. Bkz. *MAD 3331*, s.90–91 ve eklerdeki fotoğraf.

²³² M. Sadık Akdemir *a.g.m.*, s.76–77.

²³³ Pars Tuğlacı, *Aynı eser*, s.68; M. Sadık Akdemir, *a.g.m.*, s.68–69.

kitabesi olan Muzafferiye Medresesidir. Bu medrese günümüze kadar kalmamıştır. Bizim incelediğimiz defterde de bahsedilmemektedir²³⁴.

Yine 1501 tarihli deftere göre, merkezde Manastır Mescidi²³⁵, Cedid Mescidi, Burcu Mescidi yer almaktadır. Şehir merkezindeki bu mescidlerden başka Mandırya karyesinde Yusuf Kethüda Mescidi bulunmaktadır. Ayrıca Mahmud Çelebi birader-i Halil Paşa'nın İznik'teki imareti için Askeriye ve Kışla köylerinin hâsılı vakıf olarak ayrılmıştır. Karye-i Yar'da ve nefsi Burdur ile Karakaya köyünde evlatlık vakıflar yer almaktadır. Bütün bu vakıfların yanı sıra Yazıcı Halil, karye-i Yazı'da Siroz çayının üzerinde bir köprü ihdas edip bir mülk bağının öşründen gayri hâsılın vakıf etmiştir. Ayrıca bir Şirmerd nâm kulunu azat ederek mezbûr köprüye meremmetçi tayin etmiş ve mezbûr bağın hâsılın vakfiyet üzere tasarruf edip köprünün meremmetine sarf eylenmesini şart koşmuştur. Buradaki vakıflarda hâsılı verilenleri topladığımızda 15363 akçe olduğu görülmüştür. Ancak bazı vakıfların gelirleri yazılmadığı için toplam hâsıl düşük görülmektedir. Burdur'daki vakıfların gelirlerine baktığımızda; bağ, zemin, harım, koz ağacı, icâre-i dekâkîn, öşür, âsiyâb resmi, ağnâm, kovan ve köy hâsılı gibi kalemlerden meydana geldiğini görmekteyiz. Burdur şehri önünde 24 *mamur*, 4 *harap dükkân* bulunmakta ve bunların icarı vakıflar için harcanmaktadır. Ayrıca gelirler arasında enteresan bir vergi kalemi bulunmaktadır. Bu da Kışla köyü hâsılı içerisinde "*Karye-i mezkûrun gölde mekeçük avlıyan gemilerinden resm 20*" şeklinde geçmektedir. Görüldüğü üzere gölden mekeçük kuşu avlanmakta ve bundan da belirli miktarda vergi alınmaktadır. Vakıflarda geçen reayanın dağılımı ise şöyledir: Askeriye köyündeki reaya vakıflarda kaydedilmiş olup şu şekildedir. Hane: Çift 3, nim çift 49, bennâk 37, mücerred 12, pir-i fânî 5, imam 1, câbi 1. Kışla köyünde de reaya kaydedilmiş olup şu dağılımdan meydana gelmektedir. Hane: Çift 4, nim 64, bennâk 42, mücerred 10, a'mâ pir-i fânî 2, muhassıl 1, müezzin 1. Karye-i Karakaya'da oturan evler şu şekilde tasnife tabi tutulmuştur. Hane: Bennâk 11, mücerred 1. Nefs-i Burdur'da olan Askeriye'ye müteallik olur Müslüman ve keferi bunlardır ki zikr olunur diye kayıt düşülmüş ve şu şekilde bir dağılım yapılmıştır. Hane: Bennâk 11, mücerred 1. Yine Burdur şehrinde 13 hane zimmî kaydedilmiştir. Bütün bu reaya vakıflarda geçmekte olup vergilerini burada vermektedirler²³⁶. 1501 tarihli tapu defterinin sonunda toplam olarak Burdur Kazası'na kaydedilen hane-i avarızın dağılımı ise şu şekildedir: Hane-i avarız ma'a evkâf 1415, an reaya 1165 an evkâf 250, mücerred 92, imam 29, muhassıl

²³⁴ Sait Kofoğlu, *Aynı eser*, s.349.

²³⁵ Manastır Mescidi daha sonraki dönemde cami olarak geçmektedir. Günümüzdeki ismiyle bu cami Necatibey Mahallesinde yer almaktadır. 1798'de imamlığı Mustafa Efendi yürütmektedir. 1856 ile 1878 tarihleri arasındaki mütevellilik görevini Hacı Mustafa ve Hacı Süleyman Efendiler yapmaktadırlar. XIX. asırdaki cami, mescid ve diğer sosyal yapılar ve görevlileri konusunda bkz. M. Sadık Akdemir, *a.g.m.*, s.66-81.

²³⁶ *MAD 333I*, s.86-100; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

14, sahib-i zaviye 5, pir-i fâni 27, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 5, hatib ve müezzin ve mu'arrif 10'dur. Burada hem vakıflarda hem de tımar sistemi içerisinde olan reaya toplam olarak belirtilmiştir. Bütün bu verilere baktığımızda bu kazanın önemli yerleşim yerlerinden birisi olduğunu ve 7167 civarında kişinin yaşadığını söyleyebiliriz²³⁷.

K-Gönen'deki Vakıflar

Gönen nahiyesinde 10 vakıf bulunmakta olup bunların çoğu zaviye vakfıdır. Bu zaviye vakıfları ayende ve revendeye hizmet etmektedirler. Karye-i Göğüs'de Şeyh İlmin (?) Zaviyesi, karye-i İtoğlu'nda Şeyh Minnet Zaviyesi, Kızılağaç köyünde Şeyh Ersel oğlu Şeyh İsmail Zaviyesi, Manastır köyünde Sa'adeddin ve Selman Zaviyesi, Gönen şehrinin Bazar Mahallesinde Hacı Murad Zaviyesi, yine şehirde Tutluca Mahallesinde Ahi Turbey Zaviyesi bulunmaktadır. Nerede olduğu belirtilmeyen Fazilet Hatun Zaviyesi de bu nahiyede yer almaktadır. Toplamda 7 zaviye Gönen nahiyesindedir. Bu zaviyelerin haricinde Gönen şehrinde Bazar Mahallesinde Bazar Mescidi ve Fandaş köyünde Mescid-i Fandaş bulunmaktadır. Yine şehir merkezinde bir adet cami vardır. Bu caminin gelirleri arasında hamam geçmektedir. Günümüzde Gönen'in Cami Mahallesinde bulunan ve harap durumdaki hamam bu olabilir²³⁸. Gönen'deki vakıfların toplam hâsılı 4141 akçe olarak hesaplanmıştır. Ancak bazı vakıfların hâsılı yazılmadığı için bu düşük görülmektedir. Buradaki vakıfların gelirlerine baktığımız zaman ise çiftlik, bağ, harım, hamam, âsiyâb, zemin, eşcâr-ı ceviz gibi kalemlerden müteşekkildir. Kaza-i Gönen'de vakıflarda reaya kaydedilmemiştir²³⁹. Ancak 1501 tarihli tapu defterinin sonunda kazanın avarız haneleri verilmiş ve şöyle kaydedilmiştir: Hane-i avarız 618, mücerred 15, imam 11, muhassıl 9, sahib-i zaviye 3, pir-i fâni 22, hatib ve müezzin ve mu'arrif 3, sipahiyân-ı köhne ve sipahizâdegân 3'dir. Bu verilere ve vakıf sayısına baktığımızda orta büyüklükte bir kaza olduğunu ve 3105 civarında kişinin burada yaşadığını söyleyebiliriz²⁴⁰.

L-Ağlasun'daki Vakıflar

Ağlasun'da tarihi çok eskiye giden yerleşimler bulunmaktadır. Sagalassos'a yakın coğrafyalardaki en erken yerleşim izlerine Dereköy yakınındaki Karain mağarasında rastlanılmış olup, bu izler M.Ö.16000-10000 yıllarına tarihlenmektedir. Buradaki en önemli yer Sagalassos antik şehridir. Kentin yazılı kaynaklarda bilinen tarihi Büyük İskender'in M.Ö.333 yılındaki fethi ile başlamaktadır. Bölge daha sonra M.Ö. 281'de Seleukoslar'ın

²³⁷ TT 994, s.400.

²³⁸ Gönen'deki hamam ve özellikleri konusunda bkz. *Isparta Kültür Envanteri*, c.II, s.32.

²³⁹ MAD 3331, s.101-104; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²⁴⁰ TT 994, s.401.

kontrolüne girmiştir. M.Ö.188–133 yılları arasında Attaloslar'ın Bergama (Pergamon) Krallığı'nın parçası olmuştur. Sonra Roma ve Bizans dönemi başlamış ve nihayetinde Türklerin eline geçmiştir²⁴¹. Osmanlılar zamanında önemli miktarda Yörük nüfus barındırmaktadır. Yine nüfusun mühim bir kısmı yaya teşkilatı içerisinde²⁴². Ağlasun kırsal özelliklerin hâkim olduğu bir nahiyedir. Burada 1501'de 5 adet vakıf bulunmaktadır. Bu vakıfların 4'ü zaviye vakfı, biri ise cami vakfıdır. Büğdüz köyünde Derviş Âşık Paşa Zaviyesi, Ervalu'da Abdal Hacı Zaviyesi, Anba'da Şeyh Yahşi Zaviyesi ve Kayalu Pınar köyünde Bâlî oğulları Lütfullah ve Mezid'in evladlarından Nurullah ile Yusuf ayende ve revendeye hizmet etmek için görev yapmaktadırlar. Bu zaviye vakıflarının haricinde Cami-i Ağlasun vakfı da bulunmaktadır. Ağlasun'da hâsılı kaydedilen vakıfların gelirlerini topladığımızda 1073 akçe olduğu görülmüştür. Ancak bazı vakıfların gelir çeşitlerinden bahsedilmesine rağmen hâsılı yazılmadığı için bu düşük görülmektedir. Bu vakıfların gelirleri; bazı köylerin hâsılı, çiftlik gelirleri, eşcâr-ı ceviz gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Vakıflarda sadece Paşaköy'de reaya kaydedilmiş olup şu şekildedir. Hane: Nim 3, bennâk 12, imam 1, mücerred 1'dir²⁴³. 1501 tarihli tapu defterinde burası kaza-i Ağlasun Ervalu ma'a Yörükân şeklinde belirtilmiş olup, toplamda yazılan hane-i avarız 748, mücerred 31, imam 21, pir-i fânî 11, muhassıl 15, sahib-i zaviye 15, sipahiyân-ı köhne 22'dir. Vakıf sayısına ve kaydedilen toplam haneye baktığımızda çok büyük bir yerleşim yeri olmadığını ve 3771 civarında kişinin yaşadığını tahmin etmekteyiz²⁴⁴.

M-Eğirdir'deki Vakıflar

Eğirdir, Sivridağ denilen tepenin göle doğru uzanan kısmı üzerinde kurulmuş olup, göle uzanan burunun sonunda eski bir kale vardır²⁴⁵. Bu kale, antik dönemden kalma olup bunun bir kısmı günümüze kadar gelmiştir²⁴⁶. Friedrich Sarre 1895'de Eğirdir'e geldiğinde bu kaleyi görmüş ve bununla ilgili bilgi vermiştir. O, bu kalenin duvarlarının birçok yerde çöktüğünü ya da bilfiil yıkıldığını ve artık sadece bir yıkıntı yığını olduğunu belirtiyor. Ayrıca kalenin en iyi durumda olan tarafı, şehre bakan yüzü diye ilave ediyor²⁴⁷. Şehir dokusu

²⁴¹ Sagalassos antik şehri ve bölgenin tarihi konusunda bkz. Marc Waelkens, "Sagalassos Antik Kenti Burdur'da Bir Tarih Kesiti", I. *Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.688–695. Ayrıca bkz. H. Vanhaverbeke, "Sagalassos Kırsal Bölgeden Bir Görüntü", I. *Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.671–676.

²⁴² Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.63.

²⁴³ *MAD 3331*, s.105-108; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²⁴⁴ *TT 994*, s.404.

²⁴⁵ Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.61.

²⁴⁶ Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.75.

²⁴⁷ Friedrich Sarre, *Küçükasya Seyahati -1895 Yazı- Selçuklu Sanatı Ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, Çev. Dârâ Çolakoglu, Pera Turizm ve Ticaret A.Ş., İstanbul, 1998, s.182.

Roma ve Bizans dönemlerinde kale içinde, Türk döneminde ise kale dışında gelişmiştir. Şehir, Selçuklulardan itibaren önemli yerleşimlerden birisi olmuştur. Konya'dan Antalya'ya ulaşan kervan yolu üzerinde bulunmaktadır. Bunun bir sonucu olarak II. Gıyaseddin Keyhüsrev (1237–1246) zamanında Eğirdir Han (1237–1238) inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı kapalı bölüm (ahır) ve avlu kısmından oluşan yapı anıtsal boyutlardaki sultan hanlarından birisidir. Bugün büyük ölçüde yıkılan hanın taç kapısı Eğirdir'deki Dünder Bey Medresesi'ne ve bazı bezemeli parçaları ise sur duvarlarına taşınmıştır. Özellikle Eğirdir gibi savunmaya elverişli bir noktayı elinde tutan Hamidoğulları kuzey-güney yönünde oldukça işlek olan ticaret yollarını denetleyen bir devlet olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir²⁴⁸. Eğirdir'in Hamidoğulları zamanında merkezlik yaptığını ve bunun sonucunda öneminin daha da arttığını görmekteyiz. Bunun bir sonucu olarak birçok yapı onların zamanında yapılmaya başlamıştır. Dünder Bey döneminde Dünder Bey Medresesi/Taş Medrese (1301–1302) ile Hamamı yapılmıştır. Eğirdir Kalesi'nin dış sur duvarlarına bitişik inşa edilen medrese, açık avlulu, avlusu üç yönden revaklı, tek eyvanlı, çift katlı ve simetrik plan şemasıyla Ortaçağ'ın en anıtsal örneklerinden birisidir. Medrese bugün Eğirdir'in çarşısı olarak kullanılmaktadır. Friedrich Sarre, bu medrese ile ilgili de bilgi vermiştir. Onun ifadesine göre, “*İbni Batuta'nın konakladığı ve Muslihuddin'in ders verdiği*” medresedir. Medresenin yakınındaki Dünder Bey/Aşağı Hamamı adlarıyla tanınan yapı kaynaklarda verilen kitabesine göre H.707/ M.1307- 1308 yılında Dünder Bey tarafından yaptırılmıştır. Üç eyvanlı, iki köşe hücreli plan şeması yansıtan yapı, bugün çifte hamama dönüştürüldüğü için özgün durumunu yitirmiştir. Esas olarak Selçuklu yapısı olan Eğirdir Hızır Bey/Ulu Camii ise Hızır Bey tarafından genişletilerek onarılmıştır. Eğirdir Kalesi'nin dış sur duvarına bitişik, Dünder Bey Medresesi'nin karşısına inşa edilen Hızır Bey Camii, çok destekli, ahşap sütunlu ve tavanlı yapıların anıtsal bir örneğidir. Yapı, H.1301/ M.1814–1815 yılında geçirdiği bir yangın sonucu yenilenmiştir. Vakıf defterinde Cami-i Eğirdir şeklinde geçen cami bu cami olmalıdır. Bu dönemde Eğirdir'in Yazla Mahallesi'nde bulunan ve kitabesine göre H.759/ M.1357–1358 tarihinde Hüsameddin İlyas Bey tarafından Musa oğlu İsa adlı bir kişi adına yaptırılan Baba/Dede Sultan Türbesi önemli bir örnektir. Bu tek kubbelidir. Türbede sandukalı bir kabir vardır. Türbenin vakfiyesi bulunmaktadır. Türbede metfun olan zata halk arasında Zorti Baba ismi

²⁴⁸ Nermin Şaman Doğan, “Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam”, s.75; Bu hanın özellikleri, kitabesi, banisi, yapının geçirdiği onarımlar, malzeme ve teknik özellikleri konusunda daha geniş bilgi için bkz. Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, s.199–207; Ayrıca bkz. eklerdeki fotoğraflar.

verilmektedir²⁴⁹. 1501 tarihli vakıf defterinde Sureti Baba olarak geçen zaviye ve zaviye şeyhi bu olmalıdır. Eğirdir haricinde Hanikah mevkiî vardır. Halk arasında Hankâh ismi verilen bu yere yakın şose kenarında bir cami ve bir de türbe görülmektedir. Türbede sekiz on sanduka olduğu Uzunçarşılı tarafından belirtilmiştir. Yine O, en büyük sandukanın üzerinde kâğıda yazılmış adi yazı ile Piri Mehmed Halife isminin yazıldığını ifade etmiştir. Bunun oğlu Şeyh Mehmed Çelebi Eğirdir'de doğmuştur demek ve gerek bu ve gerekse evlatları burada metfundur diye eklemektedir²⁵⁰. M. Necmeddin Bardakçı da Piri Halife ve oğlu hakkında detaylı bilgi vermektedir. O, Piri Halife'nin Azerbaycan'ın Hoy şehrinden olduğunu, Şeyhülislam Berdaî'den sonra zaviyenin başına geçip irşad faaliyetlerine başladığını belirtmektedir. Onun 8 Ağustos 1460'da vefatıyla zaviye postnişinliğine oğlu Mehmed Çelebi'nin oturduğu ve bu bölgede irşad faaliyetlerini devam ettirdiğini ifade etmektedir²⁵¹. Bizim belgelerde Evlad-ı Şeyh Piri Halife Zaviyesi ve Yazılı (Yazla) Mahallesinde Hanehâ-i Hankâh bulunmaktadır. Bu hankâhda ve Paşa Zaviyesi veya Seyyidim Zaviyesinde H.890/M.1485 tarihi geçmektedir. Muhtemelen bu vakıfların vakfiye tarihidir²⁵². Belgelerde geçen bu yapılar ismi geçen kişilerle ilgili olmalıdır. Ayrıca Uzunçarşılı Eğirdir'e onbeş dakika mesafede (Yazla) mevkiinde Hankâh ismi verilen bir yerden bahsetmektedir. Burada tek kubbeli, muazzam ve ortası havuzlu bir bina olduğunu belirtmektedir. Bu mevkîe bu binadan dolayı Hanikah isminin verildiğini, bunun karşısında harap olmuş hamam enkazı ve bir de türbenin olduğunu belirtmektedir. Kitabesi olmadığından bu binanın kime ait olduğu bilinmemektedir demektedir. Yine rivayete göre türbede Tiz Murat ismi verilen birinin metfun olduğunu belirtmektedir²⁵³. Bu bölgeyi gezen Friedrich 1895 yılında Yazla'dan geçmiş ve burada birkaç Türk yapısı bulunduğunu, bu yapıların arasında şimdi terk edilmiş

²⁴⁹ Nermin Şaman Doğan, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", s.69-90; İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.228-233; Friedrich Sarre, *Aynı eser*, Çev. Dârâ Çolakoglu, s.181; Dünder Bey Medresesinin özellikleri, kapıdaki kabartma yazılar v.b. konuda bkz. Tahir Erdem, "Eğirdir'de Dünder Bey Medresesi", *Ün*, c.I, sy.7, Isparta, 1934, s.106-109; Eğirdir Dünder Bey Medresesi, Dede Sultan Türbesi, Eğirdir Dünder Bey Hamamı ve Eğirdir Hızır Bey Camii'nin özellikleri, malzeme ve teknikleri, süsleme konusunda bkz. Nermin Şaman Doğan, *Isparta'da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi*; Günümüzde Eğirdir Yeşilada'da Şeyh Muslihiddin Dede Türbesi bulunmakta ve büyük bir saygı görmektedir. Eğirdir'deki eski yapılar ve şahısların türbeleri ile ilgili bkz. eklerdeki fotoğraflar.

²⁵⁰ İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.232-233; Bölgeye yaptığımız gezide Yazla mahallesinde bu şahıslar ve bunlarla ilgili yapıları gördük. Burada önemli bir düzenleme yapılmış ve ismi geçen şahıslara ait türbeler onarılmıştır. Hankah mevkiinde Burhaneddin b. Muhammed Eğirdiri ve bu zatın çocuklarına ait türbe, Muhammed Çelebi Sultan, Piri Mehmed Halife Sultan, Berdei Sultan türbesi gibi eserler bulunmaktadır. Ayrıca bkz. eklerdeki fotoğraflar.

²⁵¹ Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Necmeddin Bardakçı, *Eğirdir Zeynî Zâviyesi Ve Şeyh Mehmed Çelebi Divanı (Hızırnâme)*, Isparta-Eğirdir, 2008.

²⁵² *MAD 3331*, s.133-134, 143.

²⁵³ İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.233.

olan Şeyh Murad Tekkesi ile hemen yanında büyük hamamdan bahsetmektedir. Görüldüğü üzere bu kişi de bu yapıları doğrulamıştır²⁵⁴. 1501 tarihli vakıf defterinde Hankâh-ı Şeyh Murad geçmektedir. Bu kayıt da Uzunçarşılı'nın ve diğerlerinin bilgilerini ve halkın rivayetlerini doğrulamaktadır.

Böcüzade'nin bahsettiği Ağa Mescidi de çok eski tarihli bir yapıdır. Ağa Mahallesinde bulunan taştan minareli cami, H.815/M.1413'de mescid olarak yapılmıştır. Daha sonra 1712 tarihinde camiye çevrilen bu eserin 1777'de minaresi yapılmıştır. Sonradan damı açılarak kiremitli cami şekline sokulmuştur²⁵⁵. Bahsedilen bu mescid de bizim incelediğimiz defterde geçmekte ve imamlığını Mevlana Hızır Bali yapmaktadır. Bizim vakıf defterinde belirtilen ve günümüze kadar gelen bazı vakıflar hakkında bu bilgileri verdikten sonra, toplamda Eğirdir'de bulunan vakıflar hakkında şunları belirtebiliriz.

Eğirdir nahiyesi, vakıflar yönünden en zengin ve en mühim yerleşim yerlerinden birisidir. 1501'de Eğirdir'de 30 civarında vakıf bulunmaktadır. Bu vakıflar burada bulunan 20 esere vakıf edilmiştir. Bursa'da bulunan İsa Bey b. Bayezid Paşa İmaret ve medresesine Eğirdir'den bazı gelirler ayrılmıştır. Ayrıca Gönen'e bağlı Akça köyündeki Akça Mescidin gelirleri Eğirdir'den verilmiştir. Bu imaret, medrese ve mescid haricinde yapılar da bu nahiyede bulunmaktadır. Nahiye, zaviyeler yönünden zengindir. Sureti Baba, Sakaloğlu, Burcu Bey, Evlad-ı Şeyh Piri Halife, İmam Mahmud ve Paşa (Seyyidim) denilen zaviyeler Eğirdir şehrinde yer almaktadırlar. Şehirdeki bu zaviyeler dışında Kovada köyünde Şeyh Mahmud Zaviyesi de vardır. Bu vakıflardan başka Findos karyesinde bir cami, Eğirdir'de Cami-i Eğirdir, Muarefe-i Cami-i Eğirdir burada olan camilerdir. Ayrıca Eğirdir şehrinde bir Mevlevihâne, yine şehir merkezinde Hankâh-ı Şeyh Murad, Medrese-i Eğirdir ve Eğirdir'in Yazılı (Yazla Mahallesi) Hanehâ-i Hankâh vardır. Ayrıca Eğirdir'de birçok mescid bulunmaktadır. Bunlar: Mescid-i Ağa (nefs-i Eğirdir), Mescid-i Dadki (Enderun-ı Kal'a-i Eğirdir), Mescid-i Silahdar oğlu (Enderun-ı Kal'a-i Eğirdir), Mescid-i karye-i Çomaklar, Mescid-i karye-i Ağıl ve Gönen'e tabi Akça köyde bir mescid bulunmaktadır. Eğirdir'deki vakıfların toplam hâsılı 79607 akçe hesaplanmasına rağmen daha fazla olması gerekmektedir. Çünkü bazı vakıfların gelir çeşitleri belirtilmiş ancak hâsılı verilmemiştir. Bu vakıfların gelirleri, karye ve mezra hâsılları, cizye, ispenç resmi, harım, hamam, icâre-i zemin-i dükkân, bâğ, âsiyâb, balıklağı (balık vergisi), çiftlik ve dükkân kirası gibi kalemlerden meydana gelmektedir²⁵⁶. Eğirdir şehrinde birçok dükkân bulunmaktadır. Hatta burada dikkati çeken konulardan birisi dükkânların bazısının sallar içerisinde

²⁵⁴ Friedrich Sarre, *Aynı eser*, Çev. Dârâ Çolakoğlu, s.201.

²⁵⁵ Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.103; Bu caminin günümüzdeki durumu ile ilgili olarak bkz. *Isparta Kültür Envanteri*, c.I, s.307.

²⁵⁶ *MAD 333I*, s.109-143; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

olmasıdır. Buradaki kayıta “*Sallar içinde 2 dükkân fî sene 30*” denilmektedir²⁵⁷. Eğirdir şehrinin bazı mahallelerinin nüfusu vakıf defterinde verilmiş ve vakıflar içerisinde gösterilmiştir. Hatib Mahallesinde kaydedilen reayanın dağılımı şu şekildedir. Hane: Çift 6, nim 23, bennâk 26, hatib 1, imam 1, mücerred 1, pir-i fâni 1. Mahalle-i Beğler'deki reayanın dağılımı şöyledir. Hane: İmam 1, çift 5, nim 14, bennâk 13, mücerred 2, pir-i fâni 6. Mahalle-i Urcuman'daki reayanın dağılımı şu şekildedir. Hane: İmam 1, çift 9, nim 11, bennâk 17, mücerred 1, pir-i fâni 1. Mahalle-i Tozluç'daki dağılım şu şekildedir. Hane: İmam 1, çift 6, nim 16, bennâk 23, mücerred 2, pir-i fâni 2, sahib-i zâviye 3. Mahalle-i diğer Bâlâ ve Findos'daki dağılım şöyledir. Hane: İmam 1, çift 14, nim 17, bennâk 62, pir-i fâni 4, zâviyedâr 2. Mahalle-i Zimmiyan 18 neferdir. Çomaklar köyünde şöyle dağılım vardır. Hane: Çift 7, nim 3, bennâk 5, mücerred 1, imam 1, muhassıl 1. Derengözü köyünde ise şu şekildedir. Hane: Çift 6, nim 45, bennâk 30, pir-i fâni 5, imam 1, mücerred 2. Eğirdir şehrinde Şeyh Murad Hankâhına Isparta'ya bağlı Aliköy'ün hâsılı ayrılmıştır. Aliköy'de reayanın dağılımı şu şekildedir. Hane: Çift 25, nim 38, bennâk 45, pir-i fâni 2, hâfız 1, imam 1, mücerred 4. Yine Gönen'e bağlı Akça Mescid köyünün hâsılının yarısı hankaha, yarısı da Eğirdir şehrindeki mevlevihaneye ayrılmıştır. Bu köyün reayasının dağılımı şöyledir. Hane: Çift 1, bennâk 5, pir-i fâni 1. Karye-i Bayad'ın hâsılı hankaha ayrılmıştır. Bu köyün nüfusunun dağılımı şöyledir. Hane: Çift 14, nim 13, bennâk 14, mücerred 2, muhassıl 1, pir-i fâni 1. Karye-i Mahmudlar'ın hâsılı da hankaha ayrılmış olup reayanın dağılımı şöyledir. Hane: Çift 7, nim 9, bennâk 10, imam 1. Yine hanehâ-i hankah-ı der Yazılı diye tabir olan yerde 17 hane kaydedilmiştir. Burcu Bey Zaviyesine hâsılı yazılan ve Gönen'e bağlı olan Göğüs Kavacık köyünün reayasının dağılımı şöyledir. Hane: Çift 4, nim 1. Avşar'a bağlı Söbü köyünün reaya dağılımı şöyledir. Hane: Çift 1, nim 2, bennâk 4, imam 1. Gündürle köyünün yarı hâsılı ve reyası vakıflarda kaydedilmiş olup reaya dağılımı şöyledir. Hane: Çift 11, nim 15, bennâk 20, mücerred 3, muhassıl 1, pir-i fâni 1. Keligan karyesinin yarı hâsılı ve reyası da vakıflarda kaydedilmiş olup reaya dağılımı şöyledir. Hane: Çift 1, nim 2, bennâk 6. Karye-i Selef hâsılı ve reyası vakıflarda kaydedilmiştir. Reaya dağılımı ise şöyledir. Hane: Çift 5, nim 7, bennâk 7, mücerred 1, pir-i fâni 1'dir²⁵⁸. 1501 tarihli tapu defterinde ise Eğirdir'in toplam verilen hane-i avarızı şu şekildedir: Hane-i avarız ma'a evkâf ve yörükân 4464, hane-i reaya 1072 hane-i evkâf 639 hane-i yörükân 2753, mücerred ma'a evkâf 73, imam 101, muhassıl 32, pir-i fâni 76, hatib ve müezzin ve muarriif 6, sipahiyân-ı köhne 45'dir. Eğirdir

²⁵⁷ MAD 3331, s.142; Eğirdir'deki vakıfların gelirleri arasında birçok hamam geçmektedir. Bu hamamların sonraki durumunu bilemiyoruz. Ancak kalıntıları günümüze kadar gelen birçok hamam tespit edilmiştir. Bu hamamların 1501'de geçen hamamlarla ilgisi olabilir. Günümüzdeki hamam kalıntıları konusunda bkz. *Isparta Kültür Envanteri*, c.I, s.328-331.

²⁵⁸ MAD 3331, s.109-143; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

nahiyesindeki vakıf sayısı ve nüfus verilerine baktığımızda en büyük ve en önemli yerleşim yeri olduğunu görmekteyiz. Bu kazaya Anamas, Yuva, Kartas ve Ağros nahiyeleri de bağlı olup onlarla ilgili vakıf ve veriler daha önce belirtilmiştir. Bu nahiyelerle birlikte kazanın nüfusu çok büyük görülmektedir. Kazanın nüfusu yaklaşık 35118 civarında olup önemli bir kısmı Yörüklerden meydana gelmektedir. Bu kazada çok sayıda vakıflarda kaydedilen reaya da bulunmaktadır²⁵⁹. Sadece Eğirdir nahiyesinde yani buna bağlı nahiyeler haricinde 22393 kişi yaşamaktadır.

N-Isparta'daki Vakıflar

Isparta, önemli bir liman şehri olan Antalya'ya inen yolların üzerinde yer aldığından XIV. asırdan itibaren giderek büyümeye başlamıştır²⁶⁰. Bölgenin Osmanlılar tarafından fethinden sonra Hamid Sancağı'nın merkezi olmuştur. Beylik döneminde Uluborlu, Eğirdir ve Gölhisar önemli merkezler olarak karşımıza çıkmaktadır. XVI. asırdan itibaren önemi daha da artmış ve birçok vakıf eser yapılmıştır. Ancak buradaki eserlerin bir kısmı Hamidoğulları zamanına kadar gitmekte olup günümüze kadar gelenler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır: Isparta'daki mevcut camilerden en eskisi Kutlubey Camii (Ulu Camii) veya belgelerde geçen şekliyle Cami-i Isparta'dır. 1429 yılında Hamid Subaşı Kutlubey b. Abdüssettar tarafından yaptırılmıştır. Kutlubey buraya subaşı olarak gelmiş ve daha sonra sancakbeyi de olmuştur. Muhtemelen çok daha önceleri mevcut olan bir caminin yerine bu inşa edilmiştir. Cami son zamanlarda yeniden yaptırılmıştır²⁶¹. Bu caminin 1501 tarihindeki hatibi ve imamı Mevlana Muslihiddin'dir. Ayrıca Keçikoycuk köyünün gelirinin Kutlubey tarafından bu camiye vakfedildiği belirtilmektedir²⁶². Bu cami daha sonraki defterlerde de geçmektedir²⁶³. Keçeci

²⁵⁹ TT 994, s.402-403. Ayrıca bu defterde bu kazaya bağlı bazı nahiyelerin toplamları ve kazanın genel toplamı da verilmiştir. Nahiye-i Anamos tabi-i kaza-i Eğirdir: Hane-i avarız 430, mücerred 25, imam 23, muhassıl 10, pir-i fâni 15, hatib ve müezzin 2, sipahiyan-ı köhne ve sipahizâdegân 11. Nahiye-i Yuva tabi-i kaza-i Eğirdir: Hane-i avarız 1085, mücerred 17, imam 24, muhassıl 8, meremmetciyân-ı derbend 2, pir-i fâni 36, sahib-i zaviye 1, sipahiyan-ı köhne ve sipahizâdegân 4. Nahiye-i Kartas tabi-i kaza-i Eğirdir: Hane-i avarız 450, mücerred 22, imam 11, muhassıl 2, pir-i fâni 15, sipahi-i köhne 1. Nahiye-i Ağros tabi-i kaza-i Eğirdir: Hane-i avarız ma'a evkâf 566 (hane-i reaya 86, hane-i evkâf 480), mücerred 7, imam 14, muhassıl 10, pir-i fâni 18, sahib-i zaviye 3. Yekûn haneha-i kaza-i Eğirdir: Hane-i avarız ma'a Yörükân ve evkâf 6995 (hane-i reaya ma'a yörükân 5876, hane-i evkâf 1119), mücerred 143, imam 173, muhassıl 62, pir-i fâni 160, Sipahiyan-ı köhne ve sipahizâdegân 61, hatib ve müezzin ve muarriif 8, meremmetciyân-ı derbend 2, sahib-i zaviye 4.

²⁶⁰ Feridun Emecen, "Isparta", c.XIX, TDVİA, İstanbul, 1999, s.194-200.

²⁶¹ Sadık Akdemir, *Osmanlı Dönemi Isparta Vakıfları*, Hondu, Isparta, 2011, s.29-31; İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler*, s.217; Ayrıca Kutlubey Camisi ve Vakfiyesi ile ilgili bkz. Neşet Köseoğlu, "Kutlubey Camisi ve Vakfiyesi", *Ün*, c.III, sy.25, Isparta, Nisan 1936, s.354-355.

²⁶² MAD 3331, s.144; Bu caminin günümüzdeki durumu ile ilgili bkz. eklerdeki fotoğraf.

Mahallesinde Hamidoğlu Feleküddin Dündar Bey'in ölümünden sonra yerine geçen oğlu Hızır Bey adına inşa edilen Hızır Bey Camii'nden bahsedilmesine rağmen bizim defterde bu belirtilmemiştir. Bu caminin 1325–1327 yılları arası yapılmış olabileceği ifade edilmektedir²⁶⁴. Ahi Kasab Zaviyesi veya Ahi Mevlevihanesi, son Mevlevi şeyhi olan Ali Dede, Isparta Mevlevihanesi'nin ilk kuruluşunun M.1230 yıllarına tekabül ettiğini ve bânîsinin de Ahi Kasab Cömerd Mehmed isminde bir zat olduğunu ifade etmektedir. Bu tarihe dayanarak Mevlevihane'nin Hamidoğulları zamanında kurulduğunu söylemek mümkündür. Böcüzade ve Akdemir'e göre burasının ilk önce bir ahi tekkesi olduğu ve sonradan Mevlevihane'ye dönüştüğü belirtilmektedir²⁶⁵. Bizim incelediğimiz defterdeki ifadelerle göre de bu tespitler doğru görülmektedir. Minasun karyesinin hâsılının üç hissesi bu tekkenin, bir hissesi Mahmud Bey Mescidi'nindir²⁶⁶. Bu zaviye veya mevlevihaneden günümüze şehir merkezinde bir türbe kalmıştır. Yine eski eserlerden olan ve 1501 tarihinde Medrese-i Sa'adeddin b. Süleyman Bey diye kaydedilen medrese önemlidir. Böcüzade'nin Sa'diye Medresesi diye bahsettiği bu olmalıdır. Bu medrese Çelebiler Mahallesi'nde olup, H.678/M.1280 yılında Süleyman oğlu Seyyid Süleyman tarafından kargir olarak inşa ettirilmiştir²⁶⁷. Kazadaki belli başlı en eski yapılar bunlardır.

Bu eserlerin haricinde günümüze kadar gelen bazı başka yapılar da bulunmaktadır. Bunlardan Hisar Efendi Camisi ile ilgili Akdemir, "*Osmanlılar zamanında Hocazâde diye isimlendirilen bir mahallede Hisar Efendi isimli bir hayırsever tarafından XVII. yüzyılın başlarında inşa edilmiş olabileceğini*" belirtmektedir²⁶⁸. Ancak 1501 tarihli defterde bu cami, "*Mescid-i Hisar Efendi*" diye kaydedilmiş olup tarihi buraya kadar gitmektedir. Hatta evkâfın bazısının nesh olup tımarla verildiğinin belirtilmesi bu vakfı Fatih dönemine kadar götürmektedir²⁶⁹. Daha sonra birkaç defa tamirat görmüştür. Şeyh Receb veya Ahi Receb Zaviyesi, Isparta şehrinde bulunan bu zaviye, 1501 tarihli vakıf defterinde Ahi Receb şeklinde geçmektedir. Diğer tarihlerde ise Şeyh Receb diye belirtilmiştir. Günümüzde bu zat ve onun türbesi Gökveli Sultan diye ün salmıştır. İslamiyet'in Isparta'ya yayılması sırasında Horasandan geldiği ve

²⁶³ Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.140.

²⁶⁴ Sadık Akdemir, *Aynı eser*, s.122.

²⁶⁵ Böcüzade Süleyman Sami, *Isparta Tarihi*, Haz. Hasan Babacan, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2012, s.145–147, 280–282; 250–260.

²⁶⁶ *MAD 3331*, s.151–152; Ayrıca Ahi Kasab Türbesi ile ilgili bkz. eklerdeki fotoğraf.

²⁶⁷ *MAD 3331*, s.146; Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.85.

²⁶⁸ Sadık Akdemir, *Aynı eser*, s.133–138.

²⁶⁹ *MAD 3331*, s.152.

büyük hizmetler yaptığı rivayet edilmektedir. Mezarı Abdi Paşa veya Kavaklı Camii olarak isimlendirilen caminin bahçesindedir²⁷⁰.

Yine günümüze kadar gelen eserlerden veya kalıntılardan birisi Hızır Abdal türbesidir. 1501'de bu kişiden zaviye sahibi olarak bahsedilmektedir. Mezkûr tarihte zaviyeyi Bostan veled-i Hızır Abdal tasarruf etmektedir. Hızır Abdal'ın kendi ırk-ı cibiniyle on beş dönüm miktarı bağ ve bahçe ihya edip bu zaviyeye vakf ettiği belirtilmiştir²⁷¹. Hızır Baba, 1476 tarihinde Nakşibendî halifesi olarak Isparta'ya yerleşmiş ve bugünkü türbesinin yanına bir tekke kurmuştur. Bu tekkenin olduğu bölge o dönemler Tekke Mahallesi olarak geçmektedir. Günümüzde ise Hızırbey Mahallesidir. Bu zat aslında Nakşibendî iken, buraya sığınan Bektaşilerin etkisiyle tekke zamanla Bektaşî tekkesi halini almıştır. Bektaşiler ve Bektaşî olmayanlar bu türbeyi ziyaret etmek için uzaklardan gelmektedirler. Hızır Abdal 1531 tarihinde vefat etmiştir²⁷². Bu vakıf 1530 tarihinde ve daha sonraki tarihlerde de geçmektedir²⁷³.

Kısaca 1501'de Isparta nahiyesinde, 18 civarında vakıf olup bu vakıfların geliri 13 yapıya vakfedilmiştir. Buradaki vakıf eserlere baktığımızda zaviyelerin ağırlıkta olduğunu görmekteyiz. Bunlar: Isparta şehrinde Şeyh Receb b. Başî Açık, Hızır Abdal, Ahi Receb, Şeyh Şüca zaviyeleridir. Bu zaviyeler haricinde Savcı köyünde Hüsameddin Zaviyesi bulunmaktadır. Yine Isparta şehrinde Ahi Kasab Tekkesi vardır. Ayrıca şehirde Cami-i Isparta, Medrese-i Sa'adeddin b. Süleyman Bey, Mescid-i Mahalle ve Bağan, Mescid-i Ekinci, Mescid-i Veled-i Evran, Mescid-i Mahmud Bey, Mescid-i Hisar Efendi bulunmaktadır. Yani toplamda 5 zaviye, 1 tekke, 1 medrese, 1 cami ve 5 mescid yer almaktadır. Isparta'daki vakıfların toplam hâsılı 10666 akçe hesaplanmıştır. Ancak bazı vakıfların hâsılı yazılmadığından toplam gelir düşük görülmektedir. Bu vakıfların gelirleri ise hamam, karye hâsılı, harım, bağçe, bağ, icâre-i zemin-i dükkân ve icâre-i dükkân gibi kalemlerden oluşmaktadır. Vakıfların gelirleri arasında 20 civarında dükkân icarı olduğunu görmekteyiz. Buradaki bazı vakıflarda nüfus kaydedilmiş olup bunların dağılımı şöyledir: Karye-i Keçikoyçuk vakıflarda kaydedilmiştir. Buradaki reaya dağılımı şöyledir: Hane: Çift 3, nim 13, bennâk 7, mücerred 2. Minas karyesinin hâsılı dört hisseye bölünüp 3 hissesi Ahi Kasab Tekkesine 1 hissesi de Mahmud Bey Mescidine ayrılmıştır. Burada yazılan reayanın dağılımı şöyledir. Hane: Bennâk 8, nim 1. Gönen'e bağlı Kızılağaç köyünün hâsılı Hisar Efendi mescidine ayrılmıştır. Burada yazılan reayanın dağılımı ise şöyledir. Hane: Çift 2, nim 2, bennâk 13,

²⁷⁰ MAD 3331, s.151; Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.120-121.

²⁷¹ MAD 3331, s.149; Ayrıca Hızır Baba Türbesi ile ilgili olarak bkz. eklerdeki fotoğraf.

²⁷² Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, s.122.

²⁷³ 438 Numaralı Vilayet-i Anadolu Defteri (937/1530) I Dizin ve Tıpkı Basım, Ankara, 1993, s.289; Zeki Arıkan, *Aynı eser*, s.137.

pir-i fâni 4'dür²⁷⁴. 1501 tarihli tapu defterinde ise toplamda bu kazaya kaydedilen hane-i avarız ma'a evkâf 1048, mücerred 37, imam 17, muhassıl 2, sahib-i zaviye 4, pir-i fâni 19'dur. Bu verilerden orta büyüklükte bir kaza olduğunu ve 5277 civarında kişinin burada yaşadığını söyleyebiliriz²⁷⁵.

²⁷⁴ MAD 3331, s.144-153; Ayrıca transkripsiyon metnine bkz.

²⁷⁵ TT 994, s.401.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MAD 3331 NUMARALI DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE OSMANLICA METNİ

I-DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

VAKF-I EVKÂF-I LİVÂ-İ HAMİD

Vakfın Adı	Gelir Nevî, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Karye-i Ağros ma'a tevâbihâ 'alâ mâ entaka bihi'l-vakfiye el-muvarriha bi'ttârihi sene tis'a ve sittîn ve sittemi'e vakfa alâ müderriseti'lmübeyyine fî nefsi tilke'l-karye ve gayruhâ ve'l-vâkıfû'l-bâni min eazzimi vüzerâil merhûm Sultan Alâeddin Mübârüzü'd-devle ve'd-dîn ve Renkus (?) b. Abdullah eş-şehîd be-atabek vakfuhâ ba'det'temellûke bi-mamlu tarîki't-temellûke aze (?) favveze tevliyye ila ati' Armağan Şah b. Abdullah sümme şartuhâ li-aslihi evlâda ve evlâd ü evlâda ebden mâ-tenâsûla batnen ba'de batnin ba'de inkirâzihim li-hâkim idûb ve alâ hamsi'l-illeti li-evlâdi Armağan Şah el-mezkûr li'z-zikri mütedahhiza'l-ünsiline karye-i mezkûre köhne defter mücebince ve hem selâtîn-i mâzinin mukarrernâmeleri muktazalarınca ve şimdi padişahü'l-islâm ve'l-müslimîn padişahımız hallede-Allah hilâfete hü hazretlerinin nişân-ı şerîfi mücebince vakf mukarrerdir.	<i>Mahalle-i Medrese:</i> Mevlânâ Elvân Halife imam, Tahir v. O muhassıl, İvaz birader-i O muhassıl, İbrahim v. Mustafa bennâk, Mustafa v. O bennâk, Ali v. İlyas bennâk, Bâlî v. O bennâk, Hacı v. İlyas bennâk, Yunus pir-i fânî, Seydi Ahmed v. O bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Lütü birader-i O bennâk, İbrahim birader-i O bennâk, Bâlî birader-i O bennâk, Muhammedî v. Mahmud bennâk, Hacı Muhammedî v. Efendi bennâk, Mustafa v. O bennâk, Musa v. Ahmed bennâk, Hacı v. İlyas bennâk, Abdi v. O bennâk, Lütü birader-i O bennâk, Şeyh Muhammedî v. Atabekir bennâk, Seydi Ali birader-i O bennâk, Mustafa v. İlyas bennâk, Mustafa birader-i Lütü bennâk, Muhammedî v. Hacı Hızır bennâk, Ömer v. Muhammedî bennâk, Lütü v. İbrahim bennâk, Abdi birader-i O bennâk, Beşe v. Osman bennâk, İskender v. Regaib bennâk, Saadeddin v. Musa bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Hacı Halil v. Ahmed bennâk, Pir Ahmed v. Hacı Ersel bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Mustafa v. Saruca bennâk, Yusuf v. Hacı İvaz nim, Bâlî v. O nim, İlyas v. Hacı Muhammedî bennâk, Zeyneddin birader-i O bennâk, Muslihiddin v. Nebi imam bennâk, Yakub v.	2-5

	Hacı İvaz bennâk, İlyas v. Yakub bennâk, Dede birader-i O bennâk, Ömer birader-i O bennâk, Yusuf v. Hacı Eri bennâk, İsmail v. İshak bennâk, Mustafa v. Memi bennâk, Türk Muhammedî v. Nebi bennâk, Mustafa v. O bennâk, Evliya birader-i O bennâk, Nebi birader-i O bennâk, Yakub v. Mustafa bennâk, Hüseyin v. Hisair (?) bennâk, Hacı Yusuf v. Hacı bennâk, Hacı v. O bennâk, İvaz birader-i O bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Oğulbeği v. İvaz bennâk, Ali v. Bâlî bennâk, Mustafa v. Müsadem (?) bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Ahmed v. İbrahim bennâk, Hamza Bey v. Hacı Ali bennâk, Hacı Ali pir-i fâni, Erk v. Sahib pir-i fâni, Mustafa v. Muhammedî bennâk, Türk v. Hacı Muhammedî bennâk, Muhammedî v. Ömer bennâk, Hamza v. Ali bennâk, İshak v. İbrahim bennâk, Bayezid v. O bennâk, Carullah birader-i O bennâk, Fazlullah birader-i O muhassıl, Celbvirmiş v. İlyas bennâk, Muhammedî v. Hacı Nebi bennâk, İsmail v. Abdullah bennâk, İvaz v. Mustafa nim, Yusuf v. Muhammedî bennâk, Nebi birader-i O bennâk, Bâlî v. Ali bennâk, Pîrî birader-i O bennâk, Selman v. Ömer bennâk, Hacı v. O bennâk, Yakub v. Muhammedî bennâk, Yusuf v. O bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Ali birader-i O bennâk, Yusuf v. Turasan çift, İmadeddin v. O bennâk, Ahmed v. Muhammedî bennâk, Halil v. Beğiç bennâk, Ali birader-i O bennâk, Hacı İbrahim birader-i O bennâk, Emir v. Bahşayış bennâk, Bahşayış v. O bennâk, Hamza v. Hacı bennâk, Mustafa v. Ahmed bennâk, Salih v. Mustafa bennâk, Mustafa v. O bennâk, Süleyman	
--	--	--

	v. Ahmed a'mâ, Sefa v. Muhyiddin bennâk, Lütfü birader-i O bennâk, Hızır Bâlî v. Hâce bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Mustafa v. İsmail bennâk, Hızır Bâlî v. Hamza bennâk, Pir Ali v. O bennâk, İsmail v. Hamza bennâk, Hacı İvaz v. Mustafa bennâk, İbrahim v. Hamza bennâk, Yusuf v. Mustafa bennâk, Pîrî v. O bennâk, Muhammedî v. Mustafa bennâk, İsmail v. Muhammedî bennâk, Yusuf v. Muhammedî bennâk, Ali v. Muhammedî bennâk, İmadeddin v. Hacı İvaz bennâk, Ersel v. İlyas bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Hamza Yakud bennâk, Ahmed birader-i O bennâk, Hacı Ali v. Paşa Yiğit bennâk, Hacı Muhammedî v. Muhyiddin bennâk, İlyas Salim bennâk, Veli v. O bennâk, Nebî birader-i O bennâk, Hacı Muhammedî v. Ömer Hacı bennâk, Halil v. Mustafa bennâk, Nasuh v. O bennâk, Celbvirmiş v. Yakub bebnak, Hamza v. O bennâk, Ali birader-i O bennâk, Muhammedî Halaç v. Nebî nim, Hacı v. O nim, Ahmed birader-i O nim, Ahmed v. Hamza bennâk, Ali v. Murad bennâk, Hüseyin v. Hasan bennâk, Mustafa v. O bennâk, Muhammedî v. Hasan bennâk, Yusuf v. Yahya bennâk, İbrahim Sinan v. Mustafa bennâk, Hacı Ali v. Timurhan bennâk, Ali v. İlyas bennâk, Mu'tak Yusuf v. Hacı Muhammedî bennâk, Hacı Ahmed v. İvaz bennâk, Muhammedî birader-i O muhassıl, Taceddin pir-i fâni, Muhammedî v. Hacı Ahmed bennâk, Mustafa v. Armağan bennâk, Muhammedî v. İlyas bennâk, Muhammedî v. Hızır bennâk, Ali v. İlyas bennâk, Hacı İvaz v. Halil bennâk, Hacı	
--	---	--

	Muhammedî v. İvaz muhassıl, Pîrî birader-i O bennâk, İnba v. Mustafa bennâk, Hızır birader-i O bennâk, Dede v. Ömer bennâk, Muhammedî v. Esçi Hamza bennâk, Muhammedî v. Ali tekke-nişîn, Ebu Bekr v. İsmail hizmetkâr-ı zâviye, İsmail v. O nim, İlyas v. Seğid müezzin, Ali v. Muhyiddin bennâk, İsmail birader-i O bennâk, Hacı birader-i O bennâk, Ahmed v. Ömer bennâk, Mustafa v. Çac (?) bennâk, Hüseyin v. O bennâk, Şeyh Ali v. İlyas muhassıl, Mu'tak Ferrâş İlyas bennâk, Aydın v. Savıcı bennâk, Çakır v. Bedr bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Emir v. Habil bennâk, Mustafa v. Muhammedî bennâk, Emir v. Oğuzhan kadîm-i sipahizâde, Muhammedî birader-i O sipahizâde. <i>Hane: çift 1, nim 6, müezzin 1, bennâk 155 (156), imam 3, muhassıl 6, zâviye-nişîn 2, Pir-i fâni 5, sipahizâde 2</i>	
	<i>Mahalle-i Onaç tâbi-i Ağros:</i> Pîrî v. Halil bennâk, Ahmed v. Ali bennâk, Turmuş birader-i O bennâk, Ahmed v. Muhammedî bennâk, Ali birader-i O bennâk, Mahmud v. Mesud bennâk, Ahmed v. Mustafa bennâk, Memi birader-i O bennâk, Muhyiddin v. İvaz bennâk, Mustafa v. Hacı Ali bennâk, Hacı Ali v. O bennâk, İsimbeği (?) v. İbrahim bennâk, Yusuf v. Hacı İbrahim bennâk, Hacı Mahmud v. İvaz bennâk, Karaman Ali v. Nebi bennâk, Mevlânâ Muslihiddin imam behükm-i hümayûn, Ersel v. Hızır pîr-i fâni, Alihan v. O bennâk, Ali v. Hızır bennâk, Bâlî v. Hızır nim, Seydi Ahmed v. O bennâk, Küçük Hacı v. Halil bennâk, Yusuf v. Küçük Hacı nim, Muhammedî birader-i O bennâk, Hacı v. İvaz bennâk, İvaz v. Halil bennâk, Ahmed v. Hacı Mustafa nim,	5-8

	Muhammedî birader-i O bennâk, Mustafa v. Bayram bennâk, İvaz v. Germiyan bennâk, Bayezid v. Sinan bennâk, İvaz birader-i O bennâk, Hasan v. Ali bennâk, Mustafa v. Hızır Bâlî bennâk, Ahmed birader-i O bennâk, Muhammedî v. Hased (?) bennâk, Kemal birader-i O nim, Hacı Mahmud v. Hacı İvaz bennâk, Safer birader-i O bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Abdullah v. Hüseyin Fakih bennâk, Lütfullah birader-i O bennâk, Halil v. İbrahim nim, Salih v. O nim, Muhammedî v. Ahmed nim, Mu'tak Hamza O nim, Mustafa v. Mahmud nim, Musa v. O nim, Yahya birader-i Mustafa a'ma, Seydi Ali v. Kamarı bennâk, Mustafa v. Yakub bennâk, Yusuf v. Muhammedî bennâk, İvaz v. Hızır nim, Oruçbeği pir a'ma, Davud v. İlyas bennâk, Halil birader-i O bennâk, Muhammedî v. Hızır bennâk, Pîrî v. O bennâk, Seydi Ali v. Hacı Mahmud bennâk, Nureddin v. Hacı Ramazan çift, Muhammedî birader-i O bennâk, Muhammedî v. Hacı Mahmud bennâk, Akkoç v. İnebeği imam, Hasan Bâlî v. Celbvirmiş bennâk, İshak v. Hızır bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Muhammedî v. Mürüvvet bennâk, Bâlî v. Ebehali nim, Muhammedî birader-i O nim, Mu'tak Karaca Ersel nim, Şeyh İlyas v. İnebeği nim, Muhammedî v. O bennâk, Hüseyin v. İnebeği bennâk, İsmail v. O bennâk, Pîrî birader-i O bennâk, Muhammedî v. Yusuf bennâk, Mahmud birader-i O bennâk, Ahmed v. İshak bennâk, Halil v. Hacı Ali bennâk, Şeyh Halil v. Pir-i fâni zaviyadar, Nebi v. Mustafa pir-i fâni, Mustafa v. O bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Hacı İvaz v. İlyas	
--	--	--

	bennâk, Musa v. Hamza nim, Yusuf v. O bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Hacı İbrahim v. Bahşayış nim, Muhammedî v. O nim, Bahşayış birader-i O bennâk, Hacı Ali v. Turmuş nim, Muhammedî v. Sendel bennâk, Hacı Turan v. Rükneddin nim, Rükneddin v. O nim, Muhammedî v. Emre nim, Ali birader-i O nim, Muhammedî v. Yusuf nim, Ahmed v. Hüsameddin nim, Mustafa v. Ersel bennâk, Hacı İsmail v. Ali bennâk, Ali v. O bennâk, Paşayığit v. Muhammedî nim, Muhammedî v. O bennâk, Köse Yusuf v. Mustafa nim, İsmail v. Zekeryâ bennâk, İsa v. Adil bennâk, Hacı Hamid v. İlyas nim, Yusuf v. Hamza bennâk, Hacı v. Mahmud müezzîn, Hacı v. Ersel nim, Hacı İvaz birader-i O nim, Hacı Muhammedî birader-i O bennâk, İsa v. İlyas bennâk, Yusuf v. Mustafa nim, Osman v. Hızır nim, Muhammedî v. O bennâk, Mustafa birader-i O nim, Hızır birader-i O bennâk, Bayezid v. Kıdımlı bennâk, Muhammedî v. Yusuf bennâk, Hacı İvaz birader-i O bennâk, Evliya birader-i O bennâk, Musa Fakih imam, Ali birader-i O nim, Ali v. O bennâk, Şeyh İlyas pir-i fâni, Ali v. Hamza nim, Muhammedî v. O nim, Turmuş v. Muhammedî bennâk, Hamza v. Ahmed pir-i fâni, Mahmud v. Hamza bennâk, Muhammedî birader-i O nim, Ahmed birader-i O nim, Mustafa v. Ahi İsmail bennâk, Ahmed v. İshak bennâk, Hüseyin v. Yusuf nim, Hacı Mahmud birader-i O bennâk, Derviş Mahmud v. İnebeği tekke-nişîn, Hasan v. O bennâk, Kara Ali v. Kıdımlı nim, Pîrî Ahmed v. Hacı Ali nim, Muslihiddin imam, Selman v. Hacı İvaz bennâk, Muhammedî v. O nim, Mustafa birader-i O	
--	---	--

	bennâk, Hızır v. Yenibeğ nim, İlyas birader-i O bennâk, Hacı Fakih v. İvaz nim, Muhammedî v. O nim, Hacı İvaz birader-i O muhassıl, Ali v. Mustafa bennâk, Hacı İvaz v. Hacı Ramazan mücerred, Mu'tak Mübarek Hacı Yusuf bennâk, Muhammedî v. İbrahim bennâk, Nasuh v. O bennâk, İsmail birader-i O bennâk, Türk v. Bahşayış bennâk, Yusuf v. İvaz, Mu'tak Şirmerd Hacı Fakih bennâk, Bâlî v. İvaz bennâk, İbrahim birader-i O bennâk, Mustafa v. Ahmed bennâk, Yusuf birader-i O bennâk, Mustafa v. Ahmed bennâk, İsmail birader-i O bennâk. <i>Hane: Çift 2, nim 50, bennâk 98, imam ve müezzîn 5, muhassıl 1, pir-i fânî 7, (zâviyedâr 1, tekke-i nişîn 1)</i>	
	<i>Mahalle-i Kafirköy tâbi-i Ağros:</i> Mevlânâ Abdüllatif imam be-hükm-i hümayûn, Memi v. Muslihiddin müezzîn, Bayram v. Çardak bennâk, İbrahim v. Mustafa bennâk, Bâlî v. Memi bennâk, Yahşi v. Bayram nim, Yusuf v. O bennâk, Ali Bâlî v. Bayram bennâk, Mu'tak Şirmerd Yahşi bennâk, Turam v. Kırç bennâk, Ali v. İlyas nim, Veli v. O nim, Murad v. Mahmud bennâk, Yeni Karamani bennâk, Bayram v. Sinan bennâk, Hızır v. Davud bennâk, Yahşi v. Küracı bennâk, Küracı v. O bennâk, Ali birader-i O bennâk, Hacı v. İsmail nim, Hacı v. İsmail nim, Hamza birader-i O nim, Ömer birader-i O bennâk, Turgud v. Ahmed bennâk, Celbvirmiş v. Hamza bennâk, Bahaddin v. İlyas pir-i fânî, Muhammedî v. O muhassıl, Hızır birader-i O bennâk, Seydi Ali v. Mustafa nim, Ordu v. Hızırşah nim, Yahşi v. İlyas nim, Turhan v. Bayram nim, Ahmed v.	8-9

	Nebi bennâk, Yahşi mecnun, Yakub v. Doğan nim, İvaz v. Sinan nim, İnebeği v. Kırç bennâk, Muhammedî v. Ali bennâk, Şeyh v. Surbi (?) bennâk, Surbi v. O bennâk, Mustafa v. Tavi (?) bennâk, Hasb (?) v. Sevindik nim, Balban v. Abdullah nim, Hamza v. Bâlî bennâk, Halil v. Papas çift, Celbeddin v. Tuhsinan (?) nim, Ahmed v. Hasri nim, Hâce v. İvaz bennâk, Turmuş v. Turbeği bennâk, Hâce v. Eryorus (?) bennâk, İnebeği v. Karagöz bennâk. <i>Hane: çift 1, nim 15 (16), bennâk 28 (29), pir-i fâni 1, muhassıl 1, imam 2, (mecnun1)</i>	
	<i>Cem'an hane-i Ağros: Çift 4, nim 72, bennâk 282, imam 11, muhassıl 8, pir-i fâni 13, zâviye-nişin 2</i>	9
	<i>Mahalle-i Zimmiyân der karye-i Ağros: İnebeği v. Karagöz 25, Yahşi birader-i O 25, Nikole v. Kara 25, Karaca v. Virmeği 25, İvaz v. O 25, Azri v. Çirkin 25, Bayram v. O 25, Vasil birader-i O 25, Felahabus v. İsmedin 25, Bayram birader-i O 25, Atbavri v. Mihail 25, Ağandos birader-i O 25, Hâce v. İnebeğ 25, Küççük v. Körükcü 25, Karaman birader-i O 25, İnebeği v. Karyağdı 25, Hisarbeği birader-i O 25, Küçeb v. Zagarya 25, Bayram v. Hızırşah 25, Bahşayış v. Emir 25, İvaz v. Polad 25, Dimitri v. Ispartai 25, Bahadır v. Ezkosa 25, İsmedin v. O 25, İnebeği birader-i O 25, Papas Yorgi 25, Kaplan 25, Yayla v. Çardak 25, Çardak v. O 25, Arslan birader-i O 25, Sivasiyos v. Karaman 25, Bâlî Cellad v. Vasil 25, Tursi v. Küçük 25, Hâce v. Tahir 25, Tahir v. O 25, Budak birader-i O 25, Arslan v. İlan 25, Yorgi veledi 25, İvaz v. Çarlan 25, Hasgülü v. O 25, Çarlan birader-i O 25, Bayram birader-i O 25, Bayram v. Orki</i>	9-11

	25, Turhan v. O 25, Turmuş v. Nikole 25, Karmas birader-i O 25, Dinari v. Yedigâr 25, Rüstem v. Elkis 25, Karaman v. Süvari 25, Bazarlu v. İsmedin 25, Kelderus v. Eminbeği 25, Yedigâr v. İsmedin 25, Bazarlu v. Oğulbeği 25, Oğulbeği v. O 25, Yorgi birader-i O 25, Hâce v. ... 25, Yusufca v. Elyüz 25, Çarlan v. O 25, Bâlî v. Murad 25, Rüstem v. Papas 25, Yahşi v. Çarlan 25, Mihail birader-i O 25, Turmuş v. ... 25, Kara v. İnebeği 25, İvaz v. Çasar 25, Menazar v. Arslan 25, Kenek (?) birader-i O 25, İvaz v. Çardak 25, Hâce v. Aksak Karaman 25. <i>Hane: 69, İспенç fi 25: 1725; fi 45: 3105; Yekûn 4830</i>	
	Hâsıl 22073	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk 2532	
	Resm-i ispenç 4830	
	Hınta 185 müdden 9250	
	Şa'îr 100 müdden 3000	
	Alaf 30 müdd 600	
	Bakla 3 müdd 12 kile 144	
	Burçak 1 müdd 30	
	Öşr-i afyon 100	
	Harâc-ı bağ 4000	
	Öşr-i bostan 550	
	An mukâta'a-i zemîn-i bâzâr ve dükkân 130	
	Resm-i âsiyâb 15 kıt'a; 8 kıt'a fi 40: 320, 3 kıt'a 60, 1 kıt'a 15, 2 kıt'a harâb, 1 kıt'a 13	
	An icâre-i zemîn...30	
	An resm-i zemîn-i haricden yer tutanlardan 2 dönüme bir akçe 1000 dönüm 500	
	Hass-i bağçe hâsıl 200	
	Resm-i kışla Ağros'da mütemekkin olan yayadan ve müsellemden ve gayrinden 26 nefer fi 4: 104	
	Resm-i gerdek an resm-i toprak 200	
	Hass-i eşcâr-ı ceviz ma'a öşr-i ceviz 200	

	Resm-i âb 720	
	Öşr-i kovan 100	
	Piyaz 3 müdd 90	
	Resm-i tapû-yı zemîn 200	
	Hisse-i rub'-ı hamam der Ağros 75	
	<i>Fi'l-asl 25022 ezziyâde 3051 minhâ cihet-i tevliyet hums</i>	
	Vakfa müte'allik Müslümanlardan resm-i çift ve bennâkdan nısların ve gebrânını köyleri resmin ve cümle re'âyânın rûsûm-ı ağnâmin ve bâd-ı hevânın ve bâzâr bacın sancakbeyi tasarruf edegelmiş ve bâki mahsûlât vakfa mahsusdur deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân bütün çiftten 21 ve nim çiftten on buçuk ve bennâkdan 6 akçe sancakbeyinindir	11
Karye-i Panbuklu ki köhne defterde vâkıf-ı mezkûrun Dadıl nâm mevkide bina ettiği kârbân-serây vakfı denilmiştir amma vakıfnâme mücebince karye-i Ağros sınırında mündericdir mecmûsu mezkûr medrese ile ol kârbân-serâyâ vakf olmuşdur bu sebebden karye-i Panbuklu'yu dâhi müderrisi tasarruf ede gelmiş zıkr olan kârbân-serây meremmetine iltizâm edüb el'ân yine müderris tasarrufundadır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde karye-i mezkûre Bayezid Fakih nâm kimesneye sadaka olunub padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretlerinin nişân-ı şerîfi verilmiş vakfiyyet üzere mutasarrıf olub kârbân-serâyın meremmetine sarf edüb ihyâ ve ta'mîr ede deyu.	Hacı Fakih v. Elvân imam, İsmail v. Yusuf nim, İvaz v. O nim, İbrahim v. Yusuf nim, Receb v. İlyas Sinan nim, Muhammedî v. O bennâk, Müstecab V. İlyas Sinan nim, Ali v. O nim, Abdullah birader-i O bennâk, Pir Ahmed v. Bâlî nim, Hacı Ahmed birader-i O nim, Ali v. Bahşayış nim, Yenibeğ v. O bennâk, Hacı Turgud v. Selman nim, İzzedin v. Ali nim, Musa v. O nim, Ali birader-i O bennâk, Bâlî v. Hacı İvaz bennâk, Hacı v. İnhâce bennâk, İlyas v. Hızır çift, Abdî v. Beğlerhan nim, İvaz birader-i O nim, Yusuf v. Ömer Fakih bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Lütfü v. Osman nim, Ersel birader-i O nim, Kıdem v. İshak nim, Hacı Mustafa v. Hacı nim, Yatuh (?) v. O nim, Paşa birader-i O bennâk, Hacı Ali v. Hacı çift, İvaz v. Ali bennâk, Veli v. Âşık bennâk, Abdi v. İsa bennâk, Derviş Muhammedî v. Şeyh zâviye-nişîn bâ-hükm-i hümâyûn, Ali v. Aydın bennâk, Kıdemli v. O bennâk, Aydoğmuş v. Ramazan nim, Yusuf v. İvaz	11-12

	Göçen mücerred. Hane: çift 2, nim 20, bennâk 14, mücerred 1, imam 1, tekve-nişîn (zâviye-i şeyh be-hükm-i hümâyûn) 1	
	Hâsıl 4800	
	Resm-i çift nim ve bennâk 690	
	Hınta 4 müdden 2000	
	Şa'ir 25 müdd 750	
	Harâc-ı bağ 200	
	Resm-i ağnâm 400	
	Öşr-i piyaz 1 müdd 110	
	Öşr-i afyon 100	
	Öşr-i bostan 100	
	Öşr-i penbe 150	
	Öşr-i badem 100	
	Öşr-i meyva 150	
	Öşr-i eşcâr-ı ceviz 50	
	Fi'l-asl 2990 ziyâde 1810	
	Bu cümle gallât evkâf-ı mezkûreden şart-ı vâkıf mücebince hükm-i Hüdâvendigârla hums-ı evlâdlar Mugânşâh el-mezbûr tasarruf edüb bâkîsinden yevmî 10 akçe	
Vakf-ı Medrese-i Ağros hükm-i padişahî muktezâ- sınca talebe-i müstaidâne verilüb hem takriben iki yüz akçe meremmet-i kârbân-serâyâ sarf olunub bunlardan gayrisin müderris tasarruf eder deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde mezkûr evkâfın mahsulâtından hükm-i hümâyûn mücebince Karahisar kadısı Mevlânâ Kösec Şemseddin'e yevmî 10 akçe cihet ta'yîn olunmuş ve karye-i Panbuklu dahi hükm-i padişahîyle ifrâz olunub kârbân-serâyâ meremmetine mukarrer kılınmış mâ-bâkîsi müderris Mevlânâ Sinan-ı Karamanî tasarrufundadır.		13
Evâilde cemî' evlâdlar-ı Mugânşâh mütevellîler olub hums-ı hâsıl aralarında ale's-seviyye dört hisse kılınub bir hisse nesl-i mezkûrdan Çelebi b. Ahmed Paşa kız karındaşlarıyla tasarruf edermiş mezkûr Çelebi fevt olub kızı Honde Paşayla ve iki kız karındaşları Paşa Melek ve Huker mutasarrıfeler ve bir hissesin dahi Has Paşa b. Şeyh tasarruf edüb ve bir hissesin dahi Ahi Muhammedî evlâdından Şeyh İslâm ve karındaşı Pir Ahmed ve Minnet b. Bayezid tasarruf edüb ve bir hissesin dahi evlâdından Sevindik ve Ersel veledân-ı Hamza ve Ahmed b. Mustafa tasarruf ederlermiş mezkûrlardan Sevindik fevt olub		13

mezkûrân ve Ersel ve Ahmed tasarruf edermiş ba'dehu Muhammedî ve Hızır ve ebnâ-i Yakub ve Pîrî ve Turgud ebnâ-i Mustafa esbâb-ı nesl edüb Ahi Muhammedî evlâd hissesinde müşterek olmuşlar şimdiki halde kibel-i Hüdâvendigârdan şart-ı vâkıfa mutâbık şöyle emr olundu ki mezkûrlardan el'ân hükm-i hümayûnla Pir Ahmed v. Ahi Mahmud ve Hazır Paşa b. Şeyh Çelebi mütevellîler olup şerâit-i tevliyetin kemâ-yenbagî yerine getirüb kemâkân haklarına mutasarrıf olup hem bâkî hisseden dahi be-cihetü't-tevliyet öşr alalar sâyir evlâd dahi evvelki gibi hisselerine mutasarrıf olalar amma tevliyete dahl etmeyüb hem hisselerinden mütevellîlere öşr vereler bu bâbda bir dürlü dahi etmeyeler deyu ellerinde olan sûret-i defterde mestûrdur kemâkân mukarrer.		
Ağros suyundan pencişenbe gün gecesiyle evlâdlar Mugânşâh'dan ba'zı kimesneler tasarruf edermiş bu tafsîl üzerine ahşamdan sabaha değin Ahi Mahmudla Bayezid tasarruf eder sabahdan öğleye değin Ahmed Paşa tasarruf eder öğleden ahşamadeğın Şeyh Çelebi oğlu tasarruf edermiş bunun üzerine ellerinde hükm-i padişahî var ve hem köhne defterde dahi mestûr deyu mukayyed şimdiki halde mezkûrları müteveffâ olup hakk-ı şer'ilerin evlâdlar tasarruf ederler deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer.	Evlâdlar Mugânşâh buldur ki zikr olunur: Muhammedî v. Haspaşa, Abdî birader-i O, Fazlullah birader-i O, Hacı Ahmed v. Menteşe, Veys v. Pir Ahmed, Şah Muhammedî birader-i O, Muhammedî v. Şeyh İslam, Nurullah birader-i O, Fazlullah birader-i O, Mustafa v. Hacı Muhammedî, Ahmed v. Hızır, Seydi Ali birader-i O, İlyas v. Ahmed, Muhammedî birader-i O, İshak v. Hacı Muhammedî, Ali birader-i O. <i>Yekûn 16 neferen</i>	14
Vakf-ı câmi der karye-i Ağros kârbân-sarây ve mescid der karye-i Ekbe tâbi-i Barla ber-mûceb-i vakfiyet ve mukarrername nefsi-i Burdur'da bir hamam ki Fazlullah Paşa vakfetmiştir ba'de't-takdimü'r-rakabe gallât fazlasından Ağros câmiinin hatibine ve imamına yevmî iki akçe ve müezzinine bir akçe hasırla çerâğ yağına ayda on akçe Ekbe mescidinin imamına yevmî bir akçe ve müezzinine ve çerâğ yağına ve hasırına yevmî bir akçe ve Burdur kadısına cihet-i nezâret yevmî bir akçe ve vakfiyetten haric Boğaz Ovası'nda bir pâre harâb bağ ve çayırda bir pâre yer ve Tavşan Depecüğü önünde bir pâre yer ve Ağros mescidi mukabelesinde bir pâre bağ deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde hükm-i pâdişâhîyle hitâbet ve imâmet Mevlânâ Bedreddin tasarrufundadır.	An kıst-ı hamam-ı mezbûr fi yevm 7 fi sene 2520	14
	Be-cihet-i hatib ve imam-ı câmi-i Ağros 2, be-cihet-i müezzin câmi-i mezbûr 1, revgân-ı çerâğ fi	

	beher 10, be-cihet-i nâzır 1, be-cihet-i imam-ı mescid-i der karye-i Ekbe 1, be-cihet-i müezzin ve bahâ-i hasır ve revgân-ı çerâğ 1	
--	---	--

Parentez içi rakamları gerçek değerleri göstermektedir.

Nâhiye-i Barla

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı câmi-i Barla el-ma'rûf be-Mescid-i Çaşnigir defter-i köhnede mukayyed der-tevliyetes be-hükm-i hümâyûn der-tasarruf-ı Paşa v. Muhammedî an evlâd-ı şâhib cem' ve hitâbetes der tasarruf-ı Mevlânâ Lütfü ve imâmetes der-dest Mevlânâ Abdî birader-i Paşa be-hükm-i hümâyûn.	<i>Hisse-i vakf-ı câmi-i mezbûr an nefs-i Barla:</i> İsrâfîl Fakih v. Hüseyin nim, Ahmed v. O bennâk, Mahmud birader-i O bennâk, Batuk v. Muhammedî bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Yusuf birader-i O bennâk, İsmail v. Beğîç bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Pîrî birader-i O bennâk, Muhammedî v. Nureddin bennâk, Mustafa v. O bennâk, Şeyh v. Nureddin, Şaban v. İshak nim, Hacı Bostan v. O bennâk, İbrahim birader-i O bennâk, Bâlî v. İsmail bennâk, Yusuf birader-i O bennâk, İvaz v. Ahmed bennâk, Mali birader-i O bennâk, Yusuf v. Ahmed bennâk, İbrahim birader-i O bennâk, Musa Azib bennâk, Turmuş v. O bennâk, Veys v. Muhammedî bennâk, Hacı İsa v. Muhammedî bennâk, Halil Baba v. Lütfü bennâk, İbrahim birader-i O bennâk, Turak v. Mustafa bennâk, Şeyhi v. O bennâk, Efendi v. Hacı Ahmed bennâk, Mu'tak Şirmerd İlyas bennâk, Hacı İvaz v. Müstan bennâk, Hâce Ömer v. O bennâk, İlyas v. Müstan bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Pîrî v. Mahmud bennâk, Hacı İsrâfîl v. Muhammedî bennâk, Muhammedî v. Hacı Budak bennâk, İbrahim v. Yusuf nim, Erdoğdu birader-i O bennâk, Muhammedî v. Kasım bennâk, Mustafa v. O bennâk, Bayram v. Karantos (?) nim, Bâlî v. Gulam bennâk, İskender birader-i O bennâk, Şami v. Mihail bennâk,	16-19

	Hasan v. Müstail bennâk, Bayram v. O bennâk, Bâlî v. İvaz nim, Oruç v. İvaz bennâk, Mustafa v. Ahmed bennâk, Mustafa v. Aksaya bennâk, Ali v. Mustafa bennâk, Mustafa v. Ali bennâk, Hâce Ömer bennâk, Nebi birader-i O bennâk, Halil v. Bâlî bennâk, Muhammedî v. Yusuf bennâk, Pirkadem birader-i O bennâk, Mu'tak Ahmed Halife bennâk, Muhammedî v. Şeyh Müslim şeyhzade, Evlad-ı Muhyiddin-i Semerkandi: Hacı Asl-i ilm, Memi birader-i O, Ali birader-i O. <i>Hane: Nim 4, bennâk 55, kayyum 1 (şeyh-i zâviye 1)</i>	
	<i>Cema'at-i câmi-i mezkûr:</i> Hüseyin Fakih hâfiz, Muhammedî v. İlyas hâfiz, Şücâ' Fakih hâfiz, Ali v. Süleyman hâfiz, İsmail v. Zekeryâ mu'arraf, Lütfü müezzîn. Mezkûr câminin hüffâzına 100 akçe ve müezzînine 100 akçe hükm-i hümâyûnla takdir olunmuş şimdiki halde mu'arraf dahi la-büdd olub be-cihet-i kimesne ta'rif itmediği sebebdan mu'arraf dahi 25 akçe ta'yîn olundu	
Zimmiyân-ı nefis-i Barla vakf-ı câmi-i mezbûre.	Yani v. Melik 25, Pınarı v. O 25, Kara birader-i O 25, Gulami v. Mikail 25, Mihail v. O 25, Firuz 25, Arab v. İvaz 25, Vasil v. Çoban 25, İlbeği v. O 25, Vasil v. Karbatus 25, Ayvaz v. İregülü 25, Yerkar v. Azeb 25, Vasil v. Reaya 25, Nikole v. O 25. <i>Yekûn 14 nefer gebrânın ispencesin sancakbeyi alur fî 25: 350</i>	
	Hâsıl: Resm-i nim ve bennâk 549, hınta 16 müdd 800, şa'îr 10 müdd 300, öşr-i penbe 4 batman 480, öşr-i bâgât 700, resm-i ağnâm 80	
	Hefte vakfın değirmen suyundan iki buçuk gün hakk-ı şürbü varmış 400	
	Hamam-ı Çaşger der Barla fî yevm 1 fî sene 360, vakf-ı süls an hamam Ahi Ali der Barla 100	

	Mustafa oğlu Paşa tasarruf ettiği yer ki tahminen 50 dönüm ve 6 dönüm bağ öşrün vermezmiş temessük olmadığı sebebden vakfa hükm olunmuş hâsıl an öşr-i gallât 100, harâc-ı bağ 6 dönüm 60	
	Avşar tevâbi'inde karye-i Maziya'da 10 dönüm vakfa müte'allik yerin Avşar kadısı Mevlânâ Hamid Fakih vakfa hükm edüb şer'î hüccet vermiş şa'îr 1 müdd 30	
	<i>Yekûn 4373, bâd-ı hevâsını sancakbeyi alur</i>	
	Mezkûr câmi mütevellîlerinin ve evlâdlarının vakfa müte'allik tasarruf ettiği yerlerin öşrü ki yukarı hâsılda mundericidir	
	Der tasarruf-ı Paşa v. Muhammedî mütevellî öşr-i bağ 3 dönüm 20, hınta 10 kile 25, şa'îr 5 keylçe 8, öşr-i penbe 1 batman 10 yekûn 63	
	Der tasarruf-ı Bâlî v. Ali 8 dönüm öşr-i bağ 1 dönüm 10, hınta 10 keylçe 25, şa'îr 5 keylçe 8, öşr-i penbe 1 batman 10 yekûn 53	
	Der tasarruf-ı Emre v. Sultan Paşa 4 dönüm öşr-i bağ 1 dönüm 10, hınta 10 keylçe 25, şa'îr 5 keylçe 8, öşr-i penbe 1 batman 10, yekûn 53	
	Der tasarruf-ı Sinan v. Paşa 3 dönüm öşr-i bağ 3 dönüm 30, hınta 10 keylçe 25, öşr-i penbe 1 batman 10 <i>Yekûn 65 cem'an 234</i>	
	Tasarruf-ı gallât-ı evkâf-ı mezkûre bu minvâlcidir ki zikr olunur ber-mûceb-i defter-i köhne ba'de't- takdimü'r-rakabe hums hâsıl mütevellîlere ve 100 akçe hüffâza ve 100 akçe müezzine ve mühim olduğu sebebden 50 akçe kayyuma takdir olundu bâkî hâsılı hatib ve imam olanlar tasarruf ede gelmiş deyu mukayyed kemâkân mukarrer.	
	Barla evkâfına müte'allik	

	re'âyâdan bütün çiftten 15 ve yarım çiftten yedi buçuk akçe ve bennâkdan 3 akçe ve kâfirlerin ispencesin ve koyun bacının nısfın ve cürm ü cinâyet ve resm-i gerdek ve bâd-ı hevâ bi'l-küllîye sancakbeyi tasarruf ede gelmiş ber-karâr-ı sâbık mukarrer.	
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Oğulbeği Mevlânâ Saru Seydi yazduğu vakf defterinde yoktur şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretlerinin hükm-i hümâyûnuyla meşîhati evlâdından Şeyh Muhammediye sadaka olunub vakf-ı evlâdların mutasarrıf ola deyu.	An âsiyâb-ı der nefis-i Barla 1 kıt'a galle 2 müdd 100, mezkûr zâviyeye müte'allik vakf-ı evlâd yerlerinden hâsıl an öşr-i gallât 2 müdd 100, harâc-ı bağ 2 dönüm 20 <i>Yekûn 220</i>	19
	Ebnâ-i Şeyh Bekir ki zâviyede mütemekkinlerdir: Mustafa veledi, Hüseyin v. O, Muhammedi birader-i O, Mahmud v. Hüseyin, Kara v. Ramazan, Muhammedi v. Bâli, İbrahim v. Ahmed, Ali v. Muhammedi.	
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Hayreddin der Barla mezkûr zâviyenin meşîhati merhûm Sultan Muhammed Han aleyhü'r-rahme ve'l-gufran nişân-ı şerîfiyle Şeyh Ahi tasarrufunda imiş şimdiki halde dahi padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân mukarrer dutub mezbûr Ahi'ye müceddeden hükm-i hümâyûn sadaka etmiş mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede deyu.	Hâsıl bağ 2 dönüm 20, zemîn 50 dönüm öşr-i galle 2 müdd 100, Mu'tak Karaköz şeyhzade-i hizmetkâr-ı zâviye	
Zâviye-i Ahi Mustafa der Barla vakıfnâmesinde vakf-ı evlâd deyu mukayyed mezkûr Ahi Mustafa ba'zı yerlere vakfiyet üzere tasarruf edüb âyende ve revendeye hizmet edermiş şimdiki halde hükm-i padişahiyle meşîhati evlâdından Şeyh Selim'e sadaka olunduğu sebebden defter-i cedîde kayd olundu ve Barla'da Ahi Ali hammamından dört vukıyye mezbûr zâviyenin vakfı imiş evvelden vakfiyet üzere tasarruf ede gelmiş.		
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Mukbil der nefis-i Afşar mezkûr zâviyenin 60 dönüm vakf yeri ve bağı ve bağçesi varmış nesh olub tımara emr olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub meşîhatın Seydi Musa'ya sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn verildiği sebebden deftere sebt olundu.		

Nâhiye-i Anamos tâbi-i Eğirdür

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı Câmî-i Anamos Bâkî v. Hamid hitâbeteş be-hükm-i hümayûn der-tasarruf-ı Mevlânâ Bâli Halife	Câmî kurbunda Sirancak ve Yassitaş dimekle ma'rûf iki kıt'a çayırda hâsıl 50	21
	Yeniköy ve Baklan ve Köstereli sınırları arasında Zeminkenarı ve Sarayaltı dimekle ma'rûf yerler ve Ilusulukaltı dimekle meşhur yer tahminen 120 dönüm hâsıl an öşr 80	
	Yekûn 130	
Vakf-ı Mescid-i karye-i Yanis mezkûr mescidin karye yanında bir pâre yer tahminen 20 dönüm Vakvklubâğ dimekle ma'rûf yerin kible cânibinden yana buçuk dönüm yeriyle altı koz ağacı mezbûr mescidin vakfidır deyu Burdur kadısı şer'î mektûb virdüğü sebebdan defter-i cedide sebt olundu el'ân imâmet be-mektûb-ı kadı der-tasarruf-ı İvaz Fakih		

Nâhiye-i Avcılar

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh İvaz der karye-i Ilgun mezkûr zâviyede İbrahim nâm kimesne Şeyh olub zâviyenin yirmi dönüm yeriyle ve iki dönüm bağ var imiş vakfiyet üzere tasarruf eder imiş şimdiki halde mezkûr İbrahim fevt olub meşihat hükm-i hümayûn ile neslinden Şeyh Muhyiddin'e sadaka olunmuş bağ harâb olmuş ve yerün öşrü tımara zabt olunur malikânesi zâviyenindir.		22
Şeyh Şücâ' dergâh-ı mu'allâdan hükm-i hümayûn îrâd idüb vakf-ı mahlûlden bir cihet çıkarıvirüb ta'yin edüb eline mektûb virüb dergâh-ı mu'allâma arz edesiz deyu emr olduğu sebebdan vakf-ı mahlûlden zikr olanlar mezkûr Şücâ' mukarrer kılınub atabe-i ulyâya arznâme virüldü.		22
Vakf-ı Zâviye-i Hüsrev Lâlâ der karye-i Şarabhâne 20 yıl mikdarı var ki zâviyesi harâb olub evkâfi nesh olıcak vakfı dahi tımara virilmiş bir çiftlik yeri var imiş ve ba'zı Şarabhâne'de ve ba'zı Dere ağzında ve bir değirmen ocağı var harâb.	Hâsıl 130	22
Karye-i Ilgun'da Şeyh İbrahim'in ziyâret vakfı dimekle ma'rûf otuz dönüm mikdarı yer ve iki dönüm bağ var imiş evvel Yalvaç'inki tasarruf eder imiş şimdi Eğirdür cema'atin mu'arrafine ber-vech-i zamîne cihet-i ta'rif üzerine virülüb asıl	Hâsıl ma'a bağ 250	22

ta'rifden olmadığı sebebdan mezbûr Şucâ'a verildi.		
	<i>Yekûn 380</i>	
Vakf-ı Câmî-i Şeyh Hızır b. Sâdık el-ma'rûf ba-şeyhü'n-nekabi der karye-i Bağıllu hitâbeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Taceddin.	An âsiyâb-ı köhne Hacı Muhammedî an hissemüzdür karye-i Kütre'nin ber-mûceb-i vakfiye bir buçuk vukıyye	23
	Vakf-ı an âsiyâb köhne Hacı Muhammedî el-mezbûr der karye-i Bağıllu bir vukıyye	
	Bu iki buçuk vukıyyenin hâsılı beş sehim ola biri hatibin ve biri müezzine ve mu'arrife üç sehimini üç kurrâ'ya ki Cuma gün Kur'ân okuyalar deyu sâhib-i vakf şart eylemiş	
	An âsiyâb-ı köhne Hacı İdris an hisse-i hod der Bağıllu bir vukıyye	
	Yekûn hâsıl an âsiyâbhâ dört buçuk vukıyye 20 müdd 600	
	Âsiyâb-ı mülk-i Devlethan Bey b. Ömer Bey der karye-i İkizler şimdiki halde mezkûr Devlethan Bey değirmeninden bir vukıyye vakf etdiği müezzin ve mu'arrif mutasarrıf olub Cuma gün câmide bir cüz' okuyalar hâsıl 2 müdd 60	
	<i>Cem'an 660</i>	
	Şimdiki halde dergâh-ı mu'allâdan hükm-i hümayûn virilmiş ki Cuma gün câmide okunan eczâ'nın üçünü hatib ve üçünü imam İvaz Fakih ve üçünü müezzin ile mu'arrif okuyalar deyu.	
Vakf-ı Mescid-i Yalama der nefsi Afşar imâmetes be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Seferşah	Mezkûr mescidin cihetine imâmet iki buçuk dönüm bağ ve ba'zı bağlar mukâta'ası ve nefsi Afşar'da 50 dönüm yer ve karye-i Bağıllu'da 12 dönüm yer ve karye-i Kızılkaya'da 16 dönüm yer vakfı var imiş nesh olub tımara emr olmuş imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin ber-karar-ı sâbık mukarrer dutub imam-ı mezkûrun eline hükm-i hümayûn sadaka olunduğu sebebdan deftere sebt olundu ve Hacı Hatun mezbûr mescide bir	24

	buçuk dönüm bağ ve bir ev havlusuyla ve beş dönüm yer vakf eylemiş Avşar kadısı mektûbuyla ma'lûm olduğu sebebdan deftere sebt olundu.	
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Ahmed der karye-i Yenice mezkûr Şeyh Ahmed tasarruf ede geldiği vakf bağları virildi ve çiftlikleriyle muâf ve müsellemler olıgeldüğüne selâtin-i mâziden nişân-ı şerifleri olub zâviye-i mezkûrede âyende ve revendeye hizmet edermiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub evladından Şeyh Ahmedî Şeyh nasb edüb ve karındaşı Bâlî hizmetkâr ta'yîn edüb ellerine hükm-i hümayûn sadaka etdüğü sebebdan deftere sebt oldu.	An Evlâd-ı Şeyh Ahmed: Seydi Ali, Hasan, Muhammedî, Süleyman, Aydoğmuş	24
Vakf-ı Cami-i Avşar defter-i köhnede mukayyedir hitâbeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muslihiddin	Mukâta'a-i hamam der nefis-i şehri-i Avşar fî yevm 30 fî sene 1080	25
	An icâre-i dekâkin-i tabak der nefis-i Avşar 10 kıt'a fî sene 20	
	An icâre-i dekâkin-i hefte der nefis-i Avşar 4 kıt'a fî sene 35	
	An mukâta'a-i bağ der nefis-i Avşar 20 dönüm 230	
	An mukâta'a-i bâgât der karye-i Yenice fî sene 35	
	An mukâta'a-i bağ der karye-i Kazık 1 kıt'a fî sene 20	
	Zemîn der nefis-i Avşar tahmînen 50 dönüm hâsıl an öşr 2 müdd 60	
	Zemîn der karye-i Bağlıllı 18 dönüm hâsıl an öşr 2 müdd 60	
	Karye-i Yenice Hoşkadem yeri demekle ma'rûf yerler ki ba'zı Kazık sınırında ve Irmak Yakasında hâsıl an öşr 5 müdd 150	
	Zemîn-i der karye-i Tutaş 9 dönüm hâsıl an öşr 2 müdd 60	
	<i>Yekûn 1750</i>	
	Hisse-i sülûsân hatib tasarrufunda ve salavât-ı humsda imamet eylemek meşruttur ve hisse-i sülûs müezzin ve mu'arraf ve hüffâz ve sâyir mühimmâta sarf oluna deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer.	

Nâhiye-i Yalvaç ve Karaağaç

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı câmi-i Yalvaç defter-i köhnede mukayyed der hitâbeteş der tasarruf-ı Mevlânâ Lütî v. Seydi be-hükm-i hümayûn.	An mukâta'a-i dekâkîn der nefis-i Yalvaç 16 kıt'a 280	26
	An icâre-i zemîn der nefis-i Yalvaç ve Gemen ve Eyüklü harım ki cem'an 20 dönüm mikdarı yer imiş 170	
	Eyüklü'de ve Yalvaç sınırında ve Kaş köyde 50 dönüm mikdarı yerden oşr-i galle 2 müdd 60	
	Mevâzi-i müteferrikada 20 koz ağacından hâsıl 100	
	Hisarardın'da Ekiz değirmeni demekle ma'rûf değirmenden çar-yek hissedenden icâre 40	
	An icâre-i hamam-ı Meydan 100	
	Hisarardın'da Eştü değirmeni demekle ma'rûf değirmenden 16 günde 3 gün hissedenden fî sene 50	
	An icâre-i zemîn-i âsiyâb harâb der nefis-i Yalvaç 12	
	Nefis-i Yalvaç'da 4 ev yerinden yılda mukâta'a 40	
	<i>Yekûn 842</i>	
Vakf-ı Mescid-i Hatib der Karaağaç defter-i köhnede mukayyed iftihârü'l-fütüvveh Ahi Kasım an kadîmü'l-eyyâm imam imiş ve hem mütevellî imiş cihet-i tevliyet ve imâmet mezkûr vakfı tasarruf edermiş elinde selâtîn-i mâzîden nişân-ı şerifleri ve şimdi padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretlerinden mukarrernâmesi var.	An icâre-i zemîn-i dekâkîn 10 kıt'a fî sene 240	26
	Harâb dekâkîn 13 kıt'a	
	Ula yer sınırında 34 dönüm yer vardır hâsıl hinta 1 müdd, şa'îr 1 müdd kıymet 50	
	An icâre-i dekâkîn berâ-yı revgân-ı çerâğ 2 kıt'a 42	
	An icâre-i dekâkîn berâ-yı müezzîn vakf yer 2 kıt'a 42	
	An eşcâr-ı ceviz 8 kıt'a 20	
	Ve bir ev yeri	
	<i>Yekûn 406</i>	
Vakf-ı Câmî-i Karaağaç defter-i köhnede mukayyed ve mukarrernâme dahi vardır hitâbeteş der tasarruf-ı Ahi Kasım ve imâmetes der tasarruf-ı Mevlânâ Zekeryâ Fakih v. Muhammedî be-hükm-i hümayûn mezkûr câmiin evkâfından ve	An icâre-i dekâkîn 26 kıt'a ma'mûr 12 kıt'a 284, harâb 14 kıt'a	27

dükkânından ve gayrinden fi el-cümle ne varsa hatib ve imam ber-vech-i münâsafa tasarruf edeler deyu ellerinde olan hükm-i hümayûnda mestûr.		
	Eşcâr-ı ceviz 10 kıt'a 5 kıt'adan 20, harâb 5 kıt'a	
	An çiftlik an Ula yer sınırında hâsıl hinta 2 müdd şa'ır 2 müdd kıymet 100	
	An harâb hamam yeri Yarağlı (?)	
	Zemîn harâb der karye-i Sofılar	
	Uşak Eymür'de ve Çavındır'da ve Dilküler'de ve Yaka Eymür'de ve Çevkiler'de 130 dönüm vakf varmış hâsıl hinta 3 müdd şa'ır 2 müdd kıymet 130	
	<i>Yekûn 534</i>	
Vakf-ı Evlâd-ı Zâviye ve Mescid-i Mevlânâ Saru Danişmend rahmadü'l-lahü rahmeten vâsi der karye-i Kuyucak el'ân meşîhat evvelâ Hazret-i Seydi Abdullah tasarrufunda.	Karye-i Örkenaz'da Burunsuz Yeri mukabelesinde 4 dönüm yer	27–28
	Karye-i Akçahisar'da ve Hûr Ahi ve Ali Yeri yanında tahmînen 10 dönüm ve Yusuf oğlu Lütî elinde 2 dönüm	
	Karye-i Altıkapu'da Taşpınar dimekle ma'rûf yer başında 12 dönüm yer	
	Karye-i Akçahisar'da su deresiyle Ağa Bükünden yol arasında bir kâfir değirmeni ocağı satun almış Yusuf Şah mülkünden harâb	
	Karye-i Kuyucak'da arazi-i müteferrika tahmînen 130 dönüm yer ki 30 dönümüne imam-ı mescid mutasarrıf ola	
	Balyasdere başında İshak Vakfıcası dimekle ma'rûf bir evlek bağ ve Sevindik Vakfıcası dimekle meşhûr bir evlek bağ var Mugân vakfı bir evlek bağ icârelerinden 10	
	Karye-i Gemen'de Bayad mukabelesinde bir evlek bağ ve 3 koz ağacı icâresinden 15	
	Karye-i Kuyucak'da olan hamamdan Şeyh Abdullah vakfı imiş hamam işledükçe ayda 10 akçe 5 akçesi hasır ve çerâğ yağına	
	<i>Cemâ'at-i zâviye-i mezkûre: Pir</i>	

	Ahmed v. Ömer Seydi imam, Muhammedî v. O muhassıl, Ali v. Hoşkadem kayyum, Hızır Gulam Şeyh câbi, Hızır v. İbrahim bennâk, Hamza v. Abdullah bennâk, Esbiye v. Bedir bennâk, Yusuf Divane bennâk, Halil v. O bennâk, Halil v. Hasan bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Muhammedî Karamani bennâk, Satılmış v. Muhammedî bennâk, Umuç v. Köse Ahmed bennâk, İsa v. Yakub çerâgci. <i>Hane: bennâk 10, imam 1, muhassıl 1, kayyum 1, câbi 1, çerâgci 1</i>	
	Hâsıl 330 Resm-i bennâk 100, öşr-i gallât 5 müdd 150, öşr-i bâgât 20, an kıst-ı hamam 60	
Evkâf-ı Hüffâz-ı Câmi-i Yalvaç tevliyetş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muhyiddin mezkûr mütevellî evkâfın hâsılından öşrüne ve karye-i Eyüklü'de 60 dönüm yere mutasarrıf ola deyu elinde olan mukarrernâmesinde mestûrdur.	Mezra-i Senitlü ki merhûm Devlethan Bey vakf eylemiş mezkûr câmiin hüffâzına evkâf nesh olıcak bu dahi nesh olub tımara hükm olmuş şimdiki halde padişahü'l-islam ve'l-müslimîn padişahımız halledi-Allahu hılâfete hu hazretleri kemâkân mukarrer dutub be-tecdîd-i hükm-i hümâyûn verildiği sebebdan deftere kayd olundu	29
	Ömer v. Kara Hacı nim, Mustafa v. O bennâk, Ahmed v. Hacı Hamza pir-i fâni, Ali v. O nim, Abdurrahman birader-i O nim, Hasan v. Ali Cüllah nim, Hamza birader-i Ali Cüllah nim, İsa birader-i O nim, Yusuf v. Ali nim, Ali v. Mustafa nim, Şekilci Ali pir-i fâni, Ömer v. O nim, Osman birader-i O bennâk, Hacı Hızır v. Süleyman Fakih imam, İsa v. Hacı Muhammedî bennâk. <i>Hane: nim 9, bennâk 3, pir-i fâni 2, imam 1</i>	
	Hâsıl 1762 Resm-i nim ve bennâk 213, hınta 20 müdd 800, şa'ır 25 müdd 625, resm-i ağnâm 50, öşr-i kovan 50, bād-ı hevâ 30	
	An kıst-ı hamam-ı Melik	

	Devlethan Bey ki câmiin rakabesine ve hüffâzına 900 Hisse-i berâ-yı rakabe 225, hisse-i hüffâz 675	
	Nefs-i Yalvaç'da Meydan Hamamı'ndan Devlethan Bey üç buçuk vukıyyesin hüffâzına vakf eylemiş her vukıyyesi fi 180 fi sene 630	
	<i>Cem'an hâsıl-ı evkâf-ı hüffâz 3292</i>	
	Minhâ Be-cihet-i tevliyet ber-mûceb-i hükm-i hümâyûn 307, be-cihet-i rakabe 225, be-cihet-i hüffâz 2766	
	Hüffâz cuma gün ale's-sabah cumada cem' olub bir hatm-ı kelâmullah edüb halk cem' olduğu vakit duasın edeler ve Cuma gün bilâ arz hizmetine gelmeyenin hizmetini kim eda ederse cihetin ol eda eden ala ve cihetin ale's-seviyye mutasarrıf olub ziyâde ve noksan olmaya	
Vakf-ı Câmi-i Devlethan Bey der karye-i Gemen tâbi-i Yalvaç hitâbeteş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Seydi Abdullah	An kıst-ı hamam-ı Devlethan Bey der karye-i Gemen fi sene 600, cihet-i hatib nısf, hisse-i nısf cihet-i hüffâz	30
	An icâre-i bâğ der karye-i Gemen der yed-i veled-i Müstan 1 dönüm 10	
	An icâre-i bâğ-ı diğer karye-i Gemen der yed-i Saruca 1 dönüm 10	
	An icâre-i bâğ ve harım der karye-i Gemen der yed-i Hoşgadem 2 dönüm bâğ ve 1 harım	
	Karye-i Gemen'de Alaç Hızırı dimekle ma'rûf yerde 1 dönüm bâğ 10, mezkûr bâğlara hatib müstakil tasarruf eder	
	<i>Yekûn 652 hisse-i hatib 352, hisse-i hüffâz 300</i>	
	Şimdiki halde Yalvaç subaşı Kundaz oğlu Mustafa Bey nefs-i Yalvaç'da olan Küçük hamamdan ki dört vukıyyesi kendünün mülküdür Hazret-i Risaletin	

	sallalahü aleyhi vesellem münevver ve müstehher ruhuçün vakf eyledü ki hüffâzândan yedi nefer kimesne cem' olub Cuma gün bir hatm-ı kelâm idüb halk cem' olıcak duasın edeler dört vukıyyeden fî sene 600	
Vakf-ı Mescid-i Meydan der karye-i Kaş imâmetes be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muhyiddin mezkûr mescidin vakfiyetini mukarrer edüb evvelden yine mutasarrıf olugeldiyse yine mutasarrıf ola deyu hükm-i hümâyûn verilmiş		30
Vakf-ı Tekye-i Şeyh Emir Ahmed der nefsi-i Yalvaç defter-i köhnede mukayyed ve meşîhati merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Derviş Teslim tasarrufundadır	Şehir içinde Eskiköy'de Balbân değirmeni nısfı meremmetiyle yılda mukâta'asından 40	31
	Eskiköy'de Akharım dimekle ma'rûf harım ki 6 dönüm mikdarı yermiş mukâta'asından fî sene 80	
	Bâzâr içinde 2 dönüm mikdarı harım yeri mukâta'asından 20	
	Nefs-i Yalvaç'da Gülman Harımı hâsılından 20	
	Nefs-i Yalvaç'da İşçi Mahallesinde ev yeri ve bostanlık 3 evlek yeri mukâta'asından 20	
	Sofular'da bir harımdan 2 dönüm mikdarı yer imiş mukâta'asından 10	
	Ref' zikr olunan Sofular'da harımda 11 koz ağacı ve Çay içinde 3 koz ağacı ve Hisarardı'nda 3 koz ağacından hâsıl 50	
	Tekye önünde bir evlek yer varmış	
	Ve subaşı elinde olan âhir yeri mukâta'asından hâsıl 45	
	Bâzâr kurbunda bir harım mukâta'asından 10	
	Üç dükkân yeri varmış harâb yerdir	
	Sofular'da ve Kuru önde 40 dönüm mikdarı yer varmış öşr-i hâsıl 50	
	Yekûn 300	
Vakf-ı Mektebhâne der nefsi-i Yalvaç nefsi-i Yalvaç'da eski medrese kuzât-ı mütekarribînin mahkemesi olıgelmiş bi'l-fiil dahi mahkemedir ve mahkemeye muttasıl bir harım ve karye-i Salur'da		32

2 dönüm yer ve karye-i Eymir kurbunda 2 dönüm yer ve Kazakçı Değirmeni ki rub' mülkdür ve selâse erbaa mezkûr medreseye vakf olgelmiş ve mahkemeye muttasıl harâb 3 ev yeri varmış mezkûr medrese hayli zamandan harâb olub ve yerleri ve değirmeni virân olub mu'attal kalmış şimdiki halde Yalvaç subaşı Mustafa Bey mezbûr medrese yerinde hasbetenlillah kendü ırk-ı cibiniyle bir mu'allimhâne bina edüb ciheti olmadığı ecilden mezkûr medreseye müte'allik olan vakf yerler harâb olub kimesnenin taht-ı tasarrufunda olmayub mahlûl olduğu sebebdan mezbûr mu'allimhâneye vakfiyet üzere ciheti ta'yin olundu ve mezkûr Kundan oğlu Mustafa Bey nefis-i Yalvaç'da olan emlakından yedi pâre dükkân-ı mezbûr mektebhâneye vakf eyledi fî sene dekâkin 170.		
---	--	--

Nâhiye-î Uluborlu

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Zâviye-i Bula der nefis-i Uluborlu defter-i köhnede mestûrdur ve mukarrernâmede mezkûrdur el'ân meşihatı hükm-i padişahîyle Seydiân tasarrufundadır	<i>Karye-i Bisse tâbi-i Uluborlu:</i> İmirza v. Ahmed nim, Hamza v. Kozan bennâk, Yunus v. Turmuş, Umur v. Süleyman nim, Davud v. Hamza bennâk, Musa v. Bektaş nim, İvaz v. O bennâk, İsa birader-i O nim, Seğid v. Güvendik nim, İlyas v. Beğtimur nim, İlbeği v. İlyas nim, Bahşayış v. İlyas nim, Yahşi birader-i O nim, Ümmet v. Ayhan nim, Pîrî v. O mücerred, Hamza v. Ayhan nim, Ali birader-i O nim, İsmail v. Habib imam çift, İlyas birader-i O nim, Hüseyin v. Ahmed nim, Yahşi v. İsa bennâk, Yakub v. Hacı nim, Ahmed v. O nim, Ali v. İvaz nim, Hamza birader-i O bennâk, Ahmed birader-i O nim, İsmail v. Ayhan nim. <i>Hane: çift 1, nim 19, bennâk 5, mücerred 1, imam 1</i>	33
	Hâsıl 2077: resm-i çift, nim ve bennâk 507, hinta 15 müdd 750, şa'ir 10 müdd 300, öşr-i kovan 50, resm-i ağnâm 400, bâd-ı hevâ 40, öşr-i ceviz 30	
	An âsiyâb-ı Hacı İlyas der nefis-i	

	Uluborlu hâsıl fî sene 360	
	Kârbân-serây der nefis-i Uluborlu harâb	
	Doğanderesi'nde Şehir bağları içinde bir dönüm harâb	
	An mukâta'a-i harım-ı Bevvâr (?) 4 dönüm 30	
	An mukâta'a-i zemîn-i hamam harâbdır Uluborlu 30	
	An mukâta'a-i zemîn-i kârbân-serây der nefis-i Uluborlu harâb 8	
	Karye-i Güreme civârında 9 dönüm yer ve Akçakilise'de 12 dönüm yer ve Emiryağan Yakası'nda 6 dönüm yer ve 4 koz ağacıyla hâsıl an öşr-i gallât 100	
	<i>Yekûn mahsulât-ı zâviye 2605</i>	
Vakf-ı Birr (?) der karye-i Çaylak defter-i köhnede mensûh deyu kayd olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub meşîhati Mevlânâ Şemseddin'e sadaka olunub eline hükm-i hümayûn verildiği sebebdan defter-i cedîde kayd olundu	<i>Karye-i Çaylak tâbi-i Uluborlu:</i> Pir Ahmed v. Turhan bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Hâce Ahmed birader-i O bennâk, Muhammedî v. Koçu bennâk, Muhammedî v. Mahmud çift, Bâlî v. Oruçan çift, Ali v. Musa bennâk, Veli v. Ahmed çift, Ahmed v. Hüseyin nim, Hüseyin v. Muhammedî nim, Bekir Bey birader-i O bennâk, An çiftlik-i Ümmet 30, An çiftlik-i Ulaş 30, An çiftlik-i Ahmed 30. <i>Hane: Çift 3, bennâk 5, nim 2</i>	34
	Hâsıl 1140, resm-i çift ve nim ve bennâk ve çiftlik 260, öşr-i gallât 15 müdd 750, öşr-i bostan 40, öşr-i kovan 40, öşr-i penbe 20, bâd-ı hevâ 30.	
	<i>Fi'l-asl 2606 kesr 1466</i>	
Vakf-ı Mescid-i Emre der nefis-i Uluborlu imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Hacı Alâeddin gece İmamı imiş Mustafa v. Bâlî mütevellî bilâ hükm	Şehir sınırında Kayaç Köprüsü yanında 12 dönüm yer ve 5 koz ağacında 4 dönüm yer ve Akçakilise'de 10 dönüm yer hâsıl an öşr 100	35
	An icâre-i bağ der pîş-i şehir 4 kıt'a 50	
	An icâre-i bağ der pîş-i şehir 2 kıt'a 15	
	<i>Yekûn 165</i>	
Vakf-ı Mescid-i Emre Subaşı der tasarruf-ı Mevlânâ Hacı Alâeddin imam be-hükm-i hümayûn gündüz imamdır	Karye-i Legüb sınırında üç yol arasında bir pâre yer ki 40 dönüm hâsıl 2 müdd 80	

	Ve şehir içinde bir dönüm ki imam evvelâ bir dönüm için yılda bir defa hatim okuyalar hâsıl 30	
	An mukâta'a-i âsiyâb-ı Terslik (?) der şehir hisse-i nisf 30	
	<i>Yekûn 140</i>	
Karye-i Yassıvıran'da Süca Değirmeni demekle ma'rûf değirmen 4 hisse imiş bir hissesi makâbir vakfı imiş değirmen harâb olub nesne hâsıl olmadığı sebebdan mevkûfular tasarruf eder deyu cemâ'at-i kesîre şehâdet etdiler el'ân mevkûf ma'mûr olıcak yılda 3 müdd galle olur imiş		35
Vakf-ı Câmî-i Uluborlu defter-i köhnede mukayyeddır el'ân hitâbeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Halil Seydi	An mukâta'a-i hamam-ı Sultan der nefis-i Uluborlu hisse-i süds vakfdır fî sene 360	36
	An cüz'-i bâgât der civâr-ı Akçakilise 3 dönüm 300	
	Emir-i Âlem Bağları altında 80 dönüm yer ve Tula Yeri katında 7 dönüm ve Şehir önünde 7 dönüm ve Emir Yakası'nda 2 dönüm ve Yassıvıran'da 12 dönüm yerlerden hâsıl an öşr 5 müdd 200	
	An icâre-i dekâkin der pîş-i şehir 6 kıt'a 60	
	Tula Bağları içinde 1 dönüm bâğdan hâsıl 30	
	An mukâta'a-i harım der karye-i Akçakilisa 10	
	Kuruçay'da 2 dönüm harâb bâğ	
	Nefs-i Uluborlu'da Seydi Değirmeni demekle ma'rûf değirmenin nısfı hatibin ve nısfı ahiri câmî hüffâzânındır hisse hatib 50	
	<i>Yekûn 1010</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Kargın Dede der karye-i Yassıvıran meşihateş be-mektûb-ı kadı der tasarruf-ı Derviş Sinan'da an evlâd-ı Kargın Dede	Mezkûr zâviyenin karye-i Yassıvıran'da kırk dönüm yer ve iki dönüm harım ve bâğçe ve Ayazmana sınırında dört dönüm harâb bâğ ve üç dönüm harım ve Paralu sınırında yirmi dönüm yer vakfin yeridir Uluborlu kadısı şer'î mektûb verdiği ecilden deftere sebt olundu hâsıl 250	36
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Göbek der karye-i Abdülcabbar mezkûr Şeyh Göbek zâviyesine otuz dönüm yer ve iki dönüm bâğ vakfetmiş ve hem kadîmden Hüdâvendigâr zamanında vakfiyeti mukarrer olub vakfinu vermiş ba'dehu oğlu Şeyh		37

Emre tasarruf etmiş öldüğünden sonra Hazır Seydi tasarruf ede deyu ellerinde olan sûret-i defterde mestûr el'ân Şeyh Emre fevt olub zâviye-i mezkûre Hazır Seydi tasarrufundadır bilâ hükm Emre birâderi Hazır Seydi		
Vakf-ı Zâviye-i Evliyâ Paşa der nefsi-i Uluborlu meşhateş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Şeyh Seydi Ali	Mezkûr zâviyenin vakfını Uluborlu kadısı teftiş edüb Gebe Uyruda Emen (?) Harımı dimekle meşhûr bir harım ve Paralu sınırında 12 dönüm yer ve Akçay tahtında 21 dönüm yer ve Yazıcı ağzında bir harâb bağ yeri ve Tufan Deresinde bir harâb yer ki tahmînen 100 akçe hâsıl olur mezkûr zâviyenin vakfidır deyu şer'î mektûb verdiği sebebdan deftere sebt olundu.	37
Vakf-ı Mescid-i Yerlû Kabaca imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ İbrahim Fakih	Karye-i mezkûre sınırında ve İshak Virân'ında arazi-i müteferrikada 250 dönüm yer ve birkaç badem ağaçlarıyla evvelden mescidin vakfı olub vakfiyet üzere tasarruf olugeldüğü sebebdan padişahımız eazz-Allahu ensârahu hazretleri mukarrer dutub hükm-i cihân-muta' sadaka ittiğü sebebdan defter-i cedîde sebt olundu hâsıl tahmînen 200	37
Vakf-ı Medrese-i Kargu Lâlâ der nefsi-i Uluborlu	<i>Karye-i Garib:</i> Hamza v. Güvenç pir-i fâni, Pîrî v. O nim, Hacı İlyas birader-i O nim Ahmed v. Süleyman çift, Hamza v. Göçbeği nim, Turdu v. O nim, Hasan v. Ahmed pir-i fâni, Muhammedî v. O nim, Hasan birader-i O nim, Süleyman v. Topçu pir-i fâni, Muhammedî v. O nim, Ali birader-i O nim, Canpaşa v. Bayram nim, Ahmed birader-i O nim, Ali v. Yusuf çift, Köker Fakih v. Süleyman imam, Nasuh v. Dede nim, Satılmış v. Kökeç nim, Yetilmiş birader-i O nim, Yusuf v. Yakub b. Hâce çift, İmirza v. İbrahim Fakih nim, Bâlî v. Sultanşah nim, İskender v. Salih Fakih nim, Turhan v. Süleyman nim, Turak v. Davud nim, Turmuş v. Davud nim, Yağmur v. O bennâk, Halil v.	38

	Hızır Fakih nim, Balyaş v. İbrahim nim, Said v. Şeyh Ali zâviye-nişînân, Seydi Gazi v. Bâlî Hane: çift 3, nim 21, bennâk 1, pir-i fânî 3, imam 1, zâviye-nişînân 2	
	Hâsıl 4549, resm-i çift, nim ve bennâk 579, hınta 50 müdd 2500, şa'ır 30 müdd 900, resm-i ağnâm 300, öşr-i bâgât 20 dönüm 200, öşr-i bostan 20, öşr-i kovan 20, bād-ı hevâ 30	
	Arazi-i müteferrika der şehir ve Söğüd 5 koz ağacı, 60 dönüm hâsıl an öşr-i gallât 100 müdd 200, şehir önünde 2 dönüm hâsıl an yonca ve sebzevât 80, an mukâta'a-i dekâkîn der nefsi Uluborlu fi sene 600, an mukâta'a-i zemîn-i bâzâr fi sene 60, yekûn 960	
	<i>Cem'an vakf-ı medrese 5509</i>	
Vakf-ı Mescid-i Hacı Hâce Ahmed imâmetiş der tasarruf-ı Mevlânâ Hayreddin el-hatib-i câmi	Tufan Deresi'nde 15 dönüm yer ve Narözü'nde 6 dönüm yer vardır	39
	An mukâta'a-i dekâkîn der şehir 1 kıt'a 6	
	An mukâta'a-i han ve firun 2 kıt'a 10	
Vakf-ı Mescid-i Muhtesib der nefsi Uluborlu imâmetiş der tasarruf-ı Hacı Bey	An mukâta'a-i dekâkîn 2 kıt'a fi sene 15	39
	An mukâta'a-i zemîn-i hanhâ 7 kıt'a 20	
	Hisarardı'nda 1 harâb harım ve 33 dönüm yer	
Vakf-ı Zâviye-i Alemdâr der nefsi Uluborlu defter-i köhnede mukayyedir ve hükm-i hümayûnla mukarrer vakıfıdır şimdiki halde hükm-i padişahiyle meşihin Mevlânâ Muhyiddin tasarrufunda ve tevliyeti Nasrullah Çelebi tahvilinden Mevlânâ Abdi yerindedir	Tahminen 3 çiftlik yerin şehir önünde ve Tufan deresinde ve 18 dönümü karye-i Legüb'de imiş hâsıl 10 müdd 400	39
	An mukâta'a-i Kârbân-serây-ı bâzâr galle 400	
	An icâre-i zemîn-i bâğ der Karaaslan 10	
	An âsiyâb-ı Karamuklu der karye-i Yassıviran hisse-i sülüs hâsıl 4 müdd 160	
	Tafsîl-i kütüb-i mevcûd: Mîzân cildeyn, Vikâye cild, Gez (?) cild,	

	Tefsir..., Mushaf-ı Mecid cild.	
	<i>Yekûn 970</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Ahi Ömer der nefis-i Uluborlu Ahi Osman ve kardaşı Ömer defter-i köhnede mutasarrıflardır deyu kayd olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân mukarrer dutub zâviye-i mezkûre-i ale'l-müşterek mezkûrlere sadaka idüb ellerine hükm-i hümâyûn verildiği sebebdan deftere sebt olundu.	Bâğ der pîş-i şehîr 5 dönüm 50	40
	Şehir sınırında Bezir yerlü ve bir sebil değirmeninden hâsıl 100	
	Şehirde 3 dükkân ve 2 ev yerleri icâresinden 55	
	Ve şehir önünde 2 harım hâsıl 30	
	<i>Yekûn 235</i>	
Zâviye-i Şeyh Kamârî der nefis-i Uluborlu şimdiki halde meşihat hükm-i padişahîyle Şeyh Kamârî evlâdından Derviş Hüseyin'e ve Derviş Ali'ye sadaka olunmuş	Şehir sınırında Karaağaç yeri yanında 4 dönüm yer ve 2 koz ağacı ve Bâğce Hacı Muhammedî elinde buçuk dönüm yer ve zâviyeye muttasıl buçuk dönüm bâğçe ve Karaharım altında bir evlek bâğçe ve içinde bir koz ağacıyla vakfın yeridir deyu kadısı ellerine şer'î mektûb verdiği sebebdan defter-i cedîde sebt olundu hâsıl an öşr 100	40
Vakf-ı Zâviye-i Sinle Şeyhi der karye-i Yerlü Kabaca şimdiki halde hükm-i padişahîyle meşihatı Şeyh Lütfullah'a sadaka olunmuş mezbûr zâviyenin Yeryaruğunda 30 dönüm yeri varmış		40
Vakf-ı Zâviye-i Ahi Hüseyin der karye-i Senirkent köhne defterde mestûrdur ve'l-hükkâmüs'selâtin muktezâsınca mukarrer vakıfdır Muhammed b. Ahi Hüseyin hükm-i Hüdâvendigârla vakfiyet üzere mutasarrıfdır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde hükm-i padişahîyle Ahi Muhammedî oğlu Ahi Mezid tasarrufundadır vakfiyet üzere tasarruf ede geldiği yerlerden	Hâsıl 260	
Vakf-ı Mescid-i Çelebi der nefis-i Uluborlu imâmeteş der tasarruf-ı Hacı Fakih mezkûr mescidin karye-i Senirkent'de 3 evlek yer ve Hisarardı'nda bir dönüm ve Akçakilise'de 3 dönüm yer vakfi olduğu sebebdan deftere sebt olundu		41
Vakf-ı Zâviye-i Mahmud v. Ahi Ali der karye-i Senirkent şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân mukarrer dutub meşihatı Şeyh Ahmed evlâdından Ahi Veli ile Mahmud'a sadaka idüb ellerine hükm-i hümâyûn verildiği sebebdan deftere sebt olundu		41
Vakf-ı Mesâcid-i der karye-i Yassıviran karye-i		41

mezkûrede olan mescidlerin vakfını imam olanlar kemâkân vakfiyet üzere mutasarrıf olalar deyu ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş		
Mezra-i Derbendağzı Çukuryeri mâ takaddümden Hamidoğlu zamanından vakf olu gelmiş Koyungözlü Şeyh vakfiyet üzere tasarruf ede gelmiş mezkûr Koyungözlü Şeyh fevt olmuş oğlu Şeyh Ali ve oğlu Şemseddin Fakih ve kardeşi Şirin Abdal mutasarrıflardır deyu sûret-i defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr vakfın vakfiyetini kemâkân mukarrer dutub Koyungözlü evlâdından Şeyh Davud ve Şeyh ve Şeyh Şemseddin ve ammuları Şirin Abdal'a hükm-i hümâyûn sadaka ittigü sebebdan deftere kayd olundu		41
Vakf-ı Zâviye-i Ahi Şemseddin der nefis-i Uluborlu ki hem mescid ve Ahi der defter-i köhnede mukayyedir Ahi Muhyiddin ve Ahi Muhammed nâm kimesneler ale'l-iştirak şeyhler imiş vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş şimdiki halde Mevlânâ Uluborlu kadısı mektûbuyla dergâh-ı mu'allâya mezkûr Ahi Muhyiddin zâviye içinde olub Ahi Muhammedî ecnebi olub hizmet etmez deyu arz ettiğü sebebdan Ahi Muhammedî hissesiyle mezkûr zâviye başka müşarûn ileyhe Ahi Muhyiddin'e sadaka olunub hükm-i hümâyûn verilmiş ve hem mezbûr Ahi Muhyiddin Mevlânâ Saru Seydi teftişi mücebince vakf-ı evlâdlığın isbat idüb atabe-i ulyâdan hükm-i hümâyûn verilmiş	An âsiyâb-ı Sinle der nefis-i şehri 6 ay yürür hâsıl 50	42
	An icâre-i zemîn-i der pîş-i âsiyâb mukayyed hâsıl 50	
	Zemîn-i der karye-i Senirkent 6 dönüm hâsıl 10	
	An icâre-i dükkân-ı kasab der nefis-i şehri fi sene 50	
	An mukâta'a-i zemîn-i dükkân der şehri 24	
	Kasab dükkânı ardında 3 dükkân harâb	
	Tekke civârında bir ev yeri harâb	
	An icâre-i dükkân der bâzâr galle fi sene 2	
	Câmi civârında bir dükkân yeri harâb	
	An icâre-i bağ der pîş-i şehri 100 dönüm 50	
	Tufan Deresi'nde 2 dönüm harâb ve bir dönüm ma'mûr bağ icâresinden 10	

	Hisarardı'nda bir harım ve bir koz ağacı var hâsıl 10	
	Hacı Muhammedî baği içinde buçuk dönüm bağ 100	
	Emiryakası'nda 1 dönüm bağ icâresinden hâsıl 10	
	Mezkûr zâviye civârında bir ahur misafirler için	
	An icâre-i dükkân der muttasıl-ı ahur 10	
	<i>Yekûn 333</i>	
Vakf-ı Mescid-i Zâviye-i Ahi Şemseddin imâmetes be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muslihiddin imam	An icâre-i der nefis-i Uluborlu 2 kıt'a fî sene 40	42–43
	Bağ şehir önünde 4 dönüm ve Senirkent'de 2 evlek fî sene 45	
	İcâre-i bağçe der pîş-i âsiyâb Ahi Osman 5	
	İcâre-i zemîn-i dükkân der şehir 2 kıt'a harâb fî sene	
	Ahi Muhammedî bahâ-i hasır-ı mescid 100 akçe vakf eylemiş an muâmele 10	
	Nakd 1400 akçe vakf-ı muâmelesinden 140	
	Çerâğ yağı için 500 akçe vakf an muâmele 50	
	2 bağ ki cihet-i müezzin vakfidır hâsıl 20	
	El'ân meblağ-ı mezbûr imam Muslihiddin tasarrufunda cihet-i imâmet için	
	An icâre-i hâne cihet-i müezzin 10	
	<i>Yekûn 125</i>	
Evkâf-ı Zâviye-i Fakih Paşa der nefis-i Uluborlu ekser köhne defterde mezkûr mukarrernâmede mestûrdur emr-i âli mücebince mezbûr zâviyenin meşihatı Şeyh Nusreddin Çelebi tasarrufundadır şimdiki halde nezâreti ve kitabeti fahrû's-sâdât Seydi Hüseyin'e sadaka olunub yevmî 3 akçe ta'yîn olub Sultan ve Muhtesib Hamamlarından birer akçe vesâyir evkâfdan 1 akçe emr olunub hükm-i hümayûn verilmiş	Nefs-i Uluborlu'da Kadı Değirmeni demekle meşhur değirmenden hâsıl fî sene 1200	43–44
	Sultan Hamamı'nın tusu' ki ayda 10 akçeden fî sene 120	
	Muhtesib Hamamı'nın sülüs ki yevmî üç buçuk akçeden fî sene 1260	
	Zâviye önünde bir mezra ki ba'zı	

	bâğçe der hâsıl 300	
	Pupa (Papa) Deresi demekle ma'rûf mevzide 30 dönüm yer ve bundan gayri mevâzi-i müteferrikada 50 dönüm mikdarı yerlerden hâsıl an öşr 250	
	Boya Harımı ve Gemen Harımı ve Kaklubâzârı adlu yer ki mukarrernâmede cümlesi 60 dönümdür ve hîn-i teftişde şöyle zâhir oldu ki bunlar cem'an 20 dönümdür lâkin Çukur Yeri sehven tafsilde bile zikr olunmamışdır onunla 60 dönüm olurmuş deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer hâsıl 1220	
	Mezkûr Pupa (Papa) Deresi'nde mütevellî Nusreddin itirafıyla nefis için ta'mîr ettiği değirmen nısf vakfdır deyu icâre kayd olunmuş defter-i köhnede hâsıl 100	
	Hacı İsmail yeri demekle ma'rûf yer ve pîş-i koz nâm mevzide 40 dönüm yer ve Doğan oğlu yeri bi'l-cümle cem'an bir çiftlik mikdarı yerdir defterde ve mukarrernâmede icmâlen mezkûrdur deyu defter-i köhnede mukayyed hâsıl 130	
	<i>Yekûn 4442</i>	
Vakf-ı İshak Paşa der nefis-i Belde-i mezkûre ki evvelen evlâdına vakf idüb ba'de inkırâzıhum anaları Muhaddime nâm zevcesine vakf-ı evlâd idüb ba'de vefatiha sabıkan zikr olan Fakih Paşa zâviyesine vakf-ı evlâd deyu şart eylemiş alâ hasbe eş-şarte'l-vâkıf mezkûre Muhaddime fakire tasarrufundadır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde mezkûre Muhaddime fevt olub evlâdı münkarız olub mezbûr evkâf alâ şarti'l-vâkıf zâviye-i Fakih Paşa'ya ilhak olunub padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri dahi mukarrer dutub meşîhatı Şeyh Nusreddin Çelebi'ye tevliyeti Şeyhi ile Yusuf Şaha sadaka idüb ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş mahsûlatını şeyh mezkûr zabt idüb zâviye-i mezkûrenin masârıfına sarf eyleye	An icâre-i hamam-ı Sultan der nefis-i şehir hisse-i rub' fî sene 400,	44-47
	An icâre-i hamam-ı Muhtesib hisse-i öşr fî sene 360	
	İcâre-i bâğçe ma'a hanhâ der	

	Mahalle-i Bağçe 200	
	An hâsıl-ı bağ 2 kıt'a 200	
	Hisse-i rub'-ı âsiyâb Hacı İlyas 100	
	Yekûn icârât 1260	
	Karye-i İleyler tâbi-i Uluborlu vakf-ı İshak Paşa el-mezbûr karye-i mezkûre sâbikan nesh olub tımara hükm olunmuş şimdiki halde hazreti Hüdâvendigâr ber-karâr-ı sâbık vakfiyetini mukarrer dutub hükm-i hümâyûn verdiği sebebdan vakfa kayd olundu	
	<i>Karye-i İleyler:</i> Ahmed v. İsmail nim, Bahşayış v. O bennâk, Mahmud v. Turdu Hacı çift, Turduhan v. Deran nim, İnebeği v. Abdal Sinan çift, Hüseyin Kebük pir-i fâni, İbrahim v. O çift, Celal v. Aykud nim, Mahmud v. Hasan nim, Yusuf birader-i O nim, Mustafa v. Tatlu pir-i fâni, Musa v. O çift, Tatlu Ahmed pir-i fâni, Yusuf v. Ahmed çift, Musa v. Sevindik nim, İbrahim birader-i O nim, Muhammedî v. Sofu Bâlî çift, Mustafa birader-i O çift, Ali v. Bahşayış muhassıl, İnhâce v. Enbiya pir-i fâni, Ali v. Erdemşah nim, Mustafa birader-i O bennâk, Ali v. Menteşa çift, Yakub v. Hızır Fakih nim, Musa v. Sinaner (?) nim, Yusuf v. Hüseyin nim, Baba Ali v. Misafir imam, Tur İnhacı v. Hamza nim, Enes Hacı birader-i O nim, Kara Musa v. Muhammedî Divane çift, Kara Ali birader-i O bennâk, Mustafa v. O nim, İsa birader-i O bennâk, Enes Hacı v. Mustafa bennâk, Nasuh Cüllah pir-i fâni, Yedigâr v. O nim, Süleyman v. Ahmed nim, Yusuf v. İri çift, Muhammedî v. Musa nim, Mustafa birader-i O nim, Kara Yayla çift, Ahmed Malsalban (?) pir-i fâni, Yusuf v. O nim, İvaz v. O bennâk, Ali v. Mahmud çift, Emir v. Ali Karamani bennâk,	

	İbrahim birader-i O bennâk, İnhâce birader-i O bennâk, Yusuf v. O bennâk, Ahmed birader-i O bennâk, Çotak Halil v. İbrahim pir-i fâni, İbrahim v. O çift, İsmail v. Habib bennâk, Mustafa v. Bahşayış nim, Yayla v. O nim, Mustafa v. Habil nim, Hamza birader-i O bennâk, İshak v. Köse nim, İshak v. Hacı Fakih bennâk, Ahi v. Gelaşık bennâk, Muhammedî v. Ali nim, Kasım v. Demur çift, Mahmud v. Kara İsmail nim, Çiftlik-i Köse Turmuş der yed-i Hamza nim, Çiftlik-i Yusuf der tasarruf-ı Yusufşah ve Şeyhi Mütevellîyân çift, İsmail v. Gurbet nim, Bahşayış v. O bennâk, Muhammedî v. Yakub nim, Hacı Said Gulam-ı Fakih Paşa hizmetkâr-ı zâviye-i mezbûre, Muhammedî v. O hizmetkâr <i>Hane: Çift 14, nim 28, bennâk 16, muhassıl 1, pir-i fâni 8, hizmetkâr-ı zâviye 2.</i>	
	Hâsıl 4096, resm-i çift ve nim ve bennâk 1296, hınta 30 müdd 1500, şa'îr 20 müdd 600, resm-i ağnâm 600, bâd-ı hevâ 100	
	Cem'an hâsılât 9804 el'ân tevzi'-i zâviye-i mezkûre ber-muceb-i hükm-i hümâyûn ba'de'r-rakabe cihet-i meşihat 3, cihet-i nezâret 2 ve kitâbet 1, cihet-i tevliyet 2, be-cihet-i havâyic-i şurba 3, bahâ-i gûşt 6, bahâ-i nân 5, bahâ-(...) milh ve piyaz 1, bahâ-i hasır ve çerâğ 1 yekûn 24	
	Karye-i İleyler hususunda merhûmeyn Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han tâbe serâhümâdan nişân-ı şerîfleri var ki karye-i mezbûre sınırında gayri yerden kimesne gelip konmaya deyu şimdiki halde dahi padişahımız mukarrer dutub hükm-i hümâyûn sadaka olmuş	
	Cemâ'at-i Kara Halilli ve İleylerlü ve Gençelü Yörükleri mezkûr karye-i İleyler'ün halkına	

	ve ekinine ve biçenine zarar ve noksan etdiklerü sebebdan merhûmân Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han tâbe sarâhûmadan nişân-ı şerîfleri var ki mezkûr karye sınırında konmayalar deyu şimdiki halde dahi padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mukarrer dutub tecdîd-i hükm-i hümâyûn sadaka olmuş.	
--	---	--

Nâhiye-i Keçiöorlu

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Bundan evvel vilâyet-i Hamid'de nâhiye-i mezkûrede doksan dönüm yer ve üç pâre harım ve beş dönüm bağ ki ba'zı mülk ve ba'zı vakf-ı mescid olub Mevlânâ Fakih oğulları Mevlânâ Bedreddin ve Mustafa Fakih tasarruf ederler imiş öşr ve harâc alını gelmemiş bu (üslub) üzere merhûm ve mağfûrla babam Sultan Muhammed Han aleyhü'r-rahme ve'r-rıdvân dahi mukarrer dutub tevki'-i şerîf virmiş imiş mezkûr Bedreddin'in mülk ve evkâfıçün şenbe günde sabahdan suyu var imiş sonra evkâf ve emlak mensûh oldukda bunlar dahi tebdil ve tağyir olmuş şimdiki halde defterde mukayyed ve mestûr olduğu sebebdan mezkûrların emlakın ve evkâfın mukarrer kılıb bu hükm-i şerîfi virdim ve buyurdum mezkûrlar evvelden tasarruf ede geldikleri vakıflarına ve mülklerine ber-karâr-ı sâbık mutasarrıf olub kimesne öşr ve harâc talep etmeye ve şenbe günde sabahdan sularına dahi mutasarrıf olalar deyu hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan defter-i cedîde sebt olundu ama şimdiki hinde su bâbında Keçiöorlu cemâ'ati nizâ' edüb Eğirdür kadısına teftiş içün hükm-i şerîf eyledib teftiş etdürüb mezkûrların başka bir gün suyu olmayub Keçiöorlu cemâ'ati ile ales'seviyye mutasarrıflardır deyu dergâh-ı mu'allâya arz edüb dergâh-ı mu'allâdan dahi Keçiöorlu cemâ'atine hükm-i şerîf verilip mezkûrlar şehir halkı ile suyu ales'seviyye mutasarrıf olalar deyu emr olduğu sebebdan deftere sebt olundu		48
Vakf-ı câmi-i Keçiöorlu defter-i köhnede mukayyed el'ân hitâbetiş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muhyiddin ve imâmetiş derdest Mevlânâ Muslihiddin mezkûr câmiin evkâfın	An kıst-ı hamam der-nefs-i Keçiöorlu fî yevm 1 fî sene 360	49

hatib ve imam ale'l-iştirak mutasarrıf olalar deyu nişân-ı şerifleri vardır mukayyed		
	Keçiborlu sınırında 3 harım ile ve bir çiftlik yerden ve bir pâre bağ ve 3 koz ağacı hâsıl 70	
	<i>Yekûn 430</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Süleyman Seydi der karye-i Ulu mukarrernâme-i Padişahî ve sûret-i defter mücebince 40 dönüm yerdir hükm-i hümayûnla Satılmış Seydi tasarrufundadır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde hükm-i padişahiyle Şeyh Seydi evlâdından Satılmış ve kardaşı Evliyâ tasarruflarındadır	Hâsıl 120	49
Vakf-ı Zâviye-i Abdurrahman Seydi ki 5 müdlük yer ve 4 dönüm bağ ve Cuma gün suyuyla köhne defter mücebince ve Murad Han tâbe serâhumâ ve Hüdâvendigâr hükümleri muktezâlarınca vakfiyet üzere tasarruf olunur Şeyh Muhammed ve Hızır ellerindedir deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub Abdurrahman evlâdından Hızır Mustafa'ya hükm-i hümayûn virilüb yere ve bağa ve suya mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edeler deyu	Hâsıl 110	49
Karye-i Yassıviranda Hâce Halife'nin elinde duta geldüğü mülklerini ve vakf-ı evlâdlarını ve bağlarını ve sularını selâtîn-i mâzîye hükm-i hümayûnları ile vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş şimdiki halde Hazret-i Hüdâvendigâr mezkûr vakfın vakfiyyetin mukarrer dutub Hâce Halife evlâdından İmâdeddin oğulları Ahmed'e ve Muhammed'e ve Yusuf Fakih oğulları Hacı Muhammed'e ve Ahmed ve Mustafa varisle ve Hâce Fakih oğlu Lütfü Fakih'e sadaka edüb ellerine hükm-i hümayûn virüldüğü sebebden deftere sebt olundu şimdi Lütfü fevt olub yerine oğlu Dede Hâce kayd olundu.		50
Yakaköy'de Mustafa ve Arif nâm dervişler 50 dönüm yer ve 3 dönüm bağları var imiş öşr ve harâc vermeyüb zâviyede âyende ve revendeye hizmet ederler imiş deyu padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mukarrer dutub mezkûrların ellerinde hükm-i hümayûn virilüb ber-karâr-ı sâbık yerlerine ve bağlarına mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edeler deyu ol sebebden deftere sebt olundu		50
İlyas nâm karyede Hacı Lâlâ zâviyesinin vakf yeri ve bağları var imiş vakfiyet üzere tasarruf edermiş sonra Arab Seydi tasarrufunda imiş şimdiki halde		50

Arab Seydi fevt olub evlâdından Bekir Seydi ve İlyas Seydi'ye sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu bağ ve yere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edeler		
Vakf-ı câmi-i karye-i Bey der İlyas vakf-ı mekâbir 30 dönüm yer ve bir dönüm bağ defter-i sultâniyede vakfiyetle mestûr ve mukayyed olmuş Şeyh İlyas oğlanları Şeyh Muhammed ve Şeyh İsa ve Şeyh Musa tasarruflarında olub câmiye ve mekâbireye hizmet ederler imiş sonra evkâf nesh olıcak tebdil ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri berkarâr-ı sâbık vakfiyyetin mukarrer dutub Şeyh Musa'ya sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu		51
Vakf-ı Câmi-i İlyas evkâf-ı mensûhdan 4 pâre yerin kim tahmînen 25 dönüm yerdir dergâh-ı mu'allâdan yer tapulamak emr olıcak mezkûr vakf yeri mezbûr câmi hatibi Habib Fakih 100 akçe tapuya alub eline dergâh-ı mu'allâdan hükm-i şerîf virilmiş şimdiki halde hatib mezkûr zıkr olan yerine ber-karâr-ı sâbık mezbûr câmiin vakfı olsun didüğü sebebdan yine vakf yazıldı ki hatib tasarrufunda evvelâ mâdâm hayattadır 3 dönüm bağ ki Hamza Bey vakf etmiş öşrü tımarındır	Hâsıl an zemîn ve bağ 150	51
Vakf-ı zâviye-i Abdurrahman Seydi der karye-i Yassıviran Abdurrahman ve Emre Seydi kadîmden duta geldiği yerleri vakf olub İsmail Seydi şeyh olub âyende ve revendeye hizmet ederler imiş sonra nesh olub tımara emr olmuş şimdiki halde Hüdâvendigâr hazretleri vakfiyyetin mukarrer dutub mezkûr İsmail Seydi'ye hükm-i şerîf sadaka etdüğü sebebdan deftere sebt olundu.		51

Nâhiye-i İrle

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Karye-i Alan'da kadı Bedreddin kardeşleri İbrahim Fakih ve İslam ve Mezid ve Mustafa bir çiftlik vakf yer tasarruf ederlermiş defter-i köhnede mukayyed ve ellerinde hükm-i padişahî vardır deyu defter-i köhnede kayd olmuş şimdiki halde hazret-i Hüdâvendigâr-ı mezkûr vakfı mukarrer dutub mezkûrlardan İslam ve Mustafa ve müteveffâ olan kadı Bedreddin oğlu Ahmed Bâlî ve İbrahim Fakih'in oğlu Halil ve Mezid Fakih oğlu Hızır Bâlî'ye hükm-i hümâyûn sadaka olunmuş ki zıkr olan bir çiftlik yer ber-karâr-ı sâbık mutasarrıf		52

olalar vakfiyet üzere mutasarrıf olalar.		
Vakf-ı zâviye-i Şeyh İlyas b. Satılmış der karye-i Dere bir çiftlik yer muâfiyet üzere tasarruf edüb âyende ve revendeye hizmet eder imiş ba'de vefata hazret-i Hüdâvendigâr kıbelinden Muhammed b. Şeyh İlyas'a ve karındaşı Ali ve Hamza'ya sadaka olunub mukarrer buyurulmuş defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde hazret-i Hüdâvendigâr mezkûr vakfın vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub Ali fevt olub hissesi oğlu Bayezid'e ve Hamza dahi fevt olub hissesi mezkûr Muhammedî'yle mezbûr Ali oğlu Bayezid'e virülüb ellerine hükm virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edeler.		52
Karye-i Akçeköy'de Şeyh İbrahim yeri ki 40 dönüm zâviyesine vakf imiş defter-i köhnede mestûr ve ahkâm-ı selâtinde mezkûrdur emr-i âli mücebince Paşa Yiğit ve Emre tasarruf ederler deyu defter-i köhnede mukayyed sonra tebdil ve tağyir olub mevkûfcular tasarruf edermiş şimdiki halde padişahımız halledet-hılafetehü hazretleri vakfiyyetin mukarrer dutub mezkûr Paşa Yiğit'in eline hükm-i humâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu ber-karâr-ı sâbık 40 dönüm yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede (Emre v. Gaybi, Salih v. Paşa Yiğit)		53
Karye-i Begler'de Ali Fakih ve Mahmud Fakih ve Muhammed Fakih ve Mustafa nâm kimesneler an kadîmü'l-eyyâm 30 dönüm yere vakfiyet üzere merhûmân Bayezid Hüdâvendigâr ve Sultan tâbe serâhumâdan nişân-ı şerifleriyle mutasarrıflar imiş sonra nesh olub tımara hükm olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub mezkûrların ellerine hükm-i humâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu ki vakfiyet üzere 30 dönüm yere mutasarrıf olalar deyu.		53
Karye-i Baraduz'da Şeyh Halil ve kardâşı Şeyh İbrahim ile bir çiftlik yer ki defter-i Sultâniyede vakfiyetle mestûr ve mukayyed olub kadîmden selâtîn-i mâziye ahkâmıyla vakfiyet üzere tasarruf ederler imiş sonra nesh olub tebdil ve tağyir olmuş şimdiki halde mezkûr vakfın vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutdum deyu padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri Şeyh Halil oğlu Nasuh Fakih'e hükm-i humâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf		54

ola.		
Nâhiye-i Baraduz'da karye-i Köşek (?)'de Şeyh İshak zâviyesinin bir çiftlik vakf yeri var hükm-i Hüdâvendigâr mücebince vakfdır ve hem köhne defterde mestûrdur İshak b. Şeyh Muhammed ve Bayezid b. Şeyh Mahmud tasarruflarındadır deyu defter-i köhnede mestûrdur sonra nesh olub tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde hazret-i Hüdâvendigâr kemâkân mukarrer dutub Şeyh İshak ve Şeyh Bayezid'e hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan kayd olundu ki ber-karâr-ı sâbık bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edeler (Vakkas v. Şeyh İshak)		54
Nâhiye-i Baradız'da karye-i Kürt'te Melek eşi (?) Ali Bey 60 dönüm yer ve 4 dönüm bağ yılda bir zamme okumak için İdris Danişmend'e vakf eylemiş merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle tasarruf edermiş şimdiki halde mezkûr İdris fevt olub oğulları Muhammedî ve İlyas zıkr olan 60 dönüm yeriyle ve 4 dönüm bağı tasarruf edüb yılda bir hatm-ı kelâm edeler.		54
Yazır köyünde Sevinç çiftliği İkmal Fakih'e ve kardaşı Muhammedî ve Mevlânâ Pir Ahmed ve Mustafa eben an cedd Hamidoğlu zamanından berü vakfiyet üzerine tasarruf ede gelmişler deyu selâtînü's-şâhânedan mukarrernâmeleri var deyu defter-i köhnede mukayyed sonra tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr vakfın vakfiyyetin mukarrer dutub İkmal Fakih ve Pir Ahmed ve Muhammedî ve Yusuf'un ellerine hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.	Hâsıl 50	55
Karye-i İğdir köyünde Şeyh İsmail zâviyesinin bir çiftlik vakf yeri hükm-i Hüdâvendigârda mezkûr ve köhne defterde mestûrdur el'ân Şeyh Musa ve Ersel b. Şeyh Paşa tasarruflarındadır deyu eski defterde mukayyed şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân mukarrer dutub mezkûrlar fevt olub Şeyh Paşa oğlu Şeyh Ersel mahall olduğu sebebdan sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		55
Ayşe Hatun tasarrufunda iki çiftlik vakf yer var imiş Hamidoğlu zamanından Muslihiddin nâm kimesne vakfi olub vakfiyet üzere tasarruf etmiş fevt olduktan sonra evlâdı mutasarrıf etmiş evlâdından mezkûr Ayşe Hatun tasarrufunda iken nesh olub tımara virilmiş şimdiki halde Padişahü'l-islâm ve'l-müslimîn hazretleri mezkûr vakfın vakfiyyetin mukarrer dutub ve İrle kadısı mezbûr Ayşe Hatun vakfın yerlerin satub zâyî' etdi deyu	Hâsıl 150	55

arz etdüğü sebebden hükm-i padişahîyle Mevlânâ Pir Ahmed'e sadaka olunmuş.		
Baradız'da karye-i Kürt'de 40 dönüm yer var imiş köhne defterde mestûr hem mülûk-ı mâziden ve selâtinden mukarrernâmeleri var şimdiki halde Şeyh İlyas oğlu Hızır Fakih tasarrufundadır merhûm Murad Han hükm-i şerîfiyle deyu köhne defterde mukayyed şimdiki halde Hızır Fakih fevt olub oğlu İlyas Fakih'e sadaka olunub eline tecdîd-i hükm-i hümâyûn virilmiş.	Hâsıl 100	56

Nâhiye-i Gölhisar

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Karye-i Çuvallu'da Mustafa Fakih tasarruf etdüğü çiftlik yeri beş dönüm bağ mâ-takaddümden vakf imiş merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Aydın Fakih ve İkmal ve Ali ve İvaz Fakih nâm kimesneler tasarruf ederlermiş sonra nesh olub tımara emr olmuş şimdiki halde Hazret-i Hüdâvendigâr mezkûr vakfın vakfiyetin mukarrer dutub mezkûrın İvaz Fakih ve İkmal Fakih ve Ali Fakih ve Aydın Fakih fevt olub oğulları Mustafa Fakih ve Mevlânâ İbrahim Fakih nâm kimesnelere sadaka olunub ellerine hükm-i padişahî verilmiş ki hisselü hissesine mutasarrıf olalar deyu.	Hâsıl 100	57
Karye-i Çuvallu'da cihet-i imâmet Muhammed Fakih üç dönüm bağa vakfiyet üzere mutasarrıf imiş el-hâletü hâzihi vakfiyetin mukarrer dutub hükm-i padişahî sadaka olunmuşdur.	Hâsıl 35	57
Karye-i Gencelü'de Hamza Fakih Abbas Çiftliği demekle ma'rûf olan çiftliği Merhûm Sultan Murad Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle vakfiyet üzere tasarruf edermiş sonra nesh olub tımara verilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin mukarrer dutub mezkûr Hamza Fakihe hükm-i hümâyûn verildiği sebebden deftere sebt olundu.	Hâsıl 80	57
Karye-i Sofi'da Ahmed Fakih tasarruf etdüğü bir değirmen ve bağ ve bağçe defter-i köhnede mukayyed olub merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Hızır Fakih tasarruf edermiş deyu defter-i köhnede mukayyed sonra tebdil ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız halledet-hılâfete hü hazretleri vakfiyetin mukarrer dutub mezkûr Hızır Fakihe hükm-i hümâyûn sadaka olunmuş.	Hâsıl 50	58
Nâhiye-i Yavice'de Ahi İlyas zâviyedâr olub		58

âyende ve revendeye hizmet edermiş elinde merhûm Sultan Muhammed Han serallah-hümânın nişân-ı şerîfî dahi varmış şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub meşîhîn mezbûr İlyas'a sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn verildiği sebebdan deftere sebt olundu ve Hızır oğlu Gök İlyas karye-i Dente'de (?) olan değirmenin nısfı ki mülkü imiş mezkûr Ahi İlyas zâviyesine vakf-ı evlâd idüb neslen ba'de neslin batnen ba'de batnin mutasarrıf ola deyu vakfnâmesinde mukayyed.		
Karye-i Alâeddin'de İsmail ile karındaşı Lütfullah be-çihetü'l-imam Zekeryâ Vîrânî dimekle ma'rûf çiftliği vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş mezkûr çiftlik defter-i sultânide mestûr olub mevkûfcular dahl iderlermiş şimdiki halde hazret-i Hüdâvendigâr kemâkân çiftliğün vakfiyetin mukarrer dutub mezkûrân imamın ellerine hükm-i cihân-mutâ' verildiği sebebdan defter-i cedide sebt olundu.	Hâsıl 70	58
Karye-i Navlu'da Demircü Hacı oğlu Mustafa Ahi Yusuf çiftliği dimekle ma'rûf çiftliği merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet idermiş şimdiki halde mezkûr Mustafa fevt olub mevkûfcu tasarruf etdiği ecilden padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân vakfiyet mukarrer dutub mezkûrun karındaşı Muhammed'e sadaka edüb âyende ve revendeye hizmet ede deyu eline hükm-i hümâyûn verilmiş.	Hâsıl 130	59
Karye-i Navlu'da Şeyh Kasım bir çiftlik yer vakfiyet üzere mâ-takaddümden tasarruf edermiş merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Şeyh Kasım oğlu Şeyh Mahmud tasarrufunda iken nesh olub tımara verilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyet mukarrer dutub mezbûr Şeyh Mahmud'un eline hükm-i hümâyûn verildiği sebebdan deftere sebt olundu ki âyende ve revendeye hizmet ede (Mustafa v. Şeyh Mahmud el-mezbûr).		59
Karye-i Kayadibi'nde Mesud zâviyedâr olub âyende ve revendeye hizmet ede gelmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin mukarrer dutub mezkûr Şeyh Mesud'un eline hükm-i hümâyûn verildiği ecilden defter-i cedide sebt olundu ki ber-karâr-ı sâbık şeyh olub âyende ve revendeye hizmet ede (Hızır Seydi birader-i Mesud).		59
Nâhiye-i Yavice'de karye-i Kayadibi'nde Derviş		60

Mustafa zâviyedâr olub Emin Çiftliği dimekle ma'rûf çiftliğe vakf-ı evlâd üzere mutasarrıf imiş şimdiki halde Hüdâvendigâr Hazretleri mezkûr çiftliğün vakfiyetin mukarrer dutub mezkûr Derviş Mustafa'ya hükm-i hümâyûn sadaka etdüğü sebebdan deftere sebt olundu.		
Karye-i Kayadibi'nde Şeyh İbrahim zâviyedâr olub çiftlik yeri vakfiyet üzere merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle mutasarrıf imiş sonra nesh olub tımara emr olunmuş şimdiki halde Şeyh İbrahim fevt olub oğlu İsa'nın eline hükm-i hümâyûn verilüb ber-karâr-ı sâbık bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede deyu.		60
Karye-i Doğanlar'da Mahmud adlu kimesne kardeşi Ali ile vakf yerler tasarruf edüb kimesneye öşr ve haraç veri gelmeyüb muâf olgelmışler bu üzere merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhuden nişân-ı şerîfi dahi varmış sonra nesh olub tımara emr olunmuş deyu şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri yerlerin vakfiyet üzere mukarrer edüb Mahmud Fakih fevt olub hissesi oğlu Davud Fakih ve karındaşı Muhammedi'ye ve Ali hissesi oğlu Abdurrahman'a sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş ki ber-karâr-ı sâbık ataları gibi mutasarrıf olalar deyu.		60
Karye-i Büğüş'de Şeyh Baba oğlu Şeyh İsmail tasarruf etdüğü bir çiftlik yer ve üç dönüm bağ vakf imiş merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu mukarrer dutub Şeyh Baba evlâdından Şeyh İdris'e tevki'-i şerîf virilüb sonra nesh olmuş şimdiki halde mezkûr yerün ve bağın vakfiyeti padişahımız halladet hılâfeteu hazretleri mukarrer dutub mezkûr İdris'in eline hükm-i hümâyûn verilmiş (Seydi Ali v. Şeyh İdris, Âşık Paşa birader-i O).		60
Karye-i Büğüş'de Şeyh Ahmed bir çiftlik yer vakfiyet üzere tasarruf edermiş merhûm sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle oğlu Şeyh Mustafa mutasarrıf imiş sonra nesh olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin kemâkân mukarrer dutub mezkûr Mustafa fevt olub oğlu Şeyh Süleyman'a sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn verildüğü sebebdan deftere sebt olundu.		61
Nâhiye-i Yavice Etre Dede Zâviyesinde merhûmân Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han tâbe serâhumânun nişân-ı şerîfleriyle Şeyh Osman şeyh olub âyende ve revendeye hizmet edermiş şimdiki		61

halde fevt olub oğlu Turgud'a sadaka olunub eline hükm-i cihân-mutâ' verilmiş.		
Karye-i Düğümen'de Kemal Çiftliği dimekle ma'rûf çiftlik Etre Dede zâviyesinin vakfıdır köhne defterde mestûrdur ve Selâtîn-i Âl-i Osman'dan mekâtibleri vardır şimdiki halde Turgud b. Süleyman ve İslam tasarruflarındadır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde mezkûrlar fevt olub Şeyh İslam oğlu Yusuf'a sadaka olunub eline hükm-i padişahî verilmiş (Tursun v. Eynehan).	Hâsıl an öşr 50	61
Karye-i Girme'de Şeyh İsmail ve Ahi Ahmed berât-ı padişahîyle zâviye-nişîn olub âyende ve revendeye hizmet ede gelmişler şimdiki halde dahi mezkûrların ellerine tecdîd-i hükm-i hümâyûn sadaka olub kemâkân zâviyedâr olub (olub) âyende ve revendeye hizmet edeler deyu ve mezkûrların bir mülk değirmenleri varmış zâviye-i mezkûreye malikânesin vakf etdikleri sebebdan defter-i cedîde sebt olundu (İshak birader-i Şeyh İsmail).	Hâsıl an âsiyâb 150	61
Karye-i Uluköy'de Yakub Fakih'in elinde olan çiftliği vakf olub oğulları Muhammed Fakih ve Zekeryâ ve Nebi nâm kimesneler merhûm Sultan Muhammed Han nişân-ı şerîfiyle mutasarrıflar imiş şimdiki halde Zekeryâ ve Muhammedî fevt olub hisseleri Nebi ile Zekeryâ'nın oğulları İsmail ile Hamza'ya sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn verildüğü sebebdan deftere sebt olundu.	Hâsıl 50	62
Karye-i Girme'de Şeyh İsmail zâviyesinin Derkemiş Çiftliği dimekle ma'rûf bir çiftlik mikdarı vakf mezrası merhûm Sultan Murad Han takrîrî mücebince köhne defterde vakf-ı mukarrerdir sebt olunmuş bana berât Hazret-i Hüdâvendigâr dahi Derkemiş neslinden İshak b. Şeyh Muhsin'e takrîr idüb cihân-mutâ' olunmuş deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu kemâkân mukarrer dutub mezkûr Şeyh İshak'ın eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.	Hâsıl 40	62
Karye-i Dereköy'de dört pâre mezra imam vakfi olub Mahmud Fakih imâmet edüb vakfiyet üzere tasarruf edermiş sonra nesh olub tebdîl olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr vakfin vakfiyetin mukarrer dutub mezbûr Mahmud Fakih'in eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		62
Karye-i Eynes'de Derviş Süleyman zâviyesinin mezrası köhne defter ve hükm-i Hüdâvendigâr mücebince vakf-ı mukarrerdir padişah hükmüyle hüddâm-ı ebnâ-i sebilden Muhammedî Abdal elindedir takrîben iki çiftlik mikdarı varmış kır yerdîr deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki	Hâsıl an öşr 70	62

halde mezkûr zâviye Sultan Muhammed Han hükmüyle mezbûr Muhammedî elindedir.		
Karye-i Eynes'de cihet-i imâmet takriben bir çiftlik mikdarı evâilde imam Muhammed Fakih tasarrufunda imiş ba'de Üveys oğlu Ali Paşa'ya sadaka olunub şimdi Mustafa b. Ali Paşa tasarrufundadır mezra köhne defterde mestûr ve hükm-i padişahide mezkûrdur deyu defter-i köhnede mukayyed sonra nesh olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr vakfın vakfiyetin mukarrer dutub mezkûr Mustafa ile ve Paşa Bâli kardaşı Bayhu (?) Ece'ye sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn virildüğü sebebdan defter-i cedîde sebt olundu.		63
Karye-i Etre'de Ahi Ahmed dahi Mahmud zâviyesinin 58 dönüm ki hükm-i Hüdâvendigârda mezkûr ve köhne defterde dahi mestûrdur el'ân vakfiyet üzere tasarruf edüb âyende ve revendeye hizmet ederler deyu defter-i köhnede mukayyed sonra evkâf nesh olıcak bu dahi tebdil ve tağyir olmuş mevkûfcu dahl edermiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfın ve vakfiyetin mukarrer dutub Ahi Ahmed ve Ahi Mahmud fevt olub oğulları Kara Yusuf ile Ali'ye sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş şimdiki halde mezkûrât dahi fevt olub Ali oğlu Mezid'e ta'yîn olundu.		63
Şeyh Mustafa ve Şeyh Nazarâ'ya nâm kimesneler evvelden Doğanoglu köyünde tekkedârlar olub avarızdan muâf olalar deyu merhûmeyn Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han serâhuden nişân-ı şerîfleri var imiş fevt olmuşlar şimdiki halde mezkûrların oğulları Şeyh Muhammed ve Şeyh Saltuğ'a hükm verilmiş ki ber-karâr-ı sâbık zâviyedârlar olub âyende ve revendeye hizmet edüb avarızdan muâf olalar deyu.		63
Karye-i Karacabelen'de Şeyh Davud zâviyedâr olub 20 dönüm mikdarı yeri merhûm-ı mefkûr Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle mutasarrıf olub öşrin vire gelmiş imiş şimdiki halde mezkûr Davud pir ve a'mâ olub zâviye hizmetine kadir olmaduğu sebebdan oğlu Şeyh Halil'e sadaka olunub hükm-i hümâyûn virilmiş ki ber-karâr-ı sâbık atası gibi zikr olan yeri mutasarrıf olub öşründen gayri nesne eline gelmemiş ise yine hemen öşrin virüb çiftliğe mutasarrıf ola deyu.		64
Karye-i Mürsallü'de Şeyh Satılmış zâviyesinin 25 dönüm vakf yeri hükm-i Hüdâvandigar'da ve defter-i köhnede mestûrdur ve Selâtin-i Âl-i	Hâsıl 20	64

Osmandan mekâtibleri dahî vardır şimdi Satılmış ve Musa tasarruflarındadır deyu defter-i köhnede mukayyed sonra nesh olub tımara hükm olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr vakfı mukarrer dutub mezkûrân fevt olub Şeyh Hamza'nın oğlu Satılmış'a zâviye-i mezkûrenin meşîhin sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebden deftere sebt olundu.		
Nâhiye-i Siroz'da karye-i Bademlû zâviyesine Ahi Muhammedî merhûm Sultan Muhammed Han tâbe saralleh'ü nişân-ı şerîfiyle şeyh olub âyende ve revendeye hizmet edermiş şimdiki halde Muhammedî fevt olub zâviye mahlûl olduğu sebebden İsmail nâm kimesne mahall olduğu sebebden mezkûr zâviyenin meşîhin sadaka olunub hükm-i hümâyûn verilmiş zâviye-i mezkûrede hizmet edüb âyende ve revendeye hizmet ede deyu.		64
Karye-i Alakır sınırında bir çiftlik vakf yer vardır Devlet Bükü dimekle ma'rûfdur suyu ki Yarık Pınar dimekle meşhûrdur kadîmü'l-eyyâmdan bile vakf imiş Hamidoğlu zamanından tâ bu zamana dek vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş iftiharü'l-ulemâ ve'l-fazla küttâbihîn müderrisi Mevlânâ Süleyman Halife mutasarrıfıdır ve hem elinde Hazret-i Hüdâvendigârın nişân-ı şerîfi vardır ve sûret-i defter-i köhnede mukayyedir deyu elinde olan sûret-i defterde mestûr şimdiki halde dahi müşârû'n-ileyh Mevlânâ Süleyman Halife tasarrufundadır Lazkiye'de müderrisidir ama elinde şimdiki padişahımızdan tecdîd-i hükm-i hümâyûn yokdur.		65
Karye-i Marce'de İcârî Çiftliği dimekle ma'rûf çiftlik Selâtîn-i Âl-i Osman'dan ve merhûm Murad Han ve Hazret-i Hüdâvendigar hükümleri muktezâ-sınca ve köhne defter mücebince Halil Hacı Oğlanları zâviyesine vakfdır el'ân neslinden Mustafa ve Halil ellerindedir iki çiftlik mikdarı yermiş deyu defter-i köhnede mukayyed sonra tebdil ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân vakfiyet mukarrer dutub mezkûrun evlâdından Pîrî'ye sadaka olunub eline hükm-i şerîf virülüb ber-karâr-ı sâbık zâviye-i mezkûrede âyende ve revendeye hizmet ede deyu.		65
Karye-i Sarrak'da (?) İğdecik Çiftliği dimekle ma'rûf çiftlik Hamid oğlanları zamanından berü Şeyh Hızır zâviyesine vakf olub defterde dahi kayd olunmuş sonra merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serellah'ü nişân-ı şerîfiyle oğlu Bektaş tasarruf ederken nesh olub tımara emr olunmuş şimdiki halde vakfiyeti mukarrer dutulub mezkûr Bektaş ile		65

Şeyh Hızır evlâdından İlyas oğlu Elvân'a hükm-i hümâyûn verilmiş ki mezkûr zâviyede Şeyh olub âyende ve revendeye hizmet edeler deyu (İbrahim ve Halil veledân-ı Şeyh Bektaş).		
Karye-i Pınarbaşı'nda İman Seydi oğlanları an kadîmü'l-eyyâm Hamid oğlanları zamanından berü muâf ve müsellemler olgelmışler ellerinde Sultanü'l-islâm ve ve'l-müslimîn Hüdâvendigâr hazretlerinin nişân-ı hümâyûnu dahi vardır kim muâf ve müsellemler olub kimesne öşr ve harâc taleb edüb üşendirmeye deyu şimdiki halde ol yerleri mezkûr İmân Seydi evlâdından Seydi Ali tasarruf edüb öşr ve harâc vermezmiş amma elinde tecdîd-i hükm-i hümâyûn yokdur arz olunmak için tezkere olundu.		66
Karye-i Yunak'da Menteşe Halife imam olub selâtin-i mâzîye ahkâmıyla vakf mutasarrıf imiş mezkûrun elinde olan vakıfdan neye mevkûfcu dahl ider deyu Gölhisar kadısı dergâh-ı mu'allâya arz etdüğü sebebdan padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr vakfin vakfiyetin mukarrer dutub mezbûr imam Menteşe Halife'nin eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		66
Karye-i Yüreğir'de Hacı Ali Fakih ve Mehmed Fakih ale sebîli'l-istîrak imam olub dururlar ve Çoban Çiftliği dimekle ma'rûf çiftliği hükm-i hümâyûnla vakfiyet üzere tasarruf ede gelmişler şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin mukarrer dutub mezkûrân imamlara tecdîd-i hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		66
Karye-i İshak'da Miskin Ata Zâviyesi dimekle ma'rûf Zâviye-i Hacı Devlethan eben an cedd bir çiftlik yeriyle ve iki pâre bağın ve bir değirmen vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edermiş şimdiki halde mezkûr Hacı Devlethan fevt olub zâviye-i mezkûrenin meşîhati oğlu Derviş Mahmud'a sadaka olunub hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		66
Karye-i İshak'da Turgud Tekyesi dimekle ma'rûf tekyenin bir çiftlik vakf yeri ve iki pâre bağ varmış defterde kayd olunub vakfiyet üzere Ahi Turgud tasarruf edüb âyende ve revendeye hizmet edermiş sonra tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde mezkûr Ahi Turgud'un nesli münkatı' olub mezkûr vakfin vakfiyetin padişahımız mukarrer mezkûr tekye Mevlânâ Bâlî'ye sadaka edüb hükm-i hümâyûn verilüb ber-karâr-ı sâbık vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede		67

deyu.		
Karye-i Umman'da zâviyeye vakf bir çiftlik yer ki köhne defterde mestûrdur merhûmeyn Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han mukarrer dutub Lütfullah oğlu Seydi Ali'ye nişân-ı şerîf sadaka edüb tasarrufundadır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde yine mezkûr Seydi Ali mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet eder ama elinde padişahımızdan tecdîd-i hükm-i hümâyûn yoktur.	Hâsıl 200	67
Karye-i Süleyman'da Ahi Hasan zâviyesinin bir çiftlik yeri vardır köhne defter mücebince ve Hazret-i Hüdâvendigâr hükm-i şerîfî muktezâ-sınca vakfdır şimdiki halde mezra-i mezbûre mezkûr Ahi Hasan neslinden Ali v. Muhammedî ve Veli ve Nebi biraderân-ı O ve Hasan ve Hüseyin veledân-ı Bayezid ve Hacı Murad vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ederler deyu defter-i köhnede mukayyed sonra tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin kemâkân mukarrer dutub mezkûrlardan Murad müteveffâ olub hissesi oğlu Mahmud'a ta'yîn olunub mezkûrlarıyla ellerine hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.	Hâsıl 100	67
Karye-i Yuva'da Şeyh Mustafa kadîmden tekye-nişîn olub âyende ve revendeye hizmet edüb 10 müdlük yere vakfiyet üzere mutasarrıf imiş sonra Mustafa fevt olıcak merhûm Sultan Muhammed Han nişân-ı şerîfiyle oğlu Ali'ye sadaka olunmuş sonra evkâf nesh olıcak bu dahi nesh olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân vakfiyet üzere mukarrer dutub mezbûr Ali'nin eline hükm-i hümâyûn virülüb 10 müdlük yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede deyu (Abdal Ahmed v. Ali mezkûr).		68
Karye-i Aydın'da Hacı İvaz Fakih eben an cedd be-cihetü'l-imam bir çiftlik yer vakfiyet üzere tasarruf ede geldüğü defter-i köhnede mestûr ve mukarrernâmede mezkûrdur mezkûr İvaz fevt olub hükm-i Hüdâvendigârî imâmet oğlu Kemal elindedir deyu defter-i köhnede mukayyed sonra tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân mukarrer dutub mezbûr Kemal'in eline tecdîd-i hükm-i hümâyûn sadaka olunub bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub şerâit-i imâmet yerine getüre deyu.		68
Karye-i Şam'da Şeyh Cüneyd zâviyesinin evkâfindan 30 dönüm yer köhne defter mücebince	Hâsıl 50	68

ve Selâtin-i Âl-i Osman'dan Murad Han ve Muhammed Han tâbe serâhu hümâ hükümleri muktezâlarınca vakf-ı mukarrerdir Şeyh Ahmed ve Şeyh Mahmud mutasarrıflardır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde Şeyh Ahmed müteveffâ olub oğlu Hüseyin ile mezbûr Mahmud'un ellerine hükm-i hümâyûn virilmiş ki ber-karâr-ı sâbık zıkr olan yere vakfiyet üzere ale sebîli'l-iştirak mutasarrıf âyende ve revendeye hizmet edeler deyu.		
Karye-i Şam'da cihet-i imâmet 15 dönüm vakf yere hükm-i Hüdâvendigârla imam Bekir Fakih b. Mahmud mutasarrıfıdır defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde Bekir Fakih fevt olub oğlu Mahmud Fakih imam olub 15 dönüm yere cihet-i imâmet mutasarrıfıdır ama elinde tecdîd-i hükm-i hümâyûn yokdur.	Hâsıl 30	69
Karye-i Yakanlu'da Hacı Fakih b. Mahmud imam olub yerleri ve bağlarıyla ve değirmeni vakfiyet üzere tasarruf edüb imâmet edermiş sonra fevt olub oğlu Hasan Fakih imam olub defterde kayd olmuş şimdiki halde Hasan Fakih fevt olub imâmet oğlu Hacı Mehmed Fakihe sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn virilmiş ki tasarruf ede geldiği yerlere ve bağlara ve değirmene vakfiyet üzere mutasarrıf olub imâmet ede deyu.		69
Karye-i Horzum'da Mustafa b. Hasan Fakih 2 çiftlik vakf yeri var ki merhûmân Murad Handan ve Bayezid Han ve Hazret-i Hüdâvendigâr hükümleri muktezâlarınca vakfiyet üzere tasarruf eder deyu defter-i köhnede mukayyed sonra evlâd mutasarrıf olmuş evlâd münkati' olub mezkûr vakf mahlûl olduğu sebebdan dergâh-ı mu'allâdan Hasan Fakih b. Kökcü Fakihe sadaka olub eline hükm-i hümâyûn virildi.	Hâsıl 200	69
Karye-i Horzum'da Hamza Fakih cihet-i imâmet bir çiftlik yerle 2 evlek bağ mutasarrıfmış şimdiki halde tecdîd-i berât edüb ber-karâr-ı sâbık imam olub bir çiftlik yer ile 2 evlek bâğa vakfiyet üzere mutasarrıf ola deyu.		69
Karye-i Umman'da Kırık Çiftlik dimekle ma'rûf vakf çiftlik ki Mahmud Fakih tasarruf edermiş defterde dahi kayd olmuş sonra fevt olub oğlu Halife'ye verilmiş merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serAllahu nişân-ı şerîfiyle şimdiki halde mezkûr Halife dahi fevt olub oğulları Mahmud ve Mustafa'ya sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş ki zıkr olan çiftliğe vakfiyet üzere mutasarrıf olalar deyu.		70
Karye-i Ulu'da bir çiftlik mikdarı yer içindeki		70

bâğlarıyla bi-ciheti'l-imam Said Fakih evlâd bi-tariki'l-muâfiye tasarruf ede gelmişler köhne defterde mestûrdur hem Hazret-i Hüdavendigâr ve Merhûm Sultan Murad Handan mukarrernâmeleri vardır şimdiki halde nesl-i mezkûrdan Hacı Bostan ve Abdi Fakih ve Turgud Fakih karye-i mezkûrenin mescidlerine imam olub mütemessikin bi'l-hücce el-mezbûre ber-karâr-ı sâbık cihet-i imâmete mutasarrıflardır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde padişahü'l-islâm ve'l-müslimîn padişahımız halledetü hilâfete hazretleri mezkûr imamların vakıfların ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub Abdi Fakih ve Turgud Fakih ve Sinan Fakih ve Bedreddin ve Süleyman ve Bâlî Fakih hükm-i hümâyûn sadaka edüb karye-i mezkûrenin mesâcidinde imâmet edeler deyu.		
Karye-i Bey'de Akbaba Zâviyesi dimekle ma'rûf zâviyenin bir çiftlik yeriyle bir pâre vakf bâğı varmış defterde dahi kayd olunmuş Şeyh Salih tasarruf edermiş ba'de oğulları Şeyh Ali ve Beğlerhan mutasarrıf olmuşlar sonra nesh olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezbûr vakfın vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub Şeyh Ali ve Beğlerhan fevt olub Şeyh Ali Bey ekber evlâdı Hasan ve Beğlerhanın İbrahim nâm oğulları ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş zikr olan çiftliği ve bâğı vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet edeler deyu (Bayram birader-i İbrahim, Evran birader-i O, Salih v. Hasan, Seydi v. Bayram).		70
Karye-i Gencelü'de Yusuf imam olub mescid vakfı dimekle ma'rûf bir çiftlik yere vakfiyet üzere cihet-i imâmet mutasarrıf olub merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serAllahu nişân-ı şerîfi dahi vardır şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri cihet-i imâmet için olan bir çiftlik yerün vakfiyetini mukarrer dutub mezkûre hükm-i hümâyûn sadaka edüb mezkûr çiftliğe vakfiyet üzere mutasarrıf olub şerâit-i imâmet edâ ede deyu.		71
Karye-i Karaatlu'da Süleyman Fakih imam olub mescidin vakfına mutasarrıf olub öşr dahi maişetine sarf ede ve avarızdan muâf ola deyu şimdi padişahımızdan elinde hükm-i hümâyûn vardır.		71
Vakf-ı Câmî-i Nefs-i Gölhisar câmî-i mezbûr evlâd-ı Hamid Beğden Mir İsmail binâ edüb ba'de neslen Hamid'den Osman Bey tevsî' edüb tecdîd-i binâ edüb bir hamam ve kurâ-i müteferrikada 70 dönüm mikdarı yer vakf etmiş ki ba'de'r-rakabe bâkî gallât hatib ve imam vesair hüddâm tasarruf	An kıst-ı hamam 1259, öşr-i gallât ez mezarı'-ı mezkûre 3 müdd 100 Yekûn 1350	71

edeler el'ân yine ber-mûceb-i hükm-i padişahî vech-i mezkûr üzerine tasarruf olunur deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer şimdiki halde hitâbet ve imâmet der tasarruf-ı Mevlânâ Nureddin ber-mûceb-i hükm-i hümâyûn ve tevliyetes be-hükm-i hümâyûn der yed-i Mahmud Fakih.		
Karye-i Yamadı'da 30 dönüm yer kadîmden mezkûr karyenin imamı cihet-i imâmet vakfiyet üzere hükm-i Hüdâvendigârla tasarruf edermiş deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde mezkûr imâmet merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Hacı Muhammedî tasarrufundadır.		72
Navice'de karye-i Çurbel'de bi-ciheti'l-rakabe iki çiftlik yer vakfiyet üzere ümerâ-i mütekaddimîn mektûbları ile ve merhûmeyn Sultan Murad ve Sultan Muhammed Han tâbe serâhu hümâ nişân-ı şerîfleri muktezâlarınca eben an cedd Süleyman b. İbrahim Fakih mutasarrıf imiş sonra nesh olıcak tımara emr olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin kemâkân mukarrer edüb mezkûr Süleyman'a hükm-i hümâyûn sadaka etdüğü ecilden deftere sebt olundu.		72
Karye-i Yuva'da Şeyh Mustafa ile Elvân zâviyesinin 10 müdlük vakf yeri olub mezkûrları ber-vech-i vakfiyet mutasarrıflarmış şimdiki halde mezkûrlar müteveffâ olub nesilleri münkati' olub zâviye-i mezkûre mahlûl kaldığı sebebdan padişahü'l-islâm ve'l-müslimîn halledet hılâfete hü hazretlerinin hükm-i hümâyûnu mücebince İlyas oğlu Ramazan'a virilmiş raiyyeti der Yaraşlu Yörüklerinde mukayyedir.		72
Karye-i Umman'da cihet-i imâmet beş müdlük vakf yer ki köhne defterde mukayyedir ve merhûmân Sultan Murad Han ve Sultan Muhammed Han tâbe serallahü hümâ mukarrernâmeleri mücebince vakfiyet üzere tasarruf olunu gelmiş el'ân imâmet Davud Fakih tasarrufundadır ama elinde şimdi padişahımızdan be-tecdîd-i hükm-i hümâyûn yoktur.		72
Karye-i Yunak'da Kaya Bey oğulları Ahi Bâkî ve Ahi İlyas 50 dönüm yer ile bir koz ağacın merhûm Sultan Muhammed Han tâbe sarellahü nişân-ı şerîfiyle vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş ve Doğan Bey defterinde dahi mukayyedir şimdiki halde nesilleri münkati' olub mahlûl olduğu sebebdan Mevlânâ Receb Fakihe sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn virilmiş.		73

Karye-i Karga'da cihet-i imâmet bir çiftlik mukarrer vakf varmış Ahmed Fakih ve Hızır Bâli tasarruf ederlermiş mezkûr Ahmed Fakih fevt olub merhûm Sultan Muhammed Han nişân-ı şerîfiyle oğlu Muhammedî'ye sadaka olunmuş el'ân mezbûr Muhammed Fakih tasarrufundadır.	73
Karye-i Çukurca'da Ali Fahreddin Cemâ'ati içinde merhûm mağfûr Said şehid emir Seyyid ile rahmetullahü'l-melikü'r-rahman aleyhü'r-rahmet ve'l-feveran dervişlerinden birkaç dervişler izn-i padişahîyle bir câmi bina etmişler hatib ve imam ve bâkî hizmet cihetiçün Veli Fakih 2 dönüm bağ ve bir pâre bağçe ve İdris Fakih bir pâre bağçe kendi emlaklarından öşründen ve harâcından gayrisin vakf edüb vakıfnâmede mestûr olduğu sebebden defter-i cedide sebt olundu ki hatib ve imam ve sair hademe vakfiyet üzere mutasarrıf olalar (Mevlânâ Veli Fakih hatib ve imam behûkm-i hümayûn, Said Fakih müezzin, İdris Fakih kayyum, Yunus v. Musa çerâgcı, Ali v. Mustafa mu'arraf).	73

Nâhiye-i Donuzlu Karaağaç

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Mezra-i Şeyh Yatağan ki köhne defter mücebince ve mülûk-ı mâziyenin mekâtibi ve tesâmuale-i kudamâ-i vilâyetin şehâdetleri muktezâlarınca nesli Hamid'den Osman Beğün vakfı olub ba'dehu Bayezid Han ve Sultan ve Murad Han aleyhümü'r-rahmete ve'r-ırdvan mukarrer dutub hükümler vermişler görüldü binâ-i berât-ı hazret-i Hüdâvendigâr dahi Şeyh-i mezbûrun evlâdından Halil Seydi oğlanları Şeyh Hasan ve Derviş Abdi ellerine mukarrernâme sadaka edüb el'ân dervişân-ı mezkûrân mezra-i mezkûre ber-muceb-i hükmü'llahtan vakfiyet üzerine isti'lal edüb gallâtın mesâlih-i misâfirîn ve mücavirîn sarf iderler şimdiki halde padişahü'l-islâm ve'l-müslimîn halledet hilâfete hazretleri mezkûr zâviyenin vakfiyetin kemâkân mukarrer dutub meşihati Derviş Kemal'e sadaka edüb eline hükm-i hümayûn verilmiş.	<i>An ebnâ-i Şeyh Yatağan:</i> Cüneyd v. Abdurrahman, İsmail v. O, Bayezid birader-i O, Muhammedî v. Hüseyin <i>Re'âyâ ve hizmetkarân-ı zâviye-i mezkûre:</i> Süleyman v. Nasuh çift, Mahmud v. O bennâk, Yusuf birader-i O bennâk, Musa v. Mustafa Fakih imam nim, Hamza v. Ömer bennâk, Hüseyin v. Safayin bennâk, Peşrev Halil hizmetkâr, Sinan Abdal v. Ali hizmetkâr, Hamza v. Derviş İbrahim nim, Said birader-i O nim, Hasan Abdal v. Hızır Fakih hizmetkâr, İbrahim v. İsrâfil hizmetkâr, İlyas v. Davud hizmetkâr, Hasan v. Daril bennâk, İshak v. Emir Ali bennâk, Hızır v. İsrâfil bennâk, Ali Kulu v. Hamza hizmetkâr, İvaz v. İbrahim hizmetkâr, Yusuf Fakih v. İbrahim imam dervişan, Mu'tak Şirmerd Hamza Tekeli	74–75

	bennâk, Nebi v. Kaygusuz İlyas semâzen, Veysal v. Hamza semâzen, Maşuk Dede hizmetkâr, Hızır Abdal hizmetkâr, Genç Abdal v. İsmail hizmetkâr, Ali v. İbrahim hizmetkâr, Abdal Kabir (?) hizmetkâr, Muhammedî v. Şaban hizmetkâr, Mustafa birader-i O hizmetkâr, Derviş Mehmed v. Ali Dede halife-i dervişân. <i>Yekûn Reaya: Çift 1, nim 3, bennâk 9, imam 1, hizmetkarân-ı zâviye 16</i>	
	Hâsıl 2455 Resm-i çift ve nim ve bennâk 195, hınta 50 müdd 1500, şa'îr 30 müdd 600, resm-i arûs 60, öşr-i bağ 10 dönüm 100 ma'a ziyâde-i mezkûrede sarf olunur.	
Karye-i Avşar'da Yunus Fakih imam olub cihet-i imâmet 8 mudluk vakf yere mutasarrıf imiş defter-i köhnede dahi mestûrdur şimdiki halde Yunus Fakih fevt olub imâmet oğlu Ca'fer'e sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn virilmiş.		75
Karye-i Gazancılar'da Hüseyin Fakih v. İlyas imam olub cihet-i imâmet vakfiyet üzere 40 dönüm yere an kadîmü'l-eyyâm mutasarrıfı olmuş amma defterde mestûr değildir ve elinde temessük-i sultânî yokdur cemâ'at-i kesire mâ-tekaddümden vakfiyet üzere tasarruf olunu geldiğine şehâdet etdikleri sebebdan deftere sebt olundu ki arz oluna.		75
Karye-i Avşar'da Saru Fakih oğlu İsmail Fakih'in bir çiftlik vakf yeri varmış kadîmden vakf imiş merhûm Sultan Muhammed Han tâbe sarellah'ü nişân-ı şerîfiyle tasarruf edermiş defterde dahi mukayyed imiş şimdiki halde cemâ'at rızasıyla Süleyman Fakih imam ta'yîn olunub eline hükm-i hümâyûn virilmiş ki bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub karye-i mezbûrede imâmet ede deyu.		76
Karye-i Avşar'da Şeyh Davud evlâdından Şeyh Paşa ve Şeyh Mustafa tekkedâr olub merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle bir çiftlik yere ve bir pâre bağ vakfiyet üzere mutasarrıflarmış defter-i köhnede dahi mukayyedir sonra nesh olub tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân vakfiyeti mukarrer dutub mezkûrlar fevt olub Mustafa'nın Derviş	Hâsıl 110	76

Mahmud ve Derviş Bâlî ve Şeyh Paşa'nın Derviş Nebi nâm oğullarına sadaka olunub ellerine hükm-i hümâyûn verilmiş.		
Karye-i Avşar'da Şeyh Kara Koç Zâviyesi demekle ma'rûf zâviyede Pîrî Seydi Şeyh olub âyende ve revendeye hizmet edüb merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle bir çiftlik yerle ve bir pâre bağ vakfiyet üzere tasarruf edermiş şimdiki halde Pîrî Seydi fevt olub Gölhisar kadısı mezkûr zâviye mahlûldur ve Ali nâm kimesne mahallidir deyu dergâh-ı mu'allâya arz etdüğü ecilden zâviye-i mezkûre mezbûr Ali'ye sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn virilmiş ki bir çiftlik yerile ve bir pâre bağ vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede deyu.		76
Vakf-ı Câmî-i Bostanköy Ali Fakih oğulları Sinan Fakih ve İbrahim Fakih eben an cedd Bostanköy câmiine imam olıgelüb ellerindeki yerlerinden öşr ve harâc virügelmeyüb muâf ve müsellemler olıgelmişler şimdiki halde malikâne tasarruf etdikleri yerler ve vakf-ı evlâdlık tasarruf etdikleri yerler nesh olub öşrü sipahiye hükm olundu amma Donuzlu kadısı Mevlânâ Taceddin mektûbu mücebince mevâzi-i müteferrikada üç çiftlik mikdarı yerler vakf-ı câmi idüğü zâhir olub ba'de'l-arz mukarrer kılınıb defter-i cedîde vakf-ı câmi kayd olundu deyu defter-i köhnede mukayyed merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle mezkûr imâmet müstakîl İbrahim Fakih tasarrufundadır kendü rızasıyla müteveffâ Sinan Fakih oğlu Ali Fakihî müşterek imam edindüğü sebebdan defter-i cedîde mezkûrân ber-sebil iştirak imam kayd olundular.		77
Karye-i Büğdüz'de imam Paşalı b. Hacı Dede 30 dönüm yer cihet-i imâmet tasarruf eder deyu defter-i köhnede mukayyed ve mukarrernâme dahi virilmiştir şimdiki hinde oğlu Abdurrahman tasarrufundadır deyu defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde Abdurrahman fevt olub hükm-i padişâhiyle imâmet Mustafa Fakihe sadaka olunub zıkr olan yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub imâmet ede deyu.		77
Karye-i Uçarı'da evkâf-ı kadîmden 10 mudluk yeri evâilde İsmail Fakih nâm imam tasarruf edermiş ba'de akâribinden Hasan Fakih b. Kulağuza virildi deyu defter-i köhnede mukayyed ve mukarrernâmede mestûrdur şimdiki halde Hasan Fakih fevt olub imâmet oğlu Hüseyin tasarrufundadır ber-müceb-i hükm-i hümâyûn.		77
Karye-i Çeltükcü'de Hamidoğlu Çiftliği demekle	Hâsıl 100	78

ma'rûf vakf-ı mezra be-cihetü'l-imam İshak Fakih evlâdı bi-tarîki'l-muâfiye tasarruf edegelmişler defter-i köhnede kadîm-i Hamid zamanından berü be-cihetü'l-imam vakf kayd olub merhûm Sultan Murad Han nişân-ı şerîfiyle mutasarrıf imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub imâmeti neslinden Mevlânâ Sinan Fakih'e sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn virilmiş.		
Karye-i Oğuz'da Mustafa Fakih imam olub 10 mudluk vakf yere mutasarrıf imiş defterde dahi kayd olmuş şimdiki halde Mustafa Fakih fevt olub kardaşı Muhammed Fakih imam ta'yîn olunub eline hükm-i hümâyûn virilmiş ki ber-karâr-ı sâbık 10 mudluk yere be-cihet-i imâmet vakfiyet üzere mutasarrıf ola deyu.		78
Karye-i Karaöyük'de Muhammed Fakih oğlu Pir Ali Fakih kadîmü'l-eyyâmdan eben an cedd be-cihetü'l-imam atası kardaşı emlakına vakfiyet üzere tasarruf edüb imâmet edermiş defterde dahi vech-i meşrûh üzere kayd olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr imamın vakfiyyetin kemâkân mukarrer dutub mezkûr Pir Ali'nin eline müceddeden hükm-i hümâyûn sadaka edüb ber-karâr-ı sâbık be-cihetü'l-imam vakfiyet üzere tasarruf ede geldüğü yerlere mutasarrıf olub cemi-i avarız-ı divâniyeden ve tekâlif-i örfiyeden muâf ve müsellemler olub şerâit-i imâmetin yerüne getüre deyu elinde olan hükm-i hümâyûnda mestûr ve mezkûr Pir Ali kendü rızasıyla karındaşı Abdi ale sebîli'l-iştirak imam edündüğü sebebeden defter-i cedîde sebt olundu.		78
Karye-i Karaöyük'de Ahi Hamza tekke-dâr olub Merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle elinde yerlerin vakfiyet üzere tasarruf edüb âyende ve revendeye hizmet edermiş defterde dahi vech-i meşrûh üzere kayd olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyyet kemâkân mukarrer dutub mezkûr Ahi Hamza'ya be-tecdîd-i hükm-i hümâyûn sadaka edüb âyende ve revendeye hizmet edüb vakfiyet üzere evvelden tasarruf ede geldüğü yerlerine mutasarrıf ola deyu.(Mehmed Fakih v. Ahi Hamza, Muhammedî v. Şeyh Paşa, Ali birader-i O, Nebî v. Ahi Hamza, Ebu Bekir v. Ahi Kanber, an evlâd-ı sahib-i Tekke).		79
Karye-i Yazır'da Hüseyin ve Şeyh İbrahim'in bir çiftlik yeri vardır Şeyh Güvenç Zâviyesine Hamidoğlu zamanından berü vakf imiş Doğan Bey		79

mezbûr sancağı yazduğu vakt vakf mukarrer deyu deftere kayd olmuş ol vakitden berü vakfiyet üzere tasarruf olunub kimesne dahl ede gelmemiş şimdiki halde Şeyh İbrahim fevt olub mezbûr Şeyh Hüseyin zâviyede âyende ve revendeye hizmet edüb vakfiyet üzere bir çiftlik yere mutasarrıfıdır Mevlânâ Saru Seydi yazduğu vakfiyet defterinde dahi mestûrdur amma elinde hükm-i padişahî olmadığı sebebdan arz-ı tevakkuf kılındı.		
Karye-i Çorum'da be-cihetü'l-imam 30 dönüm yer an kadîmü'l-eyyâm vakfiyet üzere tasarruf olunur kimesne dahl ve taarruz ede gelmemişdir cemâ'at-i kesire şehâdet etdiklerü sebebdan defter-i cedîde sebt olundu el'ân imam Ali Fakih tasarrufundadır arz-ı mevkûf.		79
Karye-i Çöğmen'de Yunus Fakih oğlu Mahmud Fakih imam olub karye-i mezkûre sınırında ve karye-i Yazı sınırında bir çiftlik yer vakfiyet üzere tasarruf edüb imâmet edermiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr mescidin vakfin kemâkân mukarrer dutub müşârûn ileyh imamın eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		80
Karye-i Kaysar'da ve Sırtlan ilin'de 2 çiftlik vakf yer varmış kadîmü'l-eyyâmdan vakf olub Şeyh Muhammed ve Şeyh Hamza vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş ellerinde merhûm Sultan Muhammed Han tâbe serâhuden nişân-ı şerifleri varmış sonra nesh olub tımara emr olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyetin kemâkân mukarrer dutub mezkûrân Şeyh Muhammedî ile Şeyh Hamza'ya hükm-i hümâyûn sadaka edüb zikr olan iki çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyende ve revendeye hizmet ede deyu zâviyelerine Şeyh Ali zâviyesi dimekle ma'rûfdur.		80
Karye-i Rendesî'de (?) Şeyh Durmuş v. Şeyh Hamza kadîmü'l-eyyâmdan zâviye-nişîn olub âyende ve revendeye hizmet edüb tasarruf ede geldüğü yerlerinin ve bağlarının kimesne öşr ve harâc alı gelmedüğüne elinde Doğan Beğün mektûbu var ve şimdiki halde dahi kimesne öşr ve harâc almazmış şimdi Şeyh Durmuş evlâdından Şeyh Behlül tasarrufundadır ama elinde hükm-i padişahî yokdur ve defterde dahi mestûr değildir arz oluna.		80
Karye-i Karib'de Davud oğlu Muhammed Fakih be-cihetü'l-imâmet tasarruf ede geldüğü dört mudluk yeri defter-i kadîmde merhûm Murad Hana arz olunub mukarrernâme buyurmuş deyu köhne defterde mezkûr el'ân Mustafa b. Muhammed		81

Fakih tasarrufundadır deyu eski defterde mukayyed şimdi padişahımızdan be-tecdid-i mukarrernâmesi yokdur.		
Karye-i Bostan ve Avşar ve Bâzâr'da Dadağı (?) oğlu Emre'nin satun alınmış yerleri ve mülkleri muâf ve müsellemler olmuş kadîm-i Hamid oğlu Osman Beğden ve İlyas Beğden ve bunun üzerine Eyne Gazi ve Çağşadan (?) şehâdet etdiler deyu Doğan Bey yazduğı defterde mukayyed mezkûr Emre fevt olub kardaşı Hacı Muhammed'e mukarrernâme sadaka olunmuş şimdiki halde Hacı Muhammedî dahi fevt olub padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri zikr olan yerlerün ve mülklerün muâfiyetin müsellemler dutub evlâdından Mevlânâ Nasuh imam ve Mahmud Fakih müezzîn ve Mustafa kayyum nasb olunub ellerine hükm-i hümayûn virilmiş ki karye-i Bostan'da imam ve müezzîn ve kayyum olub evvelden tasarruf ede geldükleri yerlerin mülkiyet ve vakfiyet üzere mutasarrıf olalar deyu.		81
Vakf-ı Mevlevihâne der Lazıkiyye meşihâş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Ahmed karye-i Kırcalar tâbi-i Karaağaç nisf vakf ve nisf ez-tımarıdır mezkûr nâhiyede ale't-tafsîl mukayyedir.	Nısf 1000 <i>Fi'l-asl 1152, kesr 152</i>	82
Boş sayfa 83-85		83-85

Nâhiye-i Burdur der-Liva-i Hamid

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı Câmî der nefis-i Burdur hitâbeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Lütfullah	An icâre-i dekâkîn ve zemîn-i bâzâr ma'a çardakhâ der pîş-i Burdur dükkân 16 kıt'a hâsıl fî sene 720	86
	Nefs-i Burdur'da bir buçuk dönüm bağ ve iki pâre harım ve bir dönüm mikdarı hâsıl 70	
	An eşcâr-ı zerdalü der karye-i Çendik 14 kıt'a hâsıl 20	
	Nefs-i Burdur'da Doğan Bey Değirmeni kurbunda bir dönüm bağ ki hutebâ-i mütekaddimîn an kadîmü'l-eyyâm vakfiyet üzere tasarruf ede geldüğü cemâ'at-i kesire şehâdetiyle ma'lûm olduğı ecilden vakfına hükm olundu hâsıl 10	
	Zâhir-i Burdur'da üç pâre yer ki cem'an iki çiftlik mikdarı ve bir	

	pâre yer Darucı'da ve bir pâre Çerçin'de cem'an bir çiftlik mikdarı ve iki koz ağacı var hâsıl 200	
	Ve diğer olan zâhir-i Burdur'da 3 pâre yerin ba'zına bağ dikilüb harâcı alunurmuş elindeki şer'i mektûbda evvelâ mahdûd yere mutasarrıf ola der yed-i Hamza bağ 1 dönüm 10, der yed-i Yusuf bağ 1 dönüm 10, der yed-i İbrahim bağ 2 dönüm 20	
	An icâre-i dekâkîn haddâddır nefs-i Burdur 1 kıt'a 20	
	<i>Yekûn 1080</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Ahi Muhammedî der nefs-i Burdur bundan evvel eski defterde Ahi Muhammedî kendü mülkünü kendü zâviyesine vakf etmiş Gazi Hüdâvendigâr zamanında dahi vakfiyeti gelmiş üç pâre yeri vardır ve iki dönüm bağıyla Ahi İzzeddin tasarruf edermiş fevt olıcak oğlu Ahi Muhammedî'ye padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri sadaka edüb eline mukarrernâme virmiş (Ahi Seydi v. Ahi Ali- hizmetkâr-ı zâviye).	Zemîn 3 kıt'a hâsıl an öşr ma'a malikâne 300	87
	Bağ 2 dönüm hâsıl an öşr ma'a malikâne 100	
	<i>Yekûn 400</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh İsa Burdur nâhiyesinde mezkûr zâviyenin 40 dönüm vakf yeri varmış oğlu Şeyh Ahmed tasarruf edermiş fevt olıcak oğulları Mustafa ile Saltuğ'a virilmiş nesh olub tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde mezkûr zâviyenin vakfiyetin padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mukarrer dutub mezkûrân fevt olub Mustafa oğluna ve Saltuk oğlu Ahmed'e hükm-i hümayûn sadaka edüb kemâkân zikr olan zâviyenin 40 dönüm yerine vakfiyet üzere mutasarrıf olalar deyu.		87
Vakf-ı Zâviye-i Hacı Gaybî der nefs-i Burdur mezkûr Hacı Gaybî bir tekke yapub yerler ve bağ ve bağçe vakf etmiş fevt olıcak oğlu Abdal Bayezid mutasarrıf olmuş ve sultanü'l-islâm ve'l-müslimîn padişahımız hazretleri müsellemler dutub mukarrernâme sadaka etmiş biz dahi gördük deftere kayd etdik oğulları Hüseyin ve Ali ve Hasan ve Muhammedî mutasarrıf olalar deyu ellerinde sûret-i defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr zâviyeyi Derviş Ali'ye sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virilmiş ki zikr olan		88

zâviyenin yerlerine ve bâğına ve bâğçesine vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler deyu (Hasan Dede v. Derviş Ali mezkûr, Bayezid v. Hüsâm).		
Vakf-ı Mescid-i Cedîd der nefis-i Burdur mezbûr mescidin nefis-i Burdur'da vakfiyet üzere cihet-i imâmet iki pâre bâğ ki tahmînen üç dönüm ve bir dönüm harım ve bir pâre yer ki an kadîmü'l-eyyâm tasarruf olunu geldüğü cemâ'at-i kesire şehâdetiyle ma'rûf olduğı sebebdan mezkûr bâğ ve harım ve yer mescide hükm olunub imam olanlar vakfiyet üzere mutasarrıf olalar el'ân der tasarruf-ı Çelebi İmam Bâdin kadı-i Burdur.		88
Vakf-ı Mescid-i Burcu der nefis-i Burdur imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Pîri Fakih zâhir-i Burdur'da iki pâre yer ki Burcu Yeri dimekle ma'rûf yerlermiş sahib-i mescid zikr olan yerleri mezkûr mescide vakf edüb imam olanlar mutasarrıf olalar deyu mezkûr vilâyete teftişe gelen Mevlânâ Lütfullah kadı hücceti var.	An icâre-i dekâkîn der pîş-i Burdur 12 kıt'a ma'mur 8 kıt'a 96, harâb 4 kıt'a	89
	An eşcâr-ı ceviz der pîş-i Burdur hâsıl 10	
	Bâğ 1 dönüm der nefis-i Burdur hâsıl 20	
	<i>Yekûn 126</i>	
Mescid-i Manastır der nefis-i Burdur imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Yahya Fakih dergâh-ı mu'allâdan Burdur kadısı Mevlânâ Muslihiddin'e hükm-i hümayûn vârid olub mezkûr mescidin vakfın teftiş edüb kat'-ı niza' edesin deyu ol dahi teftiş edüb bu zikr olan yerler mescidin vakfi olduğı sebebdan vakfa hükm edüb şer'i hüccet virdüğü sebebdan deftere sebt olundu.	Kilisecek altında bir pâre yer	89
	Alihan oğlu harâb altında bir pâre yer	
	Bir pâre yer Feti Babalı oğlu dimekle ma'rûfdur el'ân bâğ dikilmiş	
	Ahi Mehmed b. Ahi İzzeddin mülküne muttasıldır bir pâre yer	
	Ve bir harım Manastır altında	
	Ve bir pâre yer Akduvarlu'da	
	Bir pâre yer Kayapınar altında	
	Mezkûr vakfın bâğından ve bâğçesinden hak şîrb olan sudan naib olanlar nesne alıgeldüğüne elinde Sandıklı kadısı Mevlânâ Mahmud'dan şer'i hüccet olduğı sebebdan deftere sebt olundu	
	<i>Yekûn zemîn ma'a harım 7 kıt'a</i>	

	<i>hâsıl 300</i>	
Şimdiki halde Yazıcı Halil karye-i Yazı'da Siroz Çayı'nda bir köprü ihdâs edüb bir mülk bağının öşründen gayri hâsılın vakf edüb bir Şirmerd nâm kulunu azad edüb mezbûr köprüye meremmetçi ta'yîn edüb mezbûr bağın hâsılın vakfiyet üzere tasarruf edüb köprünün meremmetine sarf eyleye.		90
Vakf-ı Mescid-i Burcu der karye-i Yazı Burcu Yeri dimekle ma'rûf iki pâre yer ve iki buçuk dönüm bağ ve bağçe mezkûr mescidin vakfı olup evvelden imam olanlar cihet-i imâmet tasarruf ederlermiş el'ân der tasarruf-ı Mustafa Fakih imam.		90
Vakf-ı Zâviye-i Ali Bey der karye-i Çendik, Çendik Ahi Çiftliği dimekle ma'rûf çiftlik evvelden zâviyenin vakfı imiş şimdiki halde dahi padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri zâviye-i mezbûrenin vakfiyetin mukarrer dutub Ali Bey evlâdından İbrahim'e hükm-i hümâyûn sadaka edüb mezbûr çiftliğe vakfiyet üzere mutasarrıf olup âyendeye ve revendeye hizmet ede deyu emr olduğu ecilden deftere sebt olundu.		90
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Hamza evkâf nesh olıcak mezkûr zâviyenin dahi vakfı nesh olup tumara verilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu memlekete hazretleri vakfiyetin ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub meşihatın Şeyh Elvân'a sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		90
Karye-i Suludere vakf-ı zâviye-i mezbûre tâbi-i Burdur (Seferşah v. Şeyh Elvân, Ali birader-i O, Pîrî v. Mehmed Fakih bennâk, Lutfü birader-i O bennâk, Nasuh v. Muhsin bennâk, Ümmet v. Çoban bennâk, Eyne Hâce v. Ali zâviyedârdır Zâviye-i Beğlidir nefsi-i Burdur, Ali Dede v. O, Hamza v. Eyne Hâce bennâk, İsmail v. Halil bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, İsmail v. Hâce bennâk, Hüseyin mu'tak Ali eskici bennâk. Hane: bennâk 9).	Hâsıl 963 mukarrer Resm-i bennâk fî 12, 108, hinta 4 müdd, şa'ir 1 müdd kıymet 250, öşr-i bâgât 430, resm-i âsiyâb 2 kıt'a 120, resm-i ağnâm 25, an eşcâr-ı ceviz 30	91
Vakf-ı Mescid-i Yusuf Kethüdâ der karye-i Mandırya karye-i mezkûrede Ulu vakf dimekle ve Karayer ve Tobtaş ve Kumzemini dimekle ma'rûf yerlerde birer sürüm yer ki an kadîmü'l-eyyâm mezbûr mescidin vakfı olup imam olanlar cihet-i imâmet vakfiyet üzere tasarruf ederlermiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezbûr mescidin imâmetin Ersel Fakih'e sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn virüldüğü sebebdan deftere sebt olundu.		91
Vakf-ı Zâviye-i Pir Dede der nefsi-i Burdur el'ân der tasarruf-ı Derviş Hasan Abdal be-muarrefe-i		92

kuzât-ı Burdur mezkûr zâviyenin Pir Deresi ve Taşluca Harım dimekle ma'rûf yerler an kadîmü'l-eyyâm vakfı olub vakfiyet üzere tasarruf olunu geldiğine Burdur kadısı Mevlânâ Abdülaziz'den şer'i hüccet var ve Gönen kadısı Mevlânâ Şengel Abdi'nin şer'i hücceti mücebince nefis-i Burdur'da bir kasab dükkân icâresinden yılda elli akçe ve bir dönüm bağ hâsılından yılda yirmi akçe ve harım icâresinden yılda on akçe mezbûr zâviyenin vakfı olduğu ecilden deftere sebt olundu.		
Nefs-i Burdur'da Tabağlar Kapusu'nun Taş yanında Halid oğlu Arif bir zâviye binâ edüb kendü emlâkından dört pâre yer ki biri Karakaya altında ve biri Saltuk Kapusu karşusunda ve biri Halaç Kapusu karşusunda ve biri Ak Turalu bağ altındaki bozkır olan yerlerün iştiharı Arif vakfı dimekle ma'rûf zâviye-i mezbûreye vakf edüb Burdur kadısı Mevlânâ Abdülaziz Mustafa şer'i mektûb virdüğü sebebdan defter-i cedîde sebt olundu ve bir şifahâne dahi ihdâs edüb evvelinde yürüdülmüş dahi bile ki vakf eylemiş el'ân mezkûr zâviyenin meşihatı Burdur kadısı Mevlânâ mezkûr mektûbu mücebince Arif oğlu Ali Paşa tasarrufunda.		92
Karye-i Akyaka'da Ahi Ömer elindeki bir çiftlik yer zâviyesine vakf etmiş Hamidoğlu'ndan Şeyh Cüneyd ve Bayezid tasarruf ederlermiş mezkûr fevt olıcak merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle oğulları Hacı ve Mahmud'a sadaka olunmuş sonra nesh olub tımara emr olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr zâviyenin vakfiyetin kemâkân mukarrer dutub ve Mahmud evlâdından Halil ve İbrahim ellerine hükm-i hümâyûn virdüğü sebebdan deftere kayd olundu ki ber-karâr-ı sâbık bir çiftlik yere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler.		92
Karye-i Yar'da Karaoğlu vakfı dimekle ma'rûf yer ki tahmînen 30 dönüm mikdarı yermiş Ömer Fakih nâm kimesne vakf-ı evlâd üzere kuzât-ı mütekaddimîn mektûbu mücebince tasarruf edermiş hâliyâ mezkûr Ömer Fakih fevt olub şimdiki halde evlâdından Said Fakih oğulları Mevlânâ Cemal ve Şah ve İsmail tasarrufundadır ama ellerinde hükm-i padişahî yokdur ama ellerinde merhûm Sultan Mehmed Han'dan muâf olalar deyu ellerinde hükm-i hümâyûn var.		93
Vakf-ı İmâret-i Mahmud Çelebi birader-i Halil Paşa der İznik evkâf nesh olıcak bu dahi nesh olub tımara hükm olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri ber-karâr-ı sâbık		93

vakfiyetin mukarrer dutduğu sebebdan tımar defterinden ihraç olunub yerinde sebt olundu.		
Karye-i Askerye	Hüdaverdi v. Mustafa çift, Hacı İvaz v. Mahmud nim, Ersel v. Turhan, Muhammedî birader-i O bennâk, Yunus v. Muhammedî nim, Eyub v. O nim, Muhammedî birader-i O bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Süleyman v. Musa pir-i fâni, Davud v. O nim, Bayezid v. Hüseyin bennâk, Hacı Bâlî birader-i O bennâk, Hacı Yağmur v. Saruhan çift, Mahmud birader-i O bennâk, Bâlî v. Yahya bennâk, Hamza v. Muhammedî nim, Bâlî v. O bennâk, Bâlî v. Amad nim, Ümmet v. Yahşi nim, İbrahim birader-i O nim, Mustafa v. O bennâk, Turmuş v. ... mücerred, Muhammedî v. Halil nim, Ersel v. O mücerred, Mustafa v. Halil bennâk, Halil v. O mücerred, İbrahim v. Osman pir-i fâni, Hamza v. İshak çift, Nebi v. Tursun nim, Evran v. O mücerred, Ahmed v. İdris nim, Hacı İvaz birader-i O mücerred, Kocu v. İsa pir-i fâni, Tekelü v. Murad nim, İsa v. Koçu nim, İvaz v. Tekelü mücerred, Ali v. Mahmud nim, Musa v. Tur Hâce, Kabil v. O nim, Hasan v. Muhammedî nim, Ahmed v. Bahşayış nim, İlyas v. İvaz bennâk, Muhammedî birader-i O nim, İlbeği v. Mahmud nim, Ali v. ... nim, Muhammedî birader-i O nim, Musa v. Ali bennâk, Nasuh v. Hızır nim, Yahşi v. ..., Yusuf v. Hızır, İbrahim v. Süleyman nim, Bayezid v. İsmail nim, Bahşayış v. O nim, Yusuf v. Yakub nim, Mustafa v. Musa bennâk, İsa v. Kutluhan bennâk, Yakub v. Paşayiğit bennâk, Mahmud Fakih birader-i O imam, Ahmed v. Hızır bennâk, Dede v. Aşık Muhammedî nim, Halil v. O bennâk, Kıdemlü v. Adil pir-i fâni, Bâlî v. O nim, Salu v. Adil nim, Teslim v. Amad nim, Safa	93-95

	birader-i O nim, İvaz v. Ali nim, Ali v. Emeleddin, Hamza v. O bennâk, Mustafa v. Hızır nim, Yahşi birader-i O bennâk, Yusuf v. Turhan nim, Hüseyin v. O mücerred, Arab v. Turhan nim, Veli birader-i O bennâk, Hamid v. Seydi nim, Ali v. O mücerred, Umur v. Hacı Hamza nim, Hamza v. O bennâk, Ramazan v. Mustafa bennâk, Aydoğmuş v. Orhan nim, Turhan Karamani nim, Karaman v. O mücerred, Şaban v. Darlu pir-i fâni, İvaz v. O nim, Seydihan birader-i O bennâk, İsmail v. Eşref nim, Hamza v. Musaç (?) nim, Mahmud v. ...pir-i fâni, Hacı v. O nim, Muhammedî birader-i O bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Hamza v. Musa nim, Muhammedî birader-i O bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Hacı İvaz v. Ersel bennâk, Ahmed birader-i O bennâk, Veli v. Aşık Salih bennâk, Muhammedî v. Mahmud bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Hamza v. Halil bennâk, Alagöz v. Şaban Fakih câbi behükm-i hümayûn, Bâlî v. O mücerred, Satılmış v. Mustafa nim, İhtiyar v. O bennâk, Asaf v. Yusuf bennâk, Muhammedî v. Hamza bennâk, Ali v. Ayduz nim, Ali Paşa v. Hâce Paşa bennâk, Hızır v. Ali bennâk. <i>Hane: çift 3, nim çift 49, bennâk 37, mücerred 12, pir-i fâni 5, imam 1, câbi 1</i>	
	Hâsıl 4500, resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 1360, hıta 15 müdd 50= 750, şa'ır 11 müdd 360, öşr-i bâgât 750, resm-i ağnâm 360, bâd-ı hevâ 400, öşr-i kovan 50, âsiyâb-ı raiyyet 4 kıt'a nısf sale 80, Sorgun'dan çıkan suyu Sorgun ve Günelvi (?) ve Bayırköy Şam Kırı münavebesiyle tasarruf	

	ederlermiş ama cem'i lebâlebde Askerye tasarruf edermiş deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer	
Karye-i Kışla mülk-i mezkûr	Halid v. Halil nim, Sarı birader-i O bennâk, Kerki birader-i O bennâk, Efendi v. O bennâk, Bahşayış birader-i O bennâk, İbrahim v. Halil nim, Muhammedî v. O bennâk, Ali v. Halil nim, Beğtimur v. O bennâk, Yahşi v. Mustafa nim, Ahmed v. Salih bennâk, Ali v. Paşa Yiğit bennâk, Hasan v. Nasuh nim, İlyas birader-i O nim, Karaca v. O nim, Ali v. Nasuh bennâk, Muhammedî v. İlyas çift, Ordu v. O bennâk, Hacı v. Âşık İvaz nim, Hızır Bâlî v. O bennâk, Turmuş v. Ahmed bennâk, Mu'tak Hamza Ali bennâk, Oruç Hacı v. Bâlî nim, Mustafa v. Hacı Hasan nim, Hacı İvaz v. O bennâk, Nebi birader-i Mustafa nim, Hasan v. O bennâk, Hüseyin birader-i O bennâk, Yusuf v. Zeyneddin nim, İlyas v. O bennâk, İvaz v. Zeyneddin nim, Yahşi v. Hüseyin nim, Hüseyin v. O mücerred, Ersel v. Bahşayış nim, Timurhan v. Bayezid nim, Hamza v. Turbali nim, Turmuş birader-i O mücerred, Ali v. Hızır nim, Mustafa v. O bennâk, Karaca birader-i O bennâk, Hacı İvaz v. Hızır nim, Armağan v. Alagöz nim, Elvân v. Salih nim, Armağan v. O bennâk, Ali v. Salih nim, Muhammedî v. O mücerred, Hızır Bâlî v. Salih bennâk, Mu'tak Muhammedî Muhammedî bennâk, Ali v. Sevinç pir-i fâni, Sevinç v. O bennâk, Sevindik birader-i O bennâk, Güvendik birader-i O bennâk, İsmail v. Emin Bey nim, Mahmud birader-i O nim, Güvenç v. O bennâk, İbrahim v. Emin Bey bennâk, Yusuf v. Mustafa çift, Mahmud v. O bennâk, Hamza v. Muhammedî nim, Hacı v. O mücerred, Çatuk	96

	v. Mustafa nim, Mustafa v. O mücerred, İshak v. Mustafa bennâk, Veys v. Ersel nim, Güvendik v. Yusuf nim, Yahşi birader-i O nim, Evliya v. Halil nim, İsmail v. Nebi nim, Ahmed birader-i O nim, Turduhan v. Yusuf nim, Hızır v. Nebi nim, Turbeği v. O mücerred, İbrahim v. Nebi nim, Halil birader-i O bennâk, Türk v. Nebi nim, Musa v. O mücerred, İlyas v. Muhammedî nim, Ahmed birader-i O nim, Seydi Ali v. Ramazan nim, Hacı Hamza birader-i O nim, Ahmed v. Mahmud nim, Yahya v. O bennâk, Hacı Muhyiddin birader-i O müezzin, Kutluhan v. Köse Nasuh nim, Evrenos v. Güvenç Fakih nim, Güvenç v. O bennâk, İdris v. İvaz nim, Salih Fakih birader-i O nim, Turan Hacı v. Kemal nim, Aydoğmuş v. Muhammedî nim, Ahmed v. Mahmud çift, İbrahim veledi nim, Hacı İvaz v. O nim, Halil v. Mahmud nim, Bâlî v. Cafer Kethüda nim, Hasan v. O bennâk, Ali v. Musa nim, Güvendik v. Mustafa nim, Bahşayış v. O bennâk, Musa v. Ahmed Fakih imam, Mahmud v. O muhassıl, Adil v. İvaz çift, Hüseyin v. O bennâk, Halil birader-i O bennâk, Mustafa v. Hacı Mahmud nim, Emir birader-i O nim, Hızır Bâlî birader-i O bennâk, Süleyman Fakih v. Abdullah imam, Hâce v. Yaylahan nim, Muhammedî birader-i O, Hacı v. Hâce bennâk, Ali birader-i O bennâk, Hızırşah v. Savıcı nim, Emeleddin v. Bedreddin nim, Mahmud v. Saruhan nim, Mustafa veledi bennâk, Aydoğmuş v. Satılmış nim, İlyas v. O a'ma, Hamza v. Beğlerhan nim, Hacı Bayram veledi bennâk, Bâlî birader-i O bennâk, Veli birader-i O bennâk,	
--	--	--

	Ali v. Hacı nim, Beğtimur v. Hacı nim, Mu'tak Ağça Hacı Türk bennâk, Derviş Karagöz sipahizâde sahib-i vakf ma'arifetiyle bir zâviye bina idüb âyendeye ve revendeye hizmet eder. <i>Hane: Çift 4, nim 64, bennâk 42, mücerred 10, a'mâ pir-i fâni 2, muhassıl 1, müezzin 1</i>	
	Hâsıl 5798	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 1688	
	Hinta 20 müdd 1000	
	Şa'ir 15 müdd 453	
	Öşr-i bâgât 1290	
	Resm-i ağnâm 250	
	Öşr-i kovan 50	
	Bâd-ı hevâ 500	
	Karye-i mezkûrun gölde mekeciük avlıyan gemilerinden resm 20	
Nefs-i Burdur'da Doğan Bey oğlu Necbeddin Bey bir pâre yeri vardır Kara Çayır demekle meşhur yer öşr-i harâc alını gelmeyüb mülkü imiş mezkûr çiftlik Doğan Bey kızından Mahmud Çelebi mülküyet üzere satun alub karye-i Askeriyeyle bile vakf etmiş sonra nesh olub tumara emr olmuş padişahımız sonra Askeriye'nin vakfiyetin mukarrer etdüğü sebebdan mezkûr çiftlik Hacı ve Fakihe mukarrer kılındı.	Hâsıl 5 müdd 250	98
Karye-i Karakaya'da oturan evler an evkâf-ı mezkûr	Sevindik v. İlbeği bennâk, Yunus v. Hacı Bedir bennâk, Yusuf v. Bedir bennâk, Hasan birader-i O bennâk, Veli birader-i O mücerred, Hızır v. Divane Süleyman bennâk, Süleyman v. O bennâk, Hamza v. Muhammedî bennâk, İbrahim v. Orhan bennâk, Halil birader-i O bennâk, Hüseyin v. Nasuh bennâk, Mu'tak Yusuf Hacı Bedir bennâk, <i>Hane: bennâk 11, mücerred 1</i>	98
	Hâsıl resm-i nim ve mücerred 138 mukarrer	
Nefs-i Burdur'da olan Askeriye'ye mûte'allık olur müslümandan ve kefereden bunlardır ki zikr olunur	Bâlî v. Sires Kara bennâk, Hacı Mahmud v. O bennâk, Doğan v. Aslıhan bennâk, İbrahim v. Halil bennâk, Hacı Muhammedî v. Yunus bennâk, Muhammedî v. Umurhan meremmetci-i köprü der	99

	nefs-i Burdur, Hızır v. Ahmed bennâk, İlyas birader-i O bennâk, Muhammedî v. Yusuf bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Yahşi v. Muhammedî mücerred, Emir v. Mustafa bennâk, Pîrî birader-i O bennâk, Receb v. Muhammedî bennâk, Safer v. Mustafa mücerred, Nazır v. Şeyh Hamza bennâk, Safer birader-i O bennâk, Ramazan v. Hızır bennâk, Nebi v. Ersel bennâk, Hâce v. Yusuf bennâk, Ali v. O mücerred, Arab v. İlyas mücerred, Halil v. Mustafa bennâk, Hızır Bâlî v. Mustafa bennâk, Turmuş v. Osman bennâk, Mustafa v. Hüseyin bennâk, Eymir v. Âşık Hamza bennâk, Yusuf v. Hamza mücerred, Bayram Hacı v. Yusuf bennâk, Ahmed v. Kutlubeğ bennâk. <i>Hane: bennâk 25, mücerred 5, meremmetci-i köprü 1</i>	
Zimmiyân-ı der nefsi-i Burdur mütemekkin şud bud	Kombanus v. Kundun (?), Birmekir v. O, Çekendil v. Keyç (?), Veledi O mücerred, Esandil v. Yedil (?), Köse v. O, Asarbeği v. O mücerred, Semeşdil v. Elkif (?), Biros birader-i O (?), Bâlî birader-i O, Nikole birader-i O, Emiki (?) v. Urumi, Kara v. O, Eşandil v. Arslan, Esel v. ..., <i>Hane 13 fî 40= 520, mücerred 2 fî 25= 50</i>	99-100
	Hâsıl resm-i bennâk ve mücerred 348	
	An öşr-i gebrân 570	
	Bâd-ı hevâ 260	
	<i>Fi'l-asl 890 ez-ziyâde 288</i>	

Nâhiye-i Gönen der-Liva-i Hamid

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh İlmin (?) der karye-i Göğüs mezkûr zâviyenin karye-i Kökes'de bir çiftlik yer ki tahmînen 60 dönüm ve 3 pâre bağ ki vakf etmiş sonra nesh olub tımara emr olunmuş şimdiki halde		101

padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri dahi vakfiyyet mukarrer dutub zâviye-i mezbûrenin meşîhatin Minnet evlâdından Şeyh Yusuf'a sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virüb mezbûr zâviyenin yeriyle bâğına vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler denildiği sebebden defter-i cedîde sebt olundu (Bâli birader-i Şeyh Yusuf).		
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Minnet der karye-i İtoğlu mezkûr zâviyenin 60 dönüm yeriyle 4 dönüm bağı var imiş vakfiyet üzere tasarruf olunurmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri dahi vakfiyeti mukarrer dutub zâviye-i mezbûrenin meşîhatin Minnet evlâdından Şeyh Yusuf'a sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virüb mezbûr zâviyenin yeriyle ve bâğına vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler denildiği sebebden defter-i cedîde sebt olundu (Bâli birader-i Şeyh Yusuf).		
Vakf-ı Mescid-i karye-i Fandaş mezkûr mescidin karye-i mezbûrede an kadîmü'l-eyyâm an çiftlik vakf yeri varmış imam olanlar cihet-i imâmet tasarruf ederlermiş hâliyâ nesh olub tımara emr olunmuş şimdiki halde Gönen kadısı marifetiyle mezkûr cihete imâmet deyu imam Hasan tasarruf eder.		
Karye-i Kızılağaç'da Şeyh Ersel oğlu Şeyh İsmail duta geldiği bir çiftlik yeriyle ve beş dönüm bağı vakf edüb vakfiyet üzere tasarruf olunub âyendeye ve revendeye hizmet olunurmuş sonra nesh olub tımara emr olunmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri ber-karâr-ı sâbık vakfiyet mukarrer dutub meşîhatin ale'l-iştirak Şeyh İsmail evlâdından Halil ile Mezid'e sadaka olunub ellerine hükm-i hümayûn virilüb zıkr olan çiftlik yeriyle beş dönüm bağ vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler denildiği sebebden defter-i cedîde kayd olundu (Evlâd-ı Şeyh İsmail, İbrahim v. İsmail, Bâli birader-i O, Ali birader-i O).		102
Vakf-ı Zâviye-i Fazilet Hatun mezkûr zâviyenin iki çiftlik vakf yeri var imiş Şeyh Hasan nâm kimesne Şeyh olub vakfiyet üzere tasarruf edermiş ba'de nesh olub tımara virilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri ber-karâr-ı sâbık vakfiyet mukarrer dutub meşîhatin Mevlânâ Lütfullah b. Hacı Ali kadıya sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virilüb zıkr olan iki çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf ola denildiği sebebden defter-i cedîde kayd olundu.		102
Vakf-ı Zâviye-i Sa'adeddin ve Selman der	Hane-i zâviye-i mezkûr: Şeyh	102

Manastır mezkûr zâviyenin bir çiftlik yeri var imiş vakfiyet üzere Şeyh Çoban Seydi tasarruf eder imiş sonra nesh olub tımara emr olunmuş el'ân padişahımız hallede memlekete vakfiyet ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub meşîhatin Bâli Seydi'ye sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virüb âyendeye ve revendeye hizmet ede denildüğü ecilden defter-i cedîde kayd olundu.	İlyas, Hacı Devlethan, Hayran Derviş	
Nefs-i Gönen, Bâzâr Mahallesinde Hacı Murad Zâviyesi dimekle ma'rûf zâviyenin vakfı nesh olub tımara virilmemiş ama evlâdından Hâce Yusuf oğlu Mezid mezkûr zâviyenin birkaç pâre yerlerinin hâsılını mevkûfçudan yılda yirmi akçeye mukâta'aya alub Uşak kadısı Mevlânâ Ali b. Hamza eline şer'î mektûb virmiş ve hem dergâh-ı mu'allâdan Gönen kadısına hükm-i hümayûn vârid olub zikr olan yerler mezbûr Mezid'in dedesinin vakfı olub nesh olıcak mevkûfçudan tapuya almış ise elindeki hüccetle amel edüb mukarrer edesiz deyu mezkûr Gönen kadısı Mevlânâ Abdi teftiş edüb zikr olan yerler mezkûr Mezid'in dedesinin vakf yerleri olub mevkûfçudan yılda yirmi akçeye mukâta'a alduguna eline şer'î hüccet virildüğü cihetden defter-i cedîde kayd olundu ki yılda yirmi akçe mukâta'a âmile teslim edüb zâviyenin yerlerine vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler.		103
Vakf-ı Mescid-i Mahalle-i Bâzâr der nefsi-i Gönen imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Emir Ali mezkûr yerler ve bağ mezbûr mescidin an kadîmü'l-eyyâm vakfı idüğü Gönen Kadısı Mevlânâ Abdi Fakih mektûbu mücebince ma'lûm olduğı sebebdan defter-i cedîde sebt olundu.	Bir çiftlik an der civâr-ı Nefs-i Gönen hâsıl 100	103
	Harım 6 kıt'a hâsıl 60	
	Bağ bir dönüm hâsıl 20	
Vakf-ı Câmi der nefsi-i Gönen hitâbeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Bedreddin Mevlânâ Hamid kadısı ve imâmeteş der tasarruf-ı Mevlânâ Nasrullah ellerinde olan nişân-ı şeriflerinde vakfın nısf hâsılına hatib nısf izne imam mutasarrıf ola deyu mukayyed.	Mukâta'a-i hamam der nefsi-i Gönen fî sene 3600	104
	İki çiftlik der nefsi-i Gönen hâsıl 200	
	Harâc-ı bağ der karye-i Yaka 10 dönüm hâsıl 100	
	Harâc-ı âsiyâb ki Derecik Değirmeni dimekle ma'rûfdur bir kıt'a altı ay yürür hâsıl 100	
	Segîd Harâbî (?) dimekle ma'rûf harâb bağ yeri bir dönüm 30	

	Harâc-ı bâğ der nefis-i Gönen nim dönüm 5	
	An mukâta'a-i zemîn der Mahalle-i Döğder bir evlek 100	
	An icâre-i zemîn der kurb-ı hamam buçuk evlek 5	
	An eşcâr-ı ceviz der nefis-i Gönen hâsıl 20	
	<i>Yekûn 3961</i>	
Nefs-i Gönen'de Tutluca Mahallesinde Ahi Tur Bey Zâviyesi demekle ma'rûf zâviyede el'ân Ahi Ali şeyh olub âyendeye ve revendeye hizmet eder mezkûr zâviyenin bir çiftlik yer ve bir dönüm bâğ vakf-ı evlâd-ı kadîmisi vardır bu hâle gelince kat'an nesne târi olmamışdır mezkûr Ahi Ali'nin Ahi Ahmed adlu dayıları var imiş selâtîn-i mâziyenin berât-ı şerîflerin alub arzuhaline giderken gark olub berâtları dahi ve nice ahkâmları zayı' olmuş deyu Gönen kadısı Mevlânâ Veli huzûr-ı nisâ cemâ'at-i cumhûr şehâdet edüb eline şer'i mektûb virüldüğü ecilden deftere sebt olundu ama zikr olan çiftliğün ve bâğın öşr ve harâcı tımara tasarruf olunur.		104

Nâhiye-i Ağlasun

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı Zâviye-i Derviş Âşık Paşa der karye-i Büğdüz tâbi-i Gönen mezkûr Âşık Paşa bir zâviye bina edüb âyendeye ve revendeye hizmet edüb Şeyh İbrahim Çiftliği demekle ma'rûf çiftlik vakfiyet üzere tasarruf edermiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezkûr zâviyenin çiftliği mukarrer dutub mezbûr Âşık Paşa evlâdından Fakih Dede oğlu muarefe sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn virüb berkarâr-ı sâbık mezbûr zâviyenin çiftliğine vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet ede denildüğü ecilden defter-i cedîde kayd olundu (Paşa Seydi v. Dede Fakih an evlâd-ı Âşık Paşa, Mustafa v. Şeyh Hacı an evlâd-ı vakf).		105
Vakf-ı Zâviye-i Abdal Hacı tâbi-i Ervalı mezkûr zâviyenin vakfi nesh olub ber-vech-i tımar sancakbeyine virilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezbûr vakfi berkarâr-ı sâbık mukarrer edüb meşihatın mezbûr Abdal Hacı evlâdından Seydi Abdullah'a sadaka edüb eline hükm-i hümâyûn virüldüğü ecilden defter-i cedîde sebt olundu ber-müceb-i sûret-i	<i>Karye-i Paşaköy:</i> İlyas v. Hızır Fakih bennâk, Ersel birader-i O imam, Derviş Bayezid Muhammedî bennâk, Mustafa v. O nim, Hamza v. Âşık Nasuh nim, Ali v. O mücerred, Turmuş v. ...bennâk, İshak v. O bennâk, Ali v. Âşık Saruhan bennâk,	105

defter-i köhne.	Turmuş v. Musa bennâk, Nebi v. İlyas bennâk, Muhammedî v. Abdal Musa bennâk, Derviş İlyas nim, Mezid v. O bennâk, Hızır birader-i Derviş İlyas bennâk, Yahya birader-i O bennâk, Mu'tak Yusuf Şeyh Muhyiddin bennâk. <i>Hane: nim 3, bennâk 12, imam 1, mücerred 1</i>	
	Hâsıl 533 Resm-i nim ve bennâk ve mücerred 213, hinta 4 müdd (50) 200, şa'îr 3 müdd 90, bâd-ı hevâ 30	
	Ayrımasun (?) Çiftliği nâm çiftlik ve Çavuş yerin ve Toprakeyüğü sınıruyla mezkûr zâviye evvelden anda eküb gallesini mezbûr zâviyede yenilürmüş deyu elindeki sûret-i defter-i köhne de mukayyed olduğu ecilden kemâkân mukarrer kılındı.	106
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Yahşi der karye-i Anba'dan mezkûr zâviyenin üç pâre vakf yeri var imiş nesh olmuş şimdiki halde padişahımız halledallahü memleketehü hazretleri mezbûr zâviyenin vakf yerlerin mukarrer dutub evlâdından Hacı Mahmud ve Seydi Paşa'nın ellerine hükm-i hümayûn sadaka edüb zıkr olan üç pâre yere mutasarrıf olub ataları ne vecihle zâviyede hizmet edegeldilerse bunlar Hacı ol minvâl üzere hizmet edeler denildüğü ecilden defter-i cedide kayd olundu.	<i>An evlâd-ı Şeyh Yahşi:</i> Yusuf birader-i Seydi Paşa, Divane birader-i O, Abdi birader-i Hacı Mahmud, Veli birader-i O, Halife (?) birader-i O, Ali v. Ahmed, Hamza birader-i	
Kayalu Pınar köyünde Bâlî oğulları Lütfullah ve Mezid Yavi köyü sınırında bir pâre vakf yeriyle ve Ağça Vîrân adlı vakf çiftliği sadaka ederler imiş sonra tebdîl ve tağyir olmuş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri mezbûr vakfın vakfiyetin ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub mezbûranın evlâdından Nurullah ile Yusuf'a hükm-i hümayûn sadaka edüb ber-karâr evvel vakfiyet üzere mutasarrıf olub âyendeye ve revendeye hizmet edeler denildüğü sebebdan defter-i cedide kayd olundu.	<i>Re'âyâ-yı zâviye-i mezkûr ber-müceb-i defter-i köhne:</i> Ali veledi ortak, Evran v. Mustafa ortak, Anılhan v. Eynebey ortak	107
Vakf-ı Câmi-i Ağlasun an kadîmü'l-eyyâm vakfiyet üzere tasarruf olınu gelmiş	<i>Cemâ'at-i câmi-i mezkûr:</i> Şeyh İbrahim Çelebi b. İvaz Fakih mütevellî, Mevlânâ Seydi Fakih b. Yakub imam ve hâfiz, Abidin b. Mustafa müezzin, Derviş Muhammedî birader-i O kayyum	107

	ve mu'arrif, Nebi v. Hacızade hâfiz	
	Evkâf-ı be-cihet-i mezkûrun: Çiftlik-i Şeyh Mehmed der karye-i Mamak hâsıl 100	
	Çiftlik-i Şeyh Hızır der karye-i Virân hâsıl 50	
	Çiftlik-i Şeyh İbrahim der karye-i Hisar hâsıl 50	
	Çiftlik-i Tura Bey der karye-i Demürciler hâsıl 100	
	An eşcâr-ı ceviz der karye-i Güvendik der Pınarözü hâsıl 50	
	Zemîn-i der nefis-i Ağlasun 40 kıt'a tahmînen 30 dönüm	
	Bâğ der nefis-i Ağlasun 1 kıt'a buçuk dönüm 50	
	An eşcâr-ı ceviz der nefis-i Ağlasun 10 kıt'a hâsıl 50	
	<i>Yekûn 540</i>	
Sayfa 108 boş.		

Nâhiye-i Eğirdür der-Liva-i Hamid

Vakfın Adı	Gelir Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Evkâf-ı İmâret ve Medrese-i İsa Bey b. Bayezid Paşa der Bursa	Karye-i Findaş tâbi-i Eğirdür	109
	<i>Mahalle-i Hatib:</i> Mevlânâ Seyfullah hatib-i cami-i karye-i mezbûre ve câbi be-hükm-i hümayûn, Pir Ömer v. Hamza imam, Ramazan v. Halil nim, Osman v. Şeyh Yusuf bennâk, Mu'tak İsmail Bâlî Çelebi bennâk, Muhammedî v. İshak nim, Oruçhan birader-i O bennâk, Mahmud v. Muhyiddin bennâk, Hacı Ömer v. Sungur piri fânî, Hacı Osman v. O nim, Yusuf v. O bennâk, Ramazan v. Hacı Ömer, Hacı Bayram birader-i O bennâk, İbrahim v. Mustafa çift, İshak birader-i O bennâk, Nebi Kürde bennâk, Mahmud v. Türk nim, Hacı Ersel v. Turhan çift, İskender v. O nim, İbrahim v. Doğan bennâk, Ersel v. Hacı İvaz çift, Zeyneddin v. Hacı İbrahim nim, Ömer v. O bennâk,	109-110

	Muhammedî v. İlyas nim, Nazar birader-i O bennâk, Receb v. Hızır pir-i fâni, İsmail v. O nim, Hızır birader-i O bennâk, Mu'tak Ali İshak bennâk, Yahşi v. Bostan çift, Turgud v. İsmail nim, İsmail v. O bennâk, İbrahim v. İsmail nim, Ali v. İshak bennâk, Nebi birader-i O nim, İlyas v. Ersel nim, Abdi v. İvaz bennâk, İsrail v. Halil bennâk, Hüseyin v. Ahmed nim, Hasan v. O bennâk, Mustafa v. Ersel nim, Ahmed birader-i O nim, Ahmed-i diğer v. Ali, Yusuf v. Sevindik nim, Ahmed v. Bayram pir-i fâni, Ramazan veledi bennâk, İlyas v. Timurhan nim, Seydi v. İshak bennâk, Ahmed birader-i O nim, Musa v. Hızır bennâk, Veli birader-i O nim, Hacı veledi, Mu'tak Ersel Hasun bennâk, İbrahim v. Halil bennâk, Nebi v. O bennâk, Halil birader-i O bennâk, İbrahim v. Mustafa nim, Musa birader-i O nim, Sevindik v. Bâlî çift, Kasım v. İshak nim, Hamza birader-i Nebi bennâk. <i>Hane: çift 6, nim 23, bennâk 26, hatib 1, imam 1, mücerred 1, pir-i fâni 1</i>	
	<i>Mahalle-i Beyler:</i> Hacı Davud v. Beşe (?) Hasan imam, Hızır Bâlî v. Muhammedî nim, Hacı Ahmed veledi nim, Muhammedî birader-i O nim, İvaz v. Zekeryâ nim, Mustafa birader-i O nim, Yusuf v. Muhammedî pir-i fâni, Bahşayış v. Yusuf pir-i fâni, İsmail v. O nim, Pîrî birader-i O bennâk, Ersel birader-i O bennâk, İlyas birader-i O bennâk, Ramzan v. Mustafa bennâk, Yunus v. Ramazan nim, Kara v. O bennâk, Mustafa v. Ahmed nim, Hızır v. Hamza nim, Davud v. İbrahim nim, Yusuf v. Zeyneddin bennâk, Turgud v. Halil çift, Hızır v. Muhammedî pir-i fâni, Davud v. Ahmed nim, Tur İnhacı v. Ali	110

	çift, İsmail v. Ahmed pir-i fâni, Mu'tak Yusuf İsmail bennâk, Turmuş v. Nebi nim, İbrahim birader-i O çift, Yusuf birader-i O bennâk, Alâeddin v. Ömer bennâk, Süleyman Pâre Pâre pir-i fâni, Yusuf v. O bennâk, İvaz v. Emir pir-i fâni, Ramazan v. O çift, Mustafa v. Muhammedî bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Ahmed v. Mahmud Kethüda çift, Mustafa Kopuzcu bennâk, Mu'tak Şirmerd İbrahim bennâk, Hamza v. Kurt Kara, Turmuş v. Nebi mücerred, Bâlî v. İvaz mücerred. <i>Hane: imam 1, çift 5, nim 14, bennâk 13, mücerred 2, pir-i fâni 6</i>	
	<i>Mahalle-i Oruçhan:</i> Emrullah v. Ahmed imam, Mustafa v. Ali çift, Ahmed v. Süleyman nim, Yakub v. O bennâk, Ersel v. Muhammedî nim, Musa birader-i O nim, Ahmed birader-i Musa bennâk, Turayhane (?) v. Nasuh çift, Ramazan birader-i O bennâk, Halil v. Mahmud nim, İbrahim birader-i O bennâk, Mustafa v. Hacı İvaz mu'arrif nim, Diğer Mustafa v. İvaz çift, Bahşayış v. Mahmud çift, Ramazan v. O bennâk, İbrahim v. Mustafa bennâk, Mahmud v. O bennâk, Yusuf v. Ali çift, Hızır v. Yusuf nim, Receb birader-i O nim, Hacı İvaz v. Mustafa bennâk, Ömer Hacı v. Ali bennâk, Ersel ... bennâk, Ersel v. Ali çift, Muhammedî v. Hasan çift, Muhammedî v. Ersel çift, Yusuf v. O bennâk, İsmail birader-i O bennâk, Yusuf v. Çelebihan çift, Turmuş v. Bayram bennâk, Ali v. Ahmed nim, Mustafa v. O bennâk, Tarak Zut (?), Hacı Ramazan v. İhtiyar nim, Hamza v. Mahmud bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Mustafa v. Musa pir-i fâni, Hamza v. O bennâk, İri v. İsmail nim, Şaban v. İbrahim	111

	mücerred. <i>Hane: İmam 1, çift 9, nim 11, bennâk 17, mücerred 1, pir-i fâni 1</i>	
	<i>Mahalle-i Kozluca:</i> Ali v. Ersel imam, Muhammedî v. Yakub nim, Muhammedî-i diğer v. Yakub pir-i fâni, Hacı Bayram v. O nim, Abdi birader-i O bennâk, Kaba Nasuh pir-i hıızır, Mahmud Çerçi nim, Yusuf v. Ali nim, Muhammedî v. Hüseyin çift, Hamza v. Ali nim, Mustafa birader-i O nim, Muhammedî v. İlbeği bennâk, Ersel Seydi v. Mustafa zâviye-nişin be-hükm-i hümâyûn ve hem sahib-i fakihden elinde ahitname mektûbu var kikimesne öşrüne ve sair rüsumuna dahl etmeye deyu, İbrahim birader-i O hizmetkâr, Hacı Budak v. Muhammedî nim, Muhammedî v. Hacı Bostan çift, İbrahim Seydi v. Kamari zâviyemeşlin be-hükm-i hümâyûn, Muhammedî v. O bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Türk v. Hüseyin bennâk, Ahmed v. Ramazan bennâk, Süleyman v. Sinan nim, Ahmed v. Hacı İvaz bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Muhammedî v. Yedigâr Hüseyin çift, Muhammedî v. Ali çift, İvaz v. Turasan nim, Veli v. O bennâk, Ersel v. İbrahim bennâk, Hamza birader-i O bennâk, İbrahim v. Ahmed bennâk, Hacı Bayram v. O bennâk, Muhammedî v. Ersel çift, Safer v. İbrahim bennâk, Abdi v. Hamza nim, Seydi v. Kamari nim, Haydar v. O bennâk, Hacı Bâlî v. Ersel nim, Hasan birader-i O bennâk, Mahmud v. Muhammedî nim, İbrahim birader-i O bennâk, İvaz v. Yusuf çift, Lütfü v. Timur nim, Hacı Ali v. O bennâk, Hamza birader-i O bennâk, İvaz v. Ahmed nim, Muhammedî v. Timur bennâk, Muhammedî v.	111-112

	Hacı İvaz nim, Mustafa birader-i O bennâk, Hacı İvaz Şaban bennâk, Halil birader-i Ahi mücerred, Muhammedî v. Eser mücerred, Mu'tak Dimitri Hacı İvaz bennâk. <i>Hane: imam 1, çift 6, nim 16, bennâk 23, mücerred 2, pir-i fâni 2, sahib-i zâviye 3</i>	
	<i>Mahalle-i diğer Bâlâ ve Findos:</i> Abdülkadir v. Muhammedî imam, Kasım birader-i O bennâk, Süleyman birader-i O bennâk, Ömer v. Halil, Yadigâr v. Muhammedî çift, Turayhane (?) v. O bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Saru Ahmed v. Mahmud bennâk, Hamza v. O bennâk, Ali birader-i O bennâk, İbrahim v. Halil çift, Hamza v. Halil çift, İvaz v. O bennâk, Yunus v. İsmail bennâk, Cülah v. İlbeği pir-i fâni, Ali v. O bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Yusuf v. İri çift, Hüseyin birader-i O bennâk, Hisail (?) birader-i O bennâk, Turgud v. Nasuh çift, İvaz v. Mahmud, Ali v. Yusuf nim, İvaz v. O bennâk, Bâlî v. İlyas çift, Kara Tali bennâk, Mustafa v. Ramazan nim, Mahmud v. Turmuş, Şaban v. Ali nim, Süleyman v. İbrahim çift, İlyas v. O bennâk, Alembegi v. Bahşayış pir-i fâni, Hacı Nebi v. O nim, İvaz v. İsa nim, Ahmed v. Aşık Paşa bennâk, Hüsameddin v. O bennâk, Veli v. Abdi bennâk, Musa v. İsmail çift, Muhammedî v. Mustafa çift, Yusuf birader-i O bennâk, Muhammedî v. Mahmud çift, Ersel v. Ramazan çift, Ali v. O bennâk, Pîrî birader-i O bennâk, Hasan v. Eyne Hâce bennâk, Hızır Bâlî v. O bennâk, Nasuh v. Ahmed bennâk, Ali v. Bayezid bennâk, Hacı v. Eyne Hâce pir-i fâni, Rüstem v. O nim, Yusuf birader-i O nim, Hacı Turmuş pir-i fâni, Hasan v. O bennâk, Yusuf birader-i O	111-114

	bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Mahmud v. Oruçhan bennâk, Saib İvaz nim, Bâlî v. Mahmud çift, Nebi v. Şaban bennâk, Ali birader-i O bennâk, Veli birader-i O bennâk, Ali v. Veys bennâk, Eynehan v. Hacı nim, Hacı İvaz v. Hızır nim, Karaoğlu v. Yusuf nim, İvaz v. Yolkesan nim, Bostan v. Emir nim, Usul v. Aydın bennâk, Ali v. O bennâk, Ahmed v. Hacı Hızır çift, Hacı v. O bennâk, Hacı Arab v. Ali çift, Yusuf v. O bennâk, Ali birader-i O bennâk, Ramazan birader-i O bennâk, Hacı Bayram v. Hacı Hızır zâviye-nişîn, Mustafa birader-i O hizmetkâr, İbrahim birader-i O bennâk, Yahya birader-i Salman pir-i fâni, Bâlî v. O nim, Salman birader-i O bennâk, Hacı Bayezid v. Müstecab müezzîn bennâk, İvaz v. Polad bennâk, Bâlî v. Minval bennâk, İlbeği v. Evran bennâk, Ahmed v. Menail bennâk, Hamza v. Alagöz bennâk, Ali v. İshak bennâk, Yahya Fakih v. Mahmud bennâk, İlbeği v. İvaz bennâk, İvaz v. Polad bennâk, Kaplan v. Hacı Köpek bennâk, Ali v. Hızır bennâk, Hızır Bâlî v. O bennâk, Hasan v. Ali bennâk, Kara v. Hoşder bennâk, Yusuf v. Abdullah bennâk, Hacı Bâlî v. Nebi bennâk, Mu'tak Saruca Müstecab bennâk, Yusuf birader-i Nasuh bennâk. <i>Hane: imam 1, çift 14, nim 17, bennâk 62, pir-i fâni 4, zâviyedâr 2</i>	
	<i>Mahalle-i Zimmiyân:</i> İvaz v. Esel, Alamdil v. Bayram, Sinan v. Sinayes (?), Yenice v. Bostan, Evran v. O, İlbeği birader-i O, Tursi v. Turbeği, Karagöz v. Destus, Emirbeğ v. Turmuş, Emir-i diğer Bey ve Bahşiş, Yedigâr v. O, Erbari v. ..., Arslan v. Nikol, Bostan v.	114

	Teke, Bayram v. ..., Teke birader-i O, Bâli v. Mihadi, Gülyan v. İvaz, <i>Yekûn 18 neferan</i> <i>Cizye 17 nefer fî 36: 612, ispenç 1</i> <i>nefer 25</i>	
	<i>Yekûn cizye ma'a ispenç 637</i>	114
	Cem'an müslümanân-ı karye-i Findos: hatib 1, imam 5, çift 41, nim 81, bennâk 141, mücerred 6, pir-i fânî zâviyedâr 12	114
	Hâsıl-ı Findos: 18434	114
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 527	
	Cizye ma'a ispenç 617	
	Hinta 140 müdd (50) 7000	
	Şa'îr 35 müdden (30) 1050	
	Gallât 10 müdd 220	
	Burçak müdden 24	
	An icâre-i harım 350	
	Harâc-ı bâğ 1600	
	Resm-i âb-ı berâ-yı bagât	
	Öşr-i bostan 500	
	Öşr-i afyon 150	
	Haricden yer dutan raiyyetlerden resm-i zemîn 200	
	Bâd-ı hevâ 500	
	Resm-i ganem 1000	
Vakf-ı câmi-i karye-i Findos hitâbeteş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Seyfullah	An kıst-ı hamam der aşağı Findos fî yevm 1 fî sene 360	116
	An zemîn-i müteferrika der sınır- ı karye-i Findos tahmînen 150 dönüm	
	Mezkûr karyede bâğ-ı müteferrika 1 dönüm 10	
	Öşr-i gallât 10 müdd 400	
	<i>Yekûn 770</i>	
Vakf-ı Câmi-i Eğirdür hitâbeteş be-hükm-i hümâyûn der- dest-i Mevlânâ Sinan	Hisse-i Memi (?) an hamam-ı Gedik der nefsi Eğirdür fî yevm nim fî sene 80	116
	An icâre-i zemîn-i dükkân der civâr-ı câmi 3 kıt'a fî sene 40	
	An icâre-i dükkân-ı sabunhâne der Enderun-ı arasta-i köhne 1 kıt'a fî sene 24	
	An icâre-i zemîn-i dükkân der Çarşı-yı Güneş-i devrân 1 kıt'a fî sene 12	
	Bâğ der Boğazovası 1,5 dönüm	

	hâsıl 20	
	<i>Yekûn 276</i>	
Vakf-ı Mevlevihâne der nefs-i Eğirdür mezkûr mevlevihânenin vakfı nesh olub tımara virilmiş imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahü ensârehu hazretleri mezbûr vakfın vakfiyetin berkarâr-ı sâbık mukarrer dutub meşîhin Eğirdür hatibi Mevlânâ Sinan'a sadaka edüb hükm-i cihân-mutâ' virildüğü ecilden deftere sebt olundu		116
Karye-i Çomaklar vakf-ı Mevlevihâne-i mezbûr	Celbvermiş v. Ahmed çift, Muhammedî v. O bennâk, Latif v. Emin Bey bennâk, Emin Bey v. O çift, Ali v. Bahşayış çift, Mustafa birader-i O bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Hamza birader-i O mücerred, Hızır v. Ali çift, Kıdemlü v. Nasuh çift, Yakub v. O nim, Yusuf birader-i O bennâk, Hacı İlyas çift, Hacı İbrahim v. O imam, İsmail v. O muhassıl, Mustafa v. Mahmud nim, Mu'tak Hamza imam bennâk, Ersel birader-i Hacı İlyas çift. <i>Hane: çift 7, nim 3, bennâk 5, mücerred 1, imam 1, muhassıl 1</i>	117
	Hâsıl: resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 465	
	Hınta 30 müdden (150) 1500	
	Şa'îr 20 müdden 600	
	Öşr-i bostan 300	
	Öşr-i bâgât 50	
	Resm-i ganem 120	
	Öşr-i afyon 100	
	Bâd-ı hevâ 30	
	<i>Fi'l-asl 3044</i> <i>Ziyâde 121</i>	
	Hisse-i nısf-ı karye-i Akçamescid tâbi-i Gönen mezkûr karyenin hâsılı ale't-tafsîl hankâh-ı vakfiyede mukayyedir nısf hâsıl hankâhın ve nısf hâsıl mevlevihânenindir	
	An harâc-ı bâğ-ı müteferrika der nefs-i Gönen 70	
	Hâsıl 976	
	An icâre-i zemîn-i dükkân-ı kasab der nefs-i Eğirdür 1 kıt'a fî sene 11	
	An icâre-i hâne-i firun der nefs-i Burdur fî sene 12	

	An icâre-i bağçe der civâr-ı Mevlevihane der Menle (?) 1 kıt'a 6	
	Mezkûr mevlevihânenin taraf-ı şimâlden tekkeye bir pâre yer hâlî	
	Hisse-i nisf an hamam-ı Burcu der nefsi-i Eğirdür fî yevm 2 fî sene 900	
	An kıst-ı hamam-ı Senkel (?) der-nefs-i Burdur fî yevm 1 fî sene 360	
	An icâre-i Ulu harım der nefsi-i Isparta der kenar-ı Çay 67 mezkûr yerin ekseri Şeyh Şücâ' tasarrufunda imiş	
	Ve mezkûr yere muttasıl bir harâb değirmen ocağı	
	<i>Yekûn hâsıl-ı Mevlevihâne 5568</i>	
Evkâf-ı Zâviye-i Sureti Baba der nefsi-i Eğirdür meşihateş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Şeyh Mehmed Çelebi b. Pir Halife ve tevliyetiş be-hükm-i cihân-mutâ' Ahmed b. Süleyman Bey an nesl-i Dâd ki mezkûr zâviyenin cümle evkâfı be-hükm-i selâtîn muktezâ-sınca vakf-ı mukarrerdir deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer	<i>Karye-i Derengümü vakf-ı zâviye-i mezbûre:</i> Yakub v. Muhammedî çift, Davud v. O bennâk, Osman v. O bennâk, İvaz v. Habib çift, İlyas birader-i O bennâk, Ahmed v. Muhammedî bennâk, Yunus v. Hamza nim, Mustafa birader-i O nim, İdris birader-i O nim, Muhammedî birader-i O nim, Ramazan v. Yunus bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Elvân v. Oruçhan nim, Mustafa birader-i O nim, Halil v. İlçi Hızır nim, İlyas birader-i O nim, Bâlî birader-i O nim, Kıdemlü birader-i O nim, Yusuf v. Hamza, Nebi v. İlyas bennâk, Mustafa v. Köse Muhammedî nim, İvaz v. Ali nim, Halil birader-i O nim, Kavad birader-i O nim, Ramazan v. Yusuf bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Muhammedî birader-i O bennâk, Safer v. Mezid mücerred, İbrahim v. Hüseyin Fakih imam, Muhammedî v. Yunus nim, Nebi v. Hâce nim, İbrahim v. Halil nim, Ali v. İlyas nim, Köse Nasuh v. Yusuf pir-i fâni, İlyas v. O bennâk, Alişar birader-i O nim, Mahmud v. Adil pir-i fâni, Salih v. O nim, Turak v.	118 – 120

	Hâce Osman nim, Nasuh birader-i O nim, Mustafa birader-i O nim, Yusuf v. Turak bennâk, Yakub v. Osman nim, Yahya birader-i O nim, Muhammedî v. O bennâk, Hamza v. Hızır nim, Nasuh v. İsrail nim, Ramazan birader-i O nim, Muhammedî v. Zekeryâ nim, Mustafa v. Muhammedî çift, Ali v. Muhammedî bennâk, Bâlî birader-i O nim, Veli v. Ali bennâk, Muhammedî v. Asun pir-i fâni, Yusuf v. O nim, Nasuh birader-i O bennâk, Saruhan birader-i O bennâk, İsmail v. Asun nim, Mustafa v. O bennâk, Eyne Hâce birader-i O bennâk, Mahmud v. Hasan nim, Mustafa v. İsmail nim, Ramazan birader-i O nim, Veli v. Mustafa bennâk, Seydi v. Çakır nim, Nazar birader-i O bennâk, Mahmud birader-i O bennâk, Aydoğdu birader-i O mücerred, Nasuh v. Dirikmiş pir-i fâni, Dirikmiş v. O nim, İbrahim birader-i O nim, Ersel birader-i O bennâk, Kara Yusuf v. Dirikmiş bennâk, Bahşayış v. O çift, Ahmed v. Mustafa nim, Alişar v. Hızır çift, Mustafa v. Alişar nim, Hüseyin birader-i O bennâk, Bayram Beği v. İlyas nim, Turbeği v. Ali bennâk, İsa v. Hamza nim, Mustafa birader-i O nim, Musa birader-i O bennâk, Salih v. Ali nim, İlyas v. Oğulbeği bennâk, Yusuf v. Osman çift, Ersel v. Muhammedî pir-i fâni, İsmail v. İsrail bennâk, Yusuf v. O bennâk. <i>Hane: çift 6, nim 45, bennâk 30, pir-i fâni 5, imam 1, mücerred 2</i>	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 1575	
	Hinta 20 müdd (50) 1000	
	Şa'îr 10 müdd 300	
	Resm-i aġnâm 300	
	Resm-i kendir 100	
	Öşr-i bostan 40	
	Bâd-ı hevâ 100	

	Öşr-i bâgât 1000	
	Fî'l-asl 2520 ziyâde 1895	
	Bir hassa çiftlik öşrüne ekilürmüş Sultanönü der hâsılda münderic	
	Milos suyundan mezbûr karyenin on günde üç gün suyu var geceden kuşluğa değin vakfındır	
	Nefs-i Isparta'da iki değirmen vardır icârına virilmiş yılda hâsıl 24 müdd kıymet 960	
	Isparta tevâbi'inde bir mezra ki Eğirdür'de sekiz dönüm bağ yeriyle istibdâl olunmuş teftiş olundu karye-i mezkûrenin kurbunda imiş re'âyânın çiftliği olmağın hassa edüb tasarruf ederler imiş öşürlerin karye-i Derengümü'de mündericdir	
Burdur tevâbi'inde Çine'de (?) Şeyh İlyas mezrası demekle ma'rûf mezra bunların tasarrufundadır zikr olunur	Güvendik v. Kutlu pir-i fânî, Ersel v. O nim, Kara birader-i O nim, İlyas birader-i O bennâk. <i>Hane: nim 2, bennâk 1, pir-i fânî 1</i>	120 – 121
	Hâsıl 184	
	Resm-i nim ve bennâk 54	
	Hinta 2 müdd 100	
	Şa'îr 1 müdd 30	
	Bâğ der Boğazovası 1 kıt'a hâsıl 100	
	Bâğ-ı diğer der Boğazovası sonradan vakf olmuş 1 kıt'a hâsıl 40	
	An âsiyâb der Zade Musa hâsıl hinta 40 müdd 200	
	An harım der Bedre hisse-i sülüs şa'îr nim müdd 15	
	Eğirdür'de mevcut iki dükkân ve bir dükkân yeri harâb	
	Ve mukarrernâmede ve köhne defterde 20 dükkân yeri kayd olunmuş meçhûl zâhir oldu deyu defter-i köhnede yine nâ ma'lûm	
	Eğirdür'de Boğazovası'nda Kantara'nın evvelki gözü balıklığı imiş su ziyâde olıcak 100 akçe hâsıl olurmuş şimdi su çekilib hayli zamandan berü akçe hâsıl olmaz imiş	
	Barla'da mezra var imiş ba'zısına bağ dikilmiş ve ba'zı mezra imiş	

	hâsıl an mezra 2 müdd 60 bağ 13 dönüm 130	
	An icâre-i zemîn der karye-i İn tâbi-i Avşar 60 dönüm 30	
	Avşar nâhiyesinde karye-i Taş'da zemîn 30 dönüm hâsıl şa'ır 2 müdd 60	
	An icâre-i zemîn-i çayır der Anamos zemîn 1 kıt'a 20, çayır 1 kıt'a 10	
	Gönen kadılığında Demürcü köyünde hinta 1 müdd zemîn 40 dönüm şa'ır 1 müdd kıymet 50	
	Eğirdir tevâbi'inde Ramos (?) kurbunda bir pâre yer vardır Buluç dimekle ma'rûfdur hâsıl hinta 2 müdd şa'ır 1 müdd kıymet 110	
	Eğirdir tevâbi'inde Sevinç Bey yazusunda 1 pâre yer hâsıl hinta 1 müdd 30	
	Avşar tevâbi'inde Ilgun köyünde iki dönüm yer ve Tazılı'da 6 dönüm yer hâsıl hinta 10 kile, şa'ır 10 kile 35	
	Radamos'da bir bâğçe icâresinden 40	
	An icâre-i hane ve harım der nezd-i zâviye-i mezkûr hane 1 kıt'a 12, harım 1, 30	
	Karye-i Derengümü'de Çavuş Harımı dimekle ma'rûf harım ve iki dönüm mikdarı bâğı Yazlu'da hankâha müte'allik Hâce Ali Harımı dimekle ma'rûf harımıyla istibdâl olunmuş imiş istibdâl müfettişi Mevlânâ Edremidli mesmû' dutmayub mezkûr bağla harımı yine Baba Sureti zâviyesine hükm itmiş hâsıl bağ 20, hâsıl öşr-i gallât 4 müdd 120	
	<i>Cem'an vakf-ı zâviye-i mezkûr 6661</i>	
	Hizmetkarân-ı zâviye-i mezkûre: Muhammedî v. Yusuf, Satılmış v. Muhammedî, Selamullah v. Müslim, Muhammedî v. Kôr İlyas, ellerinde olan sûret-i defter mücebince defter-i cedîde kayd olundu	

Vakf-ı Mescid-i Ağa der nefs-i Eğirdür imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Hızır Bâli	An icâre-i dekâkîn der nefs-i Eğirdür 4 kıt'a fî sene 48	122 – 123
	Hâsıl zemîn der kurb-ı Kârbân-serây-ı köhne der râh-ı Boğazovası an öşr 20	
	Hâsıl zemîn der karye-i Balçıklı 4 dönüm an öşr 20	
	2 dönüm yer der karye-i Akpınar hâsıl 10	
	Çiftlik yer der Tutaş tâbi-i Afşar hâsıl an öşr-i gallât 3 müdd 120	
	<i>Yekûn 218</i>	
Vakf-ı Mescid-i Dadki (?) der Enderûn-ı kal'a-i Eğirdür imâmeteş der tasarruf-ı Süleyman v. Davud Fakih be-muarrefe-i kadı-i Eğirdür	An hamam-ı Gedük der nefs-i Eğirdür 1 yevm 4, fî sene 180	123
	Nefs-i Eğirdür'de 6 dükkân var imiş o da yanmış harâb	
	Karye-i Balçıklı Ali Hâce bâğı önünde 10 dönüm hâsıl an öşr-i gallât 30	
	Karye-i Depelü sınırında 3 pâre yer ki birine İncüğüz ve birine Darki Bucağı ve biri dahi köprü yanında imiş hâsıl an öşr-i gallât 30	
	Karye-i Mahmadlu'da deniz kenarında bir değirmen Silahdar oğlu vakfı imiş altı ay yürürmüş haftada Cuma gün gecesiyle bunun hissesidir hâsıl 50	
	<i>Yekûn 110</i>	
Vakf-ı Muarefe-i Câmi-i Eğirdür muarrefete be-hükm-i hümayûn der dest Mustafa v. Muhammedî	Der karye-i Balçıklı 3 dönüm Hâsıl 40	123 –24
	Bâğ der karye-i Konya buçuk dönüm 10	
	An icâre-i zemîn-i dükkân der nefs-i Eğirdür 1 kıt'a 12	
	An icâre-i dükkân-ı kimme (?) der miyân-ı câmi ve medrese 1 bâb 24	
	Bir dükkân yeri harâb	
	Hâsıl-ı zemîn der karye-i Yazla tâbi-i Afşar 8 dönüm öşr-i gallât 10 müdd 90	
	<i>Yekûn 176</i>	
Avşar tevâbi'inde karye-i Ilgun'da 30 dönüm mikdarı yeriyle ve iki dönüm evvel Yalavaç Aynaki (?) tasarrufunda imiş	Hâsıl gallât 5 müdd 150	124
	An bâğ 2 dönüm hâsıl 100	

	Mezkûr vakıf cihete tarif olunmayub ahir mansıb olub mu'arrif ber-vech-i mühimme tasarruf edermiş dergâh-ı mu'allâdan Şeyh Şücâ' evkâfindan cihete çıkarıviresiz deyu emr olduğu sebebden virildi	
	Baba Hasan Ali Paşa mescidinin müezzini imiş elinde hükm-i hümâyûn var	
Vakf-ı Zâviye-i Sakaloğlu der nefis-i Eğirdür meşihates be-hükm-i hümâyûn der dest-i Mevlânâ Hüsameddin	Mezkûr zâviye önünde çeşmeye muttasıl üç dükkân yeri harâb	124-125
	Zâviye-i mezkûre önünde bir Kârbân-serây harâb	
	An icâre-i zemîn-i dükkân-ı boyahane der nefis-i Burdur fî sene 36	
	Bir Kârbân-serây yeri harâb	
	Dükkân-ı sabunhane der Eğirdir harâb	
	Temürcü dükkânı yeri harâb	
	Bir kasab dükkânı yeri harâb	
	Arastaya muttasıl bir Kârbân-serây yeri harâb	
	Bir tasacı (?) dükkân yeri harâb	
	Mu'arrif dükkânına muttasıl bir boyacı dükkânı	
	Bâzâristan kapusuna muttasıl bir dükkân ki baş vakfin imiş fî sene 12	
	An icâre-i dükkân-ı eskici der nezd-i dükkân-ı kasab fî sene 4	
	An icâre-i dükkân-ı Halaç fî sene 24	
	An icâre-i âsiyâb der Gönen Kaba Sakaloğlu Değirmeni demekle ma'rûfdur fî sene 30	
	Karye-i Gündürle'de 3 pâre yer ki tahmînen 50 dönüm hâsıl 2 müdd 80	
	Gönen sınırında Yunus Bey oğlu çiftliği demekle ma'rûf bir çiftlik hâsıl an ôşr-i gallât 50	
	Gönen sınırında Ma'raz Yeri demekle ma'rûf yer tahmînen 40 dönüm hâsıl an ôşr-i gallât 40	
	Teke Vilâyetinde karye-i Otah altında İncirbâzârı yanındadır ki 40 dönüm hâsıl an ôşr-i gallât 50	

	Yukarı Findos'da 6 dönüm yer hâsıl 10	
	Karye-i Çay'da Pınarbaşı dimekle ma'rûf yer ki tahmînen 7 dönüm ve 2 dönüm Hacı Eğrice Pınar karşusunda hâsıl 20	
	Karye-i Çay'da bir değirmen ocağı vardır harâb	
	Tatlı'da bir değirmen var hâsıl 5 müdd (30'dan) hâsıl 150	
	Karye-i Şarabhan bir pâre yer ki tahmînen 40 dönüm hâsıl an malikâne 100	
	Karye-i Eyüklü'de yarım değirmen vardır harâb	
	Barla'da yarım değirmen ocağı var harâb	
	Muhtesib hamamının nisfi harâb	
	<i>Yekûn hâsıl 618</i>	
Vakf-ı Mescid-i Silahdaroglu der Enderûn-ı kal'a-i Eğirdür imâmeteş be-hükm-i hümayûn der dest-i Mevlânâ Mahmud.	Kal'a içindeki Birûn Hamamı fi hâsıl	125
	İcâre-i çiftlik-i der karye-i Cire Mevlânâ oğlu dimekle ma'rûfdur bir çiftlik hinta 1 müdd şa'ır 1 müdd kıymet 50	
	Gelendos'da 15 dönüm yer ki ba'zısına bağ dikilmiş hâsıl 150	
	<i>Yekûn 200</i>	
Nefs-i Eğirdür'de Dadki (?) Mescidi dimekle ma'rûf mescide kırâat-ı Kur'ân için bir çiftlik yer vakf imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri dahi ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub Şemseddin nâm kimesneye sadaka edüb eline hükm-i hümayûn verilüb ber-karâr bir çiftlik yere vakfiyet üzere mutasarrıf olub şol ki hizmet-i kırâatı müezzin yerine getüre denildiği ecilden defter-i cedîde kayd olundu.		126
Vakf-ı Mescid-i karye-i Çomaklar imâmeteş der dest-i Hacı İbrahim v. Hacı İlyas Eğirdür kadısı nâibi Mevlânâ Müceddin mektûbu mücebince mezkûr mescidin vakfı deftere sebt olundu işbunlardır ki zikr olundu.	Yassiyer dimekle ma'rûf yer ki Baba yerine ve Bey yerine muttasıldır	126
	Bir pâre İncir Yeri dimekle ma'rûf yer ki muttasıldır zâviye vakfına ve Kışlacık sınırına ve İn yoluna	
	Ve bir pâre yer dahi Kılçuk vakfı dimekle ma'rûfdur	
	Ve bir pâre yer dahi muttasıldır	

	Isparta yoluna ve zâviye vakfına ve tarîk-i âmm	
	Ve bir pâre yer dahi muttasıldır Isparta yoluna ve tarîk-i âmma ve ve mekâbir-i müslimîne	
	Ve bir pâre yer dahi muttasıldır zâviye vakfına mine'l-etrafü'l-beline ve tarîk-i âmma	
	Ve Kuyu dibinde üç dönüm harım ki muttasıldır mine'l-etrafü'l-erbea zâviye vakfına	
	Ve iki dönüm yer dahi muttasıldır zâviye vakfına mine'l-etrafü'l-erbea	
Evkâf-ı Hankâh-ı Şeyh Murad aleyhü'r-rahmete ve'r-ırdvan der nefis-i Eğirdür meşihateş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Taceddin müderris ve tevlıyeteş be-hükm-i şerif der dest-i Üç Paşa bintü Şahî hatun an nesli Şeyh Murad ve nazâreteş der yed-i Mevlânâ Abdülvahab be-hükm-i hümâyûn mezkûr evkâf nesh olub tımara verilmiş imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri ber-karâr-ı sâbık vakfiyyet mukarrer edüb cihet-i tevliyeti yevmî iki akçe ve yılda 6 müdd galle ve cihet-i meşihat yevmî sekiz akçe ve cihet-i nezâret yevmî üç akçe ve cihet-i imâmet yevmî beş akçe ve müezzine yevmî iki akçe ve hasır ve yağ-ı çerâğ için yevmî bir akçe ve rakabeye yevmî üç akçe ve bahâ-i guşt yevmî beş akçe ve nân yevmî üç akçe ve hurde harç için yevmî iki akçe ta'yîn ve tevzî' olunub hükm-i hümâyûn verildüğü ecilden defter-i cedîde kayd olundu.	<i>Karye-i Ali vakf-ı Hankâh-ı mezkûr tâbi-i Isparta:</i> Hamza v. Mustafa nim, Ramazan v. O nim, Muhammedî birader-i O bennâk, İbrahim birader-i O bennâk, Âşık Paşa birader-i Hamza pir-i fâni, Mustafa v. O çift, Hamza v. Hüsameddin bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Musa birader-i O bennâk, Hacı İbrahim v. Mahmud nim, Muhammedî v. Ersel nim, Ersel v. Ali nim, Ali v. Muhammedî nim, Hacı Yusuf v. Emir çift, Hasan v. Elvân imam be-hükm-i hümâyûn, Yusuf v. O nim, Hacı v. Elvân nim, Hamza v. Yusuf pir-i fâni, Yusuf v. O nim, Nebi birader-i O bennâk, Ali v. Yusuf nim, Mu'tak İskender Muhammedî çift, İbrahim v. Mustafa mecnun, Muhammedî v. Mustafa çift, Mustafa v. O bennâk, Fazlullah v. Alaaddin çift, Hacı İlyas v. Umur bennâk, Ali birader-i O çift, Sad v. O bennâk, Mu'tak Mahmud Ali bennâk, Muhammedî v. İbrahim çift, Veli birader-i O bennâk, Hamza v. Ali nim, Mahmud birader-i O bennâk, Mustafa v. Hamza bennâk, Halil v. Âşık çift, Murad v. Âşık pir-i fâni, Hacı Ahmed v. O nim, Evdal (?) birader-i O nim, Veli v. Derya mücerred, Muhammedî v. Hasan	127

	çift, Güvendik v. O mücerred, Muhammedî v. Batuk bennâk, Abdi v. Yusuf Divane bennâk, Hızır Bâlî v. Karatlü (?) çift, Bahşayış v. Yahşi bennâk, Emre birader-i O bennâk, Muhammedî v. O bennâk, Turanhacı (?) v. Tur Hâce pir-i fâni, Ahmed v. O nim, Mahmud birader-i O bennâk, Ali v. Mustafa çift, Hamid v. Hacı... bennâk, Bekir v. Hâce pir-i fâni, Muhammedî birader-i O nim, Ali birader-i O nim, Halil v. Yusuf nim, Hasan v. O bennâk, Salih birader-i O mücerred, Ersel v. İvaz nim, İlyas birader-i O nim, Tur Hâce v. Halil bennâk, Salih v. Sait çift, Halil v. O bennâk, Ali v. Hasan çift, İbrahim v. O bennâk, Mustafa v. Hasan çift, Veli v. O bennâk, Hamza v. Hasan nim, Nasuh birader-i O nim, Muhammedî v. Satılmış nim, Sinan birader-i O çift, Mezid v. Hacı Mümin mecnun, Mustafa v. Hacı İvaz nim, Ali birader-i O nim, Mümin v. Mustafa nim, Muhammedî birader-i O nim, Yusuf v. Mustafa nim, Muhammedî birader-i O nim, Ersel birader-i O bennâk, Hacı Ahmed v. Nebi bennâk, Emre birader-i O bennâk, İbrahim birader-i O çift, Hacı İbrahim v. Ahi çift, Hızır v. O bennâk, İlyas v. Şikem bennâk, Hızır birader-i O bennâk, Pir Muhammedî v. Ali nim, Emeş (?) v. Hacı İsmail nim, Yusuf birader-i O bennâk, Ümmet v. Satılmış çift, Mahmud v. Hallaç Yusuf çift, Ahmed v. O bennâk, Receb birader-i O mücerred, Hacı Bayram v. İbrahim nim, Abdullah v. İlyas nim, Lütfü birader-i O bennâk, Yusuf v. Halil çift, Mustafa v. O nim, İsmail bennâk, İlyas v. Süleyman çift, İsa v. Davud nim, Mustafa birader-i O nim, Mustafa v. Emirşah çift, Ramazan v. O bennâk, İsmail birader-i O	
--	---	--

	bennâk, Seydi Ahmed v. Armağan çift, Bostan v. Oruç çift, İbrahim v. Hacı nim, Ali v. Hacı bennâk, Hacı Şaban bennâk, Mu'tak Yusuf O bennâk, İsmail v. Mustafa ... hâfız der cami-i Isparta, İnebeği v. Hallaç İshak bennâk, Mürüvvet birader-i O bennâk, Mu'tak Beğvirmiş Hacı İbrahim bennâk, Halil v. Turmuş çift, İsmedin (?) v. Hasail nim, Hüseyin birader-i O bennâk, Ahmed v. İlyas nim, Ali v. İskender bennâk. <i>Hane: çift 25, nim 38, bennâk 45, pir-i fâni 2, hâfız 1, imam 1, mücerred 4</i>	
	Hâsıl 7772 mukarrer	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 2412	
	Hinta 60 müdden fi 50: 3000	
	Şa'îr 30 müdden 30: 900	
	Öşr-i piyaz 40	
	Öşr-i bâgât 300	
	Öşr-i bostan 300	
	Resm-i ağnâm 400	
	Öşr-i sir 30	
	Resm-i gerdek ve cinâyet 300	
	Resm-i kışlâk ve haricden olur 40	
	Öşr-i asel 50	
Karye-i Akça Mescid tâbi-i Gönen mezkûr karyenin nısfı vakf-ı Hankâh ve nısf-ı ahiri nefis-i Eğirdür'de olan vakf-ı Mevlevihânedir deyu şehâdet etdiler.	Hacı Yakub v. Saru pir-i fâni, Abdi v. O mu'arrif, Âşık v. Sarmeddin bennâk, Yusuf v. Hızır bennâk, Hasan birader-i O çift, Hamza v. Nebi bennâk, Muhammedî v. Musa Fakih bennâk, Yunus v. O bennâk. <i>Hane: çift 1, bennâk 5, pir-i fâni 1</i>	129
	Hâsıl 1952	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 102	
	Hinta 20 müdden 50: 1000	
	Şa'îr 10 müdden 300	
	Öşr-i bâgât 400	
	Öşr-i afyon 100	
	Öşr-i bostan 50	
	Hisse-i nısf-ı Hankâh 976, hisse-i nısf-ı Mevlevihâne 976	
Karye-i Bayad vakf-ı Hankâh-ı mezkûr tâbi-i	Musa v. Hacı Ersel nim,	130

Eğirdür.	Muhammedî v. Mustafa nim, Pîrî v. İshak çift, Muhammedî birader-i İshak nim, Nureddin v. O mücerred, Yakub v. Mustafa pir-i fâni, İsmail v. O çift, Pir Muhammedî v. Ramazan çift, Muhammedî v. Mustafa çift, Musa v. Habib bennâk, Turdu Hacı v. Hacı Rüstem bennâk, Muhammedî birader-i O nim, İlyas v. Ahmed nim, İsa birader-i O imam, Hüseyin v. Ahmed nim, Fazlullah v. Ali Fakih bennâk, Ali v. Mahmud nim, Nasuh veledi nim, Hızır birader-i O nim, Hamza v. Nasuh bennâk, Yusuf v. Evliya çift, Muhammedî v. Hasan çift, Hüseyin v. O muhassıl, Turan v. Veys nim, Bayezid v. Abdal bennâk, Satılmış v. Seğid çift, Ramazan v. Ali bennâk, Ali v. Bâlî nim, Receb v. Hamza nim, Turasan v. Mustafa çift, Bostan v. O bennâk, Musa birader-i O mücerred, İvaz v. Muhammedî çift, Hamza birader-i O çift, Hasan v. İvaz bennâk, Ahmed v. Ersel çift, İbrahim v. O bennâk, Mustafa v. Hasan çift, Hamza v. Âşık çift, Bâlî v. O bennâk, Ali birader-i O bennâk, Hacı İvaz v. İri çift, Mehmed v. Bekir Bey bennâk, İlyas birader-i O bennâk, Mu'tak Karagöz Dede bennâk. <i>Hane: çift 14, nim 13, bennâk 14, mücerred 2, muhassıl 1, pir-i fâni 1</i>	
	Hâsıl 3378 mukarrer	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 628	
	Hinta 35 müdden 50: 1750	
	Şa'îr 15 müdd 30: 450	
	Öşr-i bâgât 17 dönüm 170	
	Resm-i ganem 160	
	Öşr-i bostan 20	
	Öşr-i afyon 100	
	Bâd-ı hevâ 100	
Mezra der mevâzi-i müteferrika vakf-ı Hankâh-ı mezkûr.	Bedre Polad Yeri dimekle ma'rûf bir çiftlik yer hâsıl 160	
	Dolab bağ sınırunda 10 dönüm	

	hâsıl 30	
	Cire köyünde 100 dönüm yer ve 3 koz ağacı hâsıl 100	
	Sevinçbey köyü sınırında Hatun Pınarı demekle ma'rûf 40 dönüm yerden hâsıl 40	
	Radamos'da 20 dönüm yer ve 2 has koz ağacı hâsıl 62	
	Hankâh yanında bir dolab yeri harâb	
	Hankâha akreb yerde 6 dönüm bağ hâsıl 60	
	Hâce Ali Harımı demekle ma'rûf harım ber-vech-i istibdâl Baba Sureti zâviyesine verilmiş şimdiki halde istibdâli nesh olub mezkûr sancağı teftişe gelen Edremidli Mevlânâ Muhyiddin mektûbu mücebince mezkûr Hankâha hükm olunmuş hâsıl 40	
	<i>Yekûn an mezari'-i müteferrika 492</i>	
Karye-i Mahmadlar vakf-ı Hankâh-ı mezkûr tâbi-i Eğırdür.	Abdi v. İnhâce (?) nim, Turak v. Hasan çift, Turgud birader-i O nim, Hüseyin birader-i O bennâk, Receb v. İbrahim çift, Ahmed v. O bennâk, Bahşayış v. Halil nim, Hamza birader-i O bennâk, Latif v. Ali nim, Musa birader-i O nim, İbrahim v. Mahmud Fakih nim, Halil birader-i O imam, Nebi v. Muhammedî nim, Ali v. Ahmed çift, Hamza birader-i Mahmud Fakih çift, Hasan v. Ali bennâk, Veli birader-i Ali nim, Yusuf v. O nim, Arab Ali v. Yakub çift, Yakub v. O bennâk, Kasım birader-i O bennâk, İnhacı (?) v. Muhsin çift, Musa v. Körpe çift, Yusuf v. Hacı İshak bennâk, Mu'tak Şirmerd Bahşayış bennâk, Nasuh v. Veli bennâk, Hisair (?) v. Hasan bennâk. <i>Hane: çift 7, nim 9, bennâk 10, imam 1</i>	132
	Hâsıl 2624	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk 602	
	Hınta 20 müdden 1000	
	Şa'îr 10 müdd 300	
	Öşr-i bâgât 250	

	Öşr-i penbe 10 batman 100	
	Hassa kozlardan 40	
	Hassa badem ağaçlarından 2 müdd 80	
	Resm-i ganem 150	
	An mukâta'a-i harım 20	
	Bâd-ı hevâ 50	
	Resm-i âsiyâb 5 kıt'a ma'mûr 3 kıt'a 60, harâb 2 kıt'a	
	Haricden bir han çiftliğİN dutan resm-i zemîn 11	
	An mukâta'a-i balıklagu karye-i Mahmadlar sınırunda Saru Kayadan Dadıl sınırına varınca avlanan yerlerden hâsıl 50	
	<i>Fi'l-asl 2255 ezziyâde 369</i>	
Zimmiyan der Nis mi başend vakf-ı Hankâh-ı mezkûr	İvekil v. Meyuil (?), Bahadır v. Bazarlu, Hodi v. Tane (?), Beğvirmiş v. Tere (?), Bâlî v. Keli (?), Girhan v. Sevadbos (?), Köstendil v. Hodi, İnbeği v. Karagöz Müslüman. <i>Yekûn zimmiyân 8 neferan, Müslüman 1 nefer</i>	133
	Cizye fi 45: 300	
	İспенç 25: 200	
	Bennâk 1 resm 12	
	<i>Yekûn memla'a 572</i>	
Hanehâ-i Hankâh-ı der Yazılı tâbi-i Eğirdür	Köse Muhammedî v. Mihmad, İlyas v. O bennâk, Hızır birader-i O bennâk, Hamza v. Mahmud, Murad v. Muhammedî bennâk, Hacı Halil v. İbrahim bennâk, Muhammedî v. O, Ahmed Kul, Turmuş v. Bahadır, Abdi v. Abdi, Kara Âşık v. Aydın, Yusuf v. Bahşayış, Muhammedî v. Yusuf, Mustafa v. Ahmed, Ahmed v. Kara Âşık, Hamza v. Ali. <i>Hane 17</i>	133
	Zikr olan 7 nefer Hankâhın civârında olub an kadîmü'l-eyyâm mezkûr zâviyeye yılda üç gün hizmet edüb rûsum vire gelmemişler Saru Seydi mezkûr sancağı yazduğı vakt mezkûrlara resm-i bennâk vaz' etmiş şimdiki halde mezkûrlar evvelden vakfa mûte'allik olub kimesnenin re'âyâsı olmadukları ecilden	

	resm-i bennâkları ref' olub berkarâr-ı sâbık mezbûr zâviyeye yılda üç gün hizmet edeler	
	Hisse-i rub' an hamam-ı gedük der nefsi Eğırdür fî yevm 1 fî sene 360	
	An icâre-i dekâkîn der nezd-i zâviye-i mümekkin der Eğırdür 5 kıt'a fî sene 120	
	An icâre-i zemîn-i dükkân der nefsi Eğırdür fî sene 36	
	An icâre-i zemîn-i dükkân der nezd-i minare-i Cuma der Eğırdür 4 kıt'a fî sene 20	
	An icâre-i zemîn-i dükkân der nezd-i minare der dest veledi kuttân fî sene 10	
	Tabakhâne dükkânlarından ve harâb olmuş dükkân yerlerinden	
	<i>Yekûn an imârât 596</i>	
	<i>Cem'an mahsulât-ı evkâh-ı Hankâh 16410</i>	
	Minhâ be-çihet-i mezkûrûn bermûceb-i hükm-i hümayûn: cihet-i şeyh 8, cihet-i mütevellî nakdiye 2 öşr-i galle 16 müdd, cihet-i imam 5, cihet-i müezzin 2, berâyı hasır ve revgân ve çerâğ 1, berâyı rakebe 3, sâyir köşk (?) 5, sâyir bân 3, berâyı harc-ı dede 2, Yekûn 11960 fî yevm 31, fî sene 11160, galle 16 müdd 800	
	El-bâki zevâid 4410 mezkûr evkâfın zevâidinden müezzin Şemseddin'e yevmî üç akçe ta'yîn olunub eline hükm-i hümayûn verilmiş fî evâil-i cemâziye'l-evvel sene tis'in ve semânemi'e	
Vakf-ı Zâviye-i Burcu Bey der nefsi Eğırdür mezkûr zâviyenin vakfı nesh olub tımara virilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyyetin berkarâr-ı sâbık mukarrer dutub meşihatın Fahreddin'e sadaka edüb eline hükm-i hümayûn virildüğü ecilden defter-i cedîde kayd olundu.	Karye-i Göğüs Kavacık dimekle meşhurdur tâbi-i Gönen	135
	Abdurrahman v. Abdi çift, Veli v. Hamza çift, Nebi birader-i O çift, Hızır birader-i O çift, Mustafa v. Hızır nim.	

	<i>Hane: çift 4, nim 1</i>	
	Hâsıl 690	
	Resm-i çift ve nim 190	
	Hinta 6 müdd 300	
	Şa'îr 4 müdd 120	
	Öşr-i bağ 20	
	Öşr-i afyon 20	
	Resm-i ganem 40	
	Zâviye önünde bir dönüm bağçe hâsıl 10	
	Gönen'de Buğ Harımı demekle ma'rûf 10 dönüm yer icâresinden 30	
	Gönen'de 7 dönüm mikdarı bağ öşrü 70	
	Gönen'de bir harım var imiş evler imiş icâresinden fi sene 36	
	An icâre-i zemîn-i âsiyâb der nefis-i Eğirdür fi sene 60	
	An icâre-i zemîn der Darucu 2 kıt'a 20	
	Isparta tevâbi'inde karye-i Minasun'da bir pâre yer ba'zısına bağ dikilmiş öşr 20	
	Isparta tevâbi'inde karye-i Kayı'da bir pâre bağ an galle ve nısf değirmen ocağı an galle	
	Eğirdür tevâbi'inde Sevinçbey köyünde üç pâre yer vardır ve bir pâre bağ mechûl öşr 50	
	Nefs-i Eğirdür'de Burcu Bey Hamamının rub' icâresinden fi sene 450	
	<i>Yekûn an icârât 746</i>	
Karye-i Söbü tâbi-i Avşar mezkûr karye dahi nesh olub tımara emr olmuş şimdiki halde yine mukarrer olunub vakfa hükm olmuş.	Mahmud v. Ali Sinan imam be-hükm-i hümayûn, Ramazan birader-i O bennâk, Mustafa v. İshak çift, İbrahim v. O bennâk, İbrahim v. İlgünç bennâk, Yusuf v. Pir Ahmed nim, Muhammedî v. İbrahim bennâk, Mustafa birader-i O bennâk. <i>Hane: çift 1, nim 2, bennâk 4, imam 1</i>	136
	Hâsıl resm-i çift ve nim ve bennâk 132	
	Hinta 10 müdd, şa'îr 5 müdd kıymet 400	
	Resm-i ganem 200	
	Bâd-ı hevâ 30	

	<i>Cem'an mahsulât-ı vakf-ı zâviye-i Burcu Bey 2198</i>	
Vakf-ı Mescid-i karye-i Ağıl tâbi-i Eğirdür imâmeteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Hamza Fakih	Karye-i mezkûrede Mescid Altı ve Damlar Dibi ve Söğüd Dibi ve Kargulu Yer dimekle ma'rûf yerler ki tahmînen 30 dönüm yerdîr öşr-i gallât 50	136
	Mezbûr karyede bir dönüm bağ harâcından 10	
Evkâf-ı Medrese-i Eğirdür tedriseteş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muhyiddin b. Hasan	Karye-i nısf-ı Gündürle vakf-ı medrese-i mezkûre serbest	136 - 137
	Halil Fakih v. Tarud Fakih imam çift, Ali v. O bennâk, Fakih birader-i O mücerred, Ömer v. Receb çift, Zekeryâ v. O çift, İsa birader-i O çift, Hasan v. O mücerred, Receb v. Ömer bennâk, İsmail v. Murad nim, Reis birader-i O nim, Nazar birader-i O bennâk, Pir Ali birader-i O nim, Rulhan (?) v. Mustafa çift, Davud birader-i O çift, Yusuf v. Mustafa bennâk, Pir Nazar v. Hacı İvaz nim, Yusuf v. Bedir, Turhan v. Turmuş bennâk, Dünder birader-i O bennâk, Alihan birader-i O bennâk, Mustafa v. Yeni nim, Hacı v. O nim, Mezid birader-i O bennâk, Saltuk v. Sadık bennâk, Ali v. Musa bennâk, Hamza v. İsmail nim, Muhammedî birader-i O nim, Mümin Hacı v. Muhammedî çift, Dâri v. O bennâk, Hâce Fakih birader-i O bennâk, Emre v. Mahmud çift, Ümmet v. Emre bennâk, Haydar birader-i O bennâk, Turan Hacı v. Umur çift, Muhammedî v. Hacı nim, Umur Bedir Hacı pir-i fâni, Seydi v. Hüseyin nim, Ahmed v. Ali nim, İsmail v. Mustafa bennâk, Yusuf v. İsmail bennâk, Pîrî birader-i O muhassıl, Yakub v. Mahmud çift, İbrahim v. İsmail nim, Habib v. O bennâk, İsmail v. Memek nim, Hâce Ali v. İsmail nim, Hâce Ahmed v. Hamid nim, Hâced (?) v. O bennâk, Muhammedî v.	

	Abdi nim, Celbverdi v. İbrahim bennâk, Ramazan birader-i O bennâk, Murad v. İsmail mücerred. <i>Hane: çift 11, nim 15, bennâk 20, mücerred 3, muhassıl 1, pir-i fâni 1</i>	
	Hâsıl 3044	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 994	
	Hinta 20 müdden 1000	
	Şa'îr 10 müdd 300	
	Öşr-i bâgât 150	
	Öşr-i bostan 50	
	Resm-i ganem 250	
	Haricden yer dutanlardan iki dönüme bir akçe Kara İsmail elinde 40	
	Resm-i an tapû-yı zemîn 150	
	Resm-i gerdek bâd-ı hevâ 150	
	An öşr-i bâğ-ı Emeleddin 10	
	An icâre-i zemîn-i Hüseyin b. Hacı Mahmud 10	
	Haricden ve Muhammedî ve Şaban ellerinde bir çiftlik yer resm 40	
Karye-i nısf-ı Keligan	Muhammedî v. Hacı çift, Veys v. Muhammedî bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Hamza v. Musa bennâk, Musa v. O bennâk, Veli v. Ahmed nim, Numan v. Yusuf bennâk, İshak v. İlyas bennâk, Mu'tak Şirmerd Delkü Hacı nim. <i>Hane: çift 1, nim 2, bennâk 6</i>	138
	Hâsıl 886	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk 156	
	Hinta 6 müdd 300	
	Şa'îr 4 müdd 120	
	Resm-i ganem 100	
	Öşr-i bâgât 10	
	Haricden ekilür 5 çiftlik yerden iki dönüme bir akçe 200	
	An icâre-i dükkân-ı yağ fî sene 24	
	An icâre-i zemîn-i dekâkin fî sene 100	
	Nefs-i Eğirdür'de kârbân-serây ve unkapanundan fî sene 2150	
	Yazlu'da bir pâre yer ki şimdi üç pâre olub harım olmuş 40	

	Nefs-i Eğirdür'de Gedük Hamamından rub' hisse yevmî bir akçe fî sene 360	
	An icâre-i zemîn-i bağçe der kurb-ı medrese harâb	
	<i>Yekûn an mukâta'ât 2674</i>	
	<i>Cem'an mahsulât-ı vakf-ı Medrese 6704</i>	
Vakf-ı evlâd-ı Şeyh Pîrî Halife aleyhü'r-rahme vakıfnâme mücebince tevliyet eslah evlâdına şart olunub cihete tevliyet hums hâsıl ta'yîn olunub 100 bakıyye mine'l-gallât batında müsâvî olan evlâd arasında ale's-seviyye tasarruf oluna deyu şart olunub ba'de inkırâzu'l-evlâd yazulduğı zâviye mesâlihine sarf oluna denilmiş tafsîl-i evkâf bu minvâl üzeredir deyu sûret-i defter-i köhnede mukayyed şimdiki halde mezkûr zâviyenin vakf-ı mezârı' ve değirmenden ve hamamdan ve gayrinden vakıfları var imiş mezkûr yeri Halife evlâdından Şeyh Muhammedî ve kardaşı Zeynelabidin ve hemşireleri Safiye mezkûr zâviyede ber-sebil-i iştirâk şeyhler olub evkâfa vakfiyet üzere mutasarrıflar imiş ellerinde merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhuden nişân-ı şerîfler dahi var imiş şimdiki halde padişahımız halledetü hılafetehü hazretleri dahi mukarrer dutub betcedîd-i hükm-i hümayûn sadaka edüb ber-karâr-ı sâbık vakfiyyet üzere mutasarrıf olalar denildüğü ecilden defter-i cedîde sebt olundu (Pir Ahmed v. İlyas müezzîn-i zâviye-i mezkûre).	Nefs-i Burdur bir hamam ve iki değirmen bir damda hâsıl 300 an mezkûr değirmene muttasıl buçuk dönüm mikdarı harım	139 – 140
	Sevinçköy sınırunda iki pâre yer ki yarım çiftlikdir hâsıl müdât 80	
	Findos sınırunda Karayer Çayırı dimekle ma'rûf iki pâre yerdir hâsıl müdât 100	
	Ve Yazlu'da bir bağçe içindeki evleriyle ve Şeyh İslâm zâviyesiyle ve ba'zı bağ ve mezkûr bağa muttasıl Topraklık dimekle ma'rûf bir pâre yer ki Muslu (?) yanındadır 200	
	Karye-i Şarabhane'de 5 pâre yer ve bir değirmen ocağı ve karye-i Dereagzı'nda mekâbir önünde bir pâre yer hâsıl hinta 3 müdd, şa'ir 2 müdd kıymet 200	
	Nefs-i Avşar'da Gözübağı dimekle ma'rûf bir harım 13 dönüm ana karib 4 dönüm bağ ve takriben 15 dönüm yer dahi vardır	

	hâsıl hinta 1 müdd, şa'îr 1 müdd kıymet 100	
	Ve Dolab bâğda cebele karib yerde 4 pâre yer var fî hâsıl	
	Ve Gönen Çayırında bir pâre yer hâsıl hinta 1 müdd 50	
	<i>Cem'an mahsulât-ı vakf-ı mezbûre 1330</i>	
Karye-i Zâviye-i İmam Mahmud der nefis-i Eğirdür mezkûr vakf nesh olub tımara virilmiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri vakfiyyetin ber-karâr-ı sâbık mukarrer dutub meşihatın fahrû's-saadât seyyid Abdurrahman'a sadaka edüb hükm-i hümayûn virüldüğü ecilden defter-i cedîde kayd olundu		141
Karye-i Selef tâbi-i Eğirdür	Murad v. Hamza nim, Mustafa v. Yusuf nim, Pirşah birader-i O nim, Nureddin v. Ahmed Fakih çift, İsa birader-i O çift, İskender v. Ömer çift, Kemal v. Muhammedî çift, Seydi birader-i O nim, Ahmed birader-i O bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Çaban Mahmud nim, Muhammedî birader-i O pir-i fânî, Süleyman v. Zekeryâ nim, Nasuh v. O mücerred, Nebi v. Ali nim, Mustafa v. Pir İlbeği bennâk, Mustafa v. Kesri bennâk, Turgud v. Ahmed çift, Yusuf v. Zekeryâ bennâk, Ali v. Güvenç bennâk, Hamza v. İskender bennâk. <i>Hane: çift 5, nim 7, bennâk 7, mücerred 1, pir-i fânî 1</i>	141 – 142
	Hâsıl 2782	
	Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 487	
	Hinta 30 müdd fî 50: 1500	
	Şa'îr 10 müdd 300	
	Resm-i ganem 100	
	Öşr-i bostan 15	
	Öşr-i afyon 20	
	Bâd-ı hevâ 50	
	Haricden yer dutanlardan iki dönüme bir akçe 200	
	Öşr-i kovan 10	
	Fi'l-asl 1913 ziyâde 869	
	Şehirde 16 dükkân vardır	
	Sallar içinde 2 dükkân fî sene 30	
	4 dükkân dahi icâreye virilmiş	

	Kabalı Mescidi yanında 20	
	Ve üç dükkânın yeri nâ ma'lûm harâb olmuş	
	Boğazovası'nda bâğı var imiş Hâce Yakut harâbî dimekle ma'rûf harâb	
	Karye-i Bedre'de 20 dönüm yerden yılda hâsıl 25	
	Zâviyeye muttasıl 4 dönüm yerden hâsıl 200	
	Yekûn an dekâkîn-i zemînâ 275	
	<i>Cem'an mahsulât-ı zâviye-i mezkûr 3057</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Mahmud der karye-i Kovada tâbi-i Eğirdür meşihateş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Derviş Mahmud	Karye-i Kovada Hacı Ulusema kurbunda Suğlasun dimekle ma'rûf yerden öşr-i gallât hinta 4 müdd 200, zemîn 6 müdd 180	142
	Karye-i mezkûrede Düden Bûğüşü ve Gedikler ve Depeburnu ve Pınarbaşı ve Bey Harımı dimekle ma'rûf yerlerden hâsıl 100	
	Köprübağı dimekle ma'rûf bâğ önündeki yer bile bostanlıktır Hasan Bey vakfidır 12 dönüm hâsıl 100	
	Karye-i Kovada bir değirmenin nısfı hâsılndan 100	
	<i>Yekûn 480</i>	
Evkâf-ı Zâviye-i Paşa ki Seyyidim Zâviyesi dahi derler imiş der nefs-i Eğirdür meşihateş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Murad	Karye-i Yassıviran tâbi-i Uluborlu tımar defterinde ale't-tafsîl mukayyed Hâsıl 5 hisse zaim 9117 fi'l-asl 8371 ziyâde 7046	143
	Hisse-i rub' an hamam-ı Burcu Bey der nefs-i Eğirdür fi yevm 1 ve rub' fi sene 400	
	Avşar nâhiyesinde bâğ iki dönüm harâc 20	
	<i>Yekûn 9537</i>	
	<i>Fi'l-asl 8791 ezziyâde 746</i>	
	Mezkûr zâviyenin zevâidinden ber-mûceb-i hükm-i hümayûn Mevlânâ Şemseddin yevmî iki ta'yîn olundu fi evâil-i cemâziye'l-ahir sene tis'in ve semânemi'e	

Nâhiye-i Isparta

Vakfın Adı	Vergi Nevi, Hanesi, Harcandığı Yerler	s.
Vakf-ı Câmî-i Isparta hitâbeteş ve imâmetiş be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muslihiddin.		144
Karye-i Keçikoyçuk (?) vakf-ı câmî-i mezkûr tâbi-i Karaağaç vakf-ı Kutlubey der mülk-i Asi Müşkar (?) oğlundan satun alub vakf etmiş deyu köhne defterde sebt olmuş ve hem Hazret-i Hüdâvendigâra arz olunub mukarrer kılındı deyu defter-i köhnede mukayyed.	İlyas v. İvaz nim, Hacı Yakub v. Hacı Yusuf çift, Alihan v. Alishar nim, Paşabey v. Güvenç mücerred, Pîrî v. Habîb nim, Ahmed birader-i O nim, İbrahim v. Alaaddin çift, Kumral v. O bennâk, Nasuh v. Şeyh Osman nim, Tursun v. Hacı İbrahim nim, Nebi birader-i Hacı İbrahim nim, Hamza v. Hüseyin çift, İbrahim v. Hisair (?), Hacı Ahmed birader-i O nim, Yusuf birader-i O nim, Mustafa birader-i O nim, Yayla v. Aykud nim, Muhammedî v. Kasab Ali nim, Mustafa birader-i O bennâk, Nasuh v. Yusuf bennâk, Mustafa v. Yeni bennâk, Ömer birader-i O bennâk, Lütfü birader-i O bennâk, Süleyman v. İshak bennâk, Nasuh birader-i O nim, İsmail v. Hisair (?) bennâk. <i>Hane: Çift 3, nim 13, bennâk 7, mücerred 2</i>	
	Hâsıl 1634 Resm-i çift ve nim ve bennâk ve mücerred 484, hinta 10 müdd 300, şa'ır 7 müdd 140, alef 1 müdd 20, Öşr-i kürüm 150, öşr-i keten 300, öşr-i koz ve kovan 130, resm-i ganem 70, bâd-ı hevâ 40, an icâre-i dekâkîn der pîş-i Isparta 10 kıt'a fî sene 437, Isparta tevâbi'inde Ülekne (?) ovasında 10 dönüm mikdarı yeri var, Isparta tevâbi'inde karye-i Çeltükçü'de Kayapınar altında bir çiftlik yeri var icâre 40, Sav nâm karyede 1 pâre bağ var hâsıl 150, Kuyumcu Değirmeni demekle ma'rûf değirmen harâb, nefis-i Isparta'da Küçük hamamdan hisse nisf fî yevm 3 fî sene 1260, Batan şehirde ve zâhirde	144-45

	Isparta'nın iki harım icâresinden 40	
	Minhâ cihet-i hatib nisf 630, cihet-i... nisf 630, bâkî evkâfın gallâtının sarfı bu minvâlce emr olunmuş der deyu defter-i köhnede mukayyed kemâkân mukarrer cem'an câmi-i mezkûre 3561	
Cemâ'at-ı Câmî-i Isparta	Mustafa v. İsmi Hâce ser-mahfil, Mustafa v. İsmail mu'arrif, Ali v. Hüsam kayyum, Muhammedî Arab müezzîn	145
Vakf-ı Medrese-i Sa'adeddin b. Süleyman Bey der nefis-i Isparta tedriseş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Şemseddin	Nefs-i şehirde 2 hamam ki bir sene büyük hamam vireler nisf hâsılı cihet-i tedris ve nisf-ı ahiri Mevlânâ Abdülkadir Çelebi evlâdınıdır ve hamam-ı ahirin nisf-i dahi cihet-i tedris ve nisf-ı ahiri vakf-ı câmidedir	146
	Nisf-ı hâsıl an hamâbet: an hamam-ı bozorg fi yevm 5 fi sene 1800, an hamam-ı küçük fi 3 fi sene 1260	
	Nefs-i Isparta'da Ulu Harım demekle ma'rûf harımın medrese tarafından 7 dönüm mikdarı vakfdır medresesine hâsıl 90	
	Medrese mevlesinde 8 ev yeriyle karye-i Kayı'da olan 3 dönüm bağ yeri icâresinden hâsıl 70	
	Mekâbir-i şehir üstünde 50 dönüm yer ki ba'zısına bağ ve bağçe dikilmiş ve ba'zısına dahi evler yapılmış mezkûr yer mahdûddur Kayı köyünün değirmeni yolu ki Abdal Hızır bağı başına çıkar Lüleli Çeşme önüne çıkar andan Leblebiciler Mahallesi içinden mezkûr Kayı yoluna ulaşır hâsıl 150	
	An re'âyâ-yı vakf-ı mezkûr: Paşa Hacı Muhammedî bennâk, Hızır v. O bennâk, Hamza birader-i O bennâk, Mustafa v. Rekenci (?) Melik bennâk, Bâlî v. Ali bennâk. Yekûn 5 nefer, resm-i bennâk 50	
	Küçük hamam önünde Bey Harımı demekle ma'rûf bir dönüm ki ba'zısına evler bina olub bağ	

	ve bağçe dikilmiş defter sûretinde yoktur amma vakıfnâmesinde mestûr ve hem müfettiş defterinde olan nesne mukarrer dutdum deyu merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhuden nişân-ı şerîfleri var hâsıl 40	
	Nefs-i Isparta'da Doğancı Mahallesinde bir koz ağacı yeriyle hâsıl 16	
	<i>Yekûn 3510</i>	
Evkâf-ı mezkûre köhne defterde mestûrdur ama iki harâb hamam bi't-tamam kayd olunmuş ba'de'l-ihyâ birisinin nısfı câmi-i mesâlihine ve birisinin nısfı dahi ta'mîr eden Abdülkadir Çelebi evlâdına ta'yîn olunmuşdur Hüdâvendigâr hükmüyle hem câmi-i mezkûre hatib ve imam olan mütevellî Muslihiddin elindeki hükm-i padişahîde takrîr-i evkâf-ı mezkûreden cihete tevliyet yevmî bir akçe ve bâkîsin medrese tasarruf ede deyu ellerinde olan sûret-i defterde mestûr şimdiki halde mezkûr medresenin tevliyeti bir akçeyle Mevlânâ Seydiye sadaka olunub eline hükm-i hümâyûn verilmiş.		
Vakf-ı Zâviye-i Şeyh Receb b. Başî Açuk der nefsi-i Isparta meşihatesi be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Şemseddin müderris-i Medrese-i Isparta ber-vech-i zamîmedâr şud mezkûr zâviyenin (vakf) ²⁷⁶ vakıfnâmesi mücebince deftere sebt olundu.	Isparta bâzârı yerinden Eğirdir'e ve karye-i Çünür'e giden yoldan ve Hacı Elif'den (?) yine mezkûr Eğirdir yoluna ulaşan üç yolun arasında ve üç evvelâ büyütlük ve mezarı' ve bağçe ve bağ hâsıl 150	147
	An icâre-i zemîn-i dekâkin der nefsi-i Isparta 4 kıt'a 30	
	Karaağaç Mahallesinde bir buçuk dönüm yer akçebadem ağacıyla 15	
	Mezkûr zâviyeye muttasıl harım ve bağçe hâsıl 50	
	Zâviyeye muttasıl olan evlerde şeyh olan mütemekkin olgelmışler	
	Karye-i Çünür'de 8 çiftlik yer öşr-i gallât 8 müdd 620	
Karye-i Lavus'da mezkûr zâviyenin mescid-i vakf nısf değirmeni varmış mezkûr müderris tasarrufunda imiş ama Abdülhay nâm kimesne ol değirmenin nısf-ı aharı kendi mülkü olduğu sebepten mülküne zam idüb ahara bey' eylemiş Keçiborlu kadısı bu hususu teftiş edüb şehirde udulle vakfiyeti sabit olıcak istibdâl davasın etmiş	Hâsıl an âsiyâb-ı mezkûr 9 müdd 360 Cem'an vakf-ı zâviye-i Şeyh Receb 955	148

²⁷⁶Yanlışlıkla iki defa yazılmış.

istibdâl sahîh olmadığı ecilden nısf değirmenin vakfiyeti hükm edüb mezkûr müderrisin eline hüccet vermiş imiş bana arz olundu bende mukarrer ve musaddık duttum deyu eline hükm-i hümâyûn vermiş min-ba'd değirmenin nısfı vakfiyet üzere tasarruf olunub kimesneye tâbi ve mezâhim olmaya ve kimesne tecdîd-i da'vâ kılursa makbûl ve mesmû' olunmaya deyu		
Vakf-ı Zâviye-i Hüsameddin der karye-i Savcı mezkûr zâviyenin meşîhati merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Şeyh İbrahim tasarrufunda imiş vakfı mukarrer imiş bir çiftlik yeri ve çiftlik içinde 5 dönüm bağ varmış şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân mukarrer dutub mezkûr Şeyh İbrahim'e tecdîd-i hümâyûn sadaka itdûğü ecilden deftere sebt olundu ama Şeyh Hüsameddin evlâdından Şeyh Mustafa mezbûr Şeyh İbrahim'in zâviye yanında taksirât-ı vardır deyu dergâh-ı mu'allâdan hükm-i hümâyûn getirüb teftiş idesin deyu teftiş olundu cemâ'at-i kesîre şehâdetiyle İbrahim'in taksirâtı olub zâviyenin ağaçların kesdiğü ma'lûm olub ve hem mezbûr Mustafa meşîhata layık ve enseb olduğı sebebdan atebe-i ulyâya arznâme verildi.	Yayha v. Şeyh Mustafa mezkûr, Mahmud birader-i O Hâsıl an ôşr-i gallât 6 müdd 300, harâc-ı bağ 5 dönüm 500	149
Vakf-ı Mukarreb-i Zâviye-i Hızır Abdal der nefş-i Isparta der tasarruf-ı Bostan v. Hızır Abdal mezkûr zâviyenin civârında beyne't-tarîkeyn mezkûr Hızır Abdal kendü ırk-ı cibiniyle on beş dönüm mikdarı bağ ve bağçe ihyâ edüb mezbûr zâviyesine vakf-ı evlâd mutasarrıf ola deyu.	Hamza v. Sultan hizmetkâr, Mahmud v. O	149
Nefs-i Isparta'da Karaağaç Mahallesinde Şeyh Adil v. Kara Veli evini ve iki evlek harımını ve beş evlek bağını hesbe'llahu vakf etmiş kadı izniyle her kim mahall olursa vereler deyu şimdi Hacı Ömer tasarrufunda der deyu defter-i köhne sûretinde mestûr şimdiki halde Hacı Ömer fevt olub mahlûl olduğı ecilden ehl-i ilimden Arab Hâce nâm kimesne mahall ve münâsib olduğı sebebdan mezkûr zâviyeye verildiğı ber-karâr-ı sâbık vakfiyet üzere mutasarrıf ola.		150
Vakf-ı Mescid-i Mahalle ve Bağan der nefş-i Isparta der tasarruf-ı Hacı İvaz Fakih be-hükm-i hümâyûn.	İcâre-i dükkân ve bağ der nefş-i Isparta 2 kıt'a fî sene 70	150
	An icâre-i dekâkîn-i bôrk ve der yed-i Arab Hâce 120	
	An eşcâr-ı diraht der dönüm-i yonca 9 adet 50	
	An harım-ı yonca hâsıl 80	
	Yekûn 320	

Vakf-ı Mescid-i Ekinci der nefis-i Isparta imâmetes be-hükm-i hümayûn der tasarruf-ı Arab Hâce.	An icâre-i hane ma'a çardak ve bağçe 80	150
	Bir evlek harım der Mahalle-i Ekinci 10	
	Sidre'de olan koz ağaçları 20	
	An icâre-i oda der mahalle-i mezkûr 10	
	An icâre-i dekâkîn der Çay-ı bâzâr 2 bâb 10	
	Bâğ der Ayazmana 3 dönüm 30	
	Ayazmana'da Kazancı Yeri dimekle ma'rûf yerden hâsıl an öşr-i gallât 20	
	Nefis-i Minasun'da bir dönüm ma'a eşcâr-ı ceviz 20	
	<i>Yekûn 180</i>	
Vakf-ı Mescid-i veled-i Evran der nefis-i Isparta imâmetes be-mektûb-ı kadı der tasarruf-ı Mehmed b. Süleyman zıkr olanlar mescidin vakfı idüğüne Ağlasun kadısı hükm-i padişahîyle teftiş idüb imamın eline şer'î mektûb verdiği ecilden defter-i cedîde sebt olundu.	Ayazmana'da 6 dönüm harım koz ağaçlarıyla hâsıl an öşr-i gallât ve ceviz 50	151
	Nefis-i Isparta bâzârı yerinde 2 dükkân fî sene 50	
	Mezkûr mescide muttasıl bir dönüm ve öşr-i gallât ve meyva 20	
	<i>Yekûn 120</i>	
Vakf-ı Zâviye-i Ahi Receb der nefis-i Isparta mezkûr zâviyenin meşîhatı merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhu nişân-ı şerîfiyle Seyyid Ersel tasarrufunda imiş evkâf nesh olıcak ba'zı tımara verilüb ve ba'zı dahi mezbûr Seyyid elinde mukarrer kılınmış şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârehu hazretleri kemâkân vakfiyetini mukarrer edüb meşîhatın yine mezbûr Seyyid'e sadaka edüb eline hükm-i hümayûn verdiği sebebden defter-i cedîde kayd olundu.		151
Karye-i Minasun ki tımara verilüb yine vakfiyet mukarrer kılındı ama sûret-i defter-i köhnede mezbûr karye kadîmden vakfiyet geldi Selman Beğün vakfidir serbestdir mezkûr karye dört hissedir üç hissesi Ahi Kasab Tekyesinindir ve bir hissesi Mahmud Bey mescidinin eski defterde bulunub yazıldı deyu mestûr heman ber-karâr-ı sâbık mutasarrıflarmış üç hisse tekyenin ve bir hisse mescidin.	Bâlî v. Mahmud nim, Memi birader-i O bennâk, Hızır birader-i O bennâk, Mustafa birader-i O bennâk, Ahmed birader-i Ali bennâk, Ersel birader-i O bennâk, Ali v. Mustafa bennâk, Mu'tak Hızır Yusuf bennâk, İlyas v. Mahmud bennâk. <i>Hane: bennâk 8, nim 1.</i>	151-152
	Hâsıl 900 Resm-i nim ve bennâk 117, hinta 5 müdd 250, şa'îr 3 müdd 90, öşr-	

	i bâgât 350, üç koz ağacı 20, öşr-i bostan 50, bâd-ı hevâ 30 Mezkûrlar dahi zâviyenin mukarrer vakfı olub başka Seyyid tasarrufundadır	
	An icâre-i dekâkîn der nefis-i Isparta 3 bâb fî sene 60	
	Der karye-i Sav 2 dönüm 20	
	Kapandan (?) yevmî 2 akçe fî sene 720	
	<i>Yekûn 800</i>	
Vakf-ı Mescid-i Hisar Efendi der nefis-i Isparta imâmeteş be-hükm-i hümâyûn der tasarruf-ı Mevlânâ Muhyiddin mezkûr mescidin evkâfindan ba'zı nesh olub tımara verilüb ve ba'zı mukarrer imiş şimdiki halde padişahımız eazz-Allahu ensârahu hazretleri vakfiyetin mukarrer dutub hükm-i hümâyûn sadaka etdüğü ecilden defter-i cedîde sebt olundu.		152
Re'âyâ-yı vakf-ı mezkûrla der karye-i Kızılağaç... tâbi-i Gönen tımara verilüb yine vakf mukarrer kılınmış.	Turhan v. Musa nim, Turduhan birader-i O bennâk, Mahmud v. Musa çift, Ali v. Turud Hacı pir-i fâni, Mustafa v. O bennâk, Tomcu v. Nasuh çift, Yunus v. O bennâk, Muhammedî v. Bayezid pir-i fâni, Ali v. Mustafa bennâk, Bayezid v. Mustafa bennâk, Mezid birader-i O bennâk, İbrahim v. Hızır bennâk, Davud v. Hızır bennâk, Habib birader-i O bennâk, İvaz v. Mihmad nim, Nebi v. Elvân bennâk, İlyas birader-i O bennâk, Muhammedî Divane pir-i fâni, Hacı v. Yusuf pir-i fâni, Hacı Ahmed v. Muhammedî bennâk, İvaz v. Mustafa bennâk. <i>Hane: çift 2, nim 2, bennâk 13, pir-i fâni 4</i>	152-153
	Hâsıl 727 Çift ve nim ve bennâk ve mücerred 237, hınta 4 müdd 200, şa'ır 2 müdd 60, öşr-i bâgât 20 dönüm 200, resm-i ganem 10, bâd-ı hevâ 20, harım ardında bir pâre yer hâsıl an öşr-i gallât 30, iki pâre yer Isparta ovasında Karaağaç Mahallesi altında hâsıl an öşr-i gallât 40, Söğüd'de bir pâre yer içinde olan koz	

	ağaçlarıyla hâsıl an öşr-i gallât ve ceviz 100, Karye-i Kızılağaç'da 100 dönüm yerden hâsıl 240, Karye-i Kızılağaç'da 19 dönüm haraçlu bağ 190 <i>Yekûn 600</i>	
	<i>Cem'an mahsulât-ı vakf-ı mescid-i mezbûr 1327</i>	
	Ellerinde olan hükm-i hümâyûnda mezbûr vakfın hâsılına imam ve müezzin mutasarrıf olalar deyu mukayyed	
Nefs-i Isparta'da Uluharım demekle ma'rûf yerde Şeyh Şücâ' bir zâviye bina edüb kendü bi'l-fiil Şeyh olub ırk-ı cibiniyle âyendeye ve revendeye hıdmet eder.	Şeyh Musa v. Muhammedî hizmetkâr-ı zâviye	153
<i>Not: 1, 83-85, 154-162 numaralı sayfalar boştur.</i>		

II-DEFTERİN OSMANLICA METNİ

**MALİYEDEN MÜDEVVER
DEFTER**

MAD.d

DEFTER NO: 03331

[illegible]

نویسنده: میرزا یار محمد قزوینی
محل: اصطفا

حکام اربابان متفحصان پنج طایفه مستعین و درلوب هم تقریباً الگوز باقی و مست
کار با شایان معروف و لوبت یونانکه غنیمت در سر حضرتش لودرود و در
کنده و مقید شمرده اند و نگه داران حاصل اندر سر حکام مایه در مویش
در عصا و قابضین مولانا کوچه شمس التو بوی لود و در حجه مقبض
لوتش و در یه بنیو فال و در حکام ارباب سیه لود و لوبت کار با شایان
و منته مقرر غنیمت با باقی سر مدرس مولانا شاه فرغانه حضرتش در

اولا بدين جميع اولادها من انا، متوكلين اولين على حاصل اولادها
على السور، ودر رتبة ثلثين رتبة ستر نكرهه و فليج بايها باثاف
فمنز ثلثين رتبة لغا ومن نكرهه طين فوت اولين فون فون
باشايد واك فون فون ثلثين باشايد هو كرهه فون اول رتبة سن
ولقي فام باشايد رتبة فون ودر رتبة من لقي فون فون اول رتبة
نجم اولاد فون فون فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون
اولاد فون سونكره ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون
نكرهه اولاد فون فون اولين نكرهه ودر رتبة فون ودر رتبة فون
بدن حزين ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون
لقي فون اولاد فون فون نكرهه اولاد فون فون فون فون فون فون
شروط ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون
لهر ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون
در رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون ودر رتبة فون
القولين عشر اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
لربو بابي بهر لود لقي اغبه لرجو الكنت اولاد اولاد اولاد اولاد
مسعود ودر رتبة فون

[illegible][illegible]

مقدم و مسکن
مقدم و مسکن
مقدم و مسکن
مقدم و مسکن

عمر افندي عيشه عيسى عيسى عيسى
ما . ما . ما . ما . ما .

اُتھار ہوز
م.

بوجله غلام اوقاف مركزه ده شرط و وقف موجب حكم خزانة كارل
مجلس اوله مرخصه شد. لکن بوردقرف لهج باي سنده بومي لدن باي

اؤوس موبند فخره کوه کیه سله لواله لره شاه ناسنه بعضی کنگه
نفره لهرش بوقفسه لره لره افشا مده سبا دکنز لقی لهر
بار بر نفره لهر مده لوبله دکنز لهر باشا نفره لهر
لوبله ده افشا مده لوبله دکنز لهر لوبله لهرش بون لره
الانز حکم بال شایس و لروم کهنه دکنز لهر مده لهر
کماله مده لره لوبله دکنز لهر لوبله دکنز لهر
صوفه فخره کهنه ده مده کاله مده

لوبله لره شاه ناسنه لوبله لره لوبله لره

لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره

لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره

لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره

وقفه در فخره لره لره لره لره لره لره لره لره
بر موبند فخره لره لره لره لره لره لره لره لره
وقفه لره لره لره لره لره لره لره لره لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره

لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره

لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره
لوبله لره لوبله لره لوبله لره لوبله لره

بارل او قافله مستحق دعا بارلله بقوه بقنده لونه بس و ياربم بقنده فارب
بقدره و بقا كره و جوارحه و كافر و كليم بس و فقهه باعنه بقصيفنه
و جرم منابته و رسم كرهه و بار مول بالكلية بخاف بار بقدره اهل كلين و بار
ما بقدره

وقف^۲ راو بهیچ اولغلیک کولونا صار و سیرپ بانقوش و قق و ذرتنه
یوقدر شکرکالده باشا سایی اغزان لسان عذرنا بنک حکم کایا بنک
مغنی اولاندنر نه یه یه عسقر اولوبن قق اولاندنر مغنی
اولادیم

نایاب در رفتن باره
 در کعبه ز اویم متعلق و قفا لولاله
 ۱. افع
 ۲. عله
 ۳. مر
 ۴. ما
 لورنر
 و سمر غلا
 لایر
 ما
 ما
 لادون
 عرج

کتب

ازینکه که در روز دوشنبه ۱۱۱۱

ولنزلناه من قبله في أول سورة

مستطابقاً لرواية محمد بن ربيعة عن أبيه في رمضان بالقياس

عبد الوليد
محمدی

11

وَقَدْ رَأَى فِي الْبَيْتِ دُرَّ بَارِلَهْ مَذْكَرَ زَلَوِيَهْ نَكِ مَطِيئِي وَهَوَمِ

ملطاة خافه عليه الرحم والغفراء ثا فو قيا، يح لم قرض

ایسی شہد کی لہر دلیق بالرائہ می لگنے لگے انصاف فقہار کا کاغذ مقرر

دو نوب و بورا صبه جبرو کسم کما بقدر سوره یس

۱۔ منہ : اس سے بروقت

باب الحادون
الحادون

عز، عزله
لا

۵. اغنام منقوش و قشای دگرمن موبنده الی
معدن کوه معدنی واریعی
هم باشکود در باره
ملک

لَقَدْ دَعَا لِيْزَابَل
مُطِيقًا وَعَلَى يَدَيْهَا قَدْرُ أَنْوَابٍ وَكُلُّهَا نَحْسٌ
لَّقَدْ دَعَا لِيْزَابَل دُونَ بَاغِ عَشْرِينَ وَرَحْمَتُ
نَسْكَهَا وَلَمْ يَخْشَعْ سَبِيحَةً وَفَعْدَةً مَّا لَوْ لَمْ تَكُنْ

[illegible]

يوم الجمعة في ربيع الثاني سنة ١٢٨٥
 مولانا حامد رفيقہ و فقیدہ حکم لا لبس فیہ
 جنت و برکتی
 اید
 سع

کلمہ لکھا گیا ہے
 جہاں پر یہ خفا کا دور

مذکور جامع متولیانیک و اولاد لورنیک وقفه معلی
تقریف اند و یک رلر و کا عشری که بوضوفاصله مندرجدر

در دفتر پاشا و در دفتر متولی
در دفتر پاشا و در دفتر متولی

رقعت فرس و لر سلطان با شالعه دوم در فرس و لر سلطان با شالعه دوم

[illegible]

باللوح .

بعد تقديم الزقية من حاضرتونيليا وبوزل في عقاذه وبوزل في
قضية وهم لولندو غن سيرة التي في قية تدر لولندي بأماضيل
طلب ولان لولنا نفقت لها كلين ديوميتة كما كاه مؤر

سید علی بن حجر پلماہ لیدو عش

٢٩

نامیه یوللو

لوقاف جامع یوللو نو لیتش حکم جامعیت در تصرف مولانا یاز
مرکز موقوف اوفا فکر حاصله عشره و فیه اربو کلوعه الفی
دو بیج منصرف اولاد دیو لیتش لولا فموت نامیش مطهر

مستقل و معلوم و لوقاف بک وقف ایلش مرکز جامعیت مفاد
لوقاف شوق لوقاف بک وقف ایلش مرکز جامعیت مفاد
ایضا لاسلام و لیتش ایلش مرکز جامعیت مفاد
دو بقه بک مرکز جامعیت و لیتش بک مرکز جامعیت

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

مصروفه سر

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

جامعیت و لوقاف بک مرکز جامعیت مفاد
رقتی و مفاد بک مرکز جامعیت مفاد

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

جامعیت و لوقاف بک مرکز جامعیت مفاد
رقتی و مفاد بک مرکز جامعیت مفاد

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

جامعیت و لوقاف بک مرکز جامعیت مفاد
رقتی و مفاد بک مرکز جامعیت مفاد

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

جامعیت و لوقاف بک مرکز جامعیت مفاد
رقتی و مفاد بک مرکز جامعیت مفاد

٢٨

یوللو یوللو

بالا سر در مشقه اسما و وقفی و وقفی
موقوفه یوللو یوللو و سوندره و وقفی
وقفی یوللو یوللو و لوقاف
وقفی یوللو یوللو و لوقاف

موقوفه لوقاف جامعیت مفاد
وقفی یوللو یوللو و لوقاف
وقفی یوللو یوللو و لوقاف
وقفی یوللو یوللو و لوقاف

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو
یوللو	یوللو	یوللو	یوللو	یوللو

۵۰

نایب اولو بوردلو

وقتی که در رفتن اولو بوردلو لا مشق حکم ما معزز در
تصرف مولا اعلیٰ الترتیبی که لامر ایست معطوف و لایه
متولی بلد نام

سهمینوندن قبا که کویسایان
لوه لک دوم بی و پیش فوذ
اغا صند درن دوم بی و لای

کلیه ده لوه دوم بی
باغ در پیش شهر لا فلیه
مدرسه
۱.

کما جاز

وقتی که در رفتن مولا باقی در تصرف مولا تا مای اعلیٰ الترتیبی
لامر حکم ما معزز کونند لا مدر

الو ب سوندن لوی بوله و سیر لیکند و کوی که لامر
ارایند بر پاره که فوذ اولو بایوم لیکند بیلین
دوم بی مدر

بضم لوفیه لر مدر
۲.

دفعه ایست
ابایا ترسلر در شهر
مدرسه
۳.

در بیست و یک روزن سوچن دگر بی دیکل مووف دگر مرز
درن معن لیش بر معن بی مقاب و فن لیش دگر مرز لیر
لو بینه ماسر اولو و بی سبیده مو فو فی لیر تصرف لور
دیو جاعت کین شهادت لیر لیر لیر لیر مو فو فو مدر
اولیای بیلین لوی مرغله اولو لور پیش

۵۱

وقتی که در رفتن مولا باقی در تصرف مولا تا مای اعلیٰ الترتیبی
لامر حکم ما معزز کونند لا مدر

سهمینوندن قبا که کویسایان
لوه لک دوم بی و پیش فوذ
اغا صند درن دوم بی و لای

کلیه ده لوه دوم بی
باغ در پیش شهر لا فلیه
مدرسه
۱.

وقتی که در رفتن مولا باقی در تصرف مولا تا مای اعلیٰ الترتیبی
لامر حکم ما معزز کونند لا مدر

نایب اولو بوردلو

وقتی که در رفتن مولا باقی در تصرف مولا تا مای اعلیٰ الترتیبی
لامر حکم ما معزز کونند لا مدر

سهمینوندن قبا که کویسایان
لوه لک دوم بی و پیش فوذ
اغا صند درن دوم بی و لای

کلیه ده لوه دوم بی
باغ در پیش شهر لا فلیه
مدرسه
۱.

دفعه ایست
ابایا ترسلر در شهر
مدرسه
۲.

در بیست و یک روزن سوچن دگر بی دیکل مووف دگر مرز
درن معن لیش بر معن بی مقاب و فن لیش دگر مرز لیر
لو بینه ماسر اولو و بی سبیده مو فو فی لیر تصرف لور
دیو جاعت کین شهادت لیر لیر لیر لیر مو فو فو مدر
اولیای بیلین لوی مرغله اولو لور پیش

کما جاز

نامیه لر لر

بازرگوانین سوخته جنگل کاهنجه و قهوه
بارلهر و صیقلی ایوان جیدر و غلّه زما به زو و قیقت
لرزه نغزف لاه کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
ولر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
پاشا سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
و لر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

فریه لکر کوبین سوخته جنگل کاهنجه و قهوه
حکم غلّه و ندر کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موس و لدر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
شیر کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
سبده و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
بن لدر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

عایشه خانم و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
لور و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
نغزف لاه کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
پاشا سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
دوبن و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
ضایع و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

مصدق و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

فریه لکر کوبین سوخته جنگل کاهنجه و قهوه
برک و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
نغزف لاه کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
پاشا سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
و لر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

نامیه لر لر سوخته جنگل کاهنجه و قهوه
وقف بلی و لدر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
وقف بلی و لدر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
پاشا سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
و لر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

نامیه لر لر سوخته جنگل کاهنجه و قهوه
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
پاشا سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
موز و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت
و لر سو و قیقت کاهنجه و غلّه زما به زو و قیقت

٥٨

موقوفه لغه فقته تعرف لبروکی بولکر مز و باغ و باغ و قنر
کهنه ده مقبره اولوب موسوم سلطه خزانه طاب ثل ثل ثل ثل ثل ثل
موقوفه تعرف لغه رش و بوقه قنر کهنه ده مقبره مکان نیر
و قنر اولوب شکر کماله بالیاسی خلعت فلا فته مفر تار
وقفی مفر و قنر مکر مفر فقته حکم مایه مفر
لوفتی ص ٢٥

نامیه باو کج لبق الیس زلویه کار لولب کین و رونین
خدمت لغه رش لنت موسوم سلطه خزانه طاب ثل ثل ثل ثل ثل
شرقی و لوقی شکر کماله بالیاسی خلعت لنت مفر تار
بر قنر سابق مفر و قنر مفر تار لولب مفر و قنر
لنت حکم مایه و لولب و کسبده و قنر ثل لولب
و قنر لولب لولب الیس قنر و کته ده اوله و کمر مفر
ملک لولب مکر لبق الیس زلویه وقف اوله لغه
نسل مفر شکر کماله مفر لولب تعرف لولب و قنر
نامیه مفر

مرب ملاقه لولب لولب لولب لولب لولب لولب لولب لولب
زکریا و لولب لولب موسوم موقوفه موقوفه موقوفه
لغه رش مکر موقوفه موقوفه موقوفه موقوفه موقوفه
دغل لولب شکر کماله مفر و قنر و کته ده اوله و کمر مفر
وقفی مفر و قنر مکر لولب لولب لولب لولب لولب لولب
ولولب و کسبده و قنر مفر لولب

ص ٢٦

نامیه لولب

قنر لولب موسوم سلطه خزانه طاب ثل ثل ثل ثل ثل
موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب
وقفی لولب موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب
شکر کماله مکر موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب
بالیاسی خلعت لنت مفر تار لولب مفر و قنر مفر و قنر
مکر لولب لولب لولب لولب لولب لولب لولب لولب
لغه لولب حکم مایه مفر لولب

نامیه باو کج لبق الیس زلویه کار لولب کین و رونین
خدمت لغه رش لنت موسوم سلطه خزانه طاب ثل ثل ثل ثل ثل
شرقی و لوقی شکر کماله بالیاسی خلعت لنت مفر تار
بر قنر سابق مفر و قنر مفر تار لولب مفر و قنر
لنت حکم مایه و لولب و کسبده و قنر ثل لولب
و قنر لولب لولب الیس قنر و کته ده اوله و کمر مفر
ملک لولب مکر لبق الیس زلویه وقف اوله لغه
نسل مفر شکر کماله مفر لولب تعرف لولب و قنر
نامیه مفر

قنر لولب موسوم سلطه خزانه طاب ثل ثل ثل ثل ثل
موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب
وقفی لولب موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب
شکر کماله مکر موقوفه لولب موقوفه لولب موقوفه لولب
بالیاسی خلعت لنت مفر تار لولب مفر و قنر مفر و قنر
مکر لولب لولب لولب لولب لولب لولب لولب لولب
لغه لولب حکم مایه مفر لولب

ص ٢٧

تأسیس کو طهار

قدیر قلیچ بلکلی بیج قافه زلویه حار لولیه یکوم دوم
مقدادی بیدی موصوم مغفور سلطانه حرمه طاهره طاهره نشاء
شریفه متصرف لولیه عشرین و بیج کلینی ایش شمر کماله نکر
حار و بیج لولیه زلویه خدمتند نکر لولیه و بیج سیده لولیه
بیج قلیچ سیده لولیه حکم مایعده و بیج کلینی که برقرار سابق کتابی
کبی زکر لولیه بیج متصرف لولیه عشرین و بیج غیری نشاء لولیه
کلینی لولیه بیج مایعده و بیج شمر کماله متصرف لولیه و بیج

مما لولیه بیج مائلین زلویه شمر کماله بیج دوم وقف بی
حکم خذوا نکر لولیه و بیج خدمتند و بیج سلطانه طاهره طاهره
کماله بیج و بیج لولیه در شمر بیج مائلین و بیج متصرفین در بیج
کماله بیج و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
در لولیه لولیه و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج

موصوم

تأسیس کو طهار
مما لولیه بیج مائلین زلویه شمر کماله بیج دوم وقف بی
حکم خذوا نکر لولیه و بیج خدمتند و بیج سلطانه طاهره طاهره
کماله بیج و بیج لولیه در شمر بیج مائلین و بیج متصرفین در بیج
کماله بیج و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
در لولیه لولیه و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج

مما لولیه بیج مائلین زلویه شمر کماله بیج دوم وقف بی
حکم خذوا نکر لولیه و بیج خدمتند و بیج سلطانه طاهره طاهره
کماله بیج و بیج لولیه در شمر بیج مائلین و بیج متصرفین در بیج
کماله بیج و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
در لولیه لولیه و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج

تأسیس کو طهار
مما لولیه بیج مائلین زلویه شمر کماله بیج دوم وقف بی
حکم خذوا نکر لولیه و بیج خدمتند و بیج سلطانه طاهره طاهره
کماله بیج و بیج لولیه در شمر بیج مائلین و بیج متصرفین در بیج
کماله بیج و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
در لولیه لولیه و بیج مائلین شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج
لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج لولیه بیج حکم لولیه شمر کماله بیج

[illegible]

هو انا من منّا عليّ لأم أولي سلاطين يا مني اعلما سيرة
وقف متعقدا في بركه للنسب لولاه وقته في مني مني
فدله بوجوه كفا منيس در كاهلته عرض اتركه سيرة
لأنا من لذك انعامه عتق كاري بركه وفكره وفقيهه مؤثر
دوس مني لأم منّا عليّ نك الله حكم ما بينه ولولاه
سيرة رفقه تبك ولولاه

[illegible]

صاحب این مسلک از آنرا زوایس دیکلم موقوف زوایر و جواهرات
 و از آنجا که در فتنه کربلا و کربا غنی و بیگرمز و فقیران
 منتظر از این روایت و روایت دیگر فتنه که در کربلا
 جواهر و جواهرات و زوایر و زوایر دیگر که در کربلا
 در اولین حکم جواهر و زوایر و زوایر دیگر که در کربلا

[illegible]

معاینه زاویه وقف و جستجو کرد که در فضا مقدار در وقت
سلطان و ملاحظه و ملاحظه هر خانه و در وقت لطف از او غایب
مالی بنامه شریف و در وقت و در وقت و در وقت و در وقت
شماره کمالی بنامه شریف و در وقت و در وقت و در وقت
در از آنکه با ملاحظه کرد که حکم ملاحظه و در وقت

[illegible]

1

79

گروہ فاضلہ کو حصار

صالحان بحسن احوال و بهشتی و دنیا و ملک و مال و نیکو کاران
 امام بکر فضله و محمد مصطفی در دوزخند و ده مغتبی سید عالم بکر فضله
 خون اولیاد او غایب و محمد فضله امام اولیاد او بهشتی و دوم بیاد محمد
 امامت مصطفی در لادن بکر پدر عالم مایه و یوسف

2A

تولعایم معشوق تیرده نیکبخت اولوب ابد ورون بیه
خیزمت ابد ورون لوله دلقی به وقیبت ایز معشوق ایشت میکی
معشوقه اولوب ایف و حوم سلطان خزانة نشاء تیرضیل اولوب ایف
مدره اولونش میکی اولوف شیه اولوب ایف به یولین شیه اولونش
شیر کالین باشا شمر لاف از نضام صغیر ناز کاکاه و قیضت ایز
مؤرد ورن بیه جو رعایا نکر لکنه حایا معیز اولوب ابد ورون
به وقیبت ایز معشوق اولوب ابد ورون بیه خیزمت

لہ دیو
ابن علی

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

مفید
ع.

صیقلانہ جاری ہے، بلکہ اولیٰ کرار و باغیہ و کوی
 وقت لڑن نہ صرف لڑا، بلکہ اولیٰ کرار و باغیہ و کوی
 اولیٰ کرار و باغیہ و کوی، بلکہ اولیٰ کرار و باغیہ و کوی
 وقت لڑن نہ صرف لڑا، بلکہ اولیٰ کرار و باغیہ و کوی
 اولیٰ کرار و باغیہ و کوی، بلکہ اولیٰ کرار و باغیہ و کوی
 وقت لڑن نہ صرف لڑا، بلکہ اولیٰ کرار و باغیہ و کوی

مور زو من معطی، من فقیه که قبضه وقف بر او را که
مروا به او داده و باز بخواه و فوضت فخر و ثواب را بجا
مقتضای ذوق قبضت از حق نفرت را بر خود فکر کند و فقیه را
اولاد معتزف اولی و اولاد منقطع اولی بزرگ و فقی را محلوله
اول و غیر بنسبه در کار معلقه من فقیه را که فقیه بر صدق
اولی آنست که حکم میزد و اولی

۱۰

منہ غور و موع عین فہم جہت لامت و جہت فکر لہ لکی لو لکرا باغ
منہ غور و موع جہت فکر لہ لکی لو لکرا باغ
منہ غور و موع جہت فکر لہ لکی لو لکرا باغ

کے الفاظ

[illegible]

۷۹

تأیید طایفه نغاب

همه بگویند این حق ملک ما را اولاد بر موصی سلطه نغاب طایفه نغاب
نشد و شریفان را نیز و فتنه از آن طرف اهل این و نیز
خدمت اهل مشق و فتنه و این جمع مشق از آن خبر اولاد شریفان
بالشما از آن افسان معنی نای و فتنه نای کا کا مؤثر و بن
نکرده این حق به بجزیر ملک ما میزد صدقه اهل این و و ندر
خدمت اهل و فتنه از آن قولده نغاب اهل اهل و ندر
مستوف اولاد دیو

نغاب
نغاب
نغاب
نغاب

و اولاد صاحب نکه

باز نغاب این و بجزیر ملک ما بر موصی سلطه نغاب
زاد و بنده و نای نغاب و و وقف اهل طوغا نکرده
سختان با نغاب و بن و وقف مؤثر صدقه از آن اولاد
وقف و و فتنه از آن نغاب اهل اهل اهل
نغاب این نغاب اهل اهل نغاب این نغاب
و و ندر به خدمت اهل و فتنه از آن بر موصی سلطه نغاب
مولانا ساد و سدر با نغاب و وقف و فتنه و نغاب
نغاب ملک ما با نغاب اولاد و نغاب سید و نغاب نغاب

چون و بن نغاب نغاب و بن نغاب نغاب
نغاب اولاد نغاب و نغاب نغاب نغاب
نغاب نغاب سید و نغاب نغاب نغاب
نغاب نغاب نغاب و نغاب نغاب

۷۸

همه بگویند این حق ملک ما را اولاد بر موصی سلطه نغاب
نشد و شریفان را نیز و فتنه از آن طرف اهل این و نیز
خدمت اهل مشق و فتنه و این جمع مشق از آن خبر اولاد شریفان
بالشما از آن افسان معنی نای و فتنه نای کا کا مؤثر و بن
نکرده این حق به بجزیر ملک ما میزد صدقه اهل این و و ندر
خدمت اهل و فتنه از آن قولده نغاب اهل اهل و ندر
مستوف اولاد دیو

نغاب

همه بگویند این حق ملک ما را اولاد بر موصی سلطه نغاب
نشد و شریفان را نیز و فتنه از آن طرف اهل این و نیز
خدمت اهل مشق و فتنه و این جمع مشق از آن خبر اولاد شریفان
بالشما از آن افسان معنی نای و فتنه نای کا کا مؤثر و بن
نکرده این حق به بجزیر ملک ما میزد صدقه اهل این و و ندر
خدمت اهل و فتنه از آن قولده نغاب اهل اهل و ندر
مستوف اولاد دیو

همه بگویند این حق ملک ما را اولاد بر موصی سلطه نغاب
نشد و شریفان را نیز و فتنه از آن طرف اهل این و نیز
خدمت اهل مشق و فتنه و این جمع مشق از آن خبر اولاد شریفان
بالشما از آن افسان معنی نای و فتنه نای کا کا مؤثر و بن
نکرده این حق به بجزیر ملک ما میزد صدقه اهل این و و ندر
خدمت اهل و فتنه از آن قولده نغاب اهل اهل و ندر
مستوف اولاد دیو

وقفه نماز در الوقف میباشی حکم مما یبذل در تصرف لهم

صافی و جازایم من اعمای وقف وقف وقف وقف
بنام و زکریا صبیح علی التفسیر مفسر در

وقف
النا
والتبرع
سکرت

[illegible]

وعمدی بود که در قرق مندریای قرق مندریای ده اولون
وکیل و قری و طرب طای و قوم قرمن و بیک معروفی
رسم بر که ع قديم مللام ز نور سید و نف اولون لام
لولا نه امانت و غیب از تصرف و ریش شکاک
لما صراغ انصاف حضرت نور سید از امن رشت
صدور و لاکم باون و کرد و کاسبه رفت بدل و لدر

عالم اولد
اندوه سم

عالم اولد
حولہ ناسا
سار

حصہ اولد
عالم سار

مسلم و ساک
۳ ۹۴ ۱۲ ۵

مقام نام حاج
۱ ۱

مسجد و منبر
مسجد و منبر
مسجد و منبر
مسجد و منبر
مسجد و منبر

مکتوبه ایست
از
امام
علیه السلام
به
امام
علیه السلام

کرم ولد نوس ولد ارزم ولد بار ولد کهن ولد نوس ولد
عولکاک حم حم حم حم حم

علاء
لو
میر

رمضان
میر

عروس
لو
سم

طوبه
لو
سم

فرا
لو
سم

حنا
لو
سم

عمر و اوله
سکالده
اسماعیل و اوله
عمر و اوله
محمد و اوله
حاج و اوله

ولہذا در کفر و فساد
نہی اطمینان
ملا

باسمہ سید ولد
ذوہ ہدیہ
اولاد عاشق باشا

مصطفیٰ ولد
سید حامد آواز ولد
وصف

و معذور و ابرار عالمی نامہ ازالو مشکور زادہ پیر
و قیضہ (اولی) و وجہ سب رخاں بک و اولیہ شہ کلمہ لکھنا مین
لؤلہ اصحاب حضرت تکریم نور و فی فرار سب مقدر و خوشی
مور ابرار عالمی اولاد نہ سید عبدلہ صدف (اولی) ابرار عالمی
و اولو کلاہدہ دفعہ دین اولیہ و بعضی و فر کتبہ

وہ اس کا کہ

[illegible]

عاشق اعلا سوار
مور در نعم اعلا سوار
عاطف
عفو

در نفس اعلا سوار
افطاف
بکرم و نعم
مع

~~سبحه و تحمده~~

کله وروڼه عيسی کله وروڼه میکله کله وروڼه عی کله وروڼه عی

[illegible]

وہابیہ قوم فتنہ و فطانتیں کا گم ماہونہ درخشاں

مولانا سفل

عظام راسا فندوس ۲ دم ۲ ملا ۲
 عظم در سينه در فندوس ۲ دم ۲ ملا ۲
 عظم در سينه در فندوس ۲ دم ۲ ملا ۲

عقلان
عالم
لؤلؤ

~~وہ جامع لکھنؤ فضا بشہ حکم مافوق درودت مولانا~~

[illegible]

علم دکان در بازار
گفته دور لر اعلی
دوم
۱۲

بر بازار اواس
دوم
ع

سید جلال

[illegible]

مہربانانہ وقف مولوکانہ مرہور

ملک و روضہ و نور و دل
لفظ و لعل و نور و دل
امین و نور و دل
امین و نور و دل
امین و نور و دل
امین و نور و دل

م
او
ع
م
و
و
و
و

[illegible]

م م م ساک م م لام م م م

[illegible]

مستوفى
مستوفى

مستوفى

عمره و در تمام روز

مقدور نصف حاصله خالصاً و نصفه
قدور نمر حاصله على النصف خالصاً و نصفه

10

[illegible][illegible]

۱۴۶

عالمه کاهه در ساهان روکاهه
جامع و مدرسه ولبه
ابو اوشار ۸ غم
عالمه کاهه
لوعه
کما، حق

دوسار تو اهدا قره الملقه ده اوتوز غم مقارین ولبه ولبه
و غم اول بلو بلو انا که نفره قره اهن

عالمه کاهه
جامع و مدرسه ولبه
ابو اوشار ۸ غم
عالمه کاهه
لوعه
کما، حق

تاتان خان باشا سحر که صوفه اشتهالین
کام ما یوه وار

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

سکوز را وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

۱۴۵

عالمه کاهه در ساهان روکاهه
جامع و مدرسه ولبه
ابو اوشار ۸ غم
عالمه کاهه
لوعه
کما، حق

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

دعنا وید سقا اوغان در غن لکر نور شین کام ما یونز
ور دهن مولانا صام الدین

مسماں وقف خانقاہ مذکور تابع رسالہ

وہی کہ وہ
وہی کہ وہ
وہی کہ وہ
وہی کہ وہ
وہی کہ وہ

وَقَبُولِهِمْ لِقَاءِ رُبِّهِمْ حَرَمَ
كَ مُتَمَلِّئِينَ مِنْ لَدُنْكَ
زَادَهُمْ وَقَعْنَهُ

وَقَبُولِهِمْ لِقَاءِ رُبِّهِمْ حَرَمَ
كَ مُتَمَلِّئِينَ مِنْ لَدُنْكَ
زَادَهُمْ وَقَعْنَهُ

۱۴۹

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۴
۱۳
۱۲
۱۱
۱۰
۹
۸
۷
۶
۵
۴
۳
۲
۱

۱۴۹

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۴
۱۳
۱۲
۱۱
۱۰
۹
۸
۷
۶
۵
۴
۳
۲
۱

۱۴۹

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۴
۱۳
۱۲
۱۱
۱۰
۹
۸
۷
۶
۵
۴
۳
۲
۱

۱۴۹

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۴
۱۳
۱۲
۱۱
۱۰
۹
۸
۷
۶
۵
۴
۳
۲
۱

۱۵۰

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۵۰

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۵۰

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۵۰

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

۱۵۰

دولت
ایمان
ایمان
ایمان

~~محکم دلائل و تفصیلات پر مبنی~~

مسعود ولد طومار ولد
 مسعود ولد طومار ولد
 مسعود ولد طومار ولد
 مسعود ولد طومار ولد

کسریه اوله
عکس اوله
لطف اوله
موسی اوله
ارمیه اوله
صلوات اوله

نیلو
محمد علی
علی
علی
علی
علی

عصمت و ولد
عصمت و ولد
عصمت و ولد
عصمت و ولد
عصمت و ولد

معنو
سازگار
ول
مصلحت
ما

۷ ۹ ۱۰ ۱۱

صمد سم ساک لام

﴿لَعْنَةُ اللَّهِ﴾

مطهر
عمره
عامه
ماله
عالمه
عالمه
عالمه

هذه لونه
بالمزاج
مات
مات
مات

موا راسان ما قطع خارجة ولاة بفعل بكن توان ان رسم

[illegible]

~~و مسا ورنہ ہی باشد وقف خانقاہ مذکور~~

طالع اول
طالع اول
طالع اول
طالع اول
طالع اول

(Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page)

~~ان فاضلہ در بازار پلو جامعہ لکھنؤ~~

محمد بن محمد بن عبد الله بن علي بن أبي طالب

وہو لہو طو عسہ وایہو یوسہ
وہو لہو طو عسہ وایہو یوسہ

[illegible]

وَلَمَّا وَلَدَتْ بِهِ نَزَلَ مِنْهَا مَرْسَلٌ مَوْلًى ذُو لُبٍّ عَزِيزٌ مَعْتَبَرٌ
مَعْرُوفٌ ذُو بَيْنٍ سَلِيمٌ لَقِيَ كُوفَةً فَمَنْعَتْهُ لُبٌّ وَمَوْمٌ وَلَهُ كَلِمَاتُ
صَارُوسَةٍ مَعْرُوفَةٍ بِخَانِ الْيَافُوعِ وَقَدْ مَكَّرَ لَهُ رَسْمٌ يَكُ وَضِيعٌ
لِشَيْءٍ مُمَكَّلٍ مَكَّرَ لَهُ رَاقِلَةٌ وَقَدْ مَتَّعَتْهُ لُبٌّ كَمَنْعَتْهُ رَاقِلٌ
أَعْلَمَ وَقَالَ لَعَلَّهُ رَسْمٌ يَكُ لَهُ دَفْعٌ وَلَهُ كَرَارٌ مَعْرُوفٌ
ذُو بَيْنٍ سَلِيمٌ لَقِيَ كُوفَةً فَمَنْعَتْهُ لُبٌّ

USA

1

264	155	55	145	10	11
1	1	3	20	10	11

قص وسم
وساك وملك
يعلم النور

مصدقه المصلح
ع
ما بعد اتم الذخر
ع
و من ضمنها ما بعد اتم
ع

[illegible]

~~عبد الباقی درود مریدان~~

مصطفیٰ کلینچا

موز و دل
موز و دل
موز و دل
موز و دل
موز و دل

عنوان
اسماء و
البنات
سائر

معمود
دکتر حاجی
سم

صفت
۱
سیم
۲
ساگر
۳

۴

فقد وسم
سائر
باب

صفا
سائر
باب

لغات
سائر
باب

معم
سائر
باب

مغائر
سائر
باب

[illegible]

۱۶۲

ایضا فرموده باشا که سیدم از ویسی ولفی در رشتن ورفتن
لکرو بیشتن حکم ما بونه در تصرف مولانا مراد

مصدق وریس نام از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
مار و فتنه عالی الشرفه و فتنه در فتنه لکرو
مصدق وریس نام از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

دوستا و عیال نام از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
دوستا و عیال نام از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

مدکود ز اوید بکر زوایدینه که عیال حکم ما بونه مولانا الشرفه
بویسین ایکه تعمیر اولاده ذوالابرار لکرو لکرو عیال

۱۶۳

سهره زونه الت دکاه وادور

سالار لکرو درن دکاه عیال وایح دکا بکر بکر
اکو دکاه لکرو عیال وایح دکا بکر بکر
بکر بکر بکر بکر بکر بکر بکر بکر

بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر
بویسین از اولو صدیق و عیال بویسین بکر

152

بسم الله الرحمن الرحيم
 اولنا اولوب و باغ و باغ و كلش و قدر صورتين بوقدر
 لا وقف نام سنه مطهر و هم نقشه و قهرين اولاده ننه مقرر
 هردم تهر و هم سلطان محمد شاه طاب كرامت و ناله ناله و ناله و ناله

مصطفیٰ

نقش اسارت و طوابع
مملکت کره و اغاچه و بله

اوقاف مذکور که دفعه سطر در لایق فوس عام بالباد
 قبا و لشع بعد الاصل و ستر بعضی جامع معانی و ستر نصف
 حاضر غیر لده عبد الله جلجل و اللغه تعینا و لشع و زده لونه
 کار کیمه هم جامع مذکورون خطیب و الام و الان ستر لایق لایق
 الفی که کار لایق حدین تعینا اوقاف مذکور و نه حده تو لیت
 بیوی که راجع و باقی هم مدرسه تعینا لایق لایق لایق لایق
 دفعه سطر کیمه مذکور مدرسه ستر تو لیت که راجع لایق لایق
 ستر حد و لایق لایق که راجع و لایق

و قرار شد که در میان ایشان حقوق در نفس اماره متفق
گردد و هر کس بخواهد از آنجا که میسر شود مدرسه را احداث
کند و اگر کسی نتواند این کار را بکند و یا نخواهد کرد
باید به دیگران کمک کند و اگر کسی هم نتواند یا نخواهد
کرد باید به دیگران کمک کند و اگر کسی هم نتواند یا نخواهد
کرد باید به دیگران کمک کند

در دعائان وقف مذکور

مقام	مجلس	مجلس	مجلس	مجلس
مجلس	مجلس	مجلس	مجلس	مجلس

مجلس

[illegible]

من صاحبہ کے ساتھ واپس لوٹا جبکہ وہیں مقربانہ الامور
 دیکھ کر وہ غور و فکر سے غور و فکر میں لگا رہا کہ وہ
 سوسائٹی کے لوگوں کو صرف و فقط عیسائی نفسانیت کی
 دوسری ہی شے نہیں بلکہ ان کی غور و فکر کو بول بآواز
 میں سامان و قریب ان کے مقربانہ الامور میں

[illegible]

لعل و باغ در قف
ابانه قطع
عالمی و کمال نور
در پیش و نور
ار و اسمی
در پیش و نور
ن

اوله مع چاقان
کونکرم در حلقه
سید و اولاد
قوز اغا جانی
کینجی
ع
ن

در کمال ناز و
 ملا حرم
 و کمال زینت
 امارت امان
 و کمال مدح
 عا
 از ناز و نوازی
 یکدم دور
 و کمال مدح
 عا
 و کمال مدح
 عا
 و کمال مدح
 عا

[illegible]

KOD : MAD.d	SIRA NU : 03331	ORİJİNAL NU :
MALİYEDEN MÜDEVVER DEFTER		
BAŞLANGIÇ TARİHİ :		BİTİŞ TARİHİ :
ŞEKLİ : Ciltli Ciltsiz Ebrulu Ebrusuz X X		EBADI : 29.5 x 13.5
NUMARALAMA USULÜ : Varak Sayfa X		TOPLAM SAYFA SAYISI : Numaralı : 162
BOŞ SAYFALAR : Numaralı boş sayfalar : 1, 83-85, 154-162 Numaralandırılmamış boş sayfalar : - Defterin başında 6 sayfa boş		
AÇIKLAMALAR : -		

SONUÇ

Hamid Sancağı, ilkçağdan itibaren yerleşim yeri olan bir bölgedir. Malazgirt ve Miryokefalon savaşlarından sonra bölgedeki Türk nüfus yoğunluğu artmaya başlamış ve burası kısa zamanda Türkleşmiştir. Hamidoğulları zamanında Uluborlu, Eğirdir, Burdur ve Gölhisar bölgede öne çıkan şehirler olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı Devletiyle birlikte bölgenin önemi daha da artmış ve bunlara Isparta, Yalvaç, Karaağaç-ı Gölhisar gibi başka yerler eklenmiştir. Eskiden beri kuzey-güney ve doğu-batı istikametindeki birçok kervan yolu ve ticaret yolu bu bölgeden geçmektedir. Bölgedeki vakıfların incelenmesi ve vakıf eserlerin sayısı da buranın soysa-kültürel önemini ortaya koymada önemli bir kıstas olacaktır. Bizim incelediğimiz 1501 Tarihli Vakıf Defteri bu sancak ile ilgili günümüze ulaşan en eski vakıf defteridir. Bundan dolayı buradaki birçok vakfın ve günümüze gelen eserlerin tarihini ve tarihi geçmişini öğrenmede önemli bilgiler sunmaktadır. Bunun yanı sıra transkripsiyonunun verilmesi de bölge ile ilgili yer isimleri, tarifler, tarihi coğrafya v.b. konularda önemlidir.

1501 tarihinde Hamid Sancağı'nda birçok vakıf bulunmakta ve bu vakıfların geliri bölgedeki sosyal müesseselere ayrılmış durumdadır. Bu sancağa bağlı kaza ve nahiyelerdeki vakıf eserleri topladığımızda şöyle bir dağılım ortaya çıkmaktadır. Sancakta en fazla bulunan zaviyeler olup 88 adet yer almaktadır. Bu sayı da zaviyelerin gelip geçene hizmet etmedeki önemini ve bölgenin iskân ve imarında bunların etkisini göstermektedir. Sancakta ikinci sırada yer alan mescitlerdir. Vakıfların çoğu *cihet-i imamet* için verilmiştir. Bunların sayısı 59 civarındadır. Üçüncü sırada 24 sayı ile evlatlık vakıflar yer almaktadır. Bundan sonra 22 sayı ile camiler bulunmaktadır. Daha sonra 7 adet tekke vardır. Tekkelerden sonra 4 adet medrese yer almaktadır. Diğer vakıf eserlerin sayıları birer ikişer adet yer almaktadır. Bunlar da; 2 hankâh, 2 kervansaray, 2 kişi vakfı, 1 mektebhâne, 1 mekâbir, 1 mezra, 1 köprü, 1 imaret, 1 mevlevihâne vakfidir. Toplamda sancakta 216 civarında vakıf eser olup bunlar bölge insanına hizmet vermektedir. Toplam bu eserlere ayrılmış vakıfların sayısı ise bu sayıdan çok daha fazladır. Hatta Bursa, İzmit, Denizli gibi yerlerdeki eserlere geliri ayrılmış olan vakıflar dahi bulunmaktadır. Bu vakıfların hâsılının hepsi defterde belirtilmemiştir. Bazısının gelir çeşidi yazılmasına rağmen toplam hâsıl verilmemiştir. Bunun için toplam hâsılı tam olarak hesaplamak mümkün değildir. Ancak hâsılı verilen ve kaydedilenleri topladığımızda sancaktaki vakıfların hâsılı 207994 akçe etmektedir. Az önce ifade ettiğim üzere geliri kaydedilmeyenleri de göz önünde bulundurduğumuzda bu rakam çok daha yüksek olacaktır. 1530 ve 1570-71 tarihlerinde bu vakıf eserlerin sayısı ve vakıfların hâsılı daha da artmıştır. Bölgenin sosyo-kültürel yapısının gelişmesinde bunların çok mühim yeri olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA**I- ARŞİV VESİKALARI****A-Başbakanlık Osmanlı Arşivi**

- 1- *Tapu Tahrir Defterleri (TT)*: 30, 994, 121, 438, 176.
 2- *Maliyeden Müdevver Defterler (MAD)*: 14, 3331.
 3- *Mühimme Defterleri (MD)*: 22, 24, 25, 30, 31, 34, 35, 36, 48.
 4- *Kamil Kepeci Tasnifi, Harameyn Mukata'ası Defterleri*: 3357 Teke Vilayeti Evkâfi (KK 3357).

II- YAYINLANMIŞ VESİKALAR

- 438 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri (937/1530), c.I, Kütahya, Karahisar-ı Sahib, Sultan-önü, Hamid ve Ankara Livaları, T.C. BDAGM OADB, Ankara, 1993, s.245–331.
 3 Numaralı Mühimme Defteri (966–968/1558–1560) Özet ve Transkripsiyon, T.C. BDAGM OADB, Ankara, 1993.
 7 Numaralı Mühimme Defteri (975–976/1567–1569) Özet-Transkripsiyon ve İndeks, c.I-II-III, T.C. BDAGM OADB, Ankara, 1998–1999.

III- SALNAMELER

- 1290 Numaralı Salname.
 1896 Konya Vilayeti Salmamesi.

IV- KAYNAK VE ARAŞTIRMA ESERLERİ

- AHMED Refik, “Fatih Zamanında Teke-ili, *TTEM*, sene 14, sy. 2(79), İstanbul, 1340, s.65–76.
 AKDAĞ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995.
 _____, *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, c.II, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995.
 AKDEMİR, M. Sadık, *Osmanlı Dönemi Isparta Vakıfları*, Hondu, Isparta, 2011.
 _____, “Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Burdur'daki Vakıf Hizmetleri”, I. *Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.66–81.
 AKGÜNDÜZ, Ahmet, *İslâm Hukukunda Ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, TTK, Ankara, 1988.
 ARIKAN, Zeki, *XV-XVI. Yüzyıllarda Hamit Sancağı*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No.52, İzmir, 1988.
 Arrianos, *Aleksandrou Anabasis*, Çev. Furkan Akderin, Alfa, İstanbul, 2005.

- AY, Şeyma, "Ahhiyava-Hitit İlişkileri ve Ahhiyavalıların Batı Anadolu'daki Faaliyetleri", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.I, sy.1, 2010, s.26-36.
- BERKİ, A. Hikmet, "Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı", *VD*, V, (1962), s.127-129.
- Böcüzade Süleyman Sami, *Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi*, Bugünkü Dile çeviren ve Yayınlayan, Suat Seren, Serenler Yayını, İstanbul, 1983.
- _____, *Isparta Tarihi*, Haz. Hasan Babacan, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2012.
- Burdur'un Manevî Değerleri ve Milli Mücadele*, Editör: Mehmet Tanır, T.C. Burdur Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Burdur, 2013.
- CEZAR, Mustafa, *Mufasssal Osmanlı Tarihi Resimli Haritalı*, c.I, TTK, Ankara, 2010.
- DAĞLIOĞLU, Hikmet Turhan, "Isparta ve Çevresi Hakkında Yabancı Kaynaklardaki Coğrafi ve Tarihsel Bilgiler", *Ün*, c.II, sy. 14, Isparta, 9 Mayıs 1935, s.192-194.
- _____, "Hamidoğulları Hakkında Kaynaklar", *Ün*, c.II, sy.17, Isparta, Temmuz 1935, s.237-239.
- _____, "Isparta'da Selçukiler Devrine Ait Bir Çeşme Kitabesi", *Ün*, c.I, sy.1, Isparta, Temmuz 1934, s.29-36.
- _____, "Isparta ve Çevresi Hakkında Yabancı Kaynaklardaki Coğrafi ve Tarihsel Bilgiler II", *Ün*, c.II, sy.14, Isparta, 9 Mayıs 1935, s.192-194.
- _____, "Isparta Tarih ve Coğrafyası Hakkında Notlar", *Ün*, c.VI, sy.66, Isparta, Eylül 1939, s.922-923.
- _____, "Hamidoğulları Hakkında Kaynaklar", *Ün*, c.II, sy.17, Isparta, Temmuz 1935, s.237-239.
- _____, "Onuncu Asırda Hamideli", *Ün*, c.V, sy.58, Isparta, II. Kanun 1936, s.811-813.
- _____, "Onuncu Asırda Hamideli", *Ün*, c.V, sy.59, Isparta, Şubat 1939, s.826-829.
- DEMİRDAL, Said, *Bütünüyle Uluborlu "Monografi"*, Acar Matbası, İstanbul, 1968.
- EKİNCİ, H. Ali, "Burdur İl Sınırları İçerisinde Yapılmış Olan Kazılar ve Araştırmalar", I. *Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.661-670.
- EMECEN, Feridun M., "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşundan Fetret Dönemine", *Türkler*, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002.
- _____, "Isparta", c.XIX, *TDVİA*, İstanbul, 1999, s.194-200.
- ERDEM, Tahir, "Hamidoğulları (Feleküddin Dünder)", *Ün*, sy.17, c.II, Isparta, Ağustos 1935, s.239-241.

- _____, “Kara Haydaroglu Mehmet”, *Ün*, c.III, sy.26–27, Isparta, Mayıs -Haziran 1936, s.373–376.
- _____, “Kara Haydaroglu Mehmet”, *Ün*, c.III, sy.28, Isparta, Temmuz 1936, s.388–391.
- _____, “Karamanoğulları Tarihini Aydınlatan Yeni Belgeler”, *Ün*, c.III, sy.35–36, Isparta, Şubat-Mart 1937, s.490–493.
- _____, “Hamit Oğulları Tarihine Ait Yeni ve Önemli bir Belge”, *Ün*, c.II, sy.16, Isparta, Temmuz 1935, s.223–225.
- _____, “Atabey Medresesi”, *Ün*, c.I, sy. 3, Isparta, 1934, s.44–49.
- _____, “Eğridir’de Dünder Bey Medresesi”, *Ün*, c.I, sy.7, Isparta, 1934, s.106–109.
- ERDİNÇ, Ünal, *Isparta Ve İlçelerinde Bulunan Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Dönemi Yapıtlarının Kitabeleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1999.
- ERDOĞRU, M. Akif, “Seydişehir Seydi Harun Külliyesi Vakıfları Üzerine Bir Araştırma”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, c.VII, İzmir, 1992, s.81–132.
- ERGİN, Osman, *Türk Şehirciliğinde İmâret Sistemi*, İstanbul, 1939.
- _____, *Türkiye’de Şehirciliğin Tarihi İnkişafı*, İstanbul, 1936.
- EROĞLU, Süreyya, “Burdur-Dengere Köyü Camisi’nin Ahşap Üzerine Kalemişi Bezemeleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c.VI, sy.25, s.233–248.
- ERTAŞ, Mehmet Yaşar, XV.-XVI. Yüzyıllarda Karaağaç-ı Gölhisar (Acıpayam) Kazası, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2007.
- GÜLER, Mustafa, “Osmanlı Devleti’nde Haremeyn Vakıfları”, *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.470–482.
- HERZFELD, Ernst, *The Persian Empire: Studies in Geography and Ethnography of the Ancient Near East*, Franz Steiner Verlag GmbH, Wiesbaden, 1968.
- Isparta 2003*, Isparta Valiliği, Ankara, 2003.
- Isparta Kültür Envanteri*, c.I, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2009.
- Isparta Kültür Envanteri*, c.II, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2010.
- İbn Batuta Seyahatname’sinden Seçmeler*, Haz. İsmet Parmaksızoglu, MEB, İstanbul, 1989.
- İNALCIK, Halil, “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu”, *Türkler*, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002.
- _____, “Osmanlı Tarihine Toplu Bir Bakış”, *Osmanlı*, c.I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.37–117.
- İPŞİRLİ, Mehmet, “Avâız Vakfı”, *TDVİA*, c.IV, İstanbul, 1991, s.109.

KALELİ, Emrullah, *Haçlı Seferleri Zamanında Bizans Ve Batılılar (1096–1204)*, SDÜ SBE Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta, 2011.

KARACA, Behset, *XV. Ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002.

_____, “1570–1571 Tarihinde Yalvaç Kazası Vakıfları”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Prof. Dr. Bayram Kodaman’a Armağan Özel Sayısı*, Isparta, 2010, s.85–107.

_____, “XV.-XVI. Yüzyıllarda Keçiborlu Kazası”, *SDÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 16, Isparta, 2007, s.41–80.

_____, “Yavuz Sultan Selim Dönemi Osmanlı-Safevi İlişkileri”, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 9, Isparta, 2003, s.71–86.

_____, “Safevi Devleti’nin Ortaya Çıkışı ve II. Bayezid Dönemi Osmanlı-Safevi İlişkileri”, *Türkler*, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s. 409–418.

_____, “XVI. Asırda Teke Yöresinden Kıbrıs’a Yapılan Sürgünler”, *Osmanlı*, c.IV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.649–652.

_____, “Osmanlı Devleti’nde Konar-Göçer Zümrelerin (Yörükler) Safevi Devletiyle İlişkileri”, *Arayışlar-İnsani Bilimleri Araştırmaları*, sy.14, Isparta, 2005, s. 17–36.

_____, “XVI. Yüzyılda Eğirdir ve Çevresinde Konar-Göçerler (Yörükler)”, *Tarihi Kültürel Yönleri İle Eğirdir, 1. Eğirdir Sempozyumu 31 Ağustos -1 Eylül 2001*, s. 457–472.

_____, “XVI. Yüzyılda Gölhisar Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu”, *1. Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s. 759–774.

_____, “1568 Tarihinde Karaağaç (Yalvaç Karaağacı) Nahiyesi”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Prof. Dr. Kemal Göde Armağan Sayısı*, Isparta, 2013, s.95-116.

KAZICI, Ziya, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, Bilge, İstanbul, 2003.

KESİK, Muharrem, Antalya’ya Yapılan İlk Akınlar ve Şehrin Selçuklu Hâkimiyeti Altına Girmesi”, *Son Bin Yılda Antalya Sempozyumu 18–19 Aralık 2003*, Akdeniz Üniversitesi Basımevi, Antalya, 2006, s.1–8.

KINNAMOS, Ioannes, *Ioannes Kinnamos’un Historia’sı (118–1176)*, Yayına Haz. Işın Demirkent, TTK, Ankara, 2001.

KOFOĞLU, Sait, *Hamidoğulları Beyliği*, TTK, Ankara, 2006.

KOMAN, M. Mesud, “Hamid Beyin Adı Geçen Mühim Bir Vakfiye”, *Ün*, c.IX, sy.97–98, Isparta, Nisan-Mayıs 1942, s.1340–1341.

KÖSE, Neşet, “Uluborlu Kitabeleri”, *Ün*, c.II, sy.13, Isparta, Nisan 1935, s.174–177.

KÖSEOĞLU, Neşet, “Isparta Kitabeleri Ve Eski Eserler”, *Ün*, c.III, sy.26–27, Isparta, Mayıs-Haziran 1936, s.364–369.

- _____, “Kutlubey Camisi ve Vakfiyesi”, *Ün*, c.III, sy.25, Isparta, Nisan 1936, s.354–355.
- KÖSTÜKLÜ, Nuri, *1820–1836 Yıllarında Hamid Sancağı Ve Türkiye (182 Numaralı Isparta Şer’iye Siciline Göre)*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya, 1993.
- _____, *Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar (Tanzimat’tan Cumhuriyet’e)*, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara, 2010.
- Ksenophon, *Anabasis*, Çev. Tanju Gökçöl, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1998.
- Nizamüddin Şami, *Zafername*, Farsçadan Çeviren Necati Lugal, TTK, Ankara, 1987.
- ORTAYLI, İlber, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara, 2007.
- Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, Editör Tufan Gündüz, Grafiker Yayınları, Ankara, 2012.
- ÖZCAN, Tahsin, *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*, TTK, Ankara, 2003.
- _____, “Osmanlı Şehirciliği ve Vakıflar”, *Selçukludan Cumhuriyete Şehir Yönetimi*, Editör. Erol Özvar-Arif Bilgin, Türk Dünyası Belediyeler Birliği, İstanbul, 2008, s.113–128.
- ÖZSAİT, Mehmet, *Hellenistik ve Roma Devrinde Pisidya Tarihi*, İÜEF Yay., İstanbul, 1985.
- _____, “Arkeolojik Verilerin Işığı Altında Burdur”, *I. Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.696–715.
- ÖZTÜRK, Nazif, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.433–446.
- PITCHER, Donald Edgar, *Osmanlı İmparatorluğu’nun Tarihsel Coğrafyası*, Çev. Bahar Tırnakçı, YKY, İstanbul 2001.
- ROLLER, Lynn, *Ana Tanrıçanın İzinde. Anadolu Kybele Kültü*, Çev. Betül Avunç, İstanbul, 2004.
- SARRE, Friedrich, *Küçükasya Seyahati -1895 Yazı- Selçuklu Sanatı Ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, Çev. Dârâ Çolakoğlu, Pera Turizm ve Ticaret A.Ş., İstanbul, 1998.
- SAYDAM, Abdullah, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Kemal Ofset Matbaacılık, Trabzon, 1995.
- SEVİM, Ali-YÜCEL, Yaşar, *Türkiye Tarihi*, c.I, TTK, Ankara, 1990.
- SONGUN, Gülden, *10120 Numaralı Temettuat Defteri’ne Göre Atabey Kazası’nın Sosyal ve Ekonomik Durumu (1844–1845)*, SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006.
- ŞAMAN DOĞAN, Nermin, *Isparta’da Selçuklu Ve Beylikler Dönemi Mimarisi*, T.C. Isparta Valiliği İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Isparta, 2008.

- _____, "Selçuklu ve Hamidoğulları Döneminde Isparta: Kültürel Ortam", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.22, 2009, s.69-90.
- _____, "Selçuklu Döneminde Siyasi ve Bani Kimliği ile Mübarizeddin Ertokuş", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, c.27, Sayı 1, Haziran 2010, s.231-251.
- TABAKOĞLU, Ahmet, *Türk İktisat Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005.
- TEKİNDAG, Şihabeddin, "Karamanlılar", *İA*, c.VI, MEB, Eskişehir, 1997, s.316-330.
- TEMURÇİN, Kadir, "Isparta İlinin Coğrafi Özellikleri", *Geçmişten Günümüze Isparta*, Yayına Haz. Hüseyin Gül- Songül Boybeyi, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara, 2009, s.23-62.
- TUĞLACI, Pars, *Osmanlı Şehirleri*, Milliyet, İstanbul, 1985.
- TUNCEL, Metin, "Burdur", c.VI, *TDVİA*, İstanbul, 1992, s.426-429.
- TURAN, Osman, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, Nakışlar Yayınevi, İstanbul, 1984, s.1-13, 505;
- _____, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, İstanbul, 1980.
- _____, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", *Belleten*, c.XI, sy.43, TTK, Ankara, 1947, s.415-429.
- _____, "Selçuk Kervansarayları", *Belleten*, C.X, sy.39, Temmuz 1946, TTK, Ankara, 1946, s.471-496.
- UMAR, Bilge, *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi*, İnkılâp, İstanbul, 1998.
- UZAL (SÜNGÜ), F. Hilal, *Anadolu Selçuklu Devleti Ve Beylikler Döneminde Uluborlu*, SDÜ, SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, TTK, Ankara, 1984.
- _____, *Osmanlı Tarihi*, c.I, TTK, Ankara, 1982.
- _____, *Osmanlı Devleti Teşkilâtı'na Medhal*, TTK, Ankara, 1988.
- UZUNÇARŞILIOĞLU, İsmail Hakkı, *Kitabeler ve Sahip, Saruhan, Aydın, Menteşe, İnanç, Hamit Oğulları Hakkında Malumat*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul, 1929.
- ÜLKEN, H. Ziya, "Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği", *VD*, IX (1971), s.13-37.
- ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, Paradigma, İstanbul, 2012.
- _____, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2013.
- _____, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma, İstanbul, 2011.
- ÜNAL, Kemal, "Katip Çelebinin (Cihannüma) Adlı Eserinde Isparta Vilayeti", *Ün*, c.VI, sy.64-65, Isparta, Temmuz ve Ağustos 1939, s.913-915.
- VANHAVERBEKE, H., "Sagalassos Kırsal Bölgeden Bir Görüntü", *I. Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.671-676.

WAELEKENS, Marc, “Sagalassos Antik Kenti Burdur’da Bir Tarih Kesiti”, I. *Burdur Sempozyumu 16–19 Kasım 2005 Bildiriler*, c.I, Burdur, 2007, s.688–695.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Müessese Toplum Münasebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplum ve Vakıf Müessesesi”, *VD*, XV (1982), s.23–54.

_____, “Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrat Sistemi”, *Osmanlı*, c.V, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.17–33.

YÜKSEL, Hasan, “Türk Toplumunda Vakıf Aile İlişkisi”, *Türkler*, c.X, s.461–469.

ZINKEISEN, Johann Wilhelh, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Çev. Nilüfer Epçeli, c.I, Yeditepe, İstanbul, 2011.

<http://www.pamukkale.gov.tr/tr/content.asp?id=633>

DİZİN

- Abdurrahman Seydi Zaviyesi, 72
 Abdülcabbar, 115
 Acıpayam, - 12 -, 21, 43, 61, 75, 277
 Adada, 25
 Afşar, - 12 -, 21, 34, 42, 43, 44, 58, 62, 67, 104, 106, 172
 Afyon, 41
 Agros, 25
 Ağlasun, - 12 -, 21, 25, 34, 39, 41, 42, 43, 44, 61, 62, 79, 158, 159, 160, 192
 Ağras, 34, 40
 Ağros, - 12 -, 21, 34, 43, 44, 52, 54, 59, 61, 62, 85, 89, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 100
 Ahi Muhammedi, 47, 76
 Ahi Muhyiddin, 47, 119
 Ahi Şemseddin, 47, 119, 120
 Ahi Şemseddin Zaviyesi, 47
 Akça Mescid, 83
 Akçakilise, 114, 115, 118
 Akçay, 37, 116
 akçe, 58, 61, 67, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 83, 87, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 109, 116, 120, 126, 148, 157, 170, 175, 181, 184, 185, 186, 190, 193, 273
 Akçeköy, 73, 127
 Akşehir, 28, 30, 32, 36, 37
 Akyaka, 50, 149
 Alaiye, 16, 34, 38, 40
 Alaşehir, 30
 Alemdar, 117
 Aliköy, 84
 Alparslan, 27
 Anamas, - 12 -, 21, 42, 43, 61, 62, 67, 85
 Ankara, 27, 28, 29, 30, 33, 34, 37, 38, 40, 41, 45, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281
 Antalya, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 37, 38, 50, 63, 81, 85, 278
 Antiokhia, 25
 Araplar, 27
 Armağanşah, 63
 Askeriye, 50, 78, 154
 Atabey, - 12 -, 21, 25, 31, 34, 40, 44, 50, 59, 62, 63, 277, 279
 Augustus, 65
 Avarız, 55
 Avrupa, 31
 Avşar, 21, 61, 66, 67, 75, 84, 103, 105, 106, 107, 141, 142, 145, 171, 172, 182, 185, 187
 Ayazmana, 115
 Aydın, 280
 Baba İlyas, 32
 Baba İshak, 32
 Bademli, 74, 134
 Bağlıllı, 67, 106, 107
 Baradız, 25, 128, 129
 Baris, 25, 27
 Barla, - 12 -, 21, 25, 34, 42, 43, 44, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 68, 100, 101, 102, 103, 104, 170, 174
 Bayat, 62
 Bedre, 25
 Bekir, 72, 104, 114, 125, 137, 143, 175, 177
 Bektâşi, 87
 bennâk, 64, 66, 70, 71, 76, 78, 80, 84, 87, 89, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 109, 110, 113, 114, 116, 117, 122, 123, 140, 141, 148, 150, 151, 152, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 175, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 186, 188, 189, 192, 193
 Beyşehir, 29, 33, 36
 Bisse, 113
 Bizans, 26, 27, 28, 29, 32, 62, 65, 68, 80, 81, 278
 Bizanslılar, 27
 Bostan, 50, 145
 Bozanönü, 25
 Böküzade, 50, 62, 67, 68, 69, 72, 80, 83, 86, 87, 276
 Bucak, 34
 Bula, 113
 Burdur, - 2 -, - 12 -, 21, 22, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 41, 42, 43, 44, 50, 52, 61, 62, 73, 76, 77, 78, 80, 100, 105, 145, 146, 147, 148, 149, 154, 155, 167, 168, 170, 173, 185, 273, 275, 276, 278, 279, 280, 281
 Büğdüz, 75, 80, 142, 158
 Cami, 52
 Celaleddin Karatay, 32
 Celali, 41
 Cenevizliler, 27

- Çarşınır Paşa, 66
 Çaylak, 114
 Çelebi Mehmed, 38, 41
 Çeltükçü, 50, 188
 Çendik, 76, 77, 145, 148
 çeşme, 52, 66
 Çuvallu, 73, 129
 Dadıl, 50, 54, 59, 63, 98, 180, 292
 darüşşifa, 52
 Demirtaş, 35
 Denizli, 28, 29, 31, 32
 Doğan Bey, 60, 139, 143, 145, 154
 Doğanlar, 74, 131
 Donuzlu, - 12 -, 21, 61, 62, 75, 140, 142
 Dulkadirîye, 48
 Dündar Bey, 32, 34, 35, 50, 77, 81, 82, 86, 277
 Düzmece Mustafa, 38
 Ebu Said Han, 35
 Ege, 27, 30, 31, 275
 Eğirdir, - 12 -, 21, 25, 28, 29, 31, 34, 36, 37, 39, 40, 42, 43, 44, 50, 52, 54, 59, 61, 62, 65, 67, 80, 82, 83, 84, 85, 171, 173, 190, 273, 278
 Ekbe, 64, 100
 Emir Çoban, 35
 Ertokuş, 31, 49, 59, 62, 63, 64, 280, 292
 Eskişehir, 28, 29, 280
 Eşrefoğulları, 33, 35
 Fatih Sultan Mehmed, 41, 50, 57
 Feleküddin Dündar Bey, 34, 35
 Friedrich Sarre, 80, 82, 83
 Garib, 116
 Gelendost, 34, 59, 63, 64, 67, 292
 Gencelü, 73, 129, 138
 Gençelü Yörükleri, 123
 Germiyanogulları, 37
 Geyhatu, 33
 Göçeri İbrahim Paşa, 66
 Gölhisar, - 12 -, 21, 35, 36, 39, 42, 43, 44, 50, 52, 62, 73, 74, 75, 77, 85, 129, 135, 138, 142, 273, 277, 278
 Gölhisar Karaağacı, 43
 Gönen, 25, 34, 42, 43, 44, 79
 Güreme, 114
 Güvenç, 50, 60, 75, 116, 143, 152, 186, 188
 Hacılar, 25
 hamam, 52, 70
 Hamid, - 11 -, - 12 -, 13, 14, 16, 21, 22, 25, 27, 28, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 51, 52, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 76, 85, 92, 103, 105, 124, 134, 135, 138, 140, 142, 145, 150, 155, 157, 160, 175, 183, 273, 275, 278, 279
 Hamidoğulları, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 49, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 76, 80, 81, 82, 85, 273, 276, 278, 280
 Hane, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 73, 75, 78, 79, 80, 84, 85, 87, 89, 92, 95, 96, 98, 101, 109, 110, 113, 114, 116, 122, 148, 150, 152, 154, 155, 156, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 167, 168, 170, 175, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 188, 192, 193
 Hanikah, 82
 Hanönü, 64
 Haremeyn, 46, 277
 Hellenistik, 26, 279
 Hristiyan, 63, 67
 Hızır Abdal, 87, 140, 191
 Hızır Bey, 36, 50, 81, 82, 86
 Hisar Efendi Camisi, 86
 Hititler, 26
 Hoyran, 44, 67
 Hüsameddin İlyas Bey, 36
 Hüsrev Lala Zaviyesi, 67
 I. Alaexios, 28
 I. Alexios, 28
 I. Alexios Komnenos, 28
 I. Friedrich Barbarossa, 30
 I. Murad, 36, 37
 II. Gıyaseddin Keyhüsrev, 30
 II. İzzeddin Keykavus, 32
 II. Kılıç Arslan, 29, 30
 II. Murad, 38, 58
 II. Süleyman Rükneddin Şah, 31
 III. Alâeddin Keykubad, 34
 III. Kılıç Arslan, 31
 Ioannes Komnenos, 30
 Isparta, - 12 -, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 50, 51, 52, 54, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 168, 170, 174, 175, 182, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 280
 IV. Rükneddin Kılıç Arslan, 32
 İbn Batuta, 36, 73, 277
 İğdecik, 50, 134
 İğdir, 73, 128

- İlegüb, 117
İleyler, 57, 122
İlhanlı, 33
imam, 59, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 80, 84, 85, 88, 89, 92, 95, 96, 98, 100, 103, 106, 108, 109, 110, 113, 114, 115, 116, 118, 120, 122, 124, 130, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 150, 152, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 175, 177, 179, 181, 182, 183, 190, 194
imaret, 52
İran, 34, 39
İrle, - 12 -, 21, 35, 39, 42, 43, 44, 61, 62, 73, 126, 128
İsa Çelebi, 37
İshak Paşa, 57, 71, 121, 122
İshak Viran, 116
İskender, 26, 79
İslam, 21, 23, 27, 45, 52, 100, 126, 132, 280
İstanbul, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 37, 38, 39, 40, 42, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 56, 71, 73, 75, 76, 80, 85, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281
İstanos, 35, 38, 50
İyonya, 26
İzmir, 28, 48, 275, 277
İznik, 27, 28, 48, 50
İzzeddin Mesud, 28
Kafirköy, 64, 95
Kara Halilli, 123
Karaağaç, - 12 -, 21, 36, 42, 43, 44, 61, 62, 68, 69, 75, 108, 118, 140, 145, 188, 190, 191, 193, 273, 277, 278
Karaağaç-ı Gölhisar, 43
Karacabelen, 74, 133
Karahaydaroglu Mehmed Bey, 41
Karain, 79
Karamanlılar, 33
Karamanoğlu, 36, 37, 38
Karamanoğlu Mehmed Bey, 38
Karatepe, 62
Kargın Dede, 115
Kartas, 62, 85
Kaş, 50, 69, 108, 112
Katircioğlu Mehmed, 41
Kayadibi, 74, 130, 131
Kayseri, 32, 33
Keçiborlu, - 12 -, 15, 21, 34, 36, 41, 42, 43, 44, 53, 57, 61, 62, 72, 124, 125, 190, 278
Kemalüddin Hüseyin Bey, 36
Kemer, 43, 44
kervan, 64, 72, 81, 273
kervansaray, 53, 54
Kıbrıs, 39, 278
Kılıç Arslan, 28, 29, 31, 32, 50, 63
Kışla, 50, 78, 152
Kızılbaş, 39
Kilikya, 26, 29
Konane, 25
Konya, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 44, 275, 279
Korkuteli, 29, 35
Kösedağ Savaşı, 32
Köşek, 73
Kuruçay, 25, 115
Kuyucak, 69, 109
Küllüye, 52
Kütahya, 30, 36, 275
Likya, 25
Malazgirt, 13, 27, 30, 52, 273
Manavgat, 16, 40
Mandırya, 78, 148
Manuel, 29, 30
Marce, 74, 134
Marmara, 28
Maziya, 58, 103
medrese, 40, 52, 55
Menderes, 28, 29
Menteşe, 16, 34, 40, 280
Mevlânâ Sarı Seydi, 60
Mısır, 31, 35
Moğollar, 27, 32, 35
Muğansah, 64
muhassıl, 64, 67, 68, 70, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 80, 84, 85, 88, 89, 92, 95, 96, 109, 122, 152, 167, 177, 183
Muiniddin Pervane, 32
Muslihuddin, 81
Mustafa Çelebi, 37, 38
Mübarizeddin Ertokuş, 31
Mübarizüddin Ertokuş, 31
müessesat-ı Hayriye, 51
müezzin, 64, 67, 70, 72, 75, 76, 78, 79, 84, 85, 89, 92, 95, 100, 102, 106, 107, 108, 120, 140, 145, 152, 159, 164, 174, 181, 185, 189, 194
Mühimme, 23, 40, 41, 275

- Mürsallü, 74, 133
 Müslüman, 45, 65, 66, 78, 180
 Nakşibendî, 87
 Navlu, 74, 130
 Neapolis, 25, 27
 nim, 64, 66, 71, 76, 78, 84, 87, 89, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 110, 113, 114, 116, 117, 122, 123, 140, 141, 150, 151, 152, 154, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 175, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 186, 188, 192, 193
 Oğulbeği, 60, 66, 89, 96, 104, 168
 Olcaytu Han, 35
 Onaç, 64, 92
 Osman Turan, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 51, 54, 63, 64, 65
 Osmanlılar, 36
 Pamfilya, 25
 Panbuklu, 59, 64, 98, 99
 Parlais, 25, 65
 Pavli, 34
 Pavlu, 44
 Pınarbaşı, 50, 135
 pir-i fâni, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 75, 76, 78, 79, 80, 84, 85, 88, 89, 92, 95, 96, 110, 116, 122, 150, 152, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 170, 175, 177, 183, 186, 193
 Pisidya, 25, 26, 279
 Pupa Deresi, 121
 Rodos, 39
 Roma, 26, 62, 65, 68, 80, 81, 279
 Rum, 27, 48
 Rükneddin Süleyman Şah, 27
 Samsun, 35
 Sarrak, 50, 74, 134
 Saruhan, 280
 Selçuklu, 21, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 50, 51, 54, 59, 63, 64, 65, 66, 68, 71, 80, 81, 82, 277, 278, 279, 280
 Selçuklular, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 42, 49, 59, 63, 69, 280
 Senirce, 25
 Senirkent, 39, 44, 118, 119, 120
 Seydişehir, 36, 48, 277
 Sinop, 35
 sipahizâde, 64, 89, 152
 Siroz, 43, 74, 78, 134, 148
 Sivas, 32
 Sofu, 73, 122
 Sozopolis, 27, 28
 Sultan Mesud, 28, 29, 33
 Sultan Orhan, 48
 Suludere, 77, 148
 Süleyman Seydi Zaviyesi, 72
 Süleyman Şah, 36
 Sürh-ser, 39
 Sütçüler, 25, 34, 44
 Şahkulu, 38
 Şahkulu İsyanı, 38
 Şarabhane, 67, 185
 Şarkıkaraağaç, 25, 27, 34, 44
 Şeyh Ahmed Zaviyesi, 67
 Şeyh İvaz Zaviyesi, 67
 Şeyh Mukbil Zaviyesi, 66
 Tanzimat, 47, 69, 279
 Tefenni, 35, 43, 44
 tekâlif-i örfî, 55
 tekaüt, 55
 Teke, 15, 16, 37, 38, 39, 40, 50, 51, 119, 165, 173, 275, 278
 tımar, 58
 Timur, 37
 Türkler, 13, 27, 28, 29, 30, 31, 37, 38, 46, 47, 63, 276, 277, 278, 279, 281
 Türkmen, 27, 30, 31, 33, 34
 Uluborlu, - 12 -, 21, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 71, 72, 85, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 187, 273, 276, 278, 280
 Ulugüb, 114
 Umman, 74, 136, 137, 139
 Vakf-ı Birr, 71, 114
 Vakfiye, 51, 63, 278
 Vakıf, 45, 46, 47, 48, 49, 57, 62, 71, 77, 80, 81, 275, 276, 278, 280, 281
 VII. Mikhail, 27
 Yaka, 62, 109, 157
 Yakaköy'de, 72, 125
 Yalama Mescidi, 67
 Yalvaç, - 12 -, 21, 25, 26, 34, 36, 40, 42, 43, 44, 50, 54, 61, 62, 68, 69, 105, 108, 110, 111, 112, 273, 278, 279, 293, 294
 Yassıvıran, 39, 115, 117, 118
 Yatağan, 50, 59, 75, 140
 Yavice, 43, 44, 73, 129, 130, 131
 Yazır, 50, 60, 143
 Yenice, 67, 107, 165
 Yerlü Kabacalu, 116, 118

Yeşilköy, 64	Zafername, 37, 279
Yeşilova, - 12 -, 21, 35, 73	zaviye, 52, 74, 76, 83, 87, 273
Yıldırım Bayezid, 37, 41	zâviye-nişîn, 64, 74, 76, 89, 98, 132, 144,
Yörükân, 42, 80, 85	163, 164
Yunak, 60, 135, 139	Zimmiyan, 64, 84, 180
Yuva, 42, 43, 62, 74, 85, 136, 139	Zorti Baba, 81

EKLER

Burdur Ulu Camii

Burdur Tefenni İlçesi Beyköy- Akbaba Türbesi

Burdur Suludere Köyü- Şeyh Hamza Türbesi

Atabey (Ağros)- Mübarizeddin Ertokuş Medresesi

Atabey (Ağros)-Mübarizeddin Ertokuş Türbesi

Atabey (Ağros)- Mübarizeddin Ertokuş Medresesi İçerisinden Görünüm

Gelendost-Dadıl Kervansarayı veya Ertokuş Hamı

Gencali-Koyungözü Türbesi

Gencali-Koyungözü Türbesi İçerisinden Görünüm

Yalvaç-Devlethan Camii

Yalvaç-Şeyh Emir Ahmed Türbesi

Uluborlu-Eski Uluborlu Şehrinden Görünüm

Uluborlu-Eski Uluborlu Şehrinden Görünüm

Çavdır Dengere Köyü Eski Camii

Serinhisar-Yatağan (Donuzlu Karaağaç) Abdi Bey Sultan Türbesi (Kaynak: <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/content.asp?id=633>)

Serinhisar-Yatağan (Donuzlu Karaağaç) Yatağan Baba Türbesi (Kaynak: <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/content.asp?id=633>)

Eğirdir Yeşilada-Şeyh Muslihiddin Dede Türbesi

Eğirdir-Hızır Bey Camii (Cami-i Eğirdir)

Eğirdir-Dündar Bey Medresesi

Eğirdir-Dündar Bey Medresesi İçerisinden Görünüm

Eğirdir-Dündar Bey Hamamı

Eğirdir- Baba Sultan Türbesi (Sureti Baba Türbesi)

Eğirdir Yazla Mahallesi-Piri Mehmet Halife Sultan Türbesi

Eğirdir Yazla Mahallesi- Berdei Sultan Türbesi

Isparta Merkez- Hızır Abdal Türbesi

Isparta Kutlubey Mah-Ahi Kasab Türbesi (Kasab-ı Cömert Şeyh Ahmet Efendi)

Isparta-Kutlubey Camii (Cami-i Isparta)

Isparta-Şeyh Recep'in Mezarı (Gökveli Sultan)

Gelendost Afşar Köyü- Afşar Camii

Gelendost Afşar Köyü- Afşar Camii İçerisinden Görünüm

Gelendost Afşar Köyündeki Tarihi Hamam

Gelendost Afşar Köyü-Şeyh Ahmed (Karaca Ahmed)'in Mezarı